

CESTA K OLTÁŘI PÁNĚ.

Obřady
sedmera svěcení kněžských
a konsekrace biskupské.

Z římského pontifikálu
přeložil a výklad připojil

DR JAN NEP. SEDLÁK,
SVĚTÍCÍ BISKUP PRAŽSKÝ.

Všechn výtěžek knihy té věnován spolku
„Ha'ěr sv. Vojtěcha“.

V PRAZE 1922.

Nákladem spolku „Halér sv. Vojtěcha“.

Tiskem knihtiskárny „Vita“ v Praze.

Použito spisů:

Svěcení kněžstva v církvi katolické.
Praha, 1871.

Svěcení na biskupství v církvi katolické.
Praha, 1850 a 1871.

Dr Aug. Amrhein: Zeremonien und Gebete bei Erteilung der hl. Weihen. Würzburg.

Dr Karl Aug. Geiger: Die sieben hl. Weihen. Augsburg, 1892.

Dr Val. Thalhoffer: Handbuch der kath. Liturgik. Freiburg, 1912.

Bonaventura Codina, Ep., Expositio Pontificalis Romani. Maastricht, 1908.

„Proste Pána žní!“ 1907. „Bůh tomu chce“, 1908. „Úpěnlivá prosba o duchovní almužnu“. Praha, 1908.

Ephemerides liturgicae.

Jos. Ecker, Enchiridion liturgicum. Lublaň, 1910.

Papež Pius X. od B. Sentzera a M. Vojáčka. Praha, 1909.

Pražský Ordin. list, čís. 8, r. 1919; č. 4, 1922.

Šrůtek Jos. Ant.: Rukověť, r 1891.

Dr Ant. Vřešťál: Kat. mravouka. Praha, 1912 a následující.

O B S A H.

Předmluva	7
---------------------	---

Příprava k duchovnímu stavu.

1. Povolání	13
2. Studia	18
3. Důležitost kněžských seminářů	22
4. Předepsaný věk	25
5. Různé překážky a výstraha	27
6. Nejbližší příprava na ordinaci	28

A) Vstup do stavu duchovního.

Tonsura.

1. Obřady při udílení tonsury	31
2. Význam tonsury	38
3. Pohnutka k volbě stavu duchovního	41

B) Čtvero nižších svěcení.

I. Ostiariát.

1. Obřady při udílení	42
2. Význam ostiariátu	45

II. Lektorát.

1. Obřady při udílení	47
2. Význam lektorátu	50

III. Exorcistát.

1. Obřady při udílení	52
2. Význam exorcistátu	55

IV. Akolytát.

1. Obřady při udílení 56
2. Význam akolytátu 61

C) Troje vyšší svěcení.

1. Rozdíl mezi svěcením nižším a vyšším . . 64
2. Oblek duchovních a roucha bohoslužebná 66
3. Svěcení roucha bohoslužebného 74
4. Záruka přiměřeného hmotného zaopatření 75
5. Prohláška svěcenců 76
6. Vyznání víry 78
7. Kdy a kde se udílí svěcení 82
8. Modlitby za duchovní stav o dnech svěcení 83
9. Pořad ordinací při mši svaté 86
10. Svěcenci tváří k zemi při litaniích . . . 88

I. Svěcení podjáhňů.

1. Obřady při svěcení 90
2. Význam podjáhenství 103

II. Svěcení jáhňů.

1. Obřady při svěcení 104
2. Význam jáhňů 113

III. Svěcení kněží.

1. Obřady při svěcení 118
2. Význam kněžství 135
3. Závazky těch, kdo přijali vyšší svěcení . 138
 - a) Církevní hodinky — breviář 138
 - b) Celibát — bezženství 141

Primice 152

Sekundice 164

Povolání kněžské je vznešené a záslužné. — Vnitřní radosti hodného kněze. 174

Jaké kněze církev sv. mítí chce, ukazuje exhorta Pia X. k duchov- venstvu	183
Námítky proti kněžím.	
1. Netřeba kněží	218
2. Náboženství si vymyslili kněží	223
3. Kněží sami nežijí tak, jak by měli	224
Prosba o hodné kněze	230
Jiná modlitba	231
Péče o dorost kněžský	232
1. Haléř sv. Vojtěcha	239
2. Papežský ústav sv. Cyrila a Metoda	242
3. Malý seminář v Praze-Rubenci	243
Modlitba o dobré kněze	246
Modlitba o kněze	248
Modlitba za kněze	249

D) Konsekrace biskupská.

1. Důstojnost biskupská	251
2. Roucha a odznaky biskupské	255
3. Obřady svěcení na biskupa	264
Papežské buly	267
Přísaha	271
Výslech	273
Vlastní obřady	78
4. Význam konsekračních obřadů	298
5. Biskupský úřad	303
6. Modlitba za biskupa	308
Korunovace papežská, obřady.	
Význam papežství pro jednotu církve	313
Závěr	315
Rejstřík věcný	318

Předmluva.

Když papež Lev XIII. dne 16. ledna 1886 povoloval odpustky kněžím primiciantům, jejich příbuzným a věřícím, při primici přítomným, dodal, že tak činí proto, aby si věřící více vážili důstojnosti katolického kněžství a v lepší úctě měli důstojnost tu, která se u mnohých národů velmi zlehčuje a v nevážnost uvádí. Tak prohlásil veliký onen papež před 36 lety. Ale co by asi řekl dnes, kdyby pozoroval všechno to, co se nyní v mnohých státech děje na úkor církve katolické a jejího kněžstva? Nepřátelé zjeveného náboženství sice dávno již usilují o zničení vlivu a vážnosti katolického kněžstva a pracují k tomu účelu všemi možnými prostředky, hlavně pak tiskem. Není lži tak nejapné, není zbraně tak nečestné, není pomluvy tak hanebné, aby se jich nepoužilo v boji proti katolickému duchovenstvu.

Podobné zavilé zášti měli pohané proti prvním křesťanům. Ti jen prý jsou vinni vším tím, co zlého se stane, jak píše Ter-

tulián (160—220): „Vystoupila-li řeka Tibera do města, nerozlil-li se Nil po nivách, není-li deště, otrásla-li se země, povstal-li hlad nebo mor — křesťané jsou tím vinni a proto pokřikují: ‚Křesťany lvům!‘, t. j. hodit je divé zvěři na pospas!“

Něčeho podobného přáli by mnozí i nyní kněžím, ale ovšem jen kněžím katolickým; jinověrecké služebníky chrámové nechávají s pokojem. Mimoděk připadají tu na mysl slova božského Spasitele: „Jestliže svět vás nenávidí, vězte, že mne nenáviděl prve nežli vás. Kdybyste byli ze světa, svět by miloval své vlastnictví; poněvadž však nejste ze světa, nýbrž já jsem vás vyvolil ze světa, proto vás svět nenávidí. Pamatujte na to slovo, které jsem já řekl vám: ‚Není služebník větší než pán jeho.‘ Jestli mne pronásledovali, i vás budou pronásledovati . . . Ale toto všechno učiní vám pro jméno mé, poněvadž neznají toho, jenž mne poslal.“ (Jan 15, 18—21.)

Vyplnila se věru slova Kristova. Tupí se jeho učení, zlehčují se jeho služebníci, v nevážnost upadl stav kněžský. Ale ovšem, čeho mohou očekávat katoličtí kněží tam, kde slepé záští ničí i starobylé sochy posvátné, nešetříc ani drahocenných památek a odkazů zbožných předků, a to jen z té příčiny, že jsou to památky katolické! Dopráno dosyta volnosti beztrestně si vylíti všechnu zlost na nenáviděné církvi katolic-

ké. Smutná tato kapitola našich dějin nebude věru ke cti českého jména...

Zhanobena církve katolická, v nevážnost upadlo její duchovenstvo. Ovšem částečně ne také bez jeho vlastní viny. Někteří jeho členové omámeni svůdnými hesly a zachváceni horečkou ze špatně pochopené svobody, sami potupili stav duchovní tím, že jej odhodili jako cár a zašlápli tu perlu, která jim měla býti dražší nežli život. Pohrdli duchovním stavem, do něhož je uvedla nezasloužená milost Boží. Tím pak uvedli v omyl i mnohé věřící, dobře smýšlející, že ti teď nevědí, co o tom všem mají souditi.

Nenech se nikdo mýliti zlým příkladem tím! Stav kněžský zůstává i nadále stavem svatým, úctyhodným, záslužným i bohumilým. On jest jako zlato, které zůstane zlatem, i když se hodí do bláta a je pak blátem znečištěno a poskvrněno.

A kdyby nynější přechodné protináboženské ovzduší nakazilo i sebe více kněží, ať to nikoho nemate! Je to sice ztráta bolestná, ale zahrada Boží se tak očistí jen od plevele.

Vznešené jest kněžství novozákonní, veliká jest jeho důstojnost! K tomu poznání dospěje každý, kdo náležitě uváží krásné a dojemné obřady, jimiž se v církvi katolické udílí čtvero nižších svěcení a troje svěcení vyšší. A což teprv svěcení na bis-

kupa — jak vznešené a úchvatné konají se při tom obřady! Kdo byl jednou přítomen svěcení kněžskému a zvláště pak konsekraci biskupské, jinýma očima bude pohlížeti na kněze, na biskupa . . .

Roku 1850 vydal kanovník svatovítský Václav Pešina na uvítanou arcibiskupa Bedřicha Schwarzenberga knížečku: „Svěcení na biskupství v církvi katolické“, tištěnou švabachem. Roku 1871 uveřejnil nejménovaný spisovatel v „Blahověstu“ překlad z římského pontifikálu „Svěcení kněžstva v církvi katolické“ a „Svěcení na biskupství v církvi katolické“. Obojí ten překlad vyšel i ve zvláštních otiscích. Otisky ty však jsou již rozebrány, a překlad sám je příliš otrocký a nevyhovuje duchu naší řeči.

Mimo tyto překlady nemáme v češtině žádných jiných. I nastala potřeba nového překladu posvátných obřadů ordinačních.

Holý překlad však nepostačí. Potřebí jest hojných vysvětlivek, potřebí obšírného výkladu, ale nutná jest i obrana celého stavu duchovního, nyní namnoze nesprávně chápáného a proto i zlehčovaného. Proto bylo nutno připojiti i jiné věci, ukazující stav duchovní v náležitém světle.

Přihlížeti bylo ovšem též k novému církevnímu zákoníku (Codex iuris canonici z r. 1917), který v mnohých věcech zavedl některé změny a citován jest zde podle příslušného kánonu (kan.).

Tak vznikla kniha tato, kterouž, jak doufám, zavděčíme se věřícím katolíkům, hledajícím vysvětlení posvátných obřadů ordinačních. Účelem knihy jest ukázati, co je kněz katolický, kdo je pravý kněz, a čím je pro blaho lidstva pravý kněz; ukázati též, jak dlouhá a nesnadná jest cesta, vedoucí k oltáři Páně, jakož i že církve svatá činí vše, aby jen hodní služebníci Páně byli svěceni.

Kéž vzbudí knížka ta zájem o stav duchovní a přispěje k tomu, aby se vrátila bývalá úcta i důvěra ke knězi katolickému, majícímu poslání od božského Spasitele. Kéž nadchne co nejvíce způsobilých jiných, aby nedbajíce žádných svodů světských, volili si překrásné povolání kněžské a stali se lidu českému vůdci na cestě časné i věčné spásy, a tím i opravdovými dobrodinci národa celého.

To dejž Bůh!

V Praze na neděli Devítník 1. P. 1922.

Dr Jan Nep. Sedlák.

Příprava k duchovnímu stavu.

1. Povolání.

Má-li se kdo státi hodným knězem, musí býti k tomu od Boha povolán. „Nikdo nebere té důstojnosti sobě sám, nýbrž jsa povolán od Boha, jakož i Aron“, praví apoštol Pavel (Žid. 5, 4). A Spasitel pravil k svým milým apoštolům: „Ne vy jste mne vyvolili, nýbrž já jsem vyvolil vás a ustanovil jsem vás k tomu, abyste šli a přinášeli užitek.“ (Jan 15, 16.) Podivuhodno je, kterak Pán volá služebníky své. Petra i Ondřeje volal z rybářské loďky, Matouše z celnice; Šavla volal bleskem, Basilia a Řehoře našel ve školách athénských, Jeronyma volal z rozmařilého Říma, Augustina našel v slzách kajícího; František Borgia volán, když se díval na mrtvolu královny Isabely, Ignác z Loyoly, když nudou trápen četl legendy svatých, Ambrož katechumen, když měl řídit volbu biskupa. Nevyzpytatelné jsou cesty, kterými Bůh vede své vyvolené k oltáři. Často již v letech pokročilých, po životě třeba bouřlivém. Byli svatí kněží i bisku-

pové, jejichž věk jinošský nebyl bezvadný, kteří však ve věku mužném zcela změnili svůj život, vynikali pak vzácnými ctnostmi a církvi sv. byli ozdobou; ale to jsou celkem jen výjimky. Nejčastěji volá Bůh k službě své již v útlém věku, hned od dětství. Dočítáme se toho často v životopise svatých. A známky toho hlasu Božího? Jsou tyto: vroucí láska k modlitbě a rozjímání, něžná láska k Panně Marii, veliká úcta k svatým a světicím Božím, hrůza před hříchem, láska k chrámu Páně a k svatým pobožnostem, nepřemožitelná touha po stavu duchovním, úzkostlivé zachovávání sv. čistoty a cudnosti ve všem chování, záliba ve zbožném čtení, vzdalování se světských radovánek, touha po častém sv. přijímání; vážné chování a dětinná láska k rodičům, zvláště k matce.

Takové a podobné jsou známky u těch, které Bůh chce míti svými služebníky, a které volá k sobě takřka z lůna matčina. Hned, když matka dítě v lůně svém chová, vytváří se v něm povolání k stavu duchovnímu. Svaté matky daly církvi svaté kněze; matky upřímně zbožné daly církvi nejvíce zbožných kněží. S mlékem mateřským již ssáli budoucí kněží lásku k Bohu, k modlitbě, k službě Boží, jak dosvědčují četné příklady z dějin.

Ale povolání ke kněžství jest květinka útlá, která se lehce zničí. Lehce ji mnohdy zašláplne sám ten, u koho vzklíčila, když se opře vůli Boží, když zanedbává modlitby,

kostelu se vyhýbá, pobožností se vzdaluje a spíše si hledí věcí světských. Ale ještě častěji zašlápnu útlou tu květinu lidé jiní. Často stačí jediné nerozvážné slovo, jediný špatný příklad — a veta je po povolání kněžském; Bůh jinocha volal, ale on neslyšel aneb ho jiní od Boha odvrátili. A často i květina ona dobře roste, zdárně prospívá, již ukazuje se na ní vytoužený květ, a najednou přijde mráz a spálí ji celou. Jediný mnohdy hřích těžký, zvláště proti sv. čistotě — a mnohý již povolaný nestane se vyvoleným.

V skrytu vyvíjí se květinu povolání kněžského a chce býti něžně a pečlivě opatrována. A poněvadž jí ve světě hrozí mnohé a mnohé nebezpečí, mnohdy i od vlastních rodičů a jiných příbuzných, je nejlépe ji pěstovati ve skleníku. A tím je — chlapec-ký seminář a pak velký, t. j. kněžský seminář.

Jako se v Starém zákoně Samuel již od útlého mládí připravoval k úřadu kněžskému, „slouže před obličejem Hospodino-vým, pod Helim, knězem“ (I. Král. 2, 11), tak si přeje církev svatá, aby její služebníci hned od dětských let vedeni byli k Bohu v ústavech, k účelu tomu zvlášť zařízených, t. j. v chlapeckých seminářích, neboli v konviktech. V nich mají prospívati věkem, ale i moudrostí a v ctnostech, v nich mají se vzdělávati na hodné, zbožné kněze. A tu si

církev nevybírá snad jen jinochů urozených, zámožných, nikoli, ona nečiní rozdílu v stavech, přijímá i ty nejchudší, ale vybírá jen hodné syny zbožných rodičů, ať tito jsou stavu jakéhokoli. V tom smyslu je církev katolická opravdu demokratickou; v jejích službách může dospěti k nejvyšším hodnotám církevním i syn největšího chudáka; může se státi papežem syn pradelny vdovy (Benedikt XI., 1303—04), i syn obecního poslíčka (Pius X., 1903—14), státi se arcibiskupem i knížecí princ (kardinál Schwarzenberg, 1850—85), ale i syn panského čeledína (Lohel, 1612—22).

Jinak bylo v Starém zákoně. Stav kněžský byl vázán na jediný kmen, a to kmen Leviův; ostatní kmeny byly z kněžství vyloučeny. Kněžství bylo dědičné v kmeni Leviově. Kmen ten byl proto zvolen, že příkazy Boží nejbedlivěji zachovával a se nezúčastnil, když se ostatní kmenové klaněli zlatému teleti. Celý ten kmen dělil se podle synů Leviových na tři čeledi a z čeledi Kaathovy oddělil Bůh Arona a syny jeho; Arona vyvolil za velekněze, syny jeho za kněze. Ostatní potomky Leviovy, zvané Levity, přidělil Bůh Aronovi a jeho synům ku pomoci, aby konali nižší služby při svatyni. I bylo tehdy kněžství rodové a utvořila se zvláštní třída kněžská.

Jiné je kněžství novozákonní, které se nedědí, ale v němž se stále udržuje poslá-

ní Spasitelovo na zemi. „Na místě Kristově konáme poslání“, praví sv. Pavel (II. Kor. 5, 20). Duchovní moc přenáší se kněžstvím z pokolení na pokolení. A to aby se stále udržovalo, doplňuje se údy k tomu způsobilými. Čekatele stavu kněžského vzdělává církev, podobně jako Kristus Pán vzdělával své apoštoly; ona povolání jejich zkouší, od světa je odlučuje, v mravech je zdokonaluje a potřebnými vědomostmi je opatřuje.

Kdo si takto nashromáždil potřebných vědomostí a mravně se zdokonalil, ten má přirozenou způsobilost ke kněžství. Taková způsobilost postačovala v zákoně Starém, ale v zákoně Novém se žádá více. Kněz musí mít i způsobilost nadpřirozenou; a té se mu dostává svátostí svěcení kněžstva.

K tomu je však nutně potřebí náležité přípravy a bedlivé výchovy, a těch poskytují semináře chlapecké (malé) a kněžské. Již sněm tridentský (1545—1563) ukládal biskupům zřizování seminářů pro výchovu kněží. Péčí arcibiskupa Arnošta kardinála Harracha zřízen v Praze seminář r. 1631. Nový zákoník církevní důtklivě ukládá všude zřizování seminářů, malých i velkých (kan. 1352—1371). A jest jich skutečně nezbytně potřeba, zvláště za našich dnů. „V semináři — píše sv. Alfons — se vychovává duchovenstvo. Na duchovenstvu závisí spá-

sa lidí. Proto je nutno, aby seminář veden byl v duchu dobrém . . . Čím méně ducha Kristova si jinoch z domova přináší, tím více má se o něj vynasnažovati a za něj se modliti v semináři.“ — Sv. Karel Bor. pravil: „Potřebí je největší opatrnosti. V semináři buďte ponecháni jenom jinoši nadšení a schopní obětí duchovního stavu.“ — Biskup Bougaud pravil: „Ovšem malé (i velké) semináře nezmohou všechno, nebude-li míti bývalého zbožného ducha v rodinách, a nebude-li i duchovenstvo k tomu pomáhati. Veliký seminář dává pak jenom krov i střechu a vnitřní zařízení; běda však, jsou-li základy samy na písku a zdivo chatrné!“

Že ovzduší nynějších rodin a mnohých škol nijak nepřispívá k výchově hodných kněží, jistě nikdo nepopře. Možno zde zajisté užití slov Kristových: „Zdali sbírají z trní hrozny aneb z bodláčí fíky?“ (Mat. 7, 16.)

2. Studia.

Aby se kdo mohl státi knězem, musí míti studia k tomu potřebná. Mýlil by se velice, kdo by studia ta podceňoval. Trvají mnoho let a jsou namáhavá. Především musí ten, kdo chce býti knězem, s dobrým prospěchem vystudovati střední školu, gymnasium, na němž se učí latině a řečtině, neboť znalosti těchto řečí bude pak nut-

ně potřebovati. Když vykoná s dobrým výsledkem zkoušku zralosti, musí studovati bohosloví aspoň čtyři léta, a to buď na ústavu diecésním neb na bohoslovecké fakultě. Některé řehole vychovávají si svůj dorost kněžský na vlastních učilištích. A čemu se učí bohoslovci? Předmětům mnohým a těžkým. Nejprv učí se křesťanské filosofii, pak základnímu bohosloví neboli obraně víry křesťanské a katolické církve. Aby dobře rozuměl Písmu svatému (bibli) a vnikl do jeho ducha, učí se jazyku hebrejskému a starožitnostem židovským. Učí se znáti původ a obsah všech 45 knih Starého a 27 knih Nového zákona, učí se vykládati smysl jednotlivých míst, k čemuž dává návod hermeneutika. Dalšími předměty jsou věrouka, mravouka, církevní dějiny, církevní právo, pastýřské bohosloví, v němž se mimo jiné učí zastávati úřad zpovědníka, dále dostává návod ke kázání (homiletika). Pedagogika a katechetika dávají mu podrobný návod k výchově a vyučování ve škole. Bohoslovci učí se dále znáti církevní umění, spisy sv. Otců, liturgiku a sociologii. Pro lepší prohloubení v řeči hebrejské přednáší se v bohosloví též aramejšťina, syrjšťina a arabjšťina. A to všechno má pojmouti v sebe bohoslovec ve čtyřech letech! I musí týdně poslouchati až přes třicet hodin přednášek a vedle toho doma pilně studovati, aby mohl postupovati v jednotlivých předmětech obsáhlého studia.

Studium bohoslovecké vyrovná se zcela každému jinému studiu vysokoškolskému na př. právnickému, technickému, profesorskému atd. Knězi děje se tudíž křivda, domnívá-li se někdo, že jeho studium snad bylo lehké a že mnoho neznamená. Kdyby medic, právník atd. tolik a tak pilně své předměty studoval, jak to činí svědomití bohoslovci, jistě by ve svém oboru vynikli. Vedle teoretických přednášek dává se bohoslovci též příležitost, aby se i prakticky vzdělával, na př. v kázání, vyučování mládeže, v liturgii, v církevním zpěvu.

Mimo to se v bohosloví i mravně vzdělává. Za tou příčinou žije v semináři, kde musí přesně zachovávat určitý denní pořádek; v stanovenou hodinu vstává i lehá, se modlí, je denně na mši sv., při bohoslužbě, přisluhuje, studuje, k stolu a na procházku jde v určitou hodinu atd. Musí též nositi duchovní oblek, každého týdne se zpovídati, denně k stolu Páně přistupovati a těmi všemi prostředky se v ctnostech zdokonalovati, chyby své odkládati, a tak se k stavu kněžskému připravovati. Ale tím vším se mu dává zároveň i příležitost zkoumati sebe, má-li k stavu duchovnímu povolání či ne. Má k tomu celá čtyři léta. Za tu dobu může poznati, bude-li moci zachovávat všechno to, k čemu je veden. Který bohoslovec všechno to rád plní, pořádek ve všem zachovává, koho těší modlitba, přijímání sv. svátostí, kdo dychtivě sleduje

všechny přednášky a pilně studuje, o tom lze právem souditi, že bude i dobrým knězem. Ale kdo by přednášky s nechutí poslouchal neb jich zanedbával, denního pořádku nezachovával, povinnostem, kde by jen mohl, se vyhýbal, v modlitbě a návštěvě kostela záliby neměl, ten by se ovšem pro stav duchovní nehodil, anebo by se stal knězem nehodným, když by se mu snad podařilo oklamati představené tím, že by na oko zdánlivě plnil všechny předpisy a pak se hleděl vetřítí k svěcení.

Čekatel stavu duchovního, vzděláváje se mravně, má zároveň dost co studovati a musí se pilně učit, aby dobře obstál při zkouškách z jednotlivých předmětů. Zkoušky ty se konají půlletně nebo na konci roku, když se ukončí přednášky z toho onoho předmětu, a konají se před komisí trojčlennou, v níž zasedá též zástupce biskupův. Kandidát musí tu ukázati, že dobře pojal přednášenou nauku a že zná všechno, co z ní věděti má.

Čekateli duchovního stavu velice umožňuje studium, je-li v semináři jako alumnus, neb je-li v klášteře. Nemaje starostí o své hmotné zaopatření, může se volně věnovati studiu.

A tak jednak obohacuje ducha potřebnými vědomostmi, jednak zušlechťuje si srdce a připravuje se k povolání kněžskému. Je jako ruda, kterou nutno od všech

příměšků očistiti a roztaviti, aby vydala zlato, z něhož se pak zhotoví monstrance, do níž se vkládá tělo Páně.

3. Důležitost kněžských seminářů.

Zvěčnělý papež Benedikt XV. přihlížející k smutným událostem v duchovenstvu českém, poslal 30. listopadu 1921 biskupům československým list, v němž je napomíná, aby co nejúsilovněji dbali o náležitou výchovu kněží, neboť jen tak se mohou postarati zároveň o spásu lidu. V listě tom praví sv. Otec mezi jiným:

„Apoštolská Stolica vždycky zdůrazňovala, že kněz jakožto vyslanec Kristův a jeho služebník, jakožto správce tajemství Božích, nemůže posvátný svůj úřad náležitě zastávat, nemá-li potřebné znalosti věcí svatých a božských, a nezdobí-li ho zároveň hojnou měrou zbožnost, která teprv z něho činí člověka Božího. Jestliť potřebí, aby byl v pravdě a ctnosti tak pevně ustálen, aby u něho nebylo ani bludu ani viny; jinak hrozí nemalé nebezpečenství nejen jemu, nýbrž i těm, nad nimiž jest ustanoven.“ I klade biskupům na srdce, aby měli v každé diecési náležitě zařízený seminář kněžský, v němž by se dorost kněžský uzpůsoboval k svému povolání. Je-li kde duchovenstvo, slynoucí učeností a svatostí života, jistě je to přičisti k zásluze dobrého semináře. Seminář má býti tak zří-

zen, jak jej chtěli mítí otcové církevní na sněmu tridentském, a jak apoštolská Stolica zvláště v poslední době častěji připomínala. Biskupové ať s největší péčí vybírají seminářské představené a profesory; nechť volí k tomu jen muže osvědčené v učení pravověrném a bezúhonné v mravech. Studium ať se děje podle sv. Tomáše Akvinského, dva roky scholastické filosofie a čtyři roky bohosloví v duchu téhož světce. Vynikající chovanci nechť se pošlou ještě na učiliště vyšší, aby bylo dosti schopných kněží jednak pro úřad profesorský, jednak pro místa vyšší. Při tom upozorňuje sv. Otec na papežskou kolej českou v Římě, v níž se chovanci takorča před očima jeho vzdělávají v nauce neporušené, v pravé zbožnosti a ve svaté kázni, a závodí v tom s chovanci čelných jiných národů k největší jeho radosti. Biskupové mají semináři věnovati všechnu pozornost, mají jej mítí jako zřítelnici svého oka, o něj se otcovsky starati; mají býti s chovanci v neustálém styku, aby povahu jejich dobře poznali, na nikoho ukvapeně rukou nevkládali, nýbrž vytvořili si kněze podle srdce Ježíšova. Připomíná biskupům kan. 1357, jenž praví: Biskupu náleží zařídití všechno, co by bylo potřebné i vhodné k řádné správě semináře, k jeho řízení i prospěchu; a také pečovati o to, aby se to všechno věrně plnilo.

V důležité věci té má biskupa podporovati i všechno diecéšní duchovenstvo. I ono

má chovati v lásce seminář, sídlo to pokoje, dům studií a semeniště ctností, v němž i sami také dleli; seminář má jim býti všem drahý a milý jako srdce, z něhož se rozlévá duchovní život do celé diecése. Naleznou-li na své osadě hocha, jenž jeví známky povolání kněžského, mají se ho ujmouti a jemu věnovati bedlivou péči svou. Ale mají, je-li toho potřebí, i také hmotně seminář podporovati a k jeho vydržování přispívat. A v tom mají dávatí příklad i laikům, aby vedle jiných dobročinných a zbožných účelů pamatovali svými dary i odkazy také i na kněžský seminář, v němž se vychovávají ti, kteří budou pracovati k blahu celého národa. . . .

Ano, dobře spořádaný seminář vychovává dobré kněze. Pospolitý život sdružuje tu jinochy stejného smýšlení a stejného skoro věku, sbližuje povahy plné ideálů, nadšené pro všechno dobré, osnující dalekosáhlé plány do budoucnosti. Vespolečným stykem brousí se tu hrany různých chybných návyků a vadných sklonů, přesně určeným pořádkem zvyká se zdravé životosprávě, povahy se ustalují a přizpůsobují budoucímu povolání. Tu se čekatel učí krotiti smyslnost, sebe zapíratí a tužiti se v boji proti pokušením.

Seminář — co tu milých vzpomínek naň v letech pozdějších! Sejde-li se v témže ročníku více povah ideálních, které závodí

spolu v pílí a v snahách šlechtných a žijí pospolu jako bratři, v nevinném škádlení a v upřímné lásce: jak utěšený tu život! Tu rodí se úmysly krásných skutků, tu kladou se základy budoucích slibných podniků! Tu vzniká přátelství upřímné a věrné, které pak trvá i do nejposlednějších let, a je stálejší nežli to, které vzniklo v studiích gymnasijských.

Jak blaží v letech pozdějších vzpomínka na léta seminářská, dobu to prostičkých radostí, malicherných starostí a přece dobu nejkrásnější snad z celého života.

A vzpomínka ta působí blahodárně i v dalším životě kněžském a nezřídka chrání i před poblouzením. Příklad toho neb onoho oblíbeného představeného neb profesora bývá milou pobídkou k následování, výstraha pak jím kdys daná varuje před pochybením. Neméně i vzpomínka na soudruha seminářského, nad jiné milého, působí blahodárně. Blaze knězi, který může vždycky jen s radostí vzpomínati na léta seminářská, a jemuž každá taková vzpomínka jest jen novou vzpruhou k další úspěšné činnosti.

4. Předepsaný věk.

Postupem studií dospívá kandidát stavu duchovního věku, v němž může býti svěcen. Pokročilejší věk není překážkou, spíše věk

nedostatečný. V prvních dobách církve naši vyžadoval se pro kněžský úřad věk pokročilejší a to 30—35 let, jak některé synody ustanovovaly, pro úřad biskupský až i 50 let. Kněz = řecky presbyter, t. j. starší, měl býti opravdu i starším co do věku, tím více ovšem biskup. Ale změněné poměry časové přivodily i v této věci úlevu. Tonsuru může přijmouti jinoch as 18—20letý, také nižší svěcení v těchže letech, podjáhenství pak ten, kdo dovršil 21. rok, jáhenství po 22. roce. Při těchto dvou svěceních je každá dispens vyloučena a nelze ono svěcení čekateli mladšímu udělit, i kdyby měl všechny ostatní podmínky a zkoušky všechny dobře vykonány. Pro kněžství vyžaduje se plných 24 let (kan. 975), ale z důvodů závažných možné je tu prominutí, nejvýše však 20 měsíců, a to jen v našich zemích. Před dokonaným věkem 22 let a 4 měsíců nesmí vůbec nikdo býti na kněze vysvěcen. Pro biskupa předepsán věk 30 let, a i tu udílí se výjimečně dispens.

Co do studia bohosloveckého, tonsuru může přijmouti kandidát, jenž studium to aspoň již započal, nižší svěcení pak, kdo již aspoň jeden ročník vystudoval, podjáhenství, kdo dokončuje 3. ročník bohosloví, jáhenství, kdo začal již 4. ročník, a kněžství, kdo je aspoň v 2. pololetí ročníku čtvrtého (kan. 976). Soukromé studium nestačí, bohoslovec musí studovati na učilišti veřejném neb zvlášť k tomu oprávněném.

5. Různé překážky a výstraha.

Z p ů s o b i l o s t. Čekatel stavu duchovního musí jak tělesně, tak duševně býti k tomu způsobilý. Nesmí míti na sobě žádnou závalu, která by ho k úřadu tomu činila neschopným. Církevní právo přesně ustanovilo všechny takové p ř e k á ž k y (kan. 983—991). Jsou pak některé překážky zaviněné, jiné jsou nezaviněné; od některých lze obdržeti dispens, jiné jsou neprominutelné; některé jsou dočasné a pomíjejí svým časem, jiné jsou trvalé. Překážky ty činí svěcení irregulárním, t. j. neschopným k přijetí svěcení, dokud není překážka odstraněna. Takovéto překážky jsou: 1. nezaviněné, na př.: je-li kdo nemanželského původu; má-li značnou tělesnou vadu, znetvořené tělo; není-li duševně zcela zdrav a pod. 2. zaviněné, na př.: odpadl-li od víry katolické; je-li kacír neb rozkolník; zabil-li člověka svévolně; kdo se sám na těle zmrzačil a pod. Závalu mají též synové nekatolíků, dokud rodiče v bludu trvají; dále ženatí muži; ti, kdo spravují cizí jmění, dokud nesložili účtů; dále ti, kdo jsou povinni ještě činnou vojenskou službou, nebo jsou teprv na víru nově obrázení, a pod. jiné ještě překážky, o nichž obšírně jedná církevní zákoník v kan. 983—991.

Se žádnou takovou překážkou nesmí nikdo k svěcení přistoupiti. Proto ještě v poslední takořka chvíli, když všechno již je

k svěcení uchystáno a svěcení samo již již se má začítí, vystoupí arcijáhen neb jeho zástupce a předčítá tuto v ý s t r a h u:

„Nejdůstojnější v Kristu otec a pán, pan N., z milosti Boží a z milosti apoštolské Stolicе biskup ský pod trestem vyobcování z církve nařizuje a přikazuje všem a každému zvlášť, kdo zde jsou přítomni a chtějí přijmouti svěcení: ať se žádný z nich nikterak neopováhá přistoupiti k svěcení, kdo by z nich byl iregulární neb jinak právem samým neb od někoho z církve vyobcován, interdiktem stížen, suspendován, nebo je původu nemanželského, bezectný nebo takový, jemuž jinak právo přístup zakazuje, nebo je z cizí diecése rodilý, bez povolení vlastního biskupa, nebo takový, jenž v seznamu není zapsán, přezkoušen, za způsobilého uznán, neb jenž nebude nyní vyvolán. Dále ať nikdo ze svěcenců neodchází, dokud nebude po mši svaté, a dokud nedostane biskupského požehnání.“

Teprv pak se přikročí k svěcení. Světiti označuje se v latině slovem „ordinare“ a svěcení sluje tudíž ordinace, svěcenec se jmenuje ordinand a dni, kdy se svěcení udílí, jsou dni ordináční.

6. Nejbližší příprava na ordinaci.

Samo sebou se rozumí, že se svěcenci musí k ordinaci náležitě připravit. Nedlou-

ho před svěcením musí vykonati před samým biskupem neb jeho zástupcem zkoušku, týkající se zvláště toho svěcení, které kdo má právě přijmouti. Kdo však má dojiti vyšších svěcení, musí s dobrým výsledkem vykonati zkoušky z bohovědných předmětů, jak určí biskup (kan. 996). A má-li biskup světiti čekatele cizího, ať světského neb řeholního, třeba se vykázal řádně propustným listem, může ho i znova přezkoušeti, uzná-li to za vhodné; uzná-li pak ho za neschopného, nesmí ho světiti (kan. 997).

Před ordinací samou musí svěcenec vykonati duchovní cvičení, a to před tonsurou a nižším svěcením aspoň třídní, před vyšším svěcením aspoň šestidenní (kan. 1001). Modlitbou, rozjímáním, přijetím sv. svátostí a zachováváje v ústraní sv. mlčení, má se svěcenec připravit k důležitému kroku, ježž hodlá učiniti, a tak si vyprošovati od Boha hojné milosti.

Nikdo nesmí býti svěcen hned přímo na kněze,*) nýbrž musí přijmouti dříve postupně a v určitém pořádku a mezidobí předchozí nižší svěcení — žádné nesmí přeskočiti — a takto jako po stupních vždy

*) Tím méně ovšem svěcen hned na biskupa. Když na př. řízením Božím Milánští si zvolili za biskupa Ambrože, dosud jen katechumena, byl týž nejprv po důkladné přípravě pokřtěn, pak přijal postupně svěcení nižší i vyšší a byl 7. prosince 374 na biskupa pomazán.

po nějakém čase může postupovati výš a výše, až ke kněžství. Musí nejprv

A) projíti branou, která vede do stavu duchovního, a tonsurou nejprv vstoupiti do toho stavu, načež po určité době může přijmouti postupně

B) čtvero nižších svěcení a pak teprv

C) troje vyšší svěcení.

Korunou pak nebo vrcholem kněžství je

D) konsekrace biskupská.

V tomto pořadí bude o jednotlivých svěceních dále pokračováno.

A) Vstup do stavu duchovního.

Tonsura.

1. Obřady při udílení tonsury.

(P o s t ř i ž i n y, p l e š, k o r u n a.)

Tonsura udílí se bohoslovci, jenž chce býti knězem, obyčejně po prvním roce jeho studií, tedy zpravidla as v 18—22 letech, je-li kandidát pokřtěn, již biřmován, ale i jinak způsobilý. V ustanovenou hodinu dostaví se k obřadu tomu, oděn v kleriku černou (talár), neb v řeholní oblek (hábit). Přes levé rámě má superpelici a v pravici drží rozžatou svíci, udílí-li se tonsura při mši sv. Tonsuru možno udělit i mimo mši svatou, kdykoli a i v soukromé kapli. Zpravidla ji udílí biskup, ale právo udělit ji má také kardinál, i když není biskupem, a to těm, kteří k tomu obdrželi propustný list od svého biskupa (kan. 239, § 22) a taktéž smí ji udělit řeholní opat svým podřízeným, je-li knězem a benedikován (kan. 964).

Udílí-li se tonsura mimo mši sv., je světitel oděn rochetou (řeholní opat superpelicí), bílou štolou a jednoduchou mitrou. Udílí-li se tonsura hned po mši sv., světitel odloží manipul a kasuli, nebo tuto podrží a vezme jen mitru. Jinak udílí tonsuru za přísluhy duchovních, máje všechna biskupská roucha na sobě buď po Introitu nebo po Kyrie, podle toho, na jaký den obřad ten připadá.

Když světitel usedne na křesle uprostřed oltáře, arcijáhen nebo jeho zástupce přečte výstrahu, uvedenou na str. 28. Pak vyvolává tonsuristy, kteří povstanou a se ozvou slovem „zde“, načež se světiteli ukloní a zase kleknou. Světitel povstane z křesla a modlí se:

V. Buď jméno Páně pochváleno!

R. Od tohoto času až na věky.

V. Pomoc naše ve jménu Páně.

R. Jenž stvořil nebe i zemi.

Modleme se, nejmilejší bratři, k Pánu našemu Ježíši Kristu za tyto služebníky jeho, kteří pospíchají z lásky k němu odložit vlasů s hlav svých, aby jim udělil Ducha svatého, jenž by v nich navždy zachoval ducha bohomyslnosti a ducha jejich střehl proti závadám světa a žádostem pozemským. A jako jejich vzhled bude zjinačen, tak nechť jeho pravice dává vzrůst jejich ctnosti, zbaví je všeliké duchovní i lidské zasle-

penosti, otevře jim oči a popřeje jim svěkla věčné milosti. Jenž živ jest a kraluje s Bohem Otcem v jednotě téhož Ducha svatého Bůh, po všechny věky věkův. Amen.

Světitel usedne a kůr říká (zpívá) antifonu se žalmem.

Antifona: Ty jsi, Pane, jenž mi navrátíš dědictví mé.

Ž a l m 15.*)

Zachovej mne, Hospodine,
neboť v tebe důvěřuji.

Říkám Pánu: Bůh můj jsi ty;
nemám dobra kromě tebe.

Svatým, kteří jsou v zemi jeho,
těm plní podivně všechna má přání.

Mnoho mají utrpení,
kteří se za bohy jinými honí.

Nebývám ve sboru jejich pro krev,
jména jejich ni neberu do úst.

Opakuje se antifona: Ty jsi, Pane, jenž mi navrátíš dědictví mé.

Zatím, co se žalm ten říká, ustříhne biskup každému tonsuristovi, jenž před ním poklekne, něco vlasů, a to nad čelem, v týle, u obou uší a na temeni (tedy v podobě kříže) a klade vlasy ty na talíř. Při tom říká zároveň s tím, jemuž vlasy ustřihuje, slova:

*) Překlad žalmů i všech míst ze St. zákona jest podle Dra Hejčla, z Nov. zák. podle nejnovějšího překladu od Dra Sýkory.

Hospodin díl dědictví mého*) a kalicha mého;**) ty jsi, jenž mi navrátíš dědictví mé.***)

Když všem vlasy takto přistřiženy, odloží biskup mitru a obrácen k nim praví:

Modleme se: Popřej, prosíme, všemohoucí Bože, aby tito služebníci tví, s jejichž hlav jsme pro lásku Boží vlasy sňali, stále setrvali v milování tebe, a ty abys je zachoval navždy bez úhony. Skrze Krista, Pána našeho.

R. Amen.

Kůr říká nyní antifonu a žalm 23., biskup sedí, máje mitru na hlavě.

Antifona: Těmto se dostane požehnání od Pána a milosrdenství od Boha spásy jejich, poněvadž je to pokolení těch, kdož hledají Hospodina.

*) Viz svrchu str. 16. — Kmen kněžský nedostal v zaslíbené zemi žádného údělu, neboť Hospodin sám měl býti a navždy zůstatí jeho podílem, an se jinak postaral o jeho zaopatření. A tak volí si i tonsurista za svůj podíl Boha samého.

**) Kalich zde tolik jako úděl. Obraz ten vzat z hostiny, kde dostal každý, co mu patřilo, do kalicha.

***) Jsou slova Mesianská. Spasitel opustil nebeskou svou slávu a trpěl zde na zemi, za to mu Otec jeho zase vrátí slávu, která mu náleží, t. j. navrátí mu jeho dědictví. Duchovní, jenž se zříká světa a následovati chce ve všem Krista Spasitele, obrací zde slova jeho na sebe.

Ž a l m 23.

Hospodinova souš jest i s tím, co ji plní,
pevnina i všichni, kteří sídlí na ní.

Neboť on nad moře položil základy její,
a nad proudy pevně ji udržuje.

Kdo smí vstoupit na horu Hospodinovu,
kdo smí státi na svatém místě jeho?

Kdo má nevinné ruce a čisté srdce,
ten, kdo nepozdvihuje k nicotám mysli své,
aniž přísahá lstivě bližnímu svému.

Tomu se dostane požehnání od Pána,
a milosrdenství od Boha, spásy jeho.

To je pokolení těch, kdož ho hledají,
hledají tváře Boha Jakobova.

Zdvihněte, knížata, brány své,
zvyšte se, brány věčné,
by mohl vejít král slávy.

Kdo je ten král slávy?

Hospodin Bůh zástupů,
on je ten král slávy.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému,
jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na
věky věkův. Amen.

Opakuje se antifona: Těmto se do-
stane požehnání od Pána a milosrdenství
od Boha spásy jejich, poněvadž je to poko-
lení těch, kdož hledají Hospodina.

Biskup vstane a bez mitry, obrácen
k oltáři, řekne:

Modleme se!

Přisluhující odpoví:

V. Poklekněme!

R. Povstaňte!

Biskup obrácen k tonsuristům klečícím:

Skloň se, Pane, k prosbám našim a rač pože † hnati tyto služebníky své, jež ve jménu tvém odíváme rouchem duchovního stavu, aby tvou milostí zasloužili i setrvati nábožně v církvi tvé i dojíti života věčného. Skrze Krista, Pána našeho.

R. Amen.

Biskup usedne s mitrou na hlavě a vezma superpelici, odívá jí každého z nich, říkáje po každé:

Oblec tě Pán v nového člověka, jenž podle Boha stvořen je v spravedlnosti a v svatosti pravdy.*)

Při slovech těch obléká biskup tonsuristovi superpelici až nad lopatky a hned ji s něho snímá, je-li po ruce jen jedna superpelice, a odívá podobně druhého i třetího a tak dále, až pak posledního v ni oděje. Má-li však každý superpelici svou, obléká v ni biskup každého úplně.

Obrácen k novým klerikům těm, modlí se pak — bez mitry:

Modleme se: Všemohoucí, věčný Bože, promiň nám hříchy naše a očisť tyto služebníky své od nevolnictví smýšlení světského, aby odkládajíce hanu světské mysli, požívali na věky tvé milosti; a jako jim dáváme na hlavách nositi podobu tvé koruny, tak ať

*) Podle Efes. 4, 24.

tvou mocí si zaslouží dosáhnouti v srdcích svých věčného dědictví; jenž s Otcem a Duchem svatým živ jsi a kraluješ Bůh, po všechny věky věkův.

R. Amen.

Nyní usedne biskup na křeslo a maje mitru na hlavě, promluví k nim:

Synové nejmilejší, musíte povážiti, že ode dneška náležíte pravomoci církevní a že se vám dostalo výsad stavu duchovního. Varujte se tedy, abyste jich vlastní vinou nepozbyli. Snažte se zalíbiti se Bohu počestným chováním i dobrými skutky! A toho on sám račiž popřáti vám skrze Ducha svatého!

R. Amen.

Na pokyn arcijáhna odejdou všichni na svá místa. Když biskup přečte ofertorium, vezme mitru, usedne na křeslo uprostřed oltáře a tonsuristé přistupují dva a dva, levici drží na prsou a v pravici mají rozžatou svíci, hluboce se ukloní a kleknou, pak vkleče podávající biskupovi svíčku, políbí mu pravou ruku (prsten), vstanou, pokloní se a jdou na svá místa.

Tak děje se po každé při kterémkoli svěcení.

Poté biskup odkládá prsten a rukavice, umývá si ruce, vezme prsten, vstane, křeslo se odnese a biskup pokračuje ve mši svaté. Po přijímání biskupově přijímají tonsuristé tělo Páně, které se jim podává tak jako laikům slovy: Tělo Pána našeho

Ježíše Krista, zachovej duši tvou k životu věčnému! Amen.

Před posledním evangeliem usedne biskup na křeslo nahoře před oltářem a máje mitru na hlavě, praví k tonsuristům:

Všichni, kterým dnes udělena byla první tonsura, pomodletež se jednou sedmero kajících žalmů a všemohoucího Boha také za mne proste!

Tonsuristé nakloněním hlavy přisvědí mlčky, nebo jeden odpoví za všechny: Milerádi to vykonáme.

Podobně se děje při kterémkoli svěcení, jenže uložený úkol bývá jiný.

2. Význam tonsury.

Udělení tonsury není svátostí, ale je branou do stavu duchovního a tou musí projít každý, kdo se chce stát knězem. Tonsurou přechází se ze stavu světského do stavu duchovního, z laika stává se klerik (kan. 108, § 1). Klerik je slovo odvozené z řeckého „kleros“ = los, úděl, a značí toho, jehož údělem je Bůh a služba Bohu. Tonsurou nabývá se práva nositi duchovní roucho (kleriku = talár, řeholní hábit, kolár); jí přivtěluje se klerik diecési, pro jejíž službu je vyhlédnut, jakož i účastným se stává výsad duchovenských (kan. 119—123). Pro obor státní jsou ovšem výsady ty v nynější době ztenčeny na míru nejmenší téměř ve všech zemích, ale pro obor církevní jsou důležité. Věřící jsou

povinni duchovním prokazovati úctu; hřeši pak velice, urážejí-li je.

Ode dne, kdy kdo přijal první postřížiny, jest nadále povinen míti na temeni hlavy vlasy vystřižené neb vyholené, to jest nositi tonsuru (kan. 136). Kdo by zarputile povinnosti té nedbal, propadá církevním trestům (kan. 136, § 3 a 2379).

Tonsura má klerikovi neustále připomínati jeho duchovní stav, značit podle slov žalmu 15. odřeknutí se světa a zasvěcení se službě Boží v naději na odměnu božskou. Tonsura značí vzdání se světa a jeho marností. Vlasy holiti znamená odstraniti z mysli světské a zbytečné myšlenky, praví sv. Augustin. Jako se zahodí neb spálí vlasy ustřižené, tak dlužno vymýtiti ze srdce pýchu, závist, lakotu, nečistotu a jiné hříchy. — Vlasy stále rostou a dlužno je opět a opět stříhati, dokud kořeny jejich nejsou vyhubeny. A podobně dlužno stále potlačovati v duši kořeny zlé žádostivosti a kořeny všech hříchů. A jako vlasy ustřižené jsou bezcenné, tak má klerik pohlížeti na marnosti světské jako na bezcenné nicoty. — V podobě kříže přistřihuje biskup vlasy tonsuristovi, aby měl na mysli Krista ukřižovaného a jeho následoval, trpělivě nesl kříž, jež na sebe bere, aby sebezapíráním a umrtvováním žádostivosti na cestě ctnosti se zdokonaloval. Tonsura má ho pamatovati na trnovou korunu

Kristovu, kterou za nás a za spásu naši nesl. A tak má i klerik trpělivě snášeti rozmanité obtíže povolání svého, aby si zasloužil s pomocí Boží vítěznou korunu v nebesích. — V bílou, čistou komži obléká biskup klerika na znamení, že má týž kráčet čist a bez poskvrny hříchu před tváří Boží.

Tonsura má pro život duchovního veliký význam. Kdy byla v církvi sv. zavedena, nelze přesně určit. Ale jisto je, že sahá do nejstarších dob, a to až do 5. století. Zprvu ji mívali jen mniši a po nich pak následovalo duchovenstvo světské. Zvyk ten šířil se postupně dál a dál, až pak na synodách zavedena byla všude. Bývala pak zprvu značně větší, než se nyní nosí. Nemívala pak vždy a všude stejné podoby. Tak bývala na příklad v Itálii holena celá hlava a ponechán jen úzký věnec vlasů kolem hlavy (tonsura sv. Petra neboli tonsura římská); oholená část pak se postupem času ustavičně zmenšovala, až povstala nynější podoba tonsury, t. j. malé, vystřižené kolečko uprostřed hlavy. Někde oholili celou hlavu (tonsura sv. Pavla). Širokou tonsuru mají členové některých řeholí, na příklad Dominikáni, Františkáni a jiní. Benediktini mají místo ní na hlavě ve vlasech vystřižené dva úzké pruhy; jiní řeholníci nosí tonsuru jako kněží světští.

3. Pohnutka k volbě stavu duchovního.

Hned v první modlitbě, kterou při udílení tonsury světitel říká nad nastávajícími kleriky, praví o nich, „že z lásky k Bohu spěchají odložit vlasů s hlav svých“, a tím naznačuje pohnutku, která je vede do stavu duchovního. „Z lásky k Bohu“ přicházejí, ne tedy pro zisk, ne z ctižádosti, ne pro pohodlí. Láska k Bohu je vede, a to je ta pravá, ale i jediná pohnutka, která má dosti síly, aby je povzbuzovala k plnění povinností duchovního stavu. Láska k Bohu má jim býti pro celý další život mocnou vzpruhou k horlivosti pro čest Boží a spásu duší. Ne tedy chvilkový rozmar, ne omrzelost světa, ne světobol ani přání rodičů neb příbuzných nesmí vésti ke kněžství — všechno to bylo by jen nedostatečnou pohnutkou — nýbrž upřímná láska k Bohu, k božskému Spasiteli a k ovečkám, jeho krví vykoupeným. Nadpřirozená svatost vyžaduje též nadpřirozené pohnutky a jenom ta dokáže, že se čekatel kněžství stane knězem hodným. Každá jiná pohnutka je příliš slabá a jistě selže i brzo zklame v dalším životě. Život duchovního jest obětí, a to obětí ustavičnou a k oběti dává sílu jenom upřímná a věrná láska k Bohu.

B) Čtvero nižších svěcení.

Kdo přijal postřižiny, může po nějakém čase přijmouti čtvero nižších svěcení. Přijmouti tonsuru a hned také nižší svěcení — není bez zvláštního papežského indultu dovoleno (kan. 978). Ani nelze přijmouti všechna nižší svěcení najednou. Chceť církev svatá, aby se služebníci její dříve na každém svém stupni dobře osvědčili, nežli postoupí výše. Nižší svěcení udílí biskup, taktéž kardinál-kněz a benedikovaný opat, jak řečeno v článku o tonsuře. Udělena mohou býti i mimo mši sv., v neděli neb zasvěcený svátek, ale vždy jen ráno.

Nižší svěcení jsou: I. ostiariát, II. lektorát, III. exorcisát, IV. akolytát.

I. Ostiariát

(úřad vrátných neb klíčníků).

1. Obřady při udílení.

K svěcení uchystají se kostelní klíče. Koná-li se svěcení v některou sobotu kva-

tembrovou, ordinují se ostiáři po první lekci toho dne. Koná-li se v jiné dni, počne ordinace ostiářů po Kyrie eleison.

Udílí-li biskup tonsuru nebo nižší svěcení mimo mši sv., stačí, má-li na sobě rochetu, štolu a jednoduchou mitru.

Svěcenci všichni klečí před oltářem v komžích, držíce svíčku, v pravé ruce. Když pak biskup usedne uprostřed oltáře, čte arcijáhen neb ten, kdo biskupu přísluhuje, nejprve výstrahu, uvedenou na str. 28. Po té praví:

Ať přistoupí ti, kteří mají býti svěceni na úřad ostiářů.

Pak vyvolává je jménem, načež každý odpoví: Zde! Poté vstane, biskupu se ukloní a zas poklekne. Biskup pak jim dává toto napomenutí:

Chtějíce, synové nejmilejší, vzíti na sebe úřad ostiářů, vězte, co máte v domě Božím konati. Ostiáři náleží zvoniti zvonkem a sezváněti, kostel a sakristii odmykati a otevřítí knihu tomu, kdo káže. Dbejte tedy, aby snad vaší nedbalostí nic se neztratilo z toho, co je v kostele; v určité pak hodiny dům Boží otvírejte věřícím, ale vždycky zavírejte před nevěřícími. Dbejtež také, jako hmotnými klíči viditelný dům Boží otvíráte a zavíráte, tak abyste i neviditelný dům Boží, srdce totiž věřících, slovem svým i příkladem před ďáblem u-

zavírali, ale Bohu otvírali; aby slovo Boží, které uslyší, v srdcích podrželi a je skutkem plnili. A to račiž Bůh způsobiti ve vás milosrdenstvím svým!

Pak podává biskup všem kostelní klíče, jichž se jeden po druhém pravicí dotkne, an biskup praví:

Jednejte jakožto ti, kteří Bohu samému budou muset vydati počet ze všech těch věcí, které se těmito klíči zamykají.

Poté arcijáhen neb jeho zástupce vede svěcence ke dveřím chrámovým, kde jim káže dveře zavřítí a otevřítí; dá jim také provaz od zvonu neb jen zvonek, aby zazvonili. Potom je vede k biskupovi, před nímž pokleknou, biskup pak stojí s mitrou na hlavě, říká:

Boha Otce všemohoucího, bratři nejmilější, snažně prosme, aby ráčil po † žehnati tyto své služebníky, které ráčil vyvoliti k úřadu ostiářů, aby s nejbedlivější pečlivostí v domě Božím ve dne i v noci oznamovali určené hodiny služeb Božích, za pomoci Pána našeho Ježíše Krista, jenž s ním živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh po všecky věky věkův.

R. Amen.

Odloží pak mitru a stojí, obrácen k oltáři, dí:

Modleme se!

Přísluhující řeknou: Poklekněme!

R. Povstaňte!

Biskup bez mitry modlí se, obrácen k svěcencům klečícím:

Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, račiž po†žehnati tyto své služebníky k úřadu ostiářů, aby s (ostatními) vrátnými církve konali službu tvou a mezi tvými vyvolenými zasloužili míti podíl na tvé odplatě, skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, jenž s tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh, po všecky věky věkův.

R. Amen.

Poté odejdou svěcenci na své místo.

Koná-li se svěcení mezi mší svatou, svěcenci všichni — i tonsuristé — podají před obětováním světiteli rozžaté svíce, při čemž líbají prsten světitelův, svíce ne.

Při sv. přijímání přijímají tělo Páně, které se jim podává se slovy:

Tělo Pána našeho Ježíše Krista, zachevej tě k životu věčnému!

Svěcenec odpoví: Amen.

2. Význam ostiariátu.

V nejstarších dobách křesťanství konala se bohoslužba v domech soukromých; v době pak pronásledování křesťanů scházeli se věřící potají na místech skrytých, ve svatyních podzemních, v pohřebištích

předměstských (katakombách). I bylo potřebí mužů spolehlivých, kteří by věřící k bohoslužbám těm svolávali a nad tím bděli, by se nikdo z nepovolaných mezi věřící nevloudil. Tak vznikl asi úřad vrátných (ostium = dveře). Již v polovici 3. století po Kristu děje se zmínka o svěcených ostiářích. Papež Cornelius praví v jednom dopise svém z r. 250: „Novatian věděl, že je v Římě mimo biskupa 46 kněží, 7 jáhnů, 7 podjáhnů, 42 akolytů, 52 exorcistů, lektorů a o s t i á ř ů.“ Ostiáři otvírali svatyně a zavírali je, ohlašovali věřícím místo a čas bohoslužby a bděli, aby se ze svatyně nic neztratilo, při bohoslužbě pak otvírali knihy bohoslužebné na místech, kde se mělo toho dne čísti. Když pak později zavedeny zvony, sezváněli k službám Božím. Povinností jejich bylo, aby slovem i příkladem věřící vzdělávali a byli věrní, přesní a bdělí, aby mohli před Bohem vydati počet ze všeho, co jim bylo svěřeno. Později zanikl zvláštní stav ostiářů, úkony jejich svěřeny laikům, ale svěcení ostiářů se stále zachovávalo.

Ostiář, střehoucí dveří svatyně, aby se tam nikdo nepovolaný nedostal, má vznesený vzor v samém Spasiteli, jenž vyhnal z chrámu jerusalemského ty, kteří tam prodávali a kupovali, převrátil stoly penězoměnců a pravil: „Není-liž psáno: „Dům můj domem modlitby slouti bude všem ná-

rodům, vy však jste jej učinili peleší lotrovskou.“ (Mar. 11, 15—17.) „I rozpomenuli se učeníci jeho, že psáno jest (žalm 68, 10): „Horlivost pro tvůj dům stravuje mne.“ (Jan 2, 12—17.) Duchovní, přijav ostiariát, bere na sebe povinnost pečovati o čistotu domu Božího, o pořádek v něm, o jeho výzdobu, jakož i aby v něm nic netrpěl, co by bylo na újmu úcty k Bohu.

II. Lektorát

(úřad předčitatelů).

1. Obřady při udílení.

Udílí se zpravidla po ostiariátu. Přichystá se kniha lekcí (výňatků z Písma sv.). Když biskup usedl ve svém křesle před oltářem, praví arcijáhen neb jeho zástupce:

Ať přistoupí ti, kteří mají býti svěceni na úřad lektorů.

Svěcenci v komžích a s rozžatou svící v pravici pokleknou před oltářem, biskup pak sedě s mitrou na hlavě, napomíná je:

Synové nejmilejší, vyvoleni jsouce, abyste byli předčitateli v domě Boha našeho, uče se znáti svůj úřad a plňte jeho povinnosti! Neboť mocen jest Bůh rozhojnit ve vás milost věčného zdokonalování. Lektorovi totiž náleží přečísti to, co (neb tomu, kdo) káže, a lekce (čtení) zpívati a žehnati chléb a všechny prvotiny plodů zem-

ských. Snažte se tedy zřetelně a hlasitě přednáseti slovo Boží, to jest svatá čtení, k porozumění a vzdělání věřících, bez všeho lživého porušování, aby nebyla ka-
žena vaší nedbalostí pravda božských čtení, kterou se mají posluchači vzdělávati. Co však ústy čtete, to také v srdci věřte a skutkem plňte, abyste posluchače své slo-
vem i příkladem učili. Při čtení stůjte na místě povýšeném, aby vás všichni slyšeli a viděli; vyobrazujte tak zároveň postave-
ním svého těla, že máte státi na vysokém stupni ctností, abyste všem, kteří vás slyší a vidí, ukazovali na sobě obraz života ne-
beského. A to vyplň na vás Bůh milostí svou!

Poté podává biskup každému z nich knihu,*) kteréž se všichni pravici dotknou, se slovy:

Vezměte a buďte hlasateli slova Bo-
žího, abyste, budete-li věrně a úspěšně
svůj úřad zastávati, měli podíl s těmi, kte-
říž od počátku slovem Božím dobře přislu-
hovali.

Když pak všichni pokleknou, biskup, maje mitru na hlavě a obrácen k nim, praví:

Modleme se, bratři nejmilejší, k Bohu
Otcí všemohoucímu, aby milostivě vylil
své poť žehnání na tyto služebníky své,

*) Buďto lekcionář neb misál nebo breviř neb i Písmo svaté.

které k svěcení na lektory ráčí přijímati; aby zřetelně předčítali to, co v církvi Boží předčítati jest, a to i skutky svými plnili, skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna svého, jenž s ním živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh, po všecky věky věkův.

R. Amen.

Biskup (bez mitry) obrátí se k oltáři a dí:

Modleme se!

Přisluhující: Poklekněme!

R. Povstaňte!

Biskup (bez mitry) obrácen k svěřencům, modlí se:

Pane svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, račiž požeť hnati tyto služebníky své k úřadu lektorů, aby pilným čtením byli vyučeni a stali se způsobilými, aby pravili, co jest konati, a to, co řečeno, i skutkem plnili, a tak obojím tím způsobem církvi svaté prospívali svatostí svou, skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, jenž s tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh, po všecky věky věkův.

R. Amen.

Poté odejdou svěcenci na své místo.

Před obětováním podají světiteli rozžatou svíci.

Koná-li se svěcení při mši sv., přijímají pak tělo Páně týmž způsobem jako osti-

áři. A tak je tomu i při všech dalších nižších i vyšších svěceních.

2. Význam lektorátu.

Božský Spasitel náš zastával úřad lektora, smíme-li tak říci, když podle sv. Lukáše (4, 16—20) „přišel do Nazareta, kde byl vyrostl, a podle obyčeje svého vešel v den sobotní do synagogy a povstal, aby četl. I podali mu knihu proroka Isaiáše, a on, rozvinuv knihu, nalezl místo, kde bylo psáno: Duch Páně nade mnou; proto pomazal mne, poslal mne kázat evangelium chudým, uzdravovat zkroušené srdcem...“ V St. zákoně nebylo zvláštních předčítatelů; každý člen obce, jenž uměl čísti, mohl předčítati Písmo sv. v shromáždění. Ovšem že ti, kteří se v tom zvláště dobře vyznali, bývali k tomu zpravidla zváni. Ani v Novém zákoně nebylo jinak, ježto nebylo mnoho těch, kdo dovedli Písmo sv. čísti. Tak se vyvinul úřad lektorů, jeden z nejstarších, jehož stopy jdou až do 2. století po Kristu.

Sv. Justin, mučedník († r. 167) píše: V neděli scházejí se všichni, kteří žijí v městech a na venkově, na jednom místě, Tu se čtou památky apoštolů a spisy proroků, pokud čas dovolí. A když lektor skončí, představený pak má přednášku, aby lid poučil a povzbudil k následování krásných těch slov.

Lektoři požívali veliké vážnosti, již pro vyšší své vzdělání, kterým nad jiné vynikali. A tak se stal lektorát přípravou k vyšším hodnostem církevním. Papežové Liberius a Siricius započali svou církevní službu jako lektoři. Sám císař Julián Odpadlík († 363), když byl ještě křesťanem, byl by pokládal za vysoké vyznamenání, kdyby se byl mohl státi lektorem, jak svědčí sv. Řehoř Nazianský.

Když pak se čtení evangelia a epištoly přeneslo na kněze samé, stal se lektorát průpravou k vyšším církevním úřadům. A tu pak přijímání za lektory dospívající hoši, kteří se věnovali obzvláště zpěvu církevnímu. Sněm ve Vaison doporučoval r. 529 kněžím, aby brali do svých domů mladé lektory, je v žalmech a Písmě sv. vyučovali, jim duchovními otci byli, tak si své nástupce vychovali a za to věčné odměny došli.

Z lektorů, dobře vycvičených zpěváků, utvořil se pak sbor kostelních zpěváků, a až dosud označuje se pěvecký sbor při sv. obřadech jménem schola = škola. Některá města na př. Lyon, Řím, Remeš mívala proslulé takové školy.

Že by byli lektoři kdy žehnali chléb a jiné prvotiny plodů zemských, o tom neshledáváme v starobyklých památkách žádných zpráv. Snad se to dělo jen výjimkou, zřídka a soukromí. Žehnati věci nále-

želo již v dávnověku jenom kněžím. Formulář mešní má o některých dnech před epištolou zvláštní lekce, to jest výňatky z Písma svatého, které lektoři čtou. Lektorát ukládá klerikovi, aby pilným studiem si shromažďoval hojnost toho, co bude jednou lidu kázati.

III. Exorcistát

(úřad zaklínačů, zaříkáčů neb zažehnávačů).

1. Obřady při udílení.

Přichystá se kniha exorcismů, nebo místo ní kniha mešní neb pontifikál, t. j. kniha obřadů, které koná biskup.

Třetí toto svěcení udílí se zpravidla se čtvrtým v jeden den a počíná se po třetí lekci, když se udílí o sobotách kvatembrových. Po první se světí ostiáři, po druhé lektoři.

Když biskup usedl na křeslo před oltářem, praví arcijáhen: Ať přistoupí ti, kteří mají býti svěceni na úřad exorcistů.

Když pak svěcenci pokleknou, držíce rozžaté svíce, napomíná je biskup takto:

Synové nejmilejší, majíce býti posvěceni na úřad exorcistů, musíte věděti, co přijímáte. Exorcistovi totiž náleží vymítati zlé duchy a říci lidu, aby ti, kteří ne-

přijímají, postoupili místo; a vodu podávají při svatých úkonech. Dostanete tedy moc vkládati ruce na posedlé; vzkládáním pak rukou vašich, milostí Ducha svatého a slovy zaklínacími vymítají se nečistí duchové z těl posedlých. Snažte se tedy, jako z těl jiných lidí zlé duchy budete vymítati, tak abyste z myslí a těl svých vlastních všechnu nečistotu a zlobu vypudili; abyste nepodlehli těm, které výkonem své služby budete vyháněti. Konajíce svůj úřad, učte se opanovati nepravosti, aby nepřítel nemohl ve vašich mravech nic nalézt, co by si mohl osobovati. Neboť jen tenkrát budete právem rozkazovati ďáblům u lidí jiných, když prve v sobě samých přemůžete mnohonásobnou jejich zlobu. A to abyste dovedli, uděliž vám Hospodin skrze Ducha svatého!

Poté podá biskup všem knihu exorcismů, anebo místo ní knihu mešní nebo pontifikál. Svěcenec každý dotýká se jí pravicí, an biskup říká:

Vezměte (knihu) a vštipte si ji v paměť, a mějtež moc vkládati ruce na posedlé, buďto křtěné, buďto katechumeny.*)

*) K a t e c h u m e n i = čekatelé sv. křtu. Kdo chtěl ze židovství nebo pohanství státi se křesťanem, musil se delší dobu, několik měsíců, připravovati na křest. V té době byl vyučován, ale i bedlivě pozorován, zdali ho mravy jeho doporučují. Katechumeni směli býti přítomni mši svaté až do evangelia a stáli buď v předsíni neb dolejší

Pak vstane a maje mitru na hlavě, říká nad svěcenci klečícími:

Bratři nejmilejší, prosme pokorně Boha, Otce všemohoucího, aby ráčil tyto služebníky své pože † hnati k úřadu exorcistů, aby byli duchovními veliteli k vymítání zlých duchů z těl posedlých se vši jejich mnohou zlobou. Skrze jednorozeného Syna tvého, Pána našeho Ježíše Krista, jenž s ním živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh, po všechny věky věkův.

R. Amen.

Pak obrácen k oltáři (bez mitry), praví biskup: Modleme se!

Přisluhující: Poklekněme!

R. Povstaňte!

Biskup obrácen k svěcencům, říká:

Pane svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, račiž pože † hnati tyto své služebníky k úřadu exorcistů, aby měli moc a vládu vzkládáním rukou a výrokem svých úst krotiti nečisté duchy; aby byli dovednými lékaři tvé církve, posilováni jsouce milodarem uzdravování a nebeskou mocí. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, jenž s tebou živ jest a kraluje v jed-

části lodi. Po evangeliu ještě poslouchali kázání, načež se nad nimi biskup modlil, pak musili odejít. Na křest se připravovali modlitbou, postem a pilným učením. V posledních dnech před sv. křtem opětovány nad nimi delší modlitby zažehnávací, aby zlý duch neměl nad nimi moci.

notě Ducha svatého Bůh, po všechny věky věkův.

Iř. Amen.

Na pokyn arcijáhna odejdou exorcisté na své místo. Obětování svící a sv. přijímání, jako u předešlých svěcení.

2. Význam exorcistátu.

Když božský Spasitel náš na zemi dlěl, bylo dopuštěním Božím mnoho lidí ďáblem posedlých. Ďábel předvídaje, že jeho moc nad lidmi bude brzo zlomena, vším úsilím namáhal se to překaziti a hleděl násilně ovládati tělo člověka a jeho nižší síly duševní. Také proto (podle výkladu sv. Otců) objevovala se tehdy posedlost tak hojně, aby se tím skvěleji ukázalo vítězství Krista Pána nad ďáblem. Spasitel často vymítal ďábelství z lidí, aby ukázal svou moc nad zlými duchy. Učedníci Kristovi to zprvu nedovedli. Když jednou kterýs otec přivedl k nim syna, který měl ducha zlého, němého, nadarmo se učedníci namáhali, aby jej z nemocného vypudili. Kristus Pán ihned ho uzdravil a zlého ducha z něho vypudil. Později se tázali Mistra v soukromí: Proč jsme nemohli my ho vymítnouti? A on řekl jim: Takovýhle rod nemůže ničím vyjíti, leč modlitbou a postem (Mar. 9, 13—28). Někteří lidé měli v první době církve zvláštní milost neboli dar (charisma), že mohli vymítati ďábelství, ač nenáleželi k stavu duchovnímu.

Tací požívali veliké úcty u věřících. Ale brzo vyvinul se zvláštní stav duchovní, exorcisát, jehož stopy sahají až do konce II. stol. po Kristu a jenž se udržel dlouho, až do VII. století. Souvisel s obřady zažehnávacími, které později počali vykonávati kněží sami, ponechávající exorcistům jen nižší některé služby chrámové, na př. péči o svěcenou vodu, dělání pořádku při bohoslužbě. Právo i moc ďábly vymítati neb zažehnávati přísluší nyní pouze knězi, jenž na př. při udílení sv. křtu, při svěcení soli, vody a pod. moci té užívá. Exercisovati někoho posedlého nesmí však nikdo bez výslovného povolení biskupova. Dovolení to dává biskup knězi jen výjimkou, za určitých podmínek, při čemž jest dříve vyšetřiti zevrubně všechny okolnosti (kan. 1151).

IV. Akolytát

(úřad světlo nošů neb posluhova telů).

1. Obřady při udílení.

Přichystá se svícen s nerozžatou svící a prázdná konvička mešní na víno. V květembrovou sobotu svatodušní započne se svěcení akolytů po 4. lekci, jinak hned po Kyrie.

Počátek je týž jako u dřívějších svěcení. Čte se výstraha (viz str. 28) a svěcenci vyvolávají se jménem. Povstanou,

odpoví: Zde, po úkloně biskupovi (světíteli) opět před ním pokleknou. On pak sedě, s mitrou na hlavě, napomíná je:

Hodlajíce, synové nejmilejší, vzíti na sebe úřad akolytů, považte, co přijímáte. Akolytovi náleží nositi svícen; rozžehovati světla v kostele; podávati víno a vodu k oběti mše svaté. Hledtež tedy důstojně zastávati úřad, jež přijmete. Nemohliť byste se Bohu líbiti, kdybyste sice nosili před Bohem v rukou světlo, ale skutky sloužili temnosti a tak dávali jiným lidem příklad nevěrnosti. To raději, jakož Pravda dí, světlo vaše tak svět' před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré a velebí Otce vašeho, jenž jest v nebesích.*) A jako praví apoštol Pavel: uprostřed pokolení nešlechtného a převráceného svěťte jako (jasná) světla ve světě, chovajíce slovo života.***) Ať jsou tedy bedra vaše přépásaná a svíce hořící v rukou vašich, abyste byli synové světla. Odvrztež tedy skutky temnosti a oblecte se v odění světla. Byliť jste někdy temnosti, nyní pak jste světlo v Pánu. Jako synové světla chodte! Které pak by to světlo bylo, jež nám apoštol tak snažně doporučí, vysvětluje on sám, an dokládá: Ovoce pak světla je ve vši dobrotě, spravedlnosti a pravdě.***)) Buďte

*) Slova Kristova u sv. Mat. 5, 16.

**) Fil. 2, 15.

***)) Efes. 5, 9.

tedy horliví ve vší spravedlnosti, dobrotě a pravdě, abyste nejen sebe, nýbrž i jiné, jakož i církve Boží osvěcovali. Neboť pak budete při oběti Boží hodně podávati víno a vodu, když sami se budete obětovati Bohu životem cudným a dobrými skutky. A toho vám Pán popřej milosrdenstvím svým!

Poté podává biskup všem svíci nerozžatou, které se každý z nich dotkne, an biskup praví:

Přijměte svícen s voskovicí a věřte, že berete na sebe povinnost rozžehovati v kostele světla; ve jménu Páně.

R. Amen (odpoví svěcenec).

Rovněž tak se jim podává konvička prázdná se slovy:

Vezměte konvičku k podávání vína a vody při oběti krve Kristovy; ve jménu Páně.

R. Amen.

Biskup, maje mitru na hlavě a stoje, praví ke klečícím svěcencům:

Boha Otce všemohoucího snažně prosme, bratři nejmilejší, aby ráčil požeť hnati tyto své služebníky k úřadu akolytů, aby jako nosí před sebou v ruku světlo viditelné, také mravy svými ukazovali jiným světlo duchovní, s pomocí Pána našeho Ježíše Krista, jenž s ním a s Duchem

svatým živ jest a kraluje Bůh, po všechny věky věkův.

R. Amen.

Biskup sundá mitru a obrácen k oltáři, dí:

Modleme se!

Přisluhující: Poklekněme!

R. Povstaňte!

Biskup obrátí se k svěcencům a modlí se nad nimi:

Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, jenž jsi skrze Ježíše Krista, Syna svého, Pána našeho, a jeho apoštoly na tento svět seslal světlo své jasnosti a jenž jsi, abys zničil starý náš dlužní úpis smrti, chtěl, aby byl přibit na dřevo přeslavného kříže a aby z boku jeho tekla krev a voda pro spásu pokolení lidského: račiž tyto služebníky své požeť hnati k úřadu akolytů, aby rozžehující světlo v chrámě tvém a podávající víno a vodu k proměnění v krev Krista, Syna tvého, při oběti mešní věrně přisluhovali u oltářů tvých. Zapal, Pane, myslí jejich i srdce, aby milovali tvou milost, aby osvětlení jsouce leskem tvé tváře, věrně ti sloužili v církvi tvé, skrze Krista, Pána našeho.

R. Amen.

Modleme se: Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, jenž jsi Mojžíšovi a Aronovi nařídil, aby se rozžala světla

v stánku svědectví,*) račiž pože † hnati tyto služebníky své, aby byli akolyty v církvi tvé, skrze Krista, Pána našeho.

Iř. Amen.

Modleme se: Všemohoucí, věčný Bože, zdroji světla a původce veškeré dobroty, jenž jsi svět osvětil Ježíšem Kristem, Synem svým, a jej vykoupil tajemstvím jeho umučení: račiž pože † hnati tyto své služebníky, které světíme na úřad akolytů, žádající tvou dobrotivost, abys jejich mysli nejen světlem vědomostí osvětil, ale i roscu svého milosrdenství zvlažil, aby službu, kterou převzali, tak konali s pomocí tvou, aby zasloužili dojítí věčné odplaty, skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Podání svíce při ofertorium a sv. přijímání — jako u svěcení dřívějších. Pontifikál nařizuje výslovně sv. přijímání u svěcení vyšších, u nižších a při tonsuře ne, ale jest zajisté slušno, aby i ti, kdo tonsuru a nižší svěcení mezi mší sv. přijímají, také přijali tělo Páně.

Po svěcení, které se toho dne poslední koná, napomíná biskup svěcence takto:

*) Vztahuje se k II. Mojž. 40, 40: „I mluvil Hospodin k Mojžíšovi takto: ‚Prvního dne prvního měsíce postav stánek zákona, umísti v něm archu, zavěs před ni oponu, zanes do stánku stůl a polož naň, co je zákonem předepsáno. Před archou zákona ať stojí svícen se svými lampami . . .‘“ Týká se sedmiramenného svícnu ve svatyni, přední části svatostánku.

Synové nejmilejší, pilně uvažujte svěcení, které jste přijali, a břímě, které na bedra vaše vloženo. Snažte se svatě a nábožně býti živi a Bohu všemohoucímu se zalíbiti, abyste nabyli milosti jeho, kterouž vám račiž uděliti svým milosrdenstvím!

Vy, kteří jste přijali svěcení na (podle toho, které nižší svěcení jim uděleno), pomodlete se jednou sedmero kajících žalmů, s litaníemi, veršiky a modlitbami a všemohoucího Boha i za mne proste!

Svěcenci to slíbí, jak řečeno výše při tonsuře na str. 38.

Udílí-li se svěcení mezi mší sv., koná se toto napomenutí po biskupském požehnání ke konci mše sv.

2. Význam akolytátu.

Akolytát je nejvyšší stupeň nižších svěcení. Akolyté mají trojí povinnost: nositi svíce, rozsvěcovati svíce a přinášeti vodu a víno k obětování. Původ svěcení toho sahá do nejstarších dob. Akolyta (vzato z řeckého slova *akolútheó* = doprovázím) bývali průvodčími biskupů a přísluhovali při oběti mešní, což při svěcení naznačeno tím, že se jim podávají svíce a konvičky. Z některých případů možno usuzovati, že se jich upotřebovalo v nejstarších dobách církve i k jiným účelům. Tak podle výroku papeže Innocence I. (r. 402

až 417) roznášeli chléb v papežské mši svaté v neděli posvěcený kněžím kostelů jiných, aby tito právě v ten den nebyli odlučováni od společenství s papežem. Dále drživali při papežské mši zvláštní sáčky, nad nimiž kněží posvěcené hostie lámali v menší částčky. Sv. Cyprián upotřeboval akolytů (správněji řečeno akolutů) k posilkám. V Římě bývalo akolytů mnoho a dělili se na čtvero druhů podle toho, kterým kostelům službou byli přiděleni.

Postupem času přešly funkce kleriků, majících nižší svěcení (= minoristů) dílem na laiky, dílem na kněze samy a zvláštní stav ostiářů, lektorů, exorcistů a akolytů zanikl. Sněm tridentský, jenž pro obnovu církevní kázně neocenitelné služby vykonal (1545—1563), domáhal se toho, aby zvláště v kostelích katedrálních, kolegiálních a farních přísluhu konali klerikové mající nižší svěcení (schůze XXIV. kap. 17 de reform.), naznačoval také, kterak by mohlo býti opatřeno hmotné jejich zaopatření, ale ustanovení sněmu se nevžilo a neprovedlo. A tak nyní funkce minoristů vykonávají laikové - kostelníci. Ceremoniál biskupský předpisuje, aby klerikové, přísluhující biskupovi při slavné mši sv., a to ti, kteří drží biskupskou berlu, mitru, kaditelnici, svícny a podávají víno a vodu, byli svěcení akolyté. To se ovšem i nyní zachovává, pokud to možno jest. Podle dekretu kongr. obřadů ze dne 10. března

1906 smí v naléhavé potřebě klerik-minorista zastupovati při slavné mši sv. podjáhna, smí vzíti na sebe roucho podjáhen-ské, ale bez manipulu, nesmí však při mši sv. nalévati vodu do kalichu (to ať učiní jáhen), nesmí se dotýkati kalicha, ani s něho bráti palu, nesmí kalich vytríti (to ať učiní celebrant), ale smí kalich přistrojiti a odnésti. (Ephem. liturg. 1906, p. 262, Decr. Nr. 4181.)

C) Troje vyšší svěcení.

1. Rozdíl mezi svěcením nižším a vyšším.

Proti své vůli nesmí nikdo býti nucen vstoupiti do stavu duchovního, ale bezprávím rovněž jest v tom brániti tomu, kdo je způsobilý (kan. 971). Nezpůsobilého biskup světiti nesmí (kan. 973), ani takového, kdo podle jeho úsudku není pro diecési potřebný a jí by nebyl k užitku (kan. 969). K svěcení smí býti připuštěn jenom ten, kdo má úmysl státí se knězem a od něhož lze bezpečně očekávati, že bude knězem hodným. Světitel má míti mravní jistotu a býti o tom přesvědčen, že svěcenec je k ordinaci způsobilý; jinak by se svěcením těžce prohřešil a vydával se v nebezpečí spoluviny na cizích hříších (kan. 973).

Ale což, sezná-li ten, kdo přijal již tonsuru neb nižší svěcení, že se sám v sobě mýlil a že se nehodí k povolání kněžské-

mu? Takového církve sv. nedrží, on se může vrátiti zase do světa; ovšem ztrácí všechny výsady stavu duchovního. Může se i oženiti (kan. 132 § 2), a to zcela dovo- leně. Ale i biskup má právo propustiti mi- noristu, když uzná, že by klerik nemohl přijmouti svěcení vyšší (kan. 211 § 2). Taktéž přestává klerik přináležeti k stavu duchovnímu, když se proviní proti povin- nostem stavu toho a napomenut se nepo- lepší (kan. 136 § 3, kan. 141 § 2).

Ani tonsura ani svěcení nižší nevážou klerika navždy. Ale jinak je tomu, přijme- li kdo vyšší svěcení. V prvních dobách církve byla v příčině té praxe nestejná. Podjáhenství počítalo se někde k svěce- ním nižším, a mohl tudíž podjáhen bez vi- ny stav svůj opustiti a v manželství vstou- piti. Někde bylo tak i s jáhenstvím. Od té doby však, co uložen celibát i podjáhnům, což se stalo na sněmu lateránském III. r. 1139, čítá se podjáhenství k svěcením vyšším a nemůže nikdo bez viny ze stavu toho vystoupiti, nevymůže-li si k tomu po- volení apoštolské Stolicе.

Podle nynější praxe jsou vyšší svě- cení tato: I. p o d j á h e n s t v í, II. j á h e n s t v í a III. k n ě ž s t v í.

Než uvedeme obřady jednotlivých těch svěcení, bude vhodno pojednati o věcech, které se jich všech zároveň týkají.

2. Oblek duchovních a roucha bohoslužebná.

Již sám vrozený cit žádá, aby se kněz při posvátných úkonech lišil i šatem od lidu, t. j., aby při bohoslužbě neužíval oděvu každodenního, nýbrž měl oblek jiný, slavnostnější. Zastupujeť Krista a je prostředníkem mezi Bohem a věřícími. I u pohanů mívali jejich kněží zvláštní oblek. V Starém zákoně Bůh skrze Mojžíše podrobně určil oblek kněží. Měli nositi sukni kmentovou, nesešívanou, s rukávy, sahající až po kotníky, a vyšíváný pás různé barvy. Na hlavách nosili vysoké čepice končité, později čepice kulaté a jemným plátnem pokryté.

V církvi katolické se od dávných dob (stol. V.—VI.) odívají duchovní ve zvláštní roucha. Sněm tridentský odvozuje je z tradice apoštolské. Po způsobu Římanů a národů východních nosili kněží i mimo bohoslužbu roucho dlouhé od krku až po kotníky, opásané, a přes ně vrchní jakýs plášť. Tak vidíme zobrazovaného Spasitele samého i svaté apoštoly. Na počátku byl šat kněžský stejný jako u obecného lidu, jak se nosil v říši římské. Byloť toho potřebí, jinak byli by se kněží v krutém pronásledování církve oblekem svým hned prozradili a tím se do nebezpečí vydali. Ale brzo počal šat duchovní se lišiti i tvarem i látkou, a bylo pak zakázáno obyčej-

ného obleku užívati v chrámu Páně při bohoslužbě, jakož i naopak nositi oděv bohoslužebný mimo chrám.

Oděvem kněžským je černá k l e r i k a, až k patám sahající, a kolem beder pás rovněž černý. Tmavá barva přísluší vážnosti stavu duchovního, jakož se i laikové při věcech slavnostních a obřadních oblékají zpravidla černě. Černý talár nosí se již od V. stol. Barva černá naznačuje zároveň, že kněz, služebník Boží, odumřel světu a žádostem jeho. Na krku nosí kněz k o l á r, to jest bílý pásek s černou náprsenkou. Řeholníci mají hábit různých barev, mnohdy dvojbarevný, podle svých zakladatelů.

Práva na tento oblek nabývá se, jak již řečeno, prvními postřížinami (tonsurou), a tu bývá tonsurist oděn též v s u p e r p e l i c i, původně lněné, bílé roucho, bez rukávů, sahající ke kolenům, s otvorem uprostřed pro hlavu, přes niž se obléká. Nyní se nazývá superpelicí rocheta s krátkými, širokými rukávy, které sahají jen k lokti a na kraji mívají krajky. Rocheta má rukávy dlouhé a úzké jako alba, sahající až k zápěstí, a bývá ozdobena rovněž krajkami. Superpelicí oděn je klerik i při čtyřech nižších svěceních; teprv při svěceních vyšších dostává roucha další.

Podjáhen dostává h u m e r á l (nárameník), bílý, lněný šat, obdélníkový, as 70 až 80 centimetrů dlouhý, 60 centimetrů

široký, mající na rozích podélníkové strany dvě tkanice. Při oblékání políbí se nejprv křížek, uprostřed vyšitý, pak se položí na hlavu vzadu a hned se stáhne dolů a zahalí se jím krk a tkanicemi se připevní k tělu. V dřívějších dobách zahalovala se jím vzadu hlava. Humerál značí lebku spásy = přílbu spásy, kterou se má křesťan podle slov sv. Pavla (Ef. 6. 17) ozbrojiti proti útokům ďábla. Když jej kněz obléká ke mši svaté, modlí se: „Vlož mi, Pane, na hlavu přílbu spásy k odolání útokům ďáblovým.“ Podjáhnen dostává dále a l b u, t. j. bílou (řízu totiž), dlouhý, lněný šat, sahající až k zemi, as 250 cm širokou, s rukávy, ozdobenou na okraji vyšíváním neb krajkami. Značí čistotu a nevinnost srdce, s jakouž duchovní má přistupovati k oltáři. Připomíná bílé roucho, kterým dal Herodes Spasitele na potupu obléci, než ho poslal k Pilátovi.*) Při oblékání alby říká kněz: „Rač mne, Pane, zbiliti a očist' srdce mé, abych, zbílen krví Beránka, došel radostí věčných.“

Alba podkasává se pásem bílým, lněným (c i n g u l u m), se štrápci na konci. Bývá také i vlněný. Připomíná provazy, jimiž byl Spasitel svázán při svém umučení. Značí zdrželivost od zlých žádostí, jak naznačují i slova při oblékání: „Opas mne, Pane, pásem čistoty a uhas v ledví mém

*) Luk. 23, 11.

hříšnou žádostivost, aby ve mně zůstala otnost zdrželivosti a cudnosti.“

Podjáhén nosí též *manipul*, jež navléká na loket levé ruky. Původně to byla lněná rouška na utírání potu. Nyní se dělá z téže látky, z které je štola a mešní kasule. Vypadá, jako by se sěšily dohromady konce štoly, as 2 pídě na jejím konci odříznuté. Je nyní rouchem ozdobným pro podjáhnny, jáhnny, kněze i biskupy. Připomíná roucho, které podala Veronika Spasiteli, aby si jím otřel tvář. Značí namáhavou práci apoštolskou a odměnu za ni u Boha, což ukazují též slova, jichž se užívá, když se manipul navléká: „Kéž, Pane, zasloužím nositi manipul pláče a bolesti, abych s radostí přijal odměnu za práci.“

Podjáhen bývá oděn též v *tuniku*, podobající se nyní zcela dalmatice, kterou obléká jáhen. Původně se obojí ten oděv lišil; tunika bývala kratší a měla rukávy užší i kratší. Nyní pro souměrnost dělají se obě stejné a jsou z téže látky jako kasule. Jí se také podobají, ale mají rukávy, vpředu jsou nastříhnuté a rukávy se zavazují tkanicemi.

Jáhen obléká *dalmatiku*, podobající se, jak již řečeno, tunice. Obojí roucho to je šatem radosti.

Ježto pak jáhen při svěcení nabývá již částečně moci kněžské, odívá se již také *štolou*, ale jiným způsobem, než ji nosí

kněz. Jáhen ji nosí přes levou plec, uvázanou po pravém boku, kněz však přeloženou křížem na prsou, a to při mši svaté i kdykoli jest oděn v albu, jinak mu volně splývá od krku dolů. Štola je vlastní odznak moci a důstojnosti kněžské i hlavní roucho kněze, jež obléká ke všem posvátným úkonům. Mívala původně jinou podobu. Nyní je to pás as 2 m 25 cm dlouhý a 12 cm široký, z téže látky jako kasule. Křížem ji překládá kněz na prsou, aby si připomenul Spasitele kříž nesoucího. Značí původní nevinnost člověka v ráji, jakož i věčnou nesmrtelnost, které nám Kristus Pán vydobyl. Kněz, oblékaje štolu ke mši sv., říká: „Vrať mi, Pane, roucho nesmrtelnosti, jehož jsem pozbyl hříchem prarotce našeho, a ačkoli přistupuji nehoden k svatému tajemství tvému, nechť si zasloužím radosti věčné.“ Manipul a štola mají uprostřed a na koncích 3 křížky přišité neb v látce již vetkané.

Ke mši sv. obléká kněz svrchu kasuli, mešní roucho v užším slova smyslu. I ta mívala zprvu zcela jinou podobu, byla jako zvon neb široký plášť, jenž kněze zcela zahaloval a jen nahoře měl otvor pro hlavu. Nyní skládá se ze dvou částí, jež si kněz tkanicí k tělu uvazuje. Připomíná nesešitou sukni Spasitelovu a značí nevinnost, hlavně pak lásku, kterou má kněz míti k lidem všem. I má ho pamatovati na jeho kněžské povinnosti, které na sebe

vzal, aby nesl jho Páně radostně, trpělivě, z lásky ke Kristu. Bera kasuli ke mši sv., říká: „Pane, jenž jsi řekl: ‚Jho mé je sladké a břímě mé lehké,‘ učiň, ať toto nosím tak, abych dosáhl tvé milosti.“

K liturgickým rouchům bohoslužebným náleží též p l u v i á l, původně široký plášť proti dešti a nepohodě, nyní skvostný plášť, jehož se užívá při nešporách, při průvodech, při asistenci.

Superpelice, rocheta, humerál a alba mají býti lněné neb konopné, ne bavlněné. Kristus Pán byl zaobalen ve lněné prostěradlo a v něm uložen do hrobu. A mimo to jako je potřebí mnoho práce i námahy, než se docílí bílého, jemného plátna, tak se nedosáhne ctnostného života bez veliké práce a vytrvalé námahy. A na to má duchovního připamatovati vždy plátěné roucho, jehož užívá.

Krásná a čistá roucha bohoslužebná jsou ozdobou kostela a chloubou duchovního správce i radostí věřících. V naší vlasti je při kostelech mnoho vzácných a drahocenných paramentů, namnoze darovaných štedrými dobrodinci. Bývají mnohdy roucha vzácná damašková i brokátová při kostelích, kde by jich nikdo ani netušil. A tak bývalo ve vlasti naší odedávna. Enčáš Silvius, potomní papež Pius II. (1458—1464), jenž byl v Čechách r. 1451 jako vyslanec v příčině nezletilého krále Ladislava, di-

vil se, jak nádherné ornáty mešní chovají v Čechách kostely městské i vesnické. Také velice krásné a jemné výšivky bývají mnohdy na bohoslužebném prádle. V příčině té panovalo u našich zbožných předků přesvědčení, že to, co věnují kostelu, dávají samému Bohu a pro milého že není nic dost vzácného. I pamatovali také v odkazech svých rádi na kostel a nelitovali ničeho pro ozdobu jeho. Odkazovali kostelům brokátová roucha i vzácné šperky, jichž pak upotřebeno na drahocenná paramenta. Ta mají nejen vysokou cenu uměleckou, nýbrž jsou i vzácnou památkou starobylosti a svědkem zbožnosti našich předků.

Také mnozí panovníci a šlechtici milovali ozdobu domu Hospodinova a věnovali kostelům drahocenná roucha bohoslužebná, která se zachovala až dosud, a jimž se nyní obdivujeme. Mnohá šlechtična obětovala k účelu tomu třeba i rodinné klenoty a svatební své šaty. Jak vděčná je takováto dobročinnost! Bohoslužebný předmět, věnovaný kostelu, hlásá po sta let památku štědrého dárce a uchovává jméno jeho v čestné paměti, slouží ke cti Boží a povzbuzuje věřící k nábožnosti, kdežto tak často veselý dědic za krátkou dobu promarní celé dědictví lehce nabyté, a na toho, kdo je třeba pracně nastřádal, nikdo pak ani nevzpomeně.

Nově pořízeného roucha bohoslužebného nesmí kněz upotřebiti, dokud není po-

žehnáno, posvěceno. Roucho jednou posvěcené zůstává jím i nadále a podrží svěcení, dokud se zachová ta jeho podoba, v níž bylo svěceno. Změní-li se podoba ta, na příklad udělá-li se ze štoly manipul a pod., potřebí je nové benedikce.

Bylo-li posvěcených rouch užito k účelům světským, nenáležitým, jest užívání takové hříšné.

Bylo-li roucho posvěcené ukradeno, je to svatokrádež, hřích dvojnásob těžký.

Kněz smí světiti věci bohoslužebné i věci kovové, jenom nový kalich a patenu posvětiti (konsekrovati) nesmí. To může jenom biskup. Ale posvěcený jednou kalich neztrácí konsekrace, když je otřelý a dá se nově vyzlatiti (kan. 1305, § 2); ovšem nastává přísná povinnost dáti kalich takový znova vyzlatiti.

Prádlo kalichové (pala, korporál a purifikátor), jehož bylo při mši sv. použito, má z první vody vypírati duchovní, aspoň podjáhen, a má se voda ta vylíti do sakra-ria nebo do ohně. Pak teprv smí se dáti do prádla.

Právo žehnati (světiti) roucha obřadná bývalo vyhrazeno samému biskupovi, jenž k tomu zmocňoval kněze jiné, zejména udělovalo se právo to vikáři (děkanovi), zástupci biskupově. Podle kan. 1304, § 3, může nyní každý farář posvětiti bohoslu-

žebná roucha pro svůj farní chrám a pro svatyně ve farnosti té, každý pak duchovní správce jiného kostela může rovněž světití nová roucha, která se pro kostel ten pořídí.

3. Svěcení roucha bohoslužebného.

V. Pomoc naše ve jménu Páně.

R. Jenž stvořil nebe i zemi.

V. Pán s vámi!

R. I s duchem tvým.

Modleme se: Všemohoucí, věčný Bože, jenž jsi Mojžíšem, služebníkem svým, ustanovil zhotoviti roucha pro velekněze, kněze a levity, v nichž by před tváří tvou konali svou službu ke cti a slávě jména tvého, skloň se milostivě k našim prosbám a račiž na tato roucha kněžská vylíti shůry svou milost a je mocným požehnáním pokornou naší službou očisť titi, požeť hnat i a poť světit i, aby byla příhodná a posvěcená k bohopoctě a k svatým tajemstvím, a velekněží, kněží neb levité jimi odění zasloužili si tvé záštity i obrany proti všem útokům neb pokušením zlých duchů; ty pak jim uděl, aby tvým tajemstvím náležitě a důstojně sloužili a k nim upřímně lnuli a v tom k zalíbení tvému i zbožně setrvali. Skrze Krista, Pána našeho.

R. Amen.

Modleme se: Bože, vítězi nepřemožené moci a všech věcí stvořiteli a posvětiteli,

vyslyš milostivě prosby naše a rač tato roucha levitské, kněžské a velekněžské okrasy, jíž se tvým služebníkům dostává, vlastními ústy svými pože † hnati, osvě- † titi a posvě † titi; račiž všechny, kdo jich užívají, učiniti způsobilými k tvým tajemstvím a tobě milými, když v nich tobě zbožně a chvalně budou sloužiti. Skrze Pána našeho Ježíše Krista . . .

Ř. Amen.

Světitel pokropí roucha svěcenou vodou. (Pro korporály a pokrývky oltářů jsou předepsány modlitby jiné.)

4. Záruka přiměřeného hmotného zaopatření.

Přijme-li kdo některé vyšší svěcení, zasvěcuje se trvale službě Boží a nemůže se pak zabývatí zaměstnáním světským, které by mu poskytovalo výživy. Podle slov sv. apoštola Pavla má ho živiti služba oltářní. „Nevíte-li, že ti, kteří konají službu svatou, ze svatyně jedí, a že ti, kteří přisluhují oltáři, s oltářem se dělí? Tak i Pán nařídil hlasatelům evangelia, aby z evangelia byli živi“ (I. Kor. 9, 13—14). Ale což když duchovní těžce onemocní, neb se stane jinak k službě chrámové nezpůsobilým? Aby i potom měl přiměřenou výživu, musí býti postaráno již před jeho vyšším svěcením tak zvanou ordinační zárukou, t. j. zajištěním mu přiměřeného zaopatření.

Zárukou takovou může býti otcovský podíl neb zajištěný roční důchod, nebo farní obroč, nebo též úřad duchovní, který svěcenci bude svěřen. Řeholníkům dávají záruku takovou slavné sliby, jimiž nabývají práva na další své zaopatření v řeholi.

Bez takovéto záruky nesmí biskup nikomu udělit vyšších svěcení (kan. 980). Proto přidává arcijáhen, nebo ten, jenž biskupovi svěcenci předvádí, u každého z nich, na jakou záruku má býti svěcen, a to se děje u podjáhenství, jáhenství i kněžství.

5. Prohláška svěcenců.

Také věřícím musí na tom záležeti, aby ti, kteří mají býti svěceni, byli opravdu toho hodni, a aby se nikdo nehodný nevetřel do stavu duchovního, z něhož pak se již do stavu světského vrátiti nemůže.

Sv. Pavel varuje svého milého žáka Timothea, aby na nikoho ukvapeně nevzkládal rukou (I. Tim. 5, 22), t. j., aby nikoho ukvapeně nesvětil k důstojnosti kněžské neb biskupské. A v témže listě píše (3, 7), že duchovní musí míti dobré svědectví od těch, kteří jsou vně, t. j. i od nevěřících. Tím nutnější ovšem jest, aby svěcenci měli chvalné svědectví od lidu věřícího, aby nikdo nemohl je vinit z hříšného života. Musí tedy věřícímu lidu dána

býti příležitost, aby se mohl vysloviti o mravech mužů, kteří se hlásí do služeb církve svaté. I zavedeno tudíž, že věřící dvakráte jsou tázáni na mravy svěcenců.

První dotaz děje se několik neděl před tím, než je kdo svěcen na podjáhna, nežli tedy přijme první vyšší svěcení. Tu se veřejně s kazatelny při službách Božích svěcenec ohlašuje věřícím všech farností sídla biskupského, kde seminář je, a ve farnosti domovské, po případě i v jiné, kde delší dobu bydlil, těmito asi slovy:

„Nejdůst. arcipastýř ustanovil vyšší svěcení letos na neděli pro podjáhenství, pro jáhenství a pro kněžství. Uváděje vám to ve známost, oznamuji zároveň, že za přijetí těchto svěcení žádá též N. N., chovanec bisk. semináře v N., syn, narozený dne v N. Žádaje vás, abyste byli pamětlivi ve svých zbožných modlitbách všech, kdož v ty dni budou svěceni, zejména však toho svěcence N., spolu vás podle příkazu církve sv. vyzývám, abyste podle nejlepšího vědomí a svědomí svého upřímně a pravdivě na zdejším farním úřadě přednesli, co byste snad proti připuštění jinocha toho k vyšším svěcením důvodně mohli namítati a jako překážku uvésti. Než ať pro lásku Boží stane se to tak, aby za to každý mohl před soudem Božím odpovídati, maje při tom na mysli i své chyby a nedostatečnosti.“

Církev prohlášení to přísně nařizuje (kan. 998), věřící pak jsou povinni nahodilé překážky, o nichž vědí, biskupovi nebo faráři ještě před svěcením oznámiti (kan. 999) a farář je povinen podati biskupu ihned zprávu o výsledku prohlášky, ať příznivém, že nebyla mu hlášena žádná závada, ať nepříznivém, objevila-li se nějaká námitka (kan. 1000). Druhý dotaz lidu na svěcence děje se při samém svěcení, jak bude dále řečeno při obřadech.

Církev sv. nikomu svěcení nevnučuje. Každý, kdo nějaké svěcení přijmouti chce, musí po každé o to písemně prositi. Listina ta se pak uloží.

6. Vyznání víry.

Na důkaz své pravověrnosti vyznává každý čekatel podjáhenství ve smyslu kan. 1406 § 7 svou víru podle ustanovení sněmu nicejsko-tridentsko-vatikánského tímto formulářem:

„Já, N. N., pevně věřím a vyznávám všechno vůbec a zvlášť, co obsaženo jest ve vyznání víry, jehož svatá římská církev užívá, totiž: Věřím v jednoho Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země, všech viditelných i neviditelných věcí. A v jediného Pána Ježíše Krista, jednorozeného Syna Božího, z Boha zrozeného přede všemi věky, Boha z Boha, Světlo ze Světla,

Boha pravého z Boha pravého, zplozeného, neučiněného, s Otcem stejné podstaty, skrze něhož všechny věci učiněny jsou; kterýž pro nás lidi a pro naše spasení s nebe sestoupil, působením Ducha svatého z Marie Panny se vtělil a člověkem se stal. Ukřižován též pro nás pod pontským Pilátem, trpěl i pohřben jest; třetího dne dle Písem z mrtvých vstal. Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Otce a slavně opět přijde soudit živých i mrtvých, jehožto království nebude konce. A v Ducha svatého, Pána a Oživitele, jenž z Otce i Syna vychází, je muž s Otcem i Synem stejná božská čest a oslava se děje, jenž mluvil skrze proroky. A v jednu, svatou, katolickou a apoštolskou církev; vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů a očekávám vzkříšení mrtvých a život budoucího věku. Amen.

Apoštolské a církevní podání (tradici), jakož i veškeré řády a ustanovení této církve přijímám a za pravé mám. Písmo svaté беру podle toho smyslu, kterýž zachovávala a zachovává svatá matka církev, které o pravém smyslu a výkladu svatých Písem rozhodovati přísluší, a nikdy je jinak, leč podle jednomyslného snesení Otců nepřijmu a vykládati nebudu.

Taktéž vyznávám, že právě a vlastně jest sedm, od Ježíše Krista, Pána našeho, ustanovených a k spasení pokolení lidského (ač ne všech jednomu každému) potřebných svátostí Nového zákona, totiž:

křest, biřmování, svátost oltářní, pokání poslední pomazání, svěcení kněžstva a stav manželský; že v těchto svátostech milost Boží se uděluje, a že křest, biřmování a svěcení kněžstva vícekrát než jednou bez svatokrádeže přijmcuti nelze.

Obřady při slavném posluhování nadřečenými svátostmi církví svatou uvedené a stvrzené přijímám a za pravé mám.

Cokoli vůbec a zvlášť na svatém sněmu tridentském o hříchu prvotním a ospravedlnění ustanovenó a určeno jest, přijímám a za pravé mám.

Podobně vyznávám, že se ve mši svaté Bohu obětuje pravá, vlastní oběť smíření za živé i za mrtvé, že v nejsvětější svátosti oltářní právě, skutečně a podstatně tělo a krev s duší i s božstvím Pána našeho Ježíše Krista jest přítomno, a že se děje proměna celé podstaty chleba v tělo a proměna celé podstaty vína v krev, kteroužto proměnu církev katolická proměnou podstaty čili přepodstatněním nazývá.

Taktěž vyznávám, že i pod jednou toliko způsobou (chleba nebo vína) se přijímá celý a nerozdělený Kristus a pravá svátost.

Pevně též věřím a vyznávám, že jest očištec a duším v něm se nalézajícím modlitby věřících prospívají.

Podobně vyznávám, že svaté, kteří s Kristem kralují, máme ctíti a vzývati,

svatí že se za nás u Boha přimlouvají, a že ostatky jejich sluší míti v uctivosti.

Pevně též vyznávám, že obrazy Krista Pána, jakož i neposkvrněné Rodičky jeho a jiných svatých míti dovoleno, a že se obrazy tyto v náležité vážnosti a uctivosti mají chovati.

Též mám za pravé, že Kristus Pán církvi své zůstavil pravomoc odpustky udělovati a že užívání jich křesťanskému lidu velmi prospívá.

Svatou katolickou apoštolskou církev římskou za matku a učitelku všech církví (jednotlivých osad biskupských) uznávám, římskému biskupu, jakožto nástupci svatého Petra, knížete apoštolů a jakožto náměstkovi Ježíše Krista příslušnou poslušnost slibuji a přísahám.

Podobně všecko, co církevními zákony, všeobecnými sněmy, zvláště pak svatosvatým sněmem tridentským a všeobecným sněmem vatikánským, hlavně o jeho nejvyšší církevní pravomoci a neomylném úřadě učitelském jest ustanoveno, určeno a prohlášeno, beze vší pochybnosti přijímám a vyznávám; cožkoli pak tomu jest na odpor, jakož i všeliká od církve svaté zamítnutá, odsouzená a zavržená učení kacířská i já odmítám, odsuzuji a zavrhuji.

Tuto pravou katolickou víru, bez které nikdo spasení dojíti nemůže, kterou nyní dobrovolně vyznávám a při které vpravdě

trvám, míním s pomocí Boží až do posledního vzdechu života svého v úplnosti a neporušenosti zachovati a vyznávat, jakož i o to podle možnosti míti péči, aby i od těch, kteří mi podřízení jsou, aneb jichž správa mocí úřadu mi přináleží, byla zachována, vyučována a hlášána. Tak já, N. N. připovídám, slibuji a přísahám. Tak mi pomáhej Bůh a toto svaté evangelium. Amen.*)

K tomuto vyznání víry mají čekatelé podjáhenství připojiti hned přísahu proti moderním bludům, jak ji nařídil blahé paměti papež Pius X. v Motu proprio „Sacrorum antistitum“ dne 1. září 1910 podle zvláštního formuláře. Formulář její, jakož i formulář vyznání víry má se každému svěcenci před udělením podjáhenství doručiti, aby se s ním obeznámil, jej pak podepsal a svým představeným odevzdal, kteří listinu tu dobře uloží.

7. Kdy a kde se udílí svěcení.

Pro udílení vyšších svěcení určeny církevním zákoníkem (kan. 1006) soboty čtvera suchých dnů (po 3. ned. adventní, po 1. ned. postní, po Božím hodě svatodušním a po svátku Povýšení svatého kříže, tedy každého čtvrt roku), pak sobota před nedělí Smrtelnou a Bílá sobota. Církev volila vhodně dny ty, poněvadž na ně (vyjma sobotu před ne-

*) Podle rituálu pražského z r. 1872.

dělí Smrtnou u nás) připadá půst a slušno jest, aby věřící postem a hojnou modlitbou vyprošovali si od Boha zdárných duchovních.

Biskup může z důležitých příčin ustanoviti pro vyšší svěcení jiné dni, což se u nás zpravidla děje, poněvadž svěcení na kněze souvisí s ukončením studia bohosloveckého, a to bývá obyčejně v červenci.

Tu bývá pak svěcení všech čekatelů kněžství, svěcení společné neb hromadné, které se koná zpravidla v každé diecési v biskupském (stoličním) chrámu Páně (kan. 1009), k němuž jsou zváni a se i dostavují kanovníci katedrální kapitoly. Z vážných však příčin může biskup konati svěcení i v jiných kostelech nebo ve své domácí kapli, v kapli seminářské nebo klášterní. To stává se, když je svěcen třeba jen jeden čekatel (svěcení soukromé neb částečné).

Věřící katoličtí projevují svou účast na tom, aby se církvi dostalo hodných a četných duchovních tím, že se za svěcence modlí.

8. Modlitby za duchovní stav o dnech svěcení.

Božský náš Spasitel vyvoliv si 72 učedníků, poslal je po dvou před sebou do každého města i místa, kam hodlal sám přijíti, i pravil k nim: Žeň sice mnohá jest, ale

dělníků málo. Proste tedy Pána žní, aby poslal dělníky na žeň svou. (Luk. 10, 1—2.) Tak jako je ve žních nezbytně potřebí ženců, tak nutně je věřícím potřebí kněží. Jak velikým dobrodiním je kněz, udělovatel milostí Božích a hlasatel evangelia Kristova! To nejlépe poznávají a pociťují katolíci, když se přestěhují na př. do Ameriky a žijí pak někde, kde daleko široko není katolického kostela ani kněze! I je za jisté spravedливо i nejvyš žádoucnо, aby se věřící modlili ve dni svěcení a vroucně prosili Boha o hodné kněze. V našich diecésích nařízeny o dnech kvatembrových tyto modlitby:

Po litanii ke všem svatým následuje:

℣. Spaseny učiň služebníky své!

℟. Bože můj, doufající v tebe.

℣. Sešli jim pomoc se svatyně!

℟. A se Sionu ochraňujž jich!

℣. Pane, vyslyš modlitbu mou.

℟. A volání mé k tobě přijď!

℣. Pán s vámi!

℟. I s duchem tvým.

Modleme se: Všemohoucí, věčný Bože, na jehož zařízení všecko je založeno, shlédni milostivě na pokornou prosbu naši a zachovej svou dobrotou našeho papeže N., jehož jsi nám za nejvyššího biskupa a pastýře vyvolil, aby křesťanský lid tebou spravovaný za vlády tak vznešeného před-

staveného prospíval u víře a nabýval hojných milostí.

Bože, pastýři a řediteli všech věřících shlédni milostivě na služebníka svého, našeho vrchního pastýře N. a dej, aby své svěřence slovem i příkladem tak vzdělával, aby spolu se stádcem sobě svěřeným dosáhl života věčného.

Všemohoucí, věčný Bože, jenž jediný všechno podivuhodně působíš, sešli Ducha své spásonosné milosti svým služebníkům kněžím a pastýřům duší, jakož i osadám, jimi spravovaným! Sesílej jim stále rosu svého požehnání, aby před tváří tvou v duchu a v pravdě chodili, a tvé zalíbení aby na nich věčně spočívalo.

Všemohoucí, věčný Bože, jehož Duchem se celé duchovní tělo církve posvěcuje a spravuje, vyslyš nás, prosebně tebe vzývající za všechny řády duchovní, a uděl jim své milosti, aby všichni napořád tobě věrně sloužili.

Ó Bože a Pane svaté žni, jenž jsi nás jednorozeným Synem svým učil prositi o dělníky na svou žeň, shlédni milostivě na vzdechy svého lidu a žehnej všem těm, které jsi vyvolil k svaté službě své a k péči o naši spásu, aby tebou povoláni a posvěceni shledáni byli jako hodní dělníci na vinici tvé. Skrze téhož Ježíše Krista, Syna tvého a Pána našeho, jenž s tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh, po všecky věky věkův. Amen.

Také kněžím nařízeno, aby se v ordinační dni modlili za svěcence a za tou příčinou k oracím toho dne přidali prosbu za veškeren duchovní stav (pro omni gradu Ecclesiae).

Modlitby ty se ovšem mohou konati i jindy, zejména se mají konati pak v těch dnech, kdy se v diecési světí podjáhnové, jáhnové a kněží. Tu zvláště svolávejtež věřící požehnání Boží na nové služebníky jeho!*)

9. Pořad ordinací při mši svaté.

Jak bude dále ještě řečeno, obléká biskup svěcence postupně do oněch rouch, která bude svěcenec nositi, podjáhna mimo jiné v tuniku, jáhna v dalmatiku a kněze v mešní kasuli a tak bývá novosvěcenec, když je vysvěcen na kněze, ke konci ordinační mše sv. oděn tak, jak oblečen jde kněz k oltáři sloužit mši sv.

Dále je i to pozoruhodno, že se při ordinační mši sv. nižší svěcení udělují hned při samém počátku mše, vyšší pak postupně, jak mše sv. pokračuje. I jest pak pořad ordinační takovýto:

V soboty kvatembrové má mešní formulář před epištolou po pěti lekcích, a tu se udílí tonsura po Kyrie eleison a čtvero nižších svěcení po jednotlivých čtyřech

*) Viz modlitby v oddílu „Péče o dorost kněžský“.

lekcích postupně, po páté lekci podjáhenství, po epištole jáhenství a před posledním veršem traktu kněžství. V sobotu před nedělí Smrtelnou, kdy je pouze jedna lekcce, udílí se tonsura hned po Introitu, čtvero nižších svěcení po Kyrie eleison, podjáhenství po kolektě, po epištole jáhenství a před posledním veršem traktu kněžství.

Koná-li se z vážných důvodů svěcení mimo vlastní ordinační dni, dlužno rozeznávat, má-li formulář mešní Gloria neb ne. Neříká-li se Gloria, je pořádek týž jako v sobotu před nedělí Smrtelnou. Má-li mše sv. Gloria, je pořad jako na Bílou sobotu, totiž po Kyrie tonsura, po Gloria čtvero nižších svěcení, po oracích podjáhenství, po epištole jáhenství, před posledním veršem traktu neb sekvence neb před Alleluja kněžství. (Srv. Ephem. liturg. 1921, p. 367, 1916, p. 153 n.)

O zrušených svátcích se vyšší svěcení udíleti nesmějí.

Biskup má při ordinaci mešní roucha té barvy, kterou předpisuje direktář pro ten den. Svěcenci mají tuniku, dalmatiku a kasuli zpravidla barvy bílé, jak uvedeno v pontifikálu v dodatku, svěťí-li se jen jeden čekatel, ale mohou míti řečená roucha i v barvě jiné (Ephem. liturg. 1899 p. 247).

Kdykoliv se udílí některé vyšší svěcení, přidá se k denní oraci bezprostředně zvláštní prosba za svěcence a ukončuje se

s ní jediným závěrem: skrze Pána našeho Ježíše Krista. . . . Taktéž se přidává zvláštní sekreta a modlitba po přijímání. (Viz na konci misálu po Benedictiones.) Modlitby ty jsou pro všechna vyšší svěcení stejná a budou uvedena při svěcení na podjáhenství.

10. Svěcenci tváří k zemi při litaniích.

Svěcení podjáhnů, jáhnů a kněží není jen věcí jejich soukromou, nýbrž se týká i církve a věřících. Před úkonem tak důležitým je tedy záhodno obracet se k Bohu a jeho svatým o pomoc. A proto se před svěcením velmi vhodně zpívají (recitují) litanie o všech svatých. Při jmenování jednotlivých svatých mají si svěcenci připomínati zvláště ony ctnosti, kterými svatí nad jiné vynikali. Podjáhen má především potřebí sv. čistoty, a proto vzývá zvláště bl. P. Marii, Pannu všech panen; jáhnové mají vznešený vzor na sv. Štěpánu, Vavřinci a Vincenci; kněžím má býti příkladem sv. Antonín, sv. Benedikt, sv. Bernard, sv. Dominik, jakož i sv. kněží mučedníci.

Jedním z nejdojemnějších obřadů při svěcení podjáhnů, jáhnů a kněží, jakož i při konsekraci biskupské je právě ten, když svěcenci leží rozprostřeni na zemi s tváří k zemi obrácenou a světitel nad nimi říká litanie o všech svatých, ke konci jichž po

tříkráte svolává na ně od Boha požehnání, osvěcení a posvěcení, žehnaje je znamením sv. kříže napřed jednou, pak dvakrát a nakonec třikrát.

Když Bůh uzavíral smlouvu s Abrahamem a sliboval mu hojné potomstvo, Abraham padl k zemi na tvář svou (1. Mojž. 17, 17), na znamení své nehodnosti i nejhlubší pokory. Také svěcenec vchází v smlouvu s Bohem, nejvyšším pánem. Přijímaje podjáhenství, odevzdává se zcela službě Boží a Bůh mu za jeho oběť dává nadpřirozenou milost a způsobilost k úřadu duchovnímu. V té chvíli svěcenec zvláště pociťuje svou slabost i nedostatečnost, uznává svou nicotu lidskou, i vrhá se k zemi a projevuje tak svou nejhlubší pokoru před velebností všemohoucího Boha, jenž ho přijímá do služby své. Ale tím se zároveň zcela obětuje Bohu a odevzdává se mu tělem i duší. Bohu jedinému chce od nynějška přináležeti, jemu všechny své síly věnovati, Bohu žíti. Chce býti novým člověkem; starý člověk, to jest všechny jeho chyby a nedostatky jako by se ukládaly do hrobu, aby se již nikdy neukázaly. Starý člověk jakoby odumřel v té chvíli, když svěcenec leží tu rozprostřen na zemi před oltářem Páně, jako by uložen byl v hrobě. Po litaniích povstane již jiný nový člověk, který bude moci o sobě říci: „S Kristem ukřižován jsem; žiji pak nikoli již já, nýbrž žije ve mně Kristus.“ (Gal. 2, 20.) Svěcenec prostřený na chrá-

mové dlažbě, tváří k zemi — toť němé, ale přec zjevné vyznání: Pane, nejsem hoden . . Nejsem hoden veliké té důstojnosti, k nížto mne nyní voláš, kterou chceš mně nehodnému udělit. Proto jsem padl na tvář svou a kořím se ti v nejhlubší pokoře. Buď milostiv mně hříšnému!

A zatím co takoveto myšlenky plní duši svěcencovu, nad hlavou jeho zaznívají prosby litanií, v nichž se spojují modlitby světitele i věřících i svěcence, aby mu Bůh na přímluvu svých svatých udělil hojných milostí svých pro jeho nový život a zdárné v něm působení. Na dojemnou tu chvíli sotva as svěcenec kdy může zapomenouti a ona v něm zajisté vyvolá po každé myšlenky vážné

I. Svěcení podjáhnů.

1. Obřady při svěcení.

Svěcení to nesmí se podle kan. 978 § 2, § 3 udělití témuž svěcenci nikdy zároveň s nižšími svěceními. Mezi akolytátem a podjáhenstvím má uplynouti aspoň rok.

K svěcení se přichystá kalich (prázdný) s patenou, konvičky s ručníčkem, kniha epištol nebo místo ní misál. Svěcenci jsou oděni v kleriku (hábit), humerál, albu, přepásanou cingulem, v levici drží manipul, přes levý loket mají tuniku, v pravici rozžatou svíci. A tak stojí opodál oltáře.

Nepředcházelo-li již některé jiné svěcení, prohlašuje arcijáhen neb jeho zástupce obvyklou výstrahu; viz str. 28. Pak praví:

Ať přistoupí ti, kteří mají býti svěceni na podjáhenství.

Potom je vyvolává jménem a spolu oznamuje, na jakou záruku kdo z nich bude svěcen; viz str. 75. Svěcenci se přihlašují slovem: Zde! a předstupují blíže před biskupa, ale zůstávají před ním státi.

Biskup, sedě na křesle, s mitrou na hlavě, napomíná je (nejsou-li to řeholníci, kteří již vykonali sv. slibv, a u nichž proto napomenutí to odpadá) těmito slovy:

Synové nejmilejší! Majíce býti posvěceni na podjáhenství, opět a opět uvažujte bedlivě, o jaké to břímě dnes sami dobrovolně žádáte. Neboť až posud jste svobodni a jest vám volno podle libosti odejiti do stavu světského. Pakli toto svěcení přijmete, již vám nebude dovoleno předsevzetí to změnit, nýbrž nastane vám povinnost Bohu — jemuž sloužiti vlastně panovati jest — ustavičně sloužiti a čistotu s jeho pomocí zachovávat a službě církevní navždy se věnovati. A proto, dokud ještě čas, rozmyslete se; pakli vám libo trvati na svatém předsevzetí, přistupte sem ve jménu Páně!*)

*) Nyní následuje pomlčka. Svěcenci mají na vůli se rozhodnouti; důtklivě byli biskupem upozorněni na důležitost této chvíle. Vědí, co na sebe berou, a nemohou se nikdy vymlouvat, že neznali, co zna-

Mají-li býti zároveň jiní svěcení na jáhny nebo na kněze, povolá je arcijáhen a pořádá podle stupně jejich svěcení.

Svěcenci přistoupí k oltáři a pokleknou. Biskup, maje mitru na hlavě, vstane a na nejhořejším stupni oltáře klekne u svého křesla, svěcenci pak všichni položí se na podlaze, obličejem k zemi a trvají tak přes celé litanie o všech svatých, které se biskup modlí (zpívá), a k nimž mu přísluhující duchovní nebo zpěváci odpovídají.

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, smiluj se nad námi!

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, uslyš nás!

Kriste, vyslyš nás!

Otče s nebes, Bože, smiluj se nad námi!

Synu, Vykupiteli světa, Bože, smiluj se nad námi!

Duchu svatý, Bože, smiluj se nad námi!
Svatá Trojice, jeden Bože, smiluj se nad námi!

Svatá Maria,
Svatá Boží Rodičko,
Svatá Panno panen,
Svatý Michaeli,
Svatý Gabrieli,
Svatý Rafaeli,

}
oroduj za nás!

mená jejich rozhodnutí. Když po slovech biskupových přistoupí k oltáři a dají se posvětití, značí to, že chtějí zachovati sv. čistotu a ostatní povinnosti, které jim nový jejich stav uloží.

Všichni svatí andělé i archandělé, orodujte za nás!

Svatý Jene Křtiteli, oroduj za nás!

Svatý Josefe, oroduj za nás!

Všichni svatí patriarchové a proroci, orodujte za nás!

Svatý Petře,

Svatý Pavle,

Svatý Ondřeji,

Svatý Jakube,

Svatý Jene,

Svatý Tomáši,

Svatý Jakube,

Svatý Filipe,

Svatý Bartoloměji,

Svatý Matouši,

Svatý Šimone,

Svatý Thadeáši,

Svatý Matěji,

Svatý Barnabáši,

Svatý Lukáši,

Svatý Marku,

oroduj za nás!

Všichni svatí apoštolové a evangelisté, orodujte za nás!

Všichni svatí učedníci Páně, orodujte za nás!

Všechna svatá neviňátka, orodujte za nás!

Svatý Štěpáne, oroduj za nás!

Svatý Vavřinče, oroduj za nás!

Svatý Vincenci, oroduj za nás!

Svatí Fabiane a Šebastiane, orodujte za nás!

Svatí Jene a Pavle, orodujte za nás!
Svatí Kosmo a Damiáne, orodujte za nás!
Svatí Gervázi a Protázi, orodujte za nás!
Všichni svatí mučedníci, orodujte za nás!

Svatý Silvestře,	}	oroduj za nás!
Svatý Řehoři,		
Svatý Ambroži,		
Svatý Augustine,		
Svatý Jeronyme,		
Svatý Martine,		
Svatý Mikuláši,		

Všichni svatí biskupové a vyznavači, orodujte za nás!

Všichni svatí učitelové, orodujte za nás!

Svatý Antoníne,	}	oroduj za nás!
Svatý Benedikte,		
Svatý Bernarde,		
Svatý Dominiku,		
Svatý Františku,		

Všichni svatí kněží a jáhnové, orodujte za nás!

Všichni svatí mnichové a poustevníci, orodujte za nás!

Svatá Maří Magdaleno,	}	oroduj za nás!
Svatá Háto,		
Svatá Lucie,		
Svatá Anežko,		
Svatá Cecilie,		
Svatá Kateřino,		
Svatá Anastazie,		

Všecky svaté panny a vdovy, orodujte za nás!

Všichni svatí a světice Boží, orodujte za nás!

Milostiv nám buď, odpusť nám, Pane!

Milostiv nám buď, vyslyš nás, Pane!

Ode všeho zlého, vysvoboď nás, Pane!

Od všelikého hříchu,

Od hněvu svého,

Od náhlé a nenadálé smrti,

Od úkladů ďáblových,

Od hněvu a nenávisti i ode vší zlé vůle,

Od ducha smilného,

Od hromobití a bouřky,

Od metly zemětřesení,

Od moru, hladu a války,

Od věčné smrti,

Skrze tajemství svatého vtělení svého,

Skrze příští své,

Skrze narození své,

Skrze křest a svatý půst svůj,

Skrze kříž svůj a umučení své,

Skrze smrt svou a pohřeb svůj,

Skrze svaté vzkříšení své,

Skrze podivuhodné nanebevstoupení své,

Skrze příští utěšitele Ducha svatého,

V den soudný,

My hříšníci,

Abys nás ušetřil,

Abys nám odpustil,

Abys nás k pravému pokání přivéstí ráčil,

vysvoboď nás, Pane!

tě prosíme,
uslyš nás!

Abys svou svatou církev řídití a zachovati ráčil,

Abys nástupce apoštolského i všechny řády duchovní ve svatém náboženství zachovati ráčil,

Abys nepřátele církve svaté ponížiti ráčil,

Abys vladařům křesťanským pokoj a pravou svornost dáti ráčil,

Abys všemu lidu křesťanskému pokoj a jednotu uděliti ráčil,

Abys nás samy ve svaté službě své posilovati a zachovati ráčil,

Abys mysli naše k nebeským žádostem pozdvihoval,

Abys všem dobrodincům našim věčnými statky odplatiti ráčil,

Abys duše naše i duše bratrů, příbuzných a dobrodinců našich od věčného zavržení vysvobodil,

Abys úrodu zemskou dáti a zachovati ráčil,

Abys všem věrným zemřelým odpočinutí věčné dáti ráčil,

Biskup nyní vstane a máje berlu v ruce, žehná a světí klečící svěcence, (zpívaje) nad nimi:

Abys tyto vyvolené po † žehnatí ráčil,

Abys tyto vyvolené po † žehnati a o † světiti ráčil,

Abys tyto vyvolené po † žehnatí, o † světiti a po † světiti ráčil,

Odloživ berlu, pokračuje zase kleče:
Abys nás vyslyšeti ráčil, tě prosíme, uslyš
nás!

Synu Boží, tě prosíme, uslyš nás!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa
odpuť nám, Pane!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy svět
uslyš nás, Pane!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa,
smiluj se nad námi!

Kriste, uslyš nás! Kriste, vyslyš nás!

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, smiluj se nad námi!

Pane, smiluj se nad námi!

Podotknouti jest, že se p ř e d litaniemi
při oracích toho dne připojuje zvláštní
modlitba za svěcence, která zní:

Modleme se: Vyslyš, prosíme, Pane,
modlitby úpěnlivě tebe prosících a neustá-
vej chrániti nás, sloužící tobě srdcem zbož-
ně oddaným, abychom se mohli bez všeli-
kých zmatků každého času volně věnovati
tvým službám. Skrze Pána našeho, Ježíše
Krista . . .

Modlitba ta uzavírá se jediným ukonče-
ním s modlitbou toho dne. Zrovna tak jest
i u sekrety před prefací a u modlitby po sv.
přijímání, kteréž se rovněž tak přidávají
k modlitbám dne ordináčního a mají s nimi
společné ukončení.

Po litaniích odstoupí poněkud ti, kdo
mají býti svěcení na jáhny a kněze, jsou-li

tací, a kandidáti podjáhenství pokleknou sami před biskupem, jenž je napomíná:

Synové nejmilejší! Majíce na sebe vzíti úřad podjáhnů, bedlivě pozorujte, jaká služba se vám svěruje. Podjáhnu totiž náleží vodu k službě oltáře připravovati, jáhnu posluhovati, oltářní ubrusy a korporály práti, kalich a patenu k mešní oběti jáhnovi podávati. Oběti, které přicházejí na oltář, služí chlebové předkladní.*) Z těchto obětí má se na oltář jen tolik klásti, co by stačilo pro lid, aby nemusilo nic v sakramentu**) práchnivěti. Ubrusy oltářní mají se v jiné a korporály zase v jiné vodě práti. V nádobě však, v níž se praly korporály, žádné jiné prádlo ať se nepere, voda pak, které se užilo k vypírání, má se v křtitelnici vylíti.***) Snažte se tedy, abyste konajíce

*) Srv. III, Mojž. 24, 5—9. U Izraelitů býval ve svatyni stůl, na nějž se kladlo každou sobotu ve dvou řadách 12 nekvašených chlebů, připravených od kněží z nejjemnější mouky. V sobotu se staré chleby odstranily, kněží je snědli a za ně obětovali nových 12 chlebů, „předkladních“ a „obličných“, protože byly ustavičně předkládány před obličejem čili trůnem Hospodinovým. Chleby ty předobrazovaly naši nejsv. svátost.

**) Sacramentum = jamka v podlaze za oltářem, pískem naplněná a přikrytá, mající odtok, do níž se dávají věci, které již nejsou k potřebě. Do ní se také vylévá voda, kterou si kněz při mši sv. prsty omývá.

***) Křtitelnice bývala za starodávna zvláštní budova pro sebe, v níž se křest. sv. uděloval. Měla ve zdi otvor, kterým se upotřebená voda křestní vylévala.

čistotně a bedlivě tyto služby viditelné, o nichž jsme mluvili, podle nich plnili i povinnosti neviditelné, jimi naznačené. Oltář totiž svaté církve jest Kristus sám, jak svědčí Jan, jenž ve svém Zjevení (8, 3) vypravuje, že viděl oltář zlatý, stojící před trůnem, na němž (oltáři) a jímžto oběti věřících bývají Bohu Otci posvěcovány. A oltáře toho ubrusy a korporály jsou údové Kristovi, totiž věřící Boží, kteří Pána jako vzácná roucha obklopují, jak praví žalmista (Žalm 92, 1): Hospodin kraluje, oděn jest velebností. Blahoslavený také Jan ve (svém) Zjevení (1, 13) viděl Syna člověka, opásaného pásem zlatým, to jest zástupem svatých. Kdyby se tedy věřící z lidské křehkosti v něčem poskvřnili, máte vy jim podati vodu nebeské nauky, kteráž by je očistila, aby byli zase k ozdobě oltáře a se vrátili k službě božské oběti. Takoví tedy buďtež, abyste obětem božským a církvi Boží, to jest tělu Kristovu mohli důstojně sloužiti, utvrzení v pravé a katolické víře, poněvadž, jak praví apoštol (Řím. 14, 23), všechno, co není z přesvědčení, hříchem jest, rozkolnické jest a odloučeno jest od jednoty církevní. A proto, byli-li jste až dosud nedbalí v návštěvě kostela, buďte od nynějška horliví; byli-li jste až dosud ospalí, buďte od nynějška bdělí; byli-li jste až dosud milovní opilství, od nynějška buďte střízliví; byli-li jste až dosud nepočetní, od nynějška buďte cudní. A to ra-

čiž vám dáti on sám, jenž živ jest a kraluje Bůh na věky věkův.

R. Amen.

Biskup jim nyní podává prázdný kalich s patenou na něm, svěcenci pak se jeden po druhém dotýkají pravou rukou obojího, při čemž světitel praví:

Vizte, čím to služba se vám svěřuje; proto vás napomínám, abyste se tak chovali, byste se Bohu zalíbili.

Arcijáhen jim podává konvičky s vínem a vodou, misku s ručníkem, čehož se svěcenci rovněž dotknou. Biskup pak povstane a obrácen k lidu, maje mitru na hlavě, praví: Prosme, bratři nejmilejší, Boha a Pána našeho, aby vylil na tyto své služebníky, které ráčil povolati k úřadu podjáhenství, své požeť hnání a svou milost, aby před tváří jeho věrně sloužíce, dosáhli odměny svatým předurčené, za pomoci Pána našeho Ježíše Krista, jenž s ním živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh, po všechny věky věkův.

R. Amen.

Biskup (bez mitry) obrácen k oltáři: Modleme se!

Prisluhující duchovní: Poklekněme!

R. Povstaňte!

Biskup obrácen k svěcencům klečícím:

Pane svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, račiž požeť hnati tyto své služebníky, které jsi ráčil povolati k úřadu podjáhenství, abys je ve svatyni své učinil sta-

tečnými a pečlivými strážci nebeského vojska, aby u tvých svatých oltářů konali věrně svou službu, aby na nich spočinul duch moudrosti a rozumu, duch rady a síly, duch umění a pobožnosti; a naplň je duchem bázně své*) a posilniž je v službě Boží, aby jsouce poslušni slovem i skutkem dosáhli tvé milosti. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, jenž s tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh, po všecky věky věkův.

R. Amen.

Poté biskup sedě s mitrou na hlavě klade svěcencům humerál, jež mají kolem krku, na hlavu říká:

Přijmi nárameník, jenž značí krocení jazyka. Ve jménu Ot † ce i Sy † na i Ducha † svatého.**)

R. Amen.

Pak navléká každému na levou paži manipul říká:

Přijmi manipul, jenž značí ovoce dobrých skutků. Ve jménu Ot † ce i Sy † na i Ducha † svatého.

R. Amen.

Pak obléká každého v tuniku říká:

Rouchem radosti a šatem veselí odějž tě Pán. Ve jménu Ot † ce i Sy † na i Ducha † svatého.

*) Srv. Is. 11, 2—3.

**) Humerál zahaluje krk a chrání tím i hlas. V duchovním smyslu má jej chrániti, aby svěcenec krotil svůj hlas, svou řeč a jazykem nepoklesl.

Potom podává každému knihu epištol, které se všichni pravicí dotýkají, říkáje:

Vezměte knihu epištol a mějtež moc čítati je v svaté církvi Boží, jak za živé, tak i za zemřelé.*) Ve jménu Ot † ce i Sy † na i Ducha † svatého.

R. Amen.

Světcenci odeberou se na svá místa. Při mši svaté pak čte (zpívá) jeden z nich epištolu.

Před ofertorium obětují světiteli svíce rozžaté.

Sekreta za svěcence je tato: Pane, působ svými tajemstvími, abychom ti dary tyto hodnou myslí obětovali, skrze Pána našeho Ježíše Krista....

Při sv. přijímání přijímají tělo Páně.

Modlitba po přijímání za svěcence:

Modleme se: Podporuj, Pane, dobrotivě ustavičnou svou pomocí ty, které svými tajemstvími občerstvuješ, abychom účinky tvého vykoupení jak v tajemstvích, tak v mravech svých získali, jenž jsi živ a kraluješ....

Po biskupském požehnání ke konci mše sv. napomíná je biskup, aby svatě živi byli a ukládá jim, aby z vděčnosti za přijaté svěcení pomodlili se jeden nokturn toho dne.**)

Srv. str. 61.

*) Rozuměj: při mších svatých, které se slouží jak za živé tak za mrtvé.

**) Nocturnum talis diei. Srv. Ephem. lit. 1897, p. 313. Rozhod. kongreg. z 11. srpna 1860. Rozumí

2. Význam podjáhenství.

Původ svěcení podjáhnů sahá až do polovice III. stol. po Kristu, jak viděti z uvedeného již dopisu papeže Kornelia k Fabiovi (viz str. 46). Vzniklo pak tím, že jáhnové část svých povinností složili na jiné duchovní nižšího stupně. Zprvu počítáno podjáhenství k svěcením nižším, ale již Alexandr II. (1061—1073) počítá je k vyšším svěcením, což Innocenc III. (1198—1216) výslovně potvrdil. Podjáhnové bývali služebníky jáhnů. Tito konali stráž u dveří chrámových, jimiž vcházeli muži, a podjáhnové činili tak u dveří pro ženské. Pečovali o posvátné nádoby a byli k ruce jáhnům, když přijímali obětní dary. Později byla jim přidělena též starost o prádlo oltářní. To vše naznačuje se v obřadech ordinačních. Ze Španěl rozšířil se v církvi zvyk, že podjáhnové při mši sv. zpívají epištolu. Podjáhnové zaujali významné místo též v zpěváckém sboru chrámovém, o němž byla již zmínka učiněna (viz str. 51). V Římě bývalo zvykem, že podjáhnové odešli po obětování za oltář a tamodtud při prefaci knězi odpovídali a „Svatý, svatý, svatý . . .“ zpívali.

se tím officium toho dne nedělního neb všedního, kdy je svěcení, nebo jiného, jak biskup sám určí, a to jen jeden nokturn, antifony s příslušnými žalmy, bez jiných modliteb.

Podjáhen bere na sebe dvojí přísný závazek: modliti se kněžské hodinky a zachovávatí celibát, o čemž bude dále ještě řeč.

Podle nynější praxe církevní trvají podjáhnové na tomto svém stupni svěcení jenom do té doby, kdy mohou býti posvěceni na jáhny. To se může státi po třech měsících (kan. 978), mají-li předepsaný věk a osvědčí-li se dobře ve svém chování a ve svých vědomostech.

Kristus Pán sám zastával úřad podjáhma, když na svatbě v Káni galilejské proměnil vodu ve víno a při poslední večeři „odložil roucha svá a vzav šat lněný, přepásal se, potom nalil vody do umyvadla a počal umývati učedníkům nohy a utíratí je šatem, kterým byl přepásán.“ (Jan 13, 4—5.)

II. Svěcení jáhnů.

1. Obřady při svěcení.

Svěcenec dostaví se oděn humerálem, přepásanou albou, maje manipul na levé ruce, štolu v levé, dalmatiku přes levé ramě, v ruce svíci.

Před svěcením říká se výstraha jako před podjáhenstvím, srv. str. 28.

K oraci toho dne připojí se kolekta za svěcence, srv. str. 97.

Po epištole usedne biskup na svém křesle před oltářem. Arcijáhen neb jeho zástupce vyvolá svěcence:

Ať přistoupí, kteří mají býti svěceni na jáhny.

Poté vyvolává jednotlivé jménem; ti pak se přihlásí a pokleknou před světitelem.

Arcijáhen obrátí se k biskupu a praví:

Nejdůstojnější otče, svatá matka církev katolická žádá, abyste tyto přítomné podjáhny posvětil, vkládaje na ně břímě jáhenství.

Biskup: Víš, že jsou toho hodni?

Arcijáhen: Pokud lidská křehkost vědět dopouští, i vím i dosvědčuji, že jsou hodni vzíti na sebe břímě úřadu toho.

Biskup: Díky Bohu!

Nyní oznamuje to biskup duchovenstvu i lidu.*)

Za pomoci Pána Boha a Spasitele našeho Ježíše Krista volíme tyto přítomné podjáhny k svěcení na jáhny. Má-li kdo něco proti nim, ať pro Boha a k vůli Bohu vystoupí a s důvěrou to poví; ale ať jest si vědom vlastního stavu svého.**)

*) Činí tak po způsobu sv. apoštolů, kteří to rovněž činili, když volili sedm jáhnů, jak vypravují Sk. ap. v kap. 6.

**) To jest, že i on sám je křehký člověk a hříšník před Bohem.

Po krátké pomlčce napomíná biskup svěcence:

Synové nejmilejší! Majíce býti povýšeni k úřadu levitů, důkladně uvažte, jak vysokého stupně v církvi dosahujete. Neboť jáhnu náleží přisluhovati u oltáře, křtíti a kázati. Již v Starém zákoně z dvanáctera pokolení jediné toliko pokolení Levi bylo vyvoleno,*) aby se zvláštní oddanosti sloužilo svatostánku a jeho obětí obřadem trvalým. A byla mu propůjčena tak veliká důstojnost, že nikdo jiný, leč jen z toho pokolení, nesměl k oné bohoslužbě a k onomu úřadu býti povýšen, takže si velikou jakousi výsadou dědičného práva zasloužilo býti a slouiti pokolení Hospodinovo. A vy, synové nejmilejší, dnes převezmete jejich jméno i úřad, poněvadž k službě při svatostánku zákona, t. j. církve Boží, k úřadu levitů jste vyvoleni, kterážto (církve) vždycky jsouc k boji pohotově, vede ustavičný boj proti nepřítelům, pročez praví apoštol: Bojování naše není proti krvi a tělu, nýbrž proti knížectvím a mocnostem, proti světovládcům této temnosti, proti duchům zlým v povětří.***) Kteroužto církev Boží vy máte jako svatostánek nositi a chrániti ozdobou svatou, učením bož-

*) Povinností levitů bylo k ruce býti kněžím, stříci svatostánku, přenášeti jej i posvátné náčiní a nářadí, svatostánek čistiti, otevírati a zavíratí a pod.

**) Efes. 6, 12.

ským, příkladem dokonalým. Slovo Levi se totiž vykládá jako přidaný, neboli vzatý. I vy, synové nejmilejší, kteří od Otců jméno to dědíte, buďtež „vzatí“ (odňatí) tělesným choutkám, pozemským žádostem, které bojují proti duši. Buďte ušlechtilí, čistí, neporušení, cudní, jak se sluší na služebníky Kristovy a správce tajemství Božích!*) abyste byli hodni připočteni býti k svěcenům tohoto církevního stupně, jakož i býti dědictvím a milým pokolením Hospodinovým. A poněvadž jste spolupřisluhovateli a spolupůsobiteli těla a krve Páně, vzdalujte od sebe všeliké chtíce tělesné, jakož praví Písmo: Očistěte se, kteří nosíte nádoby Hospodinovo.***) Pomněte, že blahoslavený Štěpán pro svou obzvláštní čistotu od apoštolů k úřadu tomu byl vyvolen. Dbejtež, abyste evangelium těm, kterým je hlásáte ústy, vykládali příkladem svého života, aby se o vás mohlo říci: Blahoslavené nohy zvěstujících pokoj, zvěstujících věci dobré.***) Hotovi jsouce hlásati evangelium pokoje, mějtež nohy své obuty v příklady svatých!†) A to dej vám Pán milostí svou!

R. Amen.

*) 1. Kor. 4, 1.

**) Is. 52, 11.

***) Řím. 10, 15. — Is. 52, 7.

†) Efes. 6, 15.

Nepředcházelo-li téhož dne svěcení podjáhnů, uvrhnou se nyní svěcenci tváří k zemi, a čtou se nebo zpívají litanie jako při svěcení na podjáhny a biskup je žehná, jak uvedeno výše na str. 96.

Po litaniích biskup usedne a promluví k duchovenstvu a lidu:

Společný souhlas (náš) nechť nyní provází i společná prosba, aby modlitbami celé církve tito zde, kteří se k službě jáhenské připravují, se zaskvěli posvěcením levitského po † žehnání; a duchovním svým životem jiným svítíce, zářili milostí posvěcení, čehož jim uděl Pán náš Ježíš Kristus, jenž s Otcem a Duchem svatým živ jest a kraluje Bůh na věky věkův.

R. Amen.

Pak vstane, s mitrou, obrácen k svěcencům, a praví hlasitě:

Prosme, bratři nejmilejší, Boha Otce všemohoucího, aby na tyto služebníky své, které ráčí přijímati k úřadu jáhenskému, vylil dobrotivě milost svého po † žehnání a dobrotivě zachoval v nich dary uděleného jim posvěcení a prosby naše milostivě vyslyšel, aby provázel dobrotivě svou pomocí, co nám podle úřadu našeho konati jest, a je, o nichž za to máme, že mu je můžeme k spravování svatých tajemství předvésti, svým po † žehnáním posvětil a utvrdil. Skrze jednorozeného Syna svého, Pána

našeho Ježíše Krista, jenž s ním živ jest a kraluje Bůh.

Biskup odloží mitru a rozpjav ruce, pokračuje:

Po všecky věky věkův.

I. Amen.

V. Pán s vámi!

I. I s duchem tvým.

V. Vzhůru srdce.

I. Máme k Hospodinu.

V. Díky vzdávejme Hospodinu Bohu našemu!

I. Hodno a spravedlivo jest.

Opravdu hodno jest a spravedlivo, slušno i spasitelné, abychom ti vždy a všude díky vzdávali, Pane svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, jenž udílíš hodnosti, rozděluješ stupně důstojnosti a pořádáš úřady; jenž neměně se sám v sobě, všechno obnovuješ a všechno pořádáš slovem, mocí a moudrostí svou, Ježíšem Kristem, Synem svým, Pánem naším, věčnou prozřetelností připravuješ a vhodně v pravý čas upravuješ. Jehožto tělu, totiž církvi tvé, rozmanitostí nebeských darů rozdílné, a přece přes různost údů souvislé, podivuhodným zákonem v jeden celek sjednocené, jako budově chrámové na výš i šíř růsti dáváš; tys ustanovil, aby službu svatého úřadu tvého služebníci trojiho stupně jménu tvému zastávali, vyvoliv k tomu s počátku syny Leviovy, aby v tajuplných úkonech tvého stánku jako věrní strážcové trvajíce, obdrželi za

podíl věčný požehnání dědictví nebeského. Shlédni, prosíme, Pane, milostivě také na tyto služebníky své, které k službě u tvých oltářů k úřadu jáhenskému pokornými prosbami zasvěcujeme. A my ovšem jako lidé jsouce neznalí smyslu božského a úradku nejvyššího posuzujeme život těchto zde, pokud nám lze. Tobě však, Pane, z toho, co nám je neznámo, nic neujde, tebe skryté věci neoklamou. Ty znatel tajností, tys zpytatel srdcí. Ty můžeš jejich život zkoumati soudem nebeským a vynikáš vždycky mocí očistiti je od toho, co spáchali, a popřáti jim, co mají konati.

Nyní biskup sám, a nikdo jiný, klade pravou ruku na hlavu každého svěcence řka ke každému: Přijmi Ducha svatého k posile a abys odolal ďáblu i pokušením jeho. Ve jménu Páně!

Pak pokračuje biskup, drže pravici vztáhnutou nad svěcenci:

Sešli na ně, prosíme, Pane, Ducha svatého, aby byli posílněni k věrnému vykonávání služby tvé sedmerým darem milosti. Ať život jejich oplývá spanilostí dokonalé ctnosti, vážností skromnou, stydlivostí stálou, čistotou, nevinností a zachováváním duchovní kázně. Mravy jejich ať jsou odleskem tvých přikázání, aby příklad jejich čistoty vedl lid k svatému následování, aby majíce v srdci dobré svědectví svého svědomí, setrvali v Kristu silní i stálí a činíce

dobrý pokrok milostí tvou, ze stupně nižšího zasloužili si k vyššímu postupovati.

Pak pokračuje tiše:

Skrze téhož Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, jenž s tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh, po všechny věky věkův.

Iř. Amen.

Biskup usedne a máje mitru na hlavě, dá každému svěcenci, před ním klečícímu, štolu na levé rameno, řka po každé:

Přijmi bílou štolu z rukou Božích, plň službu svou, neboť mocen jest Pán, rozmnožiti v tobě milost svou, jenž živ jest a kraluje na věky věkův.

Iř. Amen.

Poté učiní nad každým kříž, přísluhující kněží pak přeloží svěcenci štolu křížem pod pravým ramenem.

Pak obléká biskup každého v dalmatiku řka:

Oděj tě Pán oděvem spásy a rouchem radosti, a pancířem spravedlnosti obklopuj tě vždycky!*)

Ve jménu Páně!

Iř. Amen.

Konečně podává biskup svěcencům — každému zvlášť — knihu evangelií, kteréž se každý pravicí dotkne, an biskup říká:**)

*) Efes. 6, 14.

**) Ephem. lit. 1907, str. 305.

Přijmi moc čítati evangelium v církvi Boží, jak za živé, tak i za mrtvé.*) Ve jménu Páně.

R. Amen.

Biskup (bez mitry) obrácen k oltáři:

Modleme se!

Přisluhující: Poklekněme!

R. Vstaňte!

Biskup, obrácen k svěcencům, modlí se:

Vyslyš, Pane, prosby naše a sešli na tyto své služebníky ducha svého požehnání, aby nebeskými dary obohaceni, mohli nejen dosáhnouti milosti tvé velebnosti, ale i dávatí jiným příklad života ctnostného. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, jenž s tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh, po všechny věky věkův.

R. Amen.

Modleme se: Pane svatý, Otče víry, naděje a milosti, jenž prospěch v dobrém odměňuješ, jenž na nebi i na zemi všude upravuješ služby andělů a všemi živly rozléváš účinek své vůle, račiž také tyto služebníky své osvítiti duchovním poznáváním, aby jimi přibýlo služebníků čistých, ochotných vždycky k tvé službě svatým oltářům tvým, po tvém pak odpuštění stále čistějších, kteří by se hodnými stali stupně těch, jež tví apoštolové do počtu oněch sedmero, jejichžto vůdcem a předchůdcem byl

*) To jest při mši sv. za živé i za zemřelé.

Štěpán, z vnuknutí Ducha svatého vyvolili, a ozdobeni všemi těmi ctnostmi, jimiž tobě sloužiti náleží, se tobě zalíbili. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, jenž s tebou živ jest a kraluje v jednotě téhož Ducha svatého Bůh, po všechny věky věkův. I. Amen.

Při mši sv. pak jeden z novosvěcených jáhnů čte (zpívá) evangelium.

Před obětováním podají světiteli rozžatou svíci.

Po přijímání biskupa přijímají tělo Páně.

Po biskupském požehnání napomíná je světitel, viz str. 102. a ukládá jim, aby se pomodlili jeden nokturn připadajícího dne.

2. Význam jáhnů.

Jáhenství má svůj původ již z dob apoštolských, jak zřejmě svědčí Skut. apošt. v kap. 6. „V těchto dnech, když se rozmnožoval počet učedníků, nastala nevole Hellenistů*) proti Hebreům, že se při denním podělování vdovy jejich zanedbávali. Proto dvanácte apoštolů svolavše k sobě množství učedníků, řekli: Není záhodno, abychom my, nechávající slova Božího, přisluhovali stolům.***) Proto, bratři, vyhlédněte si ze sebe sedm mužů dobré pověsti, plných Ducha svatého a moudrosti, abychom je ustanovili k tomuto úkonu,

*) t. j. židů Řeků obrácených ke křesťanství.

**) t. j. měli péči o chudé.

my pak vytrváme při modlitbě a službě slova. I zalíbila se řeč ta všemu množství, a vyvolili Štěpána, muže to plného víry a Ducha svatého, a Filipa, Prochora, Nikanora, Timona, Parmenu a Mikoláše, židovského to novověrce z Antiochie. Ty představili apoštolům a oni pomodlivše se, vložili na ně ruce.“ Ejhle, prvních sedm jáhnů, diákonů, t. j. služebníků, posvěcených k úřadu jáhnů modlitbou a vzkládáním rukou!

Vznešený jest úřad jáhnů. Čtvero nižších svěcení udílí biskup, nejso o to nikým žádán, ale u diákonů je tomu jinak. Arcijáhen prosí jménem církve biskupa, aby podjáhny posvětil na jáhny. A poněvadž mají zaujímati úřad důležitý, dotazuje se biskup arcijáhna, jsou-li hodni úřadu toho. A když je týž doporučí, nespokojí se tím ještě světitel, nýbrž vybízí i všechny přítomné, aby pověděli, mají-li co proti nim. A teprv, když nikdo z nich nic nenamítá, světí je na jáhny.

Jáhenství je tedy původu prastarého. Původním povoláním jáhnů byla péče o chudé, aby apoštolové sami nebyli péčí tou zdržováni od oběti mešní a hlásání sv. evangelia. Starost o chudé, o vdovy a sirotky připadla jáhnům, kteří měli na starosti i tak zvané hody lásky (agapy). Když se totiž první křesťané sešli, aby slavili večeři Páně, t. j. mši sv. a s ní spojené sv. přijímání, konali zároveň i hos-

tinu, k níž přinášel každý ze svého majetku podle možnosti. Hostiny té účastnili se bohatí i chudí, a tak utvrzovali v sobě vešpolnou lásku. Ale časem povstaly z toho různé zlořády, o kterých mluví sv. Pavel v listu ke Korintským v kap. 11., a proto byly ony hostiny zrušeny.

Jáhnové vzali na sebe část břemene povolání apoštolského a starali se tudíž o chudé. Vedle toho však pomáhali apoštolům i jinak. A tak bylo i později, když úřad sv. apoštolů přešel na biskupy. Jáhnové předváděli biskupům křtěnce; při biřmování utírali biřmovancům čelo a u oltáře konali různé služby, podávali sv. přijímání a nosili je též vzdáleným a nemocným věřícím. Navštěvovali nemocné, ošetřovali je a připravovali je k sv. svátostem. Opatrovali poklady chrámové a spravovali majetek chrámový. Doprovázeli kněze, když šel udělit poslední pomazání, a modlili se s ním za nemocného. Také křtili a kázali. Jak důrazně a přesvědčivě mluvil sv. Štěpán k zástupům židovským a jak vznešenou smrtí zemřel hrdinský ten hlasatel víry Kristovy! Kamenovali Štěpána, který se modlil a pravil: „Pane, nepokládej jim toho za hřích.“ A to pověděv, zesnul v Pánu (Sk. ap. 7). A jáhen Filip (Sk. ap. 8, 26—40), jak dovedl poučiti a přesvědčiti komorníka královny etiopské o tom, že se na Pánu Ježiši vyplnila proctví a že jest zaslíbeným Vykupitelem!

Neohroženě vyznal víru Kristovu též jáhen Vincenc, ze vznešeného rodu španělského, jenž kolem r. 300. od vladaře Daciána nejkrutějšími mukami byl trýzněn a ani uprostřed hrozných muk nepřestával Krista hlásati a jako mučedník zemřel. A kdož by neznal, jak hrdinskou smrtí na rozžhaveném rožni zemřel r. 258 svatý jáhen Vavřinec, věrný služebník papeže Sixta II. Jak nesl těžce, že nemůže zemřítí smrtí mučednickou s ním současně. „Kam jdeš, otče, bez syna? — tak lkal teskně. — Kam kráčíš, knězi, bez jáhna svého? Vždyť pak jsi nikdy nepřistupoval k oltáři bez sluhy svého, a nyní chceš oběť svou dokonati beze mne? Co se ti, otče, znelíbilo na mně? Či jsem byl nevěren povinnosti své? Nechceš, abych měl podíl ve vylití krve tvé, a přece jsi mi dal podíl v rozdávání svátostí?“ Vavřinec nezáviděl milovanému svému učiteli koruny mučednické a naříkal jen, že mu není dáno dojíti jí zároveň s ním. Hluboce dojat, těšil ho staříčkový papež: „Milý synu, vždyť tě neopustím; ale tebe čeká těžší zkouška. My, starcové, dokonáme lehčím bojem, tebe však, statného mladíka, čeká boj krutější, ale i vítězství slavnější... Po třech dnech budeš mne následovati. Zatím seber všechny církevní poklady a rozdej je chudým.“ Svatý papež Sixtus byl hned potom k smrti odsouzen a mečem sťat. Vavřinec zaradoval se, slyše, že i on brzo dojde slávy nebes, vyplnil

rozkaz papežův, sebral církevní jmění, aby ho pohané sami neuchvátili, prodal bohoslužebné věci, rozdal stržené peníze chudým křesťanům a připravoval se k smrti. A jak již řečeno, zemřel po třech dnech v nejhroznějších mukách — trpě a modle se za rozšíření evangelia Kristova po celé říši římské — jako jeden z nejslavnějších mučedníků.

Na příkladech těch je viděti, jaké úkony svěřovány v prvotní církvi jáhnům, a jaké vážnosti se úřad jejich domohl. Z úcty k sv. apoštolům, kteří si sedm jáhnů zvolili, zachovával se dlouho i počet sedmi jáhnů a nebývalo jich ani ve velkých městech, na př. v Římě, více než sedm ustanovováno. Raději přenechával se díl jejich úkonů svěcencům nižším, t. j. podjáhnům, nebo také převzali část jejich úkonů kněží sami. Podle apošt. konstitucí jmenování jáhnové biskupovým okem, uchem, ústy, rukou, srdcem a duší.

Počet sedmi jáhnů zachoval se nejdéle v Římě, jenž rozdělen byl na sedm jáhen-ských ckresů. Jáhen, představený okresu, měl na starosti chudinství a dozor nad nemocnicemi a chudinskými domy v okrese tom. Postupem času bylo nutno rozmnožiti počet ten, i bývalo pak jáhnů mnoho. Někteří měli dozor nad hroby sv. mučedníků, jiní neměli zvláštního určitého zaměstnání. Ale později v středověku, když se mnohé věci změnily, ubývalo jáh-

nů, ježto jejich úkonů jednak nebylo potřebí, jednak je převzali kněží. I nebývalo pak jáhnů ani při stolcích biskupských. A tak je tomu i nyní. Jáhny jsou jen ti, kteří obdrževše svěcení to, připravili se na kněžství. To mohou přijmouti, když se jako jáhnové dobře osvědčí, po třech měsících, mají-li ovšem věk pro kněze předepsaný.

Při mši sv. slavné konají nyní službu jáhnů i podjáhnů zpravidla kněží, obyčejně kněží mladší, kaplani, přísluhující knězi celebrantu jako levité.

Spasitel sám konal úřad jáhna, když při poslední večeři podával své tělo apoštolům a dále když je napomínal řka: „Bděte a modlete se!“ pak také, když hlásal evangelium své.

III. Svěcení kněží.

1. Obřady při svěcení.

Přichystá se: olej katechumenů (křtěnců, jež světí biskup v katedrálním kostele pro svou diecési na Zelený čtvrtek); kalich s vínem a vodou, na kalichu patena s hostií; skývička chleba na otření prstů a dlaně; umyvadlo s ručníkem.

Svěcení to, nekoná-li se v předepsané soboty, udílí se v neděli neb v zasvěcený svátek, a to zpravidla v stoličném chrámu Páně; jednotlivě, světí-li se jen několik má-

lo jáhnů na kněze, koná se v kapli biskupské neb seminářské. Kolekta za svěcení je táž jako na str. 97.

Koná se před posledním veršem traktu neb sekvence neb před Aleluja po graduale (= části mše sv. po epištole).

Když biskup mitru máje na hlavě usedne na křesle u oltáře, arcijáhen ohlásí:

Ať přistoupí, kdož mají býti svěceni na kněžství.

Pak vyvolávají se jménem, načež se svěcenci přihlašují slovem: „Zde!“ a pokleknou před oltářem, oděni jsouc jako jáhnové. Kolem krku mají humerál, přes sebe albu, opásanou cingulem, na levé ruce mají manipul, přes levé rameno štolu. Roucho mešní, t. j. kasuli, mají svinutou přes levou ruku, v pravici pak drží svíci a stužku k svázání prstů.

Arcijáhen představí je biskupovi těmito slovy:

Nejdůstojnější otče, svatá matka církev katolická žádá, abyste přítomné jáhny posvětil na kněžství.

Biskup: Víš, že jsou toho hodni?

Arcijáhen: Pokud lidská křehkost věděti dopouští, i vím, i dosvědčuji, že jsou hodni vzíti na sebe břímě úřadu toho.

Biskup: Díky Bohu!

Načež zvěstuje duchovenstvu a lidu:

Nejmilejší bratři, poněvadž kormidelník lodi i ti, kteří se na ní plaví, tentýž dů-

vod mají, aby byli všichni buď uklidněni nebo aby se všichni nebezpečností strachovali, stejný také má býti úsudek těch, kteří mají společnou věc nějakou. Nebyloť zajisté nadarmo od Otců ustanoveno, aby také lidé otázaní byli v příčině volby těch, kteří mají býti povoláni k službě oltářní; poněvadž o životě a obcování svěcení mnohdy někteří mají povědomost, kteréž mnozí jiní nemají. Potřebí pak jest toho, neboť každý bude tím ochotněji poslouchati vysvěceného, když s jeho svěcením sám také projevil souhlas svůj. Jest sice život těchto jáhnů, kteří mají býti za pomoci Boží vysvěceni na kněze (jak se mi zdá), osvědčený a Bohu milý a hoden (jak za to mám), aby povýšení byli na vyšší církevní hodnost. Ale aby snad někoho nebo některé nesváděl souhlas jiných nebo neklamala vlastní náklonnost, je potřebí vyžádati úsudku mnohých. Pročež svobodně nyní proveďte, co o jejich skutečích neb mravech víte, co o jejich zásluhách soudíte; a vydejte těm zde svědectví v příčině kněžství spíše podle zásluhy nežli podle nějaké náklonnosti. Má-li tedy kdo něco proti nim, pro Boha a k vůli Bohu ať s důvěrou vystoupí a to poví; ale ať je pamětliv vlastního stavu svého!

Po nějaké chvíli obrátí se biskup k svěcencům a napomíná je:

Synové nejmilejší, majíce býti posvěceni na kněžství, hleďte je přijmouti hodně, a když je přijmete, konati je chvalně. Nále-

žíť knězi obětovati, žehnati, věřící řídit, kázati a křtiti. Na tak vysoký stupeň jest ovšem jen s velikou bázní vystupovati a potřebí o to dbáti, aby vyvolence doporučovaly nebeská moudrost, zbožné mravy a trvalá dbalost spravedlivosti. Pročež Hospodin poroučuje Mojžíšovi, aby ze všeho lidu izraelského si vyvolil sedmdesát mužů za pomocníky, jimž by udělil dary Ducha svatého, dal mu na srozuměnou: „o kterých víš, že jsou skutečně starší“.*) A těch sedmdesát mužů starších naznačuje vás, když milostí sedmeronásobného Ducha desatero přikázání zákona budete zachovávat, a tak se osvědčíte hodnými a zralými ve vědění, rovněž i v skutcích. A právě tak tajuplně a obrazně v Novém zákoně Pán vyvolil dva a sedmdesát mužů a po dvou je před sebou poslal kázat,**) aby tak slovem a zároveň i skutkem naznačil, že služebníci jeho církve mají býti dokonalí ve víře i v skutcích, neboli pevně utvrzeni v ctnosti dvojí lásky,

*) Vztahuje se k IV. kn. Mojž. 11, 16—17: Hospodin pravil Mojžíšovi: „Shromáždí mi sedmdesát mužů ze starších izraelských, o kterých víš, že jsou (skutečně) starší a učitelé lidu, přiveď je ke vchodu do stánku úmluvy a rozkaž jim, aby tam s tebou stáli; já pak sestoupím, budu s tebou mluvit a vezmu z ducha tvého a dám jim, by nesli s tebou břímě lidu, abys nebyl obtížen ty sám.“

**) Viz Luk. 10, 1: „Potom Pán vyvolil ještě jiných dvaasedmdesát a poslal je po dvou před sebou do každého města i místa, kam hodlal sám přijíti.“

k Bohu totiž a k bližnímu. Takoví tedy hleďte býti, abyste mohli býti milostí Boží hodně zvoleni za pomocníky Mojžíše a dvanácti apoštolů, biskupů totiž katolických, kteří jsou předobrazeni Mojžíšem a apoštoly. A tou podivuhodnou zajisté rozmanitostí církev svatá se obklopuje, krásí a spravuje, ježto v ní jedni na biskupy, jiní pak na nižší stupně: na kněze, jáhny a podjáhny svěcení bývají, a z údů mnohých a z příslušníků různé hodnosti se stává jedno tělo Kristovo. Nuže tedy, synové nejmilější, kteří k naší pomoci podle úsudku našich bratrů zvoleni jste k posvěcení na kněžství, zachovávejte ve svých mravech neporušenost cudného a svatého života! Poznávejte, co konáte. Napodobte, co činíte, abyste slavíce tajemství smrti Páně umrtvovali v údech svých všechny nepravosti a zlé žádosti. Učení vaše budiž lidu Božímu duchovním lékem! Líbezná vůně vašeho života budiž potěšením církvi Kristově, abyste kázáním a příkladem budovali dům, to jest rodinu Boží, abychom ani my za to, že jsme vás povýšili, ani vy za to, že jste tak veliký úřad na sebe vzali, nezasloužili od Pána odsouzení, nýbrž spíše odměny. Čehož on sám svou milostí ať nám popřeje!

R. Amen.

Nepředcházelo-li svěcení podjáhnů nebo jáhnů, říkají neb zpívají se nyní litanie o všech svatých, viz str. 92.

Pak všichni povstanou, svěcenci dva a dva předstupují před biskupa a pokleknou před ním. Biskup máje mitru na hlavě a stojí před svým křeslem, tiše vzkládá obě ruce na hlavu každého svěcence, jednomu po druhém. Svěcenci pak odcházejí a pokleknou v řadě před oltářem, kdež přítomní kněží rovněž jim na hlavu obě ruce vzkládají, oděni aspoň štolou. Mají býti nejméně tři. Když na všechny svěcence ruce takto byly vzkládány, biskup stojí s mitrou, vztáhne nad svěcenci pravici — rovněž tak činí všichni přítomní kněží — a modlí se nad nimi:

Prosme, bratři nejmilejší, Boha Otce všemohoucího, aby nad těmito služebníky svými, které vyvolil k úřadu kněžskému, rozhojnil nebeské dary, aby s pomocí jeho plnili, co jeho milostí na sebe přijímají. Skrze Krista, Pána našeho.

R. Amen.

Biskup odloživ mitru obrácen k oltáři:
Modleme se!

Přisluhující: V. Poklekněme!

R. Povstaňte!

Biskup obrácen k svěcencům:

Vyslyš nás, prosíme, Pane Bože náš, a vylej na tyto služebníky své po † žehnání Ducha svatého a moc kněžské milosti a provázej je, kteréž očím tvé dobrotivosti k svěcení předvádíme, ustavičnou štědrostí darů svých. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, který živ jest a kraluje v jednotě

téhož Ducha svatého Bůh, po všecky věky věkův.

R. Amen.

Biskup rozpjav ruce pokračuje:

V. Pán s vámi!

R. I s Duchem tvým.

V. Vzhůru srdce.

R. Máme k Hospodinu.

V. Díky vzdávejme Hospodinu Bohu našemu!

R. Hodno jest a spravedlivo.

Opravdu je hodno a spravedlivo, slušno i spasitelné, abychom tobě vždycky a všude díky vzdávali, Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, původce hodností a rozdávající všech důstojností, neboť tebou se všechno daří, tebou všechno trvá, ana rozumná stvoření v dobrém se zdokonalují, a to řádem moudře zařízeným. Z čehož také stupně kněžské hodnosti a úřady levitů vznikly, byvše tajuplnými obřady ustanoveny. Když pak jsi postavil v čelo řízení lidu velekněze, zvolil jsi jim za společníky a pomocníky díla jejich muže nižšího řádu a menší důstojnosti. Tak jsi na poušti duchem sedmdesáti moudrých mužů ducha Mojžíšova dále šířil, jejichžto pomocí on pak snadno řídil v lidu nesčetné zástupy. Tak jsi i na Eleazara a Ithamara, syny Aronovy, hojnost milosti z přebytku jejich otce přelil,*) aby se k spasitelným obětem a tajemstvím častějšího výkonu služby kněžské

*) Viz III. kn. Mojž. kap. 8.

stále dostávalo. Touže (svou) prozřetelností přidal jsi, Hospodine, apoštolům Syna svého za průvodčí učitele víry, pomocí jichž oni celý svět úspěšnými kázáními naplnili. Proto tě prosíme, Pane, abys také naší nedostatečnosti takovéto pomoci popřál, neboť čím jsme křehčejší, tím více jich na pomoc potřebujeme. Vtiskni, prosíme, všemohoucí Bože, těmto služebníkům důstojnost kněžskou, obnov v útrobách jejich ducha svatosti, aby úřad druhé hodnosti od tebe přijatý zaujali a příkladem svého života zrcadlem mravů byli. Nechť jsou obezřelými spolupracovníky v úřadě našem; ať z nich září obraz všeliké spravedlnosti; aby mohli někdy vydati dobrý počet z vladařství sobě svěřeného a dojítí odměny věčné blaženosti.

Biskup pokračuje potichu, ale tak, aby ho kolemstojící slyšeli:

Skrze téhož Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, jenž s tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh, po všecky věky věkův.

R. Amen.

Biskup usedne, vezme mitru a přeloží každému svěcenci štolu, kterou dosud jako jáhen nosil přes levé rameno, také přes pravé tak, že pak ji má na prsou křížem přeloženou,*) při čemž říká:

*) Štola na prsou křížem přeložena má ho pak stále pamatovati na Krista ukřižovaného, jehož je služebníkem

Přijmi jho Páně; jesti' jho jeho sladké a břímě jeho lehké.*)

Pak obléká každého v kasuli, jejíž přední část splývá dolů, ale zadní zatím je dopola svinutá a sahá jen přes ramena. Při tom praví každému:

Přijmi roucho kněžské, jímž se vyrozumívá láska; neboť mocen jest Bůh rozmnožiti v tobě lásku a dílo tvé zdokonaliti.

Ř. Bohu díky.

Biskup povstane a bez mitry modlí se nad klečícími svěcenci:

Bože, původce všeho posvěcení, od něhož pochází pravé posvěcení i plné požehnání, ty, Pane, sám vylej dary svého požehnání na tyto služebníky své, které na hodnost kněží světíme, aby vážností svého jednání a přísným životem osvědčili se jakožto starší (kněží), vzděláni jsouce podle těch předpisů, které Pavel Titovi a Timoteovi dal,**) aby o zákoně tvém dnem i nocí přemítali a věřili, co čtli; čemu uvěřili, tomu učili; čemu učili, to i následovali, aby na sobě ukazovali spravedlnost, stálost, milosrdenství, statečnost a ostatní ctnosti, byli příkladem jich a je napomínáním utvrzovali, jakož i dar úřadu svého zachovali čistý a neposkvrněný; aby k spáse li-

*) Podle slov Páně v ev. sv. Mat. 11, 30.

**) Timoteus a Titus, průvodčí sv. Pavla a jeho spolupracovníci v hlásání evangelia Kristova. Ve dvou listech k Timoteovi a v jednom k Titovi dal sv. Pavel potřebný návod, jak si mají vésti.

du tvého chléb a víno v tělo a krev Syna tvého svatým žehnáním proměňovali, aby láskou nezrušitelnou dosáhli dokonalosti muže dospělého, v míru plnosti Kristovy,*) a v den spravedlivého a věčného soudu Božího, majíce svědomí čisté a pravou víru, jsouce plni Ducha svatého, z mrtvých vstali. Skrze téhož Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, jenž s tebou živ jest a kraluje v jednotě téhož Ducha svatého Bůh, po všecky věky věkův.

Iř. Amen.

Biskup (bez mitry) obrácen k oltáři, kleče, zanotuje hymnu: „Veni Creator Spiritus“, v níž pak kůr pokračuje:

Přiď k nám, Duchu Stvořiteli,
navštiv srdce, Těšiteli,
vylej s hůry po oboru
milost v nitro svých tvorů.

Těšitelem právě sloveš,
Otcovým se darem zoveš,
zdroj jsi živý, láska, plamen,
posvěcení ducha pramen.

Sedm darů máš v své moci,
prstem jsi ty Bohu Otci,
slíben pro ta srdce pustá,
řečí plníš lidská ústa.

Rozžehni v nás světlo svoje,
vlej nám v řadra lásky zdroje,

*) Vztahuje se k v. 13, kap. 4. listu k Efesským. Dospělý muž = mravní dospělost křesťana, ona totiž, ve které se stanou všichni plnou měrou účastnými milostí Kristových.

a posilni v každou dobu,
pomocí svou těla mdlobu.

Zaženi vraha od nás v dáli,
uštědřuj nám pokoj stálý,
bychom z tvého doprovodu,
pominuli duše škodu.

Dej znát Otce Hospodina,
dej nám znát jeho Syna,
dej nám věřit z celé síly,
v tebe Ducha každou chvíli.

Buď čest s Otcem Synu Slovu,
jenžto povstal slavně z rovu,
svatému též Duchu sláva,
ať se po vše věky vzdává.

Iř. Amen.

Po prvním verši vstane biskup, usedne na křeslo, s mitrou na hlavě, sundá rukavice a vezme biskupský prsten. Na klín se mu dá gremiál a svěcenci jeden po druhém před ním si kleknou, načež jim biskup olejem křtěnců maže ruce, jež vedle sebe dlaněmi vzhůru mu položí na klín. Biskup omočí palec pravé ruky ve sv. oleji, maže svěcenci ruce tak, že nejprv maže mu palec pravé ruky a pak maže směrem k ukazováku levé ruky, poté od palce levé ruky k ukazováku pravé ruky, načež pomáže mu celé dlaně, t. j. celý vnitřek ruky, tedy i prsty (srv. Ephem. liturg. 1921, str. 364), říkáje při tom:

Račiž, Pane, posvětiti a osvětiti tyto ruce, skrze toto pomazání a naše poťžehnání.

Iř. Amen.

Biskup učiní kříž nad rukama svěcence a pokračuje:

Aby cokoli požehnají, bylo požehnáno, a cokoli posvěť, bylo posvěceno a osvěceno. Ve jménu Pána našeho Ježíše Krista.

A svěcenec odpoví: Amen.

Poté biskup svěcenci sevře ruce a některý z přísluhujících kněží sváže mu stužkou prsty, nechávaje volné jen palce a ukazováky. Svěcenec vrátí se pak na své místo. Když pak všem ruce posvěceny, biskup očistí si palec a svěcenci opět k němu přistoupí, a on podává každému z nich kalich s vínem a vodou a patenu s hostií. Oni pak se dotýkají obojího zároveň palcem a ukazovákem, při čemž biskup říká:

Přijmi moc obětovati Bohu oběť a sloužiti mše jak za živé, tak za zemřelé. Ve jménu Páně.

Ř. Amen.

Biskup očistí si ruce a jde na své místo, aby pokračoval ve mši sv. Čte se poslední verš traktu nebo sekvence, neb Aleluja. Biskup čte modlitbu před evangeliem a též evangelium jako obyčejně. Mezitím se přichystají malé partikule (hostie) pro svěcence, kteří všichni přijímají. V té době také stužka se rozváže, kterou měli svěcenci prsty svázané a oni si očistí ruce. Voda vleje se do sakraria.

Po ofertorium usedne biskup opět na svém křesle před oltářem a svěcenci podá-

vají mu dva a dva rozžaté svíce jakožto oběť, při čemž mu líbají prsten.

Když všichni tak učiní, biskup myje si ruce, vstane a pokračuje se ve mši svaté a to tak, že všichni právě ordinovaní kněží říkají všechno zároveň s biskupem.*) Klečící před oltářem, mají před sebou každý svůj misál a z něho říkají mši sv. počínajíce slovy: Přijmi, Otče svatý, a tak dále, až do konce mše svaté. Proto vyslovuje biskup všechna slova hlasitě, pomalu a zřetelně, aby ho všichni zároveň sledovati mohli. Svěcenci vyslovují též slova konsekrací, jimiž spolu s biskupem chléb a víno proměňují v tělo a krev Kristovu.

Modlitba tichá (sekreta), která se spojuje v jednu s modlitbou sekretou připadajícího dne, je táž, jako při svěcení na podjáhna a jáhna.

Po první modlitbě před sv. přijímáním políbí biskup oltář a pak dá políbení pokoje prvnímu z každého druhu toho dne vysvěcených, kterýž políbení pokoje dá zas druhému, a tak to jde až do posledního.

*) Při svěcení kněží — ale jenom tenkrát a nikdy jindy — říká biskup hlasitě a společně také t. zv. kánon, t. j. část mše sv. od Sanctus až po Otčenáš výlučně. Tuto nejposvátnější a nejhlavnější část mše sv. — vlastní to úkon obětní — smí říkati kněz i biskup jindy vždycky jen zcela potichu a sám. Kánon je po celý rok stejný a nemění se nikdy až na několik málo slov v některé dni.

Je-li svěcenců málo, může biskup sám dáti všem ono políbení pokoje řka:

Pokoj s tebou!

Svěcenec odpoví: I s duchem tvým!

Když biskup přijal tělo a krev Páně, dříve ještě, než si prsty umyje, přistupují ordinovaní kněží dva a dva k oltáři a přijímají partikule, které jim biskup podává, neříkaje při tom obvyklých slov.*) Byli-li současně vysvěceni jáhnové neb jiní ordinandi, následuje nyní Confiteor a absolve, jako obyčejně.

Před sv. přijímáním líbá se biskupu ruka, vlastně prsten.

Po sv. přijímání polkne každý něco vína z kalicha, jež mu přísluhující kněz na straně epištolní podá. Po umytí rukou počne biskup, stoje, s mitrou na hlavě, na straně epištolní responsorium, v němž pak kůr pokračuje:

Již vás nebudu nazývati služebníky, nýbrž přáteli svými, neboť jste poznali všechno, co jsem konal uprostřed vás. Aleluja. Přijměte Ducha svatého, Utěšitele, on jest, kterého Otec pošle vám. Aleluja. *Ů.* Vy jste moji přátelé, budete-li činiti, co vám příkazují. Přijměte Ducha svatého, Utěšitele. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému. On jest, kterého Otec pošle vám. Aleluja.

(Aleluja se vynechává od devítníku až do velikonoc.)

*) Sr. Ephem. liturg. 1921, str. 364.

Když se responsorium začalo, obrátí se biskup s mitrou na hlavě k svěcencům, kteří před ním stojí, vyznávají víru, kterou budou hlásati, říkajíce hlasitě:

Věřím v Boha Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země. I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho; jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny; trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel i pohřben jest; sstoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých; vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího; odtud přijde soudit živých i mrtvých. Věřím v Ducha svatého; svatou církev obecnou, svatých obcování; odpuštění hříchů, těla vzkříšení; život věčný. Amen.

Poté usedne biskup, s mitrou na hlavě, na své křeslo před oltářem, vysvěcení přiklekají a biskup vkládá obě ruce na jejich hlavu, řka každému:

Přijmi Ducha svatého; kterým odpustíš hříchy, odpouštějí se jim, a kterým (je) zadržíš, zadržány jsou.*)

Pak rozvine každému svinutou vzadu kasuli, pustí ji dolů, řka každému:

Rouchem nevinnosti oděj tě Pán!

Nyní pojme obě ruce každého do rukou svých a táže se:

Slibuješ mně a nástupcům mým úctu a poslušnost?

Každý odpoví: Slibuji!

*) Srv. Jan 20, 23.

Není-li světitel vlastním biskupem svěcencovým, táže se:

Slibuješ vlastnímu biskupu svému toho času úctu a poslušnost?

Řeholníků pak se táže:

Slibuješ svému vrchnímu představenému toho času úctu a poslušnost?

Přijav ujištění, drží biskup ruce vysvěceného v ruku svých a políbí ho na pravou tvář řka:

Pokoj Páně budiž vždycky s tebou!

Vysvěcený pak odpoví: Amen.

Když se tak všichni vystřídají, napomíná je biskup, sedě, s mitrou na hlavě, a drže berlu, takto:

Poněvadž věc, kterou budete konati, dosti jest povážlivá, napomínám vás, synové nejmilejší, abyste dříve než sami oběť mešní konati započnete, od jiných vycvičených kněží bedlivě se naučili celému pořádku mše svaté, posvěcování hostie a lámání i přijímání.

Poté vstane a s mitrou na hlavě a s berlou v ruce udílí jim požehnání, řka:

Požehnání Boha všemohoucího Ot † ce, i Sy † na i Du † cha svatého sestoupiž na vás, abyste byli požehnáni v důstojnosti kněžské a obětovali oběti smírné za hříchy a urážky lidu všemohoucímu Bohu, jemuž budiž čest a sláva po všecky věky věkův!

Ř. Amen.

Poté biskup pokračuje ve mši sv., říká „Communio“ a modlitby po přijímání. Kolekta za svěcence je táž jako na str. 102.

Následuje: Pán s vámi! I s duchem tvým.

nebo: „Dobrořečme Hospodinu“. „Bohu díky!“

Pak se modlí biskup a vysvěcení kněží modlitbu:

Nechť se tobě, svatá Trojice, zalíbí...

Poté udílí biskup pontifikální požehnání, načež usednuv na křesle, praví k svěcencům:

Synové nejmilejší... jako na str. 61.

K tomu přidá:

Vysvěcení na kněžství služte po své první mši svaté ještě jiné tři: jednu k Duchu svatému, druhou k blahoslavené a neporušené Panně Marii a třetí za věrné zemřelé*) — a Boha všemohoucího také za mne proste!

Novosvěcenci přisvědčí, že tak učiní.

*) Ony tři mše sv. jsou soukromé mše votivní a smějí se sloužiti jen v dni dovolené; mohou býti tiché i zpívané. Mše za zemřelé je „quotidiana“ se svými oracemi. Příkázán je jenom formulář těch mší sv., nikoli jich aplikace, i lze přijmouti za ně stipendium. (S. Alphonsus. Theol. mor. VII. n. 829). Také je dovoleno sloužiti je v jiném pořadu. (Eph. lit. 1904 p. 421). (Vyňato z Enchirid. liturg. Josef Erker, Lublaň r. 1910, p. 411). Tedy přísná povinnost je aplikovati není, ale, jak mnozí za to právem mají, cit vděčnosti radí jinak.

Následuje poslední evangelium, které novosvěcenci slovo za slovem s biskupem říkají. Načež biskup odkládaje velekněžská roucha, říká s nimi obvyklé děkovací modlitby po mši svaté a tím se svěcení ukončí.

2. Význam kněžství.

Kristus Pán konal úřad kněze, když při poslední večeři obětoval chléb a víno a proměnil je ve své tělo a krev svou; dále když na kříži obětoval sám sebe nebeskému Otci v oběť krvavou za hříchy naše. A i nyní v nebesích koná úřad kněze, an jakožto člověk oroduje za nás u svého Otce. „Přímluvce máme u Otce, Ježíše Krista spravedlivého.“ (Jan 16, 7.)

Kněží mají býti podporou biskupovou, jako bylo dvaasedmdesát starších Mojžíšovi a sedmdesát učedníků Spasiteli při hlásání evangelia. Skládání rukou na svěcení naznačuje neviditelné přenášení duchovní moci na ně. Ruce mažou se jim sv. olejem, neboť ony zprostředkují duchovní moc, kterou Bůh věřícím udílí kněžími. Když kněz při křtu sv. leje na křtěnce očisťující vodu křestní, když koná nejsv. oběť, když podává tělo Páně, když rozhřešuje kajícího, když mažé nemocného sv. olejem, když žehná osoby i věci znamením sv. kříže — vždy při tom užívá rukou, a proto mu biskup ruce ty posvěcuje, an je mažé sv. olejem, prose Boha,

aby, cokoli ruce ty požehnají, bylo požehnáno, a cokoli posvětí, bylo posvěceno a zasvěceno, ve jménu Pána Ježíše Krista.

V hymnu „Přiď k nám Duchu Stvořiteli“ svolává se pomoc Ducha sv. nejen na svěcence, nýbrž spolu také i na věřící, kteří svěření budou péči svěcenců.

Krásná a dojemná slova: „Již vás nebudu nazývati služebníky, nýbrž přáteli svými,“ vzata jsou ze vznešené oné řeči, kterou se Spasitel při poslední večeři loučil se svými apoštoly (Jan 15, 14—15), v kteréžto řeči otevřel celé srdce své milovaným apoštolům. A slov jeho užívá biskup, když novosvěcení kněží přijmou tělo Páně a tak co nejúžeji spojení jsou se Spasitelem.

Stojíce pak před oltářem, říkají nadšeně „Věřím v Boha“, aby ukázali svou pevnou odhodlanost jíti a kázati všude Krista ukřižovaného, Pána a Spasitele. A když pak ještě přijmou moc odpouštěti hříchy, uvolňuje se zadní část kasule, až dosud svinutá, a tu stojí novosvěcený kněz oděn tak, jak bude přistupovati k oltáři a sloužiti mši sv.

V nejstarších dobách církve sv. nevystupuje činnost kněží v popředí, což ovšem pochopitelně. Sv. apoštolové sami hlásali evangelium Kristovo, a to zprvu jen v městech větších. K ruce jim bývali jáhnové,

o nichž se častěji zmínka činí. Po sv. apoštolích působili v osadách větších jejich nástupci: biskupové. Ale již v 3. stol. vystupuje činnost kněží více v popředí, konaliť v pronásledování křesťanů oběť mešní v žalářích, ale i v společných shromážděních věřících. Sbor kněží spravoval osiřelou diecési a stal se záhy poradním sborem biskupským. Sv. Cyprián († 258) praví, že nebere před sebe nic důležitého bez rady kněžstva a zvláště že se s nimi radí, jde-li o svěcení nových kněží. Sv. Athanáš (296—373) píše, že v krajině kolem Alexandrie v každé vsi je vlastní kněz. Čím více se tedy křesťanství šířilo z větších měst také na venkov, tím více bylo potřebí kněží k řízení jednotlivých osad.

*

*

*

Středem naší bohoslužby jest mše sv. a všechno v ní směřuje k božskému Spasiteli v nejsv. svátosti oltářní. Kdo si zvolil stav kněžský, má za metu přiblížiti se k svátostnému Spasiteli. Ale smí tak učiniti jen krok za krokem. Čtvero nižších svěcení a trojí vyšší svěcení jsou ty kroky, jsou ty stupně, po nichž musí stoupati. Každým tím krokem blíží se svěcenec víc a více k oltáři Páně, nabývá vyšší moci, až jako posvěcený kněz stane u oltáře samého a na počátku své první oběti mešní smí již s radostí zvolati: „Vejdu k oltáři Božímu!“

3. Závazky těch, kdo přijali vyšší svěcení.

a) Církevní hodinky. Jak již na str. 104. zmíněno, bere na sebe podjáhen závazek konati církevní hodinky, neboli modliti se breviář. Mimo jiné denní a soukromé modlitby, jak je koná každý zbožný věřící, má podjáhen, jáhen i kněz povinnost denně konati modlitby, které mají ráz modlitby veřejné, společné. První křesťané zachovávali zprvu zvyky židovské a scházeli se v určitých hodinách, nejprve o hodině třetí, šesté a deváté, pak i k společné modlitbě ranní a večerní a o vigiliích, v noci. Při schůzích těch říkaly se nebo i zpívaly žalmy, čtlo se něco z Písma sv. a konány různé modlitby. Lidé světští jdouce za svým povoláním, přestávali potom schůzí těch se zúčastňovati, ale duchovní konali je dále a zvláště klášterníci věrně je zachovávali. Tak vznikla ustáleným obyčejem povinnost pro duchovní konati církevní hodinky, a konati je podle určité knihy (breviáře), předepsaným způsobem a v určitý čas. Při východu slunce říkala se tak zvaná prima, první hodinka, v 9 hodin hodinka třetí (terc), o poledni šestá (sexta), ve 3 hodiny odpoledne hodinka devátá (nona), k večeru před západem slunce nešpory, před spánkem tak zv. kompletář, kolem půlnoci pak jitřní a chvály (matutinum a laudes). Tak měly celý den i noc býti posvěcovány modlitbou a obětovány Bohu.

Pořádek tento, který se dobře nesnášel s jinými povinnostmi duchovního, byl postupem času pozměněn, ale i nyní zůstává kněz, když se modlí breviář, vázán na určitou dobu. Je také pod těžkým hříchem vázán vykonati celé denní oficium a to každodenně v době od půlnoci do půlnoci, a nelze povinnost tu druhého dne doháněti. Od této přísné povinnosti osvobozuje duchovního v jednotlivých případech buď naprostá neb mravní nemožnost, nepředvídaná jinaká povinnost aneb dispens od biskupa, jenž smí povinnost breviáře zaměnit z vážných důvodů za modlitbu růžencovou neb jinou. Povinnost modliti se breviář zůstává knězi, i když je suspendován, neb opustí-li stav duchovní. Má-li kněz faru, povinen jest modliti se breviář také i z důvodů spravedlnosti, konati totiž modlitbu tu i za své osadníky.

Modlitba breviáře vyžaduje od kněze dosti obětí. Den ze dne, rok od roku ustavičně býti vázán k modlitbě té, častokráte dosti dlouhé, i při návalu mnohých jiných prací, býti nucen často ještě pozdě v noci doháněti to, k čemu se ve dne i při dobré vůli nedostalo času, neuspokojená mysl, dokud povinnosti té neučiněno zadost — toť zajisté nemalá oběť. Ale což se má kněz spokojiti jen s modlitbami odbvyklými, které koná každý hodný katolík? Čím by se pak kněz, povoláný výhradně k službě Boží, lišil od laika?

Modlitba breviáře jest sice obětí, ale přináší duchovnímu hojný užitek. Jest mu, řekl bych, andělem strážným, jenž v něm udržuje ducha kněžského, posiluje vědomí kněžské, odděluje od světa a přibližuje k Bohu; odvrací od věcí pozemských a povznáší k věcem vyšším, nebeským; zošklivuje hřích a učí milovati Boha. Breviář osvěcuje mysl duchovního, sílí jeho vůli, rozněcuje srdce; on ho sílí v dobrém předsevzetí, těší v bolu a utrpení, povzbuzuje příkladem Spasitelovým i jeho svatých k životu bohumilému. Breviář denní činí spolu s obětí mešní kněze služebníkem Páně a prostředníkem mezi Bohem a věřícími, podle slov Písma svatého: „Tenť jest, kterýž se mnoho modlí za lid“ (II. Mach. 15, 14). Svědomité a přesné konání církevních hodinek udržuje kněze v stálém spojení s Bohem, chrání ho před hříchem i před upadnutím do všedností. Kdo se věrně a vroucně modlí breviář, hned tak neklesne. Byl bohoslovec, který v semináři dělal horlivce pro všechno dobré a ukazoval dosti církevního ducha, byl vysvěcen, ale brzo klesl, padl hluboce. Přišel před církevní soud, a tu na otázku, modlil-li se vždycky svědomitě breviář, vyznal, že se jej po vysvěcení nemodlil ani celá tři léta. A to bylo počátkem jeho zkázy... Tak to bývá. Ubývá-li svědomitosti v přesném konání církevních hodinek, ubývá i horlivosti kněžské, a kněz klesá, upadá...

Modlí-li se den ze dne svědomitě svůj breviář, udrží se stále na výši kněžské a nabývá síly, aby mohl věrně zachovávat i druhý hlavní svůj závazek a tím jest celibát, neboli bezženství.

b) Celibát = bezženství. O tom se zvláště v poslední době mnoho mluvilo, jednalo i napsalo. Nuže, jak to vlastně jest s celibátem?

Příkaz celibátu byl vždy a jest až dosud vítanou záminkou všem nepřátelům církve katolické ke štvání proti ní. A kdykoli nastal v církvi obecný úpadek mravů, po každé nepřátelé církve útočili proti celibátu, uváděli proti němu všemožné námitky a žádali, aby byl odstraněn. Nuže, jaký základ má církevní zákaz manželství pro ty, kteří přijmou vyšší svěcení? Jisto jest, že z apoštolů Páně Petr byl ženat, ale Jakub a Jan, jakož i apoštol národů sv. Pavel zachovali panictví. Ostatní pak apoštolové povoláni jsouce k úřadu apoštolskému, žili zdrželivě, čemuž nasvědčují slova apoštola Petra ke Kristu Pánu: „Aj, my jsme opustili všecko a šli jsme za tebou“ (Mat. 19, 27). Byl tedy celibát již apoštolskou praxí, ač s počátku nebyl zákonem přesně nařizován. Ale již roku 306 nařizeno na synodě v Elvíře, aby všichni duchovní, t. j. biskupové, kněží a jáhnové i všichni služebníci oltáře se vzdali manželského obcování, jinak že budou z duchovního stavu vyloučeni. A podobně roz-

hodly i jiné synody, jako na př. Karthaginská r. 390, 402, 419; Toledská r. 400 a j. Ve východní církvi byla kázeň volnější; čekatel stavu kněžského směl se oženiti a potom i jako kněz v manželství žíti, nesměl se však již nikdy oženiti, když mu manželka zemřela. Biskupové pak vůbec nesměli míti manželky. A to u nich platí dosud. Kdo je posvěcen na kněze, nesmí se již vůbec ženiti.

V církvi západní usilováno stále o bezženství kněží, ač to stálo veliké boje a naráželo na mnohé překážky. Papežové Benedikt VIII. r. 1018 a Lev IX. r. 1041 opět a opět nařizovali bezženství kněžské, opíraje se při tom o staré zákony celibátní. Na II. sněmu Lateránském r. 1139 prohlášena pak zcela rozhodně neplatnost manželství těch, kdo přijali vyšší svěcení. V nedávných letech pracovali mužové učení a zkušenosti o novém zákoníku církevním, vyslechli před tím vynikající kanonisty téměř celého světa katolického, z nejrůznějších diecésí, a výsledkem svědomitých úvah bylo, že ustanovili kan. 132 § 1.: Klerikům, kteří přijali vyšší svěcení, zakazuje se sňatek, jsou pak povinni zachovávat čistotu tak, že když se proti ní prohřeší, dopouštějí se zároveň svatokrádeže. Kan. 188 § 5. praví: Vejde-li klerik třeba jen v sňatek občanský, již tím skutkem samým a bez každého pro-

hlášení pozbývá jakéhokoli úřadu církevního. Kan. 2388 § 1.: Klerikové, přijavší vyšší svěcení, když se opováhá uzavřít sňatek třebas jen civilní, upadají bez výroku soudního v exkomunikaci (vyobcování z církve), apoštolské Stolicí prostě vyhrazenou; klerikové pak, kteří napomenuti od biskupa v čase podle okolností ustanoveném se neobrátlí, budťež sesazeni. — A to všechno ví dobře každý, kdo se dá vysvětliti, to všechno se mu řekne, vyloží, a opět i opět připomene. Pěkně o věci té pojednává pastýřský list biskupů českomoravských ze srpna r. 1919, z něhož zde budiž uvedena příslušná stať.

„Reformy zákona celibátního žádají jenom ti, kteří nepováhají, že panictví založeno jest na samé přirozenosti katolického kněžství, pročez církev od dob apoštolských na něm trvala a jeho proti všem útokům vítězně bránila. Musili bychom se příliš šířiti, kdybychom chtěli potvrzovati toto smýšlení naší církve, počínajíc od prvních století až do dneška. Stačíž, když poukážeme, že tři obecné sněmy církevní: I. a II. lateránský a tridentský, kněžský celibát potvrdily, a aby přetrhly veškerou naději, prohlásily manželství kleriků, počínajíc od podjáhenství, za neplatné (Conc. Trid. sess. 24, kan. 9). A také po té stránce tridentský sněm potvrdil staré zákonodárství, že přikazuje biskupům, aby tresty co nejprísnějšími stíhali kleriky, kteří hřeší proti

celibátu, a když by se provinění opakovalo, vyobcovali je z církve (Sess. 25, de ref. c. 14). A nový církevní zákoník potvrzuje tato rozhodnutí v kan. 132, 288, 2388.

Kněz musí býti panický pro svou svatou službu u oltáře, protože den co den chová ve svých rukou toho, jenž z Panny se narodil, panicky žil, a jehož poslední pohled s láskou spočinul na učedníku, jenž pro svou panickost mu byl zvláště milý. Když ve chvíli proměnění všecky hlavy se sklánějí, aby se klaněly, tu každý sám cítí: Tento muž stojí příliš vysoko, aby mohl býti mužem některé ženy!

Panický musí býti kněz také pro své ostatní posvátné úkony: jakožto kazatel pravdy, který musí proletáři, naplněnému závistí, hlásati: Nepožádáš cizího statku, jako zase rozmařilemu a bohatému zahaleči: Nesesmilníš! Komu je takto ustavičně bojovati s náruživostmi, toho nesmějí ohledy na ženu a dítě činiti němým. — Jakožto lékař duší a důvěrník vzhledem ke všelikým hříchům a utrpením má míti u věřících neomezenou důvěru, která předpokládá při něm neporušitelnou mlčenlivost. Ale taková důvěra může býti věnována pouze člověku neženatému. — Jakožto těšitel nemocných a umírajících nesmí se lekat ani smrti.

Panický musí býti kněz pro svůj vztah ke Kristu, jemuž a s nímž celá jeho osobnost má býti přinesena za oběť ke zvelebování

Boha a ke spáse duší: „Kdo miluje otce neb matku více nežli mne, není mne hoden“ (Mat. 10, 37).

Panický musí býti kněz pro svobodu církve, maje býti hotov, jakožto vojín Kristův, všechno pro ni obětovati.

Panický musí býti kněz k vůli své osadě, pro niž má přinášeti všelikou oběť. Ale rodina znemožňovala by mu nezištnou a každodenní obětovnost.

Panický musí býti kněz v této naší době, která popírá vše nadpřirozené a všelikou mravní svobodu, která má svůj základ v milosti. Za takových okolností musí ti, kteří hlásají nadpřirozenost, sami sebe stavěti jiným před oči jakožto živoucí důkaz nadpřirozenosti a panství ducha nad tělem. A to se děje svatě zachovávaným celibátem. Ale proto také naše do smyslnosti zapadlá doba má takový odpor proti kněžskému celibátu, který se jí trapně dotýká.

Co by mohl ženatý klerus povídati milionům ubohých utrápených lidí, kterým oběť a odříkání jest každodenním podílem — co stotisícům dívek, které nemohou si založiti vlastní rodiny a ocitají se v kruté mravní nouzi? A zdaž by „vydědenci společnosti“, jak sami se nazývají, byli ochotni přijímati slova útěchy od těch, kteří ničeho nepohřešují a ničeho si neodpírají? Proto jest celibát netoliko ozdobou církve, nýbrž také její mocnou oporou.

Ovšem pak musí býti kněžstvo opravdu neposkvrněné! A celibát není těžký, nýbrž naopak jest lehký knězi, který se vystříhá příležitosti, setrvává v milosti a věrně plní své povinnosti.

Toliko nevědomost může tvrditi, že kněžské manželství jest lepší než pohoršení. Pohoršení by kněžským manželstvím neubylo, nýbrž naopak by jich přibylo! Špatný kněz se nepolepší tím, že se mu dá žena, nýbrž tím, že se obrátí. Jako v manželství řád a mrav se udržuje jen nezvratnou zásadou nerozlučitelnosti, tak také nikoli zrušením celibátu, nýbrž jeho zachováváním zabezpečuje se řád a kázeň i čest církve Kristovy. Těm pak, kteří dávajíce pohoršení církev zarmucují, právem lze říci: Ustaňte hlásati manželům dokonalou věrnost a svobodným dokonalou zdrželivost! Neboť kterak může kněz, jenž prostřed svatyně této ctnosti nezachovává, kázati ji těm, kteří žijí prostřed ustavičných pokušení? Samoten žije kněz ve světě, který ho pronásleduje, ale který mu také svěřuje svá tajemství, aby jako jeho Mistr mohl býti světu cestou, pravdou a životem.“

Slyšme též, co o celibátu praví nestranná mravouka:*)

Nelze upříti (a sami protivníci katolické církve to uznávají), že celibát je mou-

*) Dr Antonín Vřešťál, Kat. mravouka, díl II. podrob. část 1., str. 438—439.

drým a účelným ustanovením. Netřeba teprv dokazovati, že církev má právo kněžím již od podjáhenství ukládati ustavičnou čistotu a žádati od nich příslušné sliby; děje se tak v mnohých jiných stavech laikálních a mnozí zaměstnavatelé přijímají do svých služeb jen lidi svobodné. Proč by totéž právo nepřislušelo i církvi? Ostatně není nikdo nucen přijímati vyšší svěcení; činí tak dobrovolně a ordinován bývá každý jen na svou žádost; při ordinaci pak jest již dosti stár, aby dovedl uvážiti, jaké břímě na sebe bere. Neupíráme, že snad tu a onde některému jednotlivci celibát se zdá býti obtížným; ale zde nelze hleděti k jednotlivcům, kde blaho celku (katolické církve) na některých členech žádá oběti. Každého pak posílí vědomí, že si celibátem získá zásluh velikých. Uvedeme aspoň krátce některé výhody celibátu pro život kněžský a duchovní správu.

Celibát vydatně podporuje kněze ve svatém životě. Stává se podobnějším Spasiteli, nebes Královně, apoštolům; kněz bezženec může se spíše věnovati modlitbě a rozjímání. Kajícíci rádi se uchylují ke knězi neženatému; knězi ženatému snad by se tak rádi nezpovídali. Slovo kněze celibátníka více platí, nežli slovo kněze ženatého; na kazatelně může bezohledněji vystupovati, nejsa vázán ohledy rodinnými. Kněz ženatý, mající rodinu, snad by o mno-

hých hříších a chybách musil pomlčeti, poněvadž by mu vytykali: Hleď především k rodině své a tam se starej o vymýcení těchto hříchů a chyb! Neženatý kněz nebojí se obětí, navštěvuje nemocné, třeba i nakažlivou nemocí stížené; jsa ženat, bál by se, že nákazu zanese domů do své rodiny. Neženatý nebojí se pronásledování, jež mu nezřídka v jeho svatém povolání je snášeti; nebojí se ani ztráty místa a existence, poněvadž si pro svou osobu vždycky najde obživu. Kdyby byl ženat, tížila by ho starost o ženu a děti. Ba on, jsa neženat, ani smrti se nebojí v té míře jako otec, kterého trápí vědomí, že zanechává po sobě ženu a děti nezaopatřené.“

Ano, neženatý kněz je schopen obětí i velikých. Nabýti celibátu, co by bylo z misíí v zemích pohanských? Misionář P. Girod zmiňuje se v jednom časopise o příhodě ze svého života. Jako mladý řeholník byl roku 1878 určen, aby byl průvodčím návštěvníkům misijního musea v Paříži, a byl mu přidělen sál mučedníků. Jednoho dne zavítal do sálu toho mladý švihák, pravý pařížský dandy, vystrojený podle nejnovější mody. Bedlivě si prohlížel obrazy a různé misijní památky a pozorně naslouchal slovům průvodčího. Když nakonec zůstal v sále sám s P. Girodem, znenadání se obrátil k němu a dívaje se mu do očí, tázal se: „Ale to bych rád věděl, velebný pane, proč se katoličtí kněží ne-

žení. Kdyby se ženili a měli syny, zdaž by tak nejlépe neudržovali kněžský stav?“ P. Girod nehnul ani brvou, obrátil se k tazateli a řekl vážně: „Hle, milý pane, vizte tyto obrazy zde, podívejte se na ně dobře“ — při tom mu ukazoval obrazy hrozných výjevů z posledního ukrutného pronásledování a děsného vraždění misionářů v Anamu — „a řekněte mi sám, chtělo by se někomu vésti takovýto život a míti před sebou takovouto smrt, když by měl ženu a děti?“ Odpovědí tou všecek zaražen, prosil švihák misionáře o dovolení, aby mu směl stisknouti ruku, a odcházel dojat. (Sursum č. 3, ročník 1921, str. 53). Ano, co by bylo bez celibátu ze zámořských misí? A bez misí těch — to by nebyla ta církev, které nařídil Kristus Pán: „Jdouce do celého světa, učte všecky národy!“ (Mat. 28, 19) a „Jdouce do veškerého světa, kažte evangelium všemu stvoření!“ (Mar. 16, 15.) Proto trvá církev houževnatě na celibátu kněžském, zvyku to posvěceném již apoštolskou tradicí a znovu i znovu prikazovanému po všechna století, přes všechny útoky a všechno úsilí nepřátel. Proto také zvěčnělý sv. Otec Benedikt XV., jenž dne 8. října 1921 poutníky československé přijal v audienci s láskou, jak jen dobrý otec může vítati milované dítky, prohlásil slavnostně: „... A jistě právem šíří se srdce Naše radostí, když vidíme zde vás, o něž jsme pečovali i se strachovali,

jako kdysi sv. Pavel bázní byl naplněn pro falešné bratry, kteří koukolem kazili slovo Boží. Neboť povstali mezi vámi někteří, kdož nebyli z vás, nepřátelé kříže Kristova, kteří sami odpadající od víry Kristovy, obmysleli a obmyslejí vyrvati církvi Páně neposkvrněnou a neporušenou perlu, jakou jest celibát (bezženství) kněží, všemožně se snažíce Nás nějak donutiti, abychom aspoň něco slevili z posvátnosti staré kázně církevní. Dobře znáte, synové nejmilejší, jak hluboko zarmoutili ducha Našeho, jakož i, že jsme zřejmě prohlásili, jak i nyní opět a opět prohlašujeme, že nikdy tato apoštolská Stolica zákona o celibátu církevním z nijaké strany nezmírní, neřkuli odstraní.“ — „V jiných věcech,“ pokračoval sv. Otec, „pokud Nám možno bylo, neopominuli jsme žádné příležitosti ukázati, jakou obzvláštní lásku máme k vám ...“ Kdo má na mysli vývoj zákona o celibátu, musí uznati, že sv. Otec jinak ani nemohl mluvit. A také to je jisto, že „zdobrovolnění celibátu“, oč mnozí usilují, by nadělalo církvi velikých škod a vedlo k zrušení celibátu vůbec.

Toto vše uvádí se zde, aby každý rozumný katolík znal v té věci stanovisko církevní a nenechal se nikým másti. Želeti jest ovšem velice, že odpadlí kněží ve své nepředložené a umíněné vzpouře proti všeliké autoritě se ženou ze vzdoru sami do zkázy, že ve své zatvrzelé neposluš-

nosti zapírají celou svou minulost, zapomínají na všechny ideály prvních let kněžských a že strhují do zkázy i oklamáný, svedený a poštvaný lid. K čemu byla všechna ta průprava k stavu kněžskému, nač byly všechny ty přípravy k jednotlivým svěcením, nač všechny ty krásné promluvy světitelovy, všechna ta jeho otcovská napomenutí — kdyby se kněz neměl ničím se lišiti od laika, kdyby směl odhoditi od sebe vysvěcení na kněze jako nějaký cár a směl jíti po žádosti smyslného těla a žiti zcela tak jako kterýkoli člověk světský? Ó jak bude takovému, až jednou procitne ze svého hříšného sna? ...

Nepopíratelná a dávná již zkušenost svědčí, že kněz, zpronevěří-li se svému stavu a vstoupí v manželství (ovšem jen ve sňatek občanský), n i k d y n e b ý v á s p o k o j e m , t í m m é n ě š ť a s t e n . Ať si sám sebe více předstírá spokojenost, přece jí opravdu nemá, poněvadž v srdci nemá klidu a míti jej nemůže. A třeba sám sebe přesvědčoval, že jeho spojení je řádné manželství, přece ani sám tomu n e v ě ř í . Táže se třeba přítele svého, co soudí o jeho spojení, dychtivě touží po tom, aby slyšel odpověď, že je to spojení řádné, pravé manželství, ale přece jen musí slyšeti od upřímného přítele pravdu trpkou, že sám dobře ví, že tomu tak není. Tak bylo vždy a nemůže jinak býti ani nyní. Ty věci nezměnila ani svoboda, po pře-

vratu daná, protože posvátné, starobylou tradicí církevní posvěcené věci ty změnit nemohla. Zákaz takovýchto manželství byl sice pro obor státní zrušen r. 1919, ale pro obor církevní zákaz trvá i nadále.

Primice.

Novosvěcený kněz (neomysta) může hned druhého dne po vysvěcení sloužiti svou první mši svatou, neboli slaviti své prvotiny (primici). Může sloužiti mši sv. v tichosti a soukromí, provázen k oltáři jen jediným knězem, jenž by naň při prvním tom posvátném úkonu pozor dával. Ale častěji odkládá novosvěcenec svou primici na blízký některý svátek neb na neděli a koná pak primici slavnostně. Býváť tak zejména, žádají-li si toho příbuzní neb rodáci, chtějíce oslaviti památný pro ně den. Věřící osadníci pokládají si za čest, když někdo z jejich středu dosáhne důstojnosti kněžské, zvláště když před tím v obci nikdo ještě důstojnosti té nedošel. I závodí pak téměř všichni, aby prvotiny svého rodáka oslavili co nejokázaleji. Tu pak konává se slavnost ta v neděli nebo ve svátek, možno-li také o pouti, a novosvěcenec mívá slavnou mši sv. s přísluhou více kněží.

Zvláštní obřady liturgické pro primici nejsou předepsány; můžeť se konati jako jiná slavná neb zpívaná mše svatá. Ale přece se ustálily zvláštní zvyky, které se mo-

hou upravití podle místních i osobních poměrů.

První částí obřadů jest, že duchovenstvo odvede novosvěcence do chrámu Páně.

Kněží, před tím pozvaní, oblečou se v sakristii v posvátná roucha a ubírají se v průvodu do příbytku novosvěcenceva nebo do fary, nemá-li novosvěcenec vlastního domova neb koná-li se primice v místě cizím.

Primiciant oděn v kleriku, opásán cingulem, má možno-li na sobě úzký plášťík a v ruce biret,*) klečí u klekátká, na němž je krucifix mezi dvěma rozžatými svíčkami, a modlí se přípravné modlitby ke mši svaté. Jsou to žalmy 83, 84, 85, 115 a 129 s příslušnou antifonou a sedmi oracemi (prosbami), které se má modliti kněz před každou mší svatou, přidáváje k nim podle své libosti ještě jiné vhodné modlitby. Tak očekává příchozích.

Oficiant, jímž bývá místní duchovní správce neb některý jiný hodnostář, oděn štolou a pluviálem vejde a při vstupu žehná pacifikátem (kovový krucifix se sv. ostatky) řka:

N. Pokoj domu tomuto!

R. A všem, kdož v něm přebývají.

*) Biret (kvadrátek), čtverhranná pokrývka hlavy, černé barvy, s třemi vypuklými výběžky svrchu připomíná svým vrškem kříž.

Pak dá primiciantovi políbiti kříž řka:
Pokoj Boží, který převyšuje všeliký
mysl, ochraňuj srdce tvé i myšlenky tvé
v Kristu Ježíši!

Nyní se rozdají věnečky, které si ofi-
ciant, primiciant a i ostatní duchovní na-
vléknou na levou ruku. Oficiant promluví
několik slov o významu slavnosti a vybídne
primicianta, aby děkoval Bohu, svým rodi-
čům i jiným dobrodincům, a poprosil ro-
diče o požehnání. Přistoupí rodiče a žehnají
synu-knězi. Poté oficiant a primiciant kle-
číce, modlí se:

V. Pomoc naše ve jménu Páně.

R. Jenž stvořil nebe i zemi.

(Oficiant sám): V. Pane, vyslyš modlit-
bu mou!

R. A volání mé k tobě přijď!

V. Pán s vámi!

R. I s duchem tvým.

Modleme se: Činy naše, prosíme, Pane,
svým vnuknutím předcházej a svou pomocí
provázej, aby všechno naše modlení i konání
tebou se vždycky počínalo a tebou započaté
se i dokonávalo.

Ochraňuj, Pane, služebníka svého N.,
kněze, jemuž si v milosrdenství svém po-
přál té milosti, že první oběť mešní slou-
žití může, nebeskou pomocí svou, aby tebe
celým srdcem vyhledával, a oč slušně prosí,
toho zasloužil dojíti. Skrze Krista, Pána
našeho.

R. Amen.

Oficiant a primiciant: V. Pomoc Páně
zůstaň vždycky s námi!

R. Amen.

Jáhen: V. Pojdmež v pokoji!

R. Ve jménu Kristově. Amen.

Nyní se ubírá průvod za hlaholu zvonů do chrámu Páně. Včele se nese ověčený kříž, pak jde školní mládež, jdou spolky, duchovenstvo a nakonec primiciant s oficiantem; za nimi ostatní lid. Před primiciantem nese družička na polštáři neb na talíři věneček (myrtový neb rozmarinový, neb i z umělých květin), který se pak klade na kalich.

Když přijde duchovenstvo k hlavnímu oltáři, zapěje se na kůru antifona: Dobrořečte, kněží Boží, Hospodinu; služebníci Boží, zpívejte chválu Bohu!

Primiciant klekne na nejdolejším stupni oltáře, duchovenstvo pak zpívá střídavě s kůrem za doprovodu varhan žalm 83.

Jak jsou milé příbytky tvé,
Hospodine zástupů!

Duše moje nyje touhou
po síních Hospodinových.

Srdce i tělo mé jásotem tíhnou
k Bohu, který žije.

Ano, vrabec našel si příbytek
a hrdlička své hnízdo,
do něhož ukládá své mladé, —
tvé oltáře, Pane zástupů,
můj králi a můj Bože!

Šťasten, kdo sídliti smí v domě tvém, Pane,
ustavičně tě velebit.

Šťasten, kdo nalézá u tebe pomoc,
kdo si umínil putovat
plačtivým údolím na místo zvolené;
žehnáť mu zákonodárce.

Ubírají se od hradby k hradbě,
až uzří na Sionu

Boha bohů, Hospodina.

Bože zástupů, slyš mou modlitbu,
přijmi ji, Bože Jakobův!

Strážce náš, popatři, Bože, a pohleď
na tvář tvého pomazaného!

Ano, den jeden ve tvých nádvořích*)
lepší než tisíce (jiných).

Lépe býti na prahu Božího domu,**)
než bydlet ve stanech hříšníků.

Jeť Bůh rád ohradou a štítem,
milost a čest Pán dává.

Neodepře žádného dobra
těm, kdož v nevině chodí.

Pane zástupů, šťastný člověk,
který v tebe doufá.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému, jakož
byla

Opakuje se antifona: Dobrořečte, kně-
ží... Poté zanotuje primiciant sám:

V. Pane, smiluj se nad námi!

*) Vztahuje se k chrámu jerusalemskému, kdež
lid při bohoslužbě stával v nádvořích.

**) Na prahu chrámu Páně konali službu jako
hlídači nejnižší levité, tudíž znamená býti na prahu
tolik, jako býti tím nejposlednějším.

Ř. Kriste, smiluj se nad námi!
 X. Pane, smiluj se nad námi! Otče náš!
 X. A neuvoď nás v pokušení!
 Ř. Ale zbav nás od zlého.
 X. Podíl mi připadl v rozkošném kraji.
 Ř. Moje dědictví též se mi líbí.*)
 X. Velebím Hospodina,
 Ř. jenž dal mi rozum.
 X. Ukaž mi, Hospodine, cesty své!
 Ř. A nauč mne znáti své stezky!
 X. Řiď mne v pravdě své!
 Ř. Neboť jsi Bůh, Spasitel můj.
 X. Poklesků mladosti mé
 Ř. A nevědomostí mých nevzpomínej!
 X. Vzpomeň na mne podle milosrden-
 ství svého!
 Ř. Pro dobrotu svou, Hospodine!
 X. Tobě obětovati budu oběť chvály,
 Ř. A jméno Hospodinovo budu vzývati.
 X. Pane, vyslyš modlitbu mou!
 Ř. A volání mé k tobě přijď!
 X. Pán s vámi!
 Ř. I s duchem tvým!

Modleme se: Všemohoucí a milosrdný
 Bože, jenž jsi mne hříšného k úřadu kněž-
 skému vyvolil a mne učinil prostředníkem
 mezi tebou a lidem tvým, abych obětoval
 dary a oběti za hříchy a vyprošoval tvého

*) Slova ze žalmu 15, 6. Kmenu Leviovu ne-
 bylo v zemi zaslíbené přiděleno žádné území; jeho
 podílem měl být Bůh sám. Podílem kněze nemá
 být svět, nýbrž Bůh, který je tím nejvzácnějším
 dědictvím, což zde obrazně vyjádřeno.

milosrdenství za sebe i za lid tvůj, očisť
krví svou mé svědomí od skutků mrtvých
a posvěť mne v pravdě své, abych jako
hodný rozdavač tvé mnohonásobné milosti
mezi věřící tvé tebe oslavoval na zemi a
věrně vykonal úkol, který jsi mi uložil.

Pane Ježíši, jenž jsi řekl: Kdo zůstává
ve mně a já v něm, ten nese ovoce hojné,
poněvadž beze mne nic nemůžete činiti,
pomáhej mi svou milostí, abych svůj úřad
a službu svou vykonával k slávě jména
tvého, k vlastní spáse své i k blahu věří-
cích, abych na to stále myslel a po tom tou-
žil, co tobě je milé, jiným dobrý příklad
dával, abych nebyl živ podle žádostí
těla, nýbrž duchem skutky těla v sobě u-
mrtvoval, vroucí modlitbě horlivě byl od-
dán a tobě, Bohu mému, bedlivě sloužil.

Nejvyšší knězi a pravý biskupe duší,
Ježíši Kriste, jenž v těch chceš býti posvě-
cen, kteří se k tobě blíží, a čistotu nařizu-
ješ těm, kteří nosí nádoby Páně, dejž, ať
jsem na duši i na těle čistý a cudný, v my-
sli pokorný, v obcování svatý a mrzké zis-
kuchtivosti prost, tak abych tvým tajem-
stvím důstojně sloužil, a požívaje svátost-
ného chleba, stále lepším se stával tak,
abys ve všem mých skutcích, slovech a
myšlenkách byl oslavován, jenž živ jsi a
kraluješ s Bohem Otcem a s Duchem sva-
tým Bůh na věky věkův.

R. Amen.

Poté usedne primiciant i ostatní duchovenstvo na připravená místa, zpívá se píseň: Otče náš, milý Pane, a následuje kázání, které mívá pozvaný kazatel neb místní farář. Kdykoli se kazatel v řeči své obrací k primiciantovi, ten vždy povstane.

Po kázání odejde duchovenstvo do sakristie, kdež se primiciant obleče v posvátná roucha ke mši sv. Je-li neděle, vezme na sebe místo kasule zatím pluvíál, vyjde ze sakristie a zanotuje u oltáře:

Asperges me! (Pokrop mne!) a kropí pak lid, jak se to konává v neděli. (V době velikonoční říká se: Vidi aquam = viděl jsem vodu.)

Následují obvyklé veršálky s odpověďmi a modlitbou:

Vyslyš nás, Hospodine, svatý Otče, všemohoucí, věčný Bože, a račiž seslati s nebe svatého anděla svého, aby všechny zde přebývající střehl, v lásce choval, chránil, navštěvoval a hájil, skrze Krista, Pána našeho.

I. Amen.

Potom jde primiciant do sakristie, svleče pluvíál, vezme manipul a kasuli a přistoupí pak k oltáři, s asistencí i všemi duchovními, kteří jsou přítomni. Novosvěcenec stojí na prahu života kněžského, v němž neví, co ho čeká. Bude často potřebovat osvěcení od Boha i jeho pomoci. I sluší,

aby vzýval Ducha sv. a ho prosil o jeho dary. Proto než začne mši svatou, zanotuje hymnus: Veni, sancte Spiritus = Přijď, sv. Duše, načež kůr ve zpěvu tom pokračuje.

Po něm zpívá primiciant:

V. Sešli Ducha svého a stvoření budou.

Iř. A obnovíš tvář země.

Modleme se: Bože, jenž jsi srdce věřících Duchem svatým osvětlil a poučil, dejž nám, abychom v témž Duchu právě smýšleli a z jeho útěchy vždycky se radovali. Skrze Krista, Pána našeho.

Iř. Amen.

Pak následuje zpívaná (slavná) mše sv. podle mešního formuláře toho dne. Oficiant neb jiný kněz, oděn štolcu a pluviálem (paranymfa zvaný) je stále vedle primicianta, aby ho upozorňoval, kdykoli by bylo třeba, co a jak má dělati, a aby nic nepominul.

Po přijímání primiciantově přistupují k sv. přijímání jeho rodiče, příbuzní a známí, kteří se na to připravili.

Po posledním evangelium vystaví se velebná svátost, okouří se, zapěje se první sloka: Pange lingua (Zvěstuj těla vznešeného) a primiciant zanotuje: Te Deum laudamus = Tě Boha chválíme, na kůru se pak v hymnu pokračuje.

Máť věru primiciant zač Bohu děkovati, došel vzácné milosti, stal se knězem podle řádu Melchisedechova na věky.

Pak následují obvyklé veršiky a modlitba:

Bože, jehož milosrdenství není počtu a dobroty nekonečný jest poklad, milostivé velebnosti tvé za udělené dary děkujeme a stále vzýváme tvou dobrotivost, abys, vyhovuje našim prosbám, nikdy nás neopouštěl a nás připravil na odměny v budoucnosti. Skrze Krista, Pána našeho.

Iř. Amen.

V. Pomoc Boží, zůstaň vždycky s námi!

Iř. Amen.

Následují další dvě sloky „Pange lingua“ a primiciant po obvyklé modlitbě k nejsv. svátosti udělí požehnání monstrancí.

Po mši sv., když ukončí modlitby na poděkovanou, jde primiciant k oltáři oděn albou a štolou, vystoupí nahoru k oltáři, políbí jej a potichu říká modlitbu za zbožné přátele:*) (Orat. diversae Nr. 30.)

Bože, jenž jsi dary lásky milostí Duha svatého vlil do srdcí svých věřících, dej služebníkům a služebnicím svým, za něž tvou dobrotu prosíme, zdraví duše i těla, aby tě vši silou milovali a to, co se tobě líbí, se vši láskou vykonávali. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Poté dává požehnání nejprv kněžím, jednomu po druhém, pak rodičům, sourozencům, příbuzným a konečně všem pří-

*) Schváleno posv. sborem obřadů, srv. Jos. Erker, Enchirid. liturg. 1910, pag. 412.

tomným jednotlivě neb, nestačí-li čas, všem společně. Při tom klade ruce každému na hlavu (vyjma kněze, kterým je klade na ramena z úcty k onomu kladení rukou, jimiž je biskup světil na kněze). Požehnání udílí slovy: Požehnání všemohoucího Boha Otce i Syna i Ducha svatého sestoupiž na tebe (vás) a zůstaň vždycky s tebou (vámi). Při tom dá duchovním a příbuzným políbení pokoje na tvář.

Tím pak se končí slavnost primiční v kostele.

Požehnání to udílí novosvěcenec nejen při této první své mši svaté, ale i při dalších mších sv. ještě po delší dobu.

Zbožní věřící váží si velice požehnání novosvěceného kněze a konají mnohdy dalekou cestu, aby viděli primici a přijali požehnání primiciantovo.

Papež Lev XIII. nadal 16. ledna 1886 primiční slavnost vzácnými odpustky. Primiciant může, vyzpovídá-li se, některý kostel navštívit a tam se pomodlí na úmysl sv. Otce, získati odpustky plnomocné. Rovněž tak jeho pokrevní příbuzní až do III. kolene včetně, jsou-li nábožně přítomni při jeho první mši svaté, při ní jdou k sv. přijímání, a se pomodlí na úmysl sv. Otce. Všichni pak ostatní věřící, přítomní při primiční mši sv., mohou získati odpustky 7 let a 7 kvadragen, pomodlí-li se při ní na úmysl sv. Otce.

Rodiče pokládají se za šťastné, dá-li jim Bůh štěstí dočkati se primice synovy. Když pak syn, hluboce dojat, při mši sv. jim podává tělo Páně, jsou blaženi nadle vše, srdce jejich plesá radostí, a ta chvíle jest jim odměnou za všechny starosti, které jim působily synovy studie.

A zase jaká to radost pro syna, dá-li mu Bůh štěstí, že o své primici má rodiče ještě naživu a vidí tu jejich blaženost toho dne!

A kdo vypíše blaženost jeho srdce, když radostně rozechvěn, při mši sv. podává rodičům tělo Páně a jim pak žehná za to, že jejich péčí a zásluhou stal se služebníkem Páně!

Na památku první mše sv. dávají si novosvědci vytisknouti primiční obrázky, které pak mezi příbuzné a přátele rozdávají. Bývá na nich vyobrazován obyčejně ověnčený kalich s hostií, okolo klasy pšeničné a hrozny vína, nebo Pán Ježíš podávající hostii, ji žehnající neb ukazující a pod. Obyčejně bývá na nich případný výrok ze žalmu 115, 3—4: „Čím se odplatím Hospodinu za všecko, co mi prokázal? Kalich díky za spásu zdvihnu a jméno Páně budu vzývat.“

Jaké pocity naplňují srdce kněze, když později, třeba po 30—40 i více letech, dívá se na svůj primiční obrázek! Co vše mu na mysl uvádí!

P o z n á m ě k a. Primici svou slaví, kdo před tím již od biskupa na kněze byl po-

svěcen; není tedy primice vysvěcením na kněze, jak se lidé nevědomí mnohdy mylně domnívají.

Sekundice.

Dá-li Bůh někomu milost, že se dožije 50 let v kněžství, slaví svou sekundici, své druhotiny, neboli zlaté jubileum a má „zlatou“ mši sv. Po 25 letech svého kněžství schází se kněží společně vysvěcení a oslavují své „stříbrné jubileum“ tím, že se v duchu obnoví modlitbami a rozjímáním, se pomodlí za zemřelé své představené a soudruhy a po krátkém společném pobytu, při němž ožíví v sobě staré přátelské vzpomínky, se zase rozcházejí. A tu již bývají řady jejich prořídlé, ten onen byl již Bohem odvolán, aby vydal počet z vládařství svého. Tím více ovšem zmenší se počet jich po 50 letech. Nemnozí kněží dočkají se zlatého svého jubilea. Vždyť může milosti té dojít kněz v letech už pokročilý, nejmeně as 73letý. A toho věku kolik lidí dožije? Proto je zlaté kněžské jubileum dosti řídké. A nadto ještě mnohý kněz bývá v těch letech již více méně churav a sešlý tak, že by nesmesl námahy delší slavnosti jubilejní. I konává pak své druhotiny tiše a slouží v soukromí, bez větší slavnosti, „zlatou“ svou mši svatou na poděkování Bohu za všechny jeho dary a milosti.

Ale mnohý jubilár bývá ještě zdravý a čilý, na těle i na duchu svěží, a těší se, že může jubileum své konati slavně. Je-li jubilár ještě duchovním správcem, hodní osadníci sami si přejí, aby svou sekundici oslavil okázale a závodí v projevech své oddanosti a lásky k němu při té příležitosti.

Zvláštní předpisy liturgické pro sekundici nejsou předepsány. Celou slavnost jest ovšem upravena podle místních poměrů a se zřetelem k osobě jubilárově, k jeho zdravotnímu stavu i jiným okolnostem. V některých diecésích konává se sekundice tímto způsobem:

Pro jubilára přijde duchovenstvo, oděné v posvátná roucha, do fary nebo do jeho soukromého příbytku, aby ho slavnostně uvedlo do chrámu Páně. Vše děje se tak, jak bývá při primici.

Jubilár očekává duchovenstvo kleče na klekátku před stolem, na němž jest uprostřed dvou rozžatých svící krucifix. Oficiant, doprovázen duchovenstvem, vstoupí, podá jubilárovi svěcenou vodu, promluví k němu několik vhodných vět a pak říká:

V. Pomoc naše ve jménu Páně!

R. Jenž stvořil nebe i zemi.

V. Pane, vyslyš modlitbu mou!

R. A volání mé k tobě přijď!

V. Pán s vámi!

R. I s duchem tvým!

Modleme se: Činy naše, prosíme, Pane, svým vnuknutím předcházej a svou pomocí provázej, aby všechno naše modlení i konání tebou se vždycky počínalo a tebou započaté se i dokonávalo.

Bože, jenž jsi podle zaslíbení Otcům učiněných syny izraelské z Egypta do země zaslíbené milostivě vyvedl, popřej, prosíme, aby staříčký tento služebník tvůj skrze spásonosný kříž Syna tvého zasloužil po tomto putování přijíti do nebeské vlasti, skrze Krista, Pána našeho.

Ř. Amen.

Duchovní vezmou si na levou ruku uchystané věnečky, jáhen převezme vysokou hůl na způsob berly, ozdobenou a svrchu mající kříž, podjáhen vezme věneček, myrtový neb rozmarinový, a pak se seřadí průvod obvyklým pořádkem. Uprostřed jde jubilár, oděn talárem a odznaky svých vyznamenání; po pravici jeho jde oficiant, obyčejně biskupský vikář neb některý hodnostář církevní, a po levici jiný hodnostář. Za nimi kráčí lid, zpívající některou duchovní píseň.

Jubilár přijde k oltáři, zanotuje stoje dole u nejnižšího stupně antifonu:

Jásej Bohu všechna země,
služte Hospodinu s veselím!

Poté kropí lid svěcenou vodou a na kůru pokračuje se dále v žalmu 99., nebo jej odříkává duchovenstvo:

Předstupujte před něho s plesáním!

Vězte, Hospodin že Bůh jest,
on nás učinil a ne my sami;
jsme lid jeho a ovce pastvy jeho.
Vcházejte do bran jeho s díky,
do jeho nádvoří s chvalozpěvy,
slavte ho, chvalte jméno jeho!
Neboť dobrotiv je Hospodin,
na věky milosrdenství jeho,
a rod od rodu věrnost jeho.
Sláva Otci i Synu . . .
Jakož byla . . .

Opakuje se antifona: Jásej Bohu . . .

Nyní vystoupí oficiant k oltáři samému,
usedne na křeslo na straně epištolní a o-
sloví jubilára:

Čeho žádáte, ctihodný knězi Páně a ju-
biláře?

Jubilár odpoví:

Prosím pokorně o milosrdenství Boží a
o milosti jubilejního roku.

Oficiant vstane a říká:

Bůh, všemohoucí rozdavač všeho dobra
v čas příhodný, posvětil obzvlášť rok pade-
sátý. A poněvadž jste vy, ctihodný otče,
v kněžském úřadě a v službě nejvyššího
kněze Ježíše Krista, Pána našeho, dokonal
milosrdenstvím božským jubilejní ten rok,
zajisté je hodno, spravedливо i spasitelno,
abyste všemohoucímu Bohu vzdal za to sluš-
né díky a vyprošoval si od něho spasitelné-
ho požehnání, by Vás nebeskou milostí po-
silnil k setrvání v dobrém až do poslední-

ho vzdechu Vašeho. Aby však se nám milosti té hojněji dostalo, je nám potřebná pomoc Ducha svatého, o niž ho nyní pokorně poprosme!

Oficiant sestoupí a postaví se vlevo od jubilára, jenž zanotuje hymnus:

Veni, sancte Spiritus = Přijď, svatý Duše!

Po ukončení hymnu říká jubilár:

V. Sešli Ducha svého a stvoření budou.

R. A obnovíš tvářnost země.

V. Požehnaný jsi, Hospodine, Bože otců našich.

R. A chvály hodný i slavný na věky.

V. Dobrořeč, duše má, Hospodinu!

R. A nezapomínej na všechna dobrodiní jeho!

V. Spasena učin služebníka svého!

R. Bože můj, doufajícího v tebe.

V. Pane, vyslyš modlitbu mou!

R. A volání mé k tobě přijď!

V. Pán s vámi!

R. I s duchem tvým.

Modleme se: Bože, jemuž každé srdce je průzračné a každá myšlenka místo skutků mluví a jemuž nic není tajno. očisť Duchem svatým myšlenky srdce mého, abych o tomto jubileu svém hoden byl tebe dokonale ctíti a milosti tvé hojněji dosáhnouti. Bože, jenž jsi mne hříšného po celý dosavadní můj život z pouhého milosrdenství svého obmyslil nesčetnými dobrodiními,

dejž mi, abych na poděkování obětoval nej-
světější oběť Syna tvého a uchován byl po-
vždy všeho zlého. Skrze téhož Krista, Pána
našeho.

R. Amen.

Jubilár: X. Oroduj za nás, svatá Boží
Rodičko!

R. Abychom se hodnými stali zaslíbení
Kristových.

Modleme se: Popřej, milosrdný Bože, o-
chrany křehkosti naší, abychom, konajíce
památku svaté Boží Rodičky, na její pří-
mluvu povstali z hříchů svých. Skrze Kri-
sta, Pána našeho.

R. Amen.

Poté říká oficiant, stojí vedle jubilára:

Modleme se: Všemohoucí a milosrdný
Bože, jenž jsi nařídil, aby padesátý rok byl
svěcen a jubilejním nazván, jenžto jsi v ro-
ce tom úplného prominutí i svobodu udí-
lel*) a hojné požehnání své slíbil těm, kdož
v zákoně tvém věrně setrvají, uděl, prosí-
me, tomuto služebníkovi svému N., jenž zbož-
ně oslavuje jubilejní den svého kněžství,
hojnost své milosti, tak aby dovršiv tvou
dobrotou padesátý rok (kněžství), dosáhl
úplného odpuštění a prominutí všech svých
hříchů a nedbalostí, kterých se v stavu kněž-

*) V Starém zákoně u Izraelitů v roce 50. (ju-
bilejním milostivém letě) byli všichni otroci původu
hebrejského propuštěni a pole i domy, v předešlých
letech prodané, vracely se původnímu majiteli.

ském z křehkosti lidské dopustil, a došel tvého požehnání, tak aby trvale chvalně v tomto svatém předsevzetí kněžském a prospívaje v dobrém stále víc a víc i nadále tobě věrně sloužil a zasloužil poездеjším životním boji vejíti v slávu věčné blaženosti. Skrze Krista, Pána našeho.

I. Amen.

Nyní vystoupí oficiant k samému jubilár klekne na nejvyšším stupni a oficiant mu položí na hlavu věnec myrtový (nebo rozmarinový), řka:

Budtež věrným služebníkem Páně až do smrti a Pán dá Vám korunu života, neboť kdo setrvá až dokonce, ten bude spasen.

Pak mu odevzdá ozdobenou berlu, řka:

Přijměte, ctihodný knězi Páně, berlu s křížem na podporu svého stáří. Daleko Vás budiž chlubití se čím, leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista, skrze něhož stále prospívaje v ctnosti, dosáhnětež slávy věčné!

Oficiant i jubilár sestoupí a stojíce dole před oltářem, říkají společně (žalm 99):

V. Jásej Bohu všecka země!

R. Služte Hospodinu s veselím!

X. Předstupujte před něho,

R. Plesajíce!

Oficiant sám:

Modleme se: Nejmilostivější Bože, od něhož je všechno dobro, jenž jsi obzvláštním tajemstvím posvětil číslo padesáté, když jsi padesátého dne po vyjití Izraelitů

z Egypta zákon jim dal a rovněž padesátého dne po zmrtvýchvstání Syna svého příchodem Ducha svatého do srdcí věřících vlil zákon lásky, snažně prosíme tebe, abys ráčil milostivě shlédnouti na tohoto služebníka svého, jenž rovněž padesát let setrval ve tvé svaté službě, tak aby jsa pokorně poddán zákonu tvému, ještě hojnější milosti Ducha svatého došel a v ní až do smrti stále setrval. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, jenž s tebou živ jest a kraluje v jednotě Duchů svatého Bůh na věky věkův.

R. Amen.

Jubilár: V. Nezamítej mne, Pane, v stáří mém!

R. Když má síla mizí, neopouštěj mne!

V. Tys mne, Bože, učil od mladosti mé.

R. I vypravuji podnes o tvých divech.

V. Ani v stáří a šedinách,

R. Bože, neopouštěj mne!*)

V. Pane, vyslyš modlitbu mou!

V. A volání mé k tobě přijď!

V. Pán s vámi!

R. I s duchem tvým.

Jubilár:

Modleme se: Bože, ochránce doufajících v tebe, bez něhož nic není dokonalé, nic svaté, rozmnož milosrdenství své nade mnou, služebníkem svým, jenž si vyprošuje tvé mocné ochrany, abych mocí svatého

*) Ze žalmů 70, 9, 17, 18.

kříže všechny uklady zlé moci překonal a v milosti tvé věrně setrval. Skrze Krista, Pána našeho.

R. Amen.

Oficiant:

Modleme se: Všemohoucí věčný Bože, tys ráčil padesátý rok ne bez tajemného významu nazvati jubilejním a v něm jsi nařídil úlevu břemen a dluhů, jakož i propuštění otroků. I prosíme tě, uděl tomuto služebníku svému N., knězi, oč tě snažně prosí, milost roku jubilejního, odpuštění všech hříchů a prominutí jeho provinění, aby uveden zase v stav první nevinnosti, v otnostech stále prospíval, a když dokoná běh svého života, dosáhl plesání v nebeské slávě a v domě tvém trvalého místa. Skrze Krista, Pána našeho.

R. Amen.

Nyní vystoupí oficiant k samému oltáři a pokropí jubilára svěcenou vodou, říkáje hlasem přitlumeným:

Požehnej Vás Bůh † Otec, jenž Vás podle těla stvořil; požehnej Vás Bůh † Syn, jenž Vás na kříži vykoupil; požehnej Vás Bůh † Duch svatý, jenž Vás křtem posvětil. Požehnej Vás nejsvětější Trojice výsadou milostivého léta a vším duchovním požehnáním s nebes, abyste byl připočten k těm, o nichž je psáno: „Šťastni ti, kdo smějí sídliti v domě tvém, Pane, a ustavičně tě velebiti. (Žalm 83, 5.)

R. Amen.

Nyní vystoupí jubilár, oděn štolou, k oltáři a žehná lid, maje ruku k lidu vztaženou, těmito slovy:

Všemohoucí Bože, jenž nechceš, aby kdo zahynul, nýbrž chceš spasiti všechny, vylij na tyto služebníky a služebnice své milost svého požehnání a dej všem víru živou, naději pevnou, lásku upřímnou, trpělivost svatou, aby po cestě tvých přikázání pozemskými věcmi tak kráčeli, by věčného blaha nepozbyli. Veškerým požehnáním nebeským i pozemským požehnej Vám všemohoucí Bůh a milosrdný Pán Otec † i † Syn i Duch † svatý, abyste spatřili dobro Jerusalema a došli se mnou života věčného. milostí Pána našeho Ježíše Krista, jenž s Otcem a Duchem svatým živ jest a kraluje, Bůh na věky věkův. — R. Amen.

Nyní následuje kázání, před nímž zpívá lid: „Otče náš, milý Pane“, nebo jest aspoň krátká promluva o významu dnešní slavnosti.

Pak slouží jubilár mši svatou za přísluhy kněží. Jsou-li přítomní příbuzní a přátelé připraveni, přistupují při mši sv. k přijímání. Po mši sv. vystaví se velebná svátost obvyklým způsobem v monstranci a jubilár intonuje po první sloce „Pange lingua“ chvalozpěv „Te Deum laudamus“ = Tě Boha chválíme“, říká veršilky a příslušnou modlitbu. Po dalších dvou slokách „Pange lingua“ udělí monstranci požehnání, čímž se slavnost v kostele ukončí.

Duchovenstvo pak vyprovází jubilára zpět do fary neb do jeho příbytku, kdež se mu k vzácnému jubileu blahopřeje.

P o z n á m k a. Velice zřídka dožije se kněz š e d e s á t i let kněžských. Tu bývá již u věku nejméně 83 i více let. Dopřeje-li mu Bůh zvláštní té milosti, slaví pak své d é m a n t o v é jubileum a slouží d é m a n t o v o u m š i s v a t o u, zpravidla bez okázalé slavnosti a jen v soukromí, neb v nej-
užším kroužku přátel.

Povolání kněžské je vznešené a záslužné.

Vnitřní radostí hodného kněze.

Stav kněžský nemá za dnů našich pro sebe mnoho lákavého; neslibuje ani výhod hmotných ani života pohodlného; naopak vyžaduje mnoho sebezapírání, ukládá mnoho těžkých povinností a — vděku u lidí za všechno to bývá málo. Ale tak jest, když pohlízíme na stav duchovní jen se stanoviska světského, pozemského. Jinak se jeví stav ten, pozorujeme-li jej se stanoviska vyššího, hledíme-li naň očima sv. víry. Při vši té trpkosti, která jej často provází, co přece jen radostí přinášívá stav ten; radostí duchovních, čistých, nikdy nedoceněných!

Kněz hlásá evangelium, káže s l o v o B o ž í. A když Bůh žehná jeho práci, kterou pečlivě věnuje, aby se na kázání vždy dobře připravil, když posílněn vroucí modlitbou vstoupí na kazatelnu a vidí před

sebou zástup věřícího lidu, kterak dy-
chtivě ho poslouchají, na jeho ústech lpí,
každé slovo jeho vděčně přijímají, na kaž-
dé další jeho kázání se nedočkavě těší --
jaká to radost pro horlivého kazatele!
A když znenáhla pozoruje i v osadě po-
žehnané výsledky kázání, když si v rodi-
nách pak pochvalují jeho nadšená kázání
a lid k němu pohlíží s úctou a vážností,
nezažívá-li tu radostí hojných? A není-li
mu to již odměnou, když ještě po letech
posluchači vděčně vzpomínají jeho krás-
ných kázání, i na podrobnosti z nich se
pamatují a jimi se i v životě řídí?

Namáhavá bývá práce knězova ve
škole a vyžaduje mnohdy andělské trpě-
livosti. Dovedou dítky katechetu často pří-
mo týrati a života mu ukracovati. Co tu
padne dobrého semene nazmar! Ale když
padne do srdce ochotného, když dítko rádo
se pravdám sv. náboženství učí a podle nich
se i řídí, rodičům radost působí, kněze ve
všem dobře chápe, jaká to proň radost!
A když si kněz dítky dobře připraví k prv-
nímu sv. přijímání, když jim pak podává
tělo Páně a vidí planoucí jejich zraky, tu
jejich touhu po nebeském pokrmu, to ra-
dostné jejich nadšení, není-li tu aspoň
částečně odměněn za všechnu svoji náma-
hu? A když třeba po letech ten neb onen
žák, od něhož si právě mnoho ani nesli-
boval, mu z ciziny nebo z vojny pošle do-
pis a v něm píše, jak si teď rád vzpomíná

na jeho slova, jak je za každé dobré napomenutí vděčen, a ujišťuje kněze, že jeho slov nezapomene, své víře věren zůstane, od ní se zlákatí nenechá, kdo vypoví tu vnitřní radost, kterou tu kněz cítí?

Těžká je práce knězova ve zpovědnici, zvláště trvá-li mnoho hodin. Tu zemdlí tělo, unaví se duch. Jako nejkratší i nejlepší důkaz, že si kněží zpovědi nemyslí, stačilo by věru poukázati na značné i mnohé obtíže, které zpovídání samo knězi působí, a kterých by kněží, nebýti nařízení vyššího, jistě nebyli na sebe uvalili. Ano, není zpovídání bez značné námahy. Ale co dobrého se právě v zpovědnici způsobí! Jak často odvalí se tu těžký kámen, který snad po léta tížil svědomí kajícníkovo! Jak často puká tu ledová kůra, která dlouho nechtěla roztáti pod paprsky nebeské milosti! Kolik Zacheů pojalo tu spasitelný úmysl napravití spáchané křivdy a nahraditi učiněnou škodu! Kolik Maří Magdalen smylo tu kajícnými slzami daná pohoršení a začalo život nový, život ctnosti! Kolik lidem se ulevilo na srdci, kolik lidí se vrátilo k novému životu, kolik rozháraných lidí zde nalezlo ztracený mír, kolik tu zoufalců zachráněno na samém pokraji časné i věčné záhuby! Ale na tom není dosti. Považme ještě, co to znamená, nalezne-li otec zhýralý opět cestu k rodině své, vrátí-li se zbloudilý syn do náručí rodičů, nevěrný muž k manželce

své! Jaké utěšené následky má pak to pro celé rodiny! A to dobré vše vychází ze zpovědnice. Blahosl. Jan Vianney, farář v Arsù ve Francii, který mnohdy 10 i více hodin nepřetržitě zpovídal, a vysílením často až bez sebe zůstal, co ten způsobil dobrého pro spásu duší, pro dobro jednotlivců i celých rodin, to ví jen Bůh. A mnoho dobrého může každý kněz způsobiti ve zpovědnici, a tak ta námaha jeho nebývá nadarmo, nýbrž je požehnaná, i když to ani sám nečeká.

Není bez obtíží návštěva nemocných, jak ji knězi jeho povolání ukládá. Má nemocné v jejich příbytcích navštěvovati, je těšiti, k trpělivosti povzbuzovati a hlavně dbáti, aby nezemřeli bez sv. svátostí. Nebývá taková jeho návštěva vždy vítanou, jest knězi často překonati mnohé nesnáze i obtíže, je mu potřebí mnoho a mnoho trpělivosti i sebezapření. Ale jak požehnaná bývá i ta práce jeho! Když nemocný se s Bohem upřímnou zpovědí smíří, tělem Páně se na cestu do věčnosti posilní a máje v srdci blahý mír, smrti se neleká, a knězi pak, že ho k smrti dobře připravil, dojemně děkuje se slzami v očích, ale slzami to, které nepálí, nýbrž blaží, když mu slibuje, že se zaň bude u trůnu Božího přimlouvati: jaké vnitřní blaho pocítuje tu i kněz sám! Toť něco tak sladkého a blaživého, že žádný jiný stav něco podobného ani nezná.

A když duchovní správce, nespolehaje jen na své vlastní síly, vždy za čas opatří své osadě sv. misie, a ty se pak za pomoci Boží vydaří, jakou blahou radost tu i sám pociťuje! Vidí chrám Páně den ze dne čteněji navštěvovaný; vidí k stolu Páně přistupovati také i ty, kteří se kostelu po leta vyhýbali; vidí smířené mnohé, kteří žili dosud v nevůli; vidí v kostele i takové, o nichž by to nebyl myslil. A když při závěrečných slavnostech misijních zří na četně shromážděném zástupu radostné jejich nadšení, jejich vděčnost k misionářům, jejich oddanost k sv. náboženství, což divu, že slzy radosti svrchané skropí líce jeho a z prsou se mu vyřine povzdech: Přece jen nepracuji zde nadarmo.

Mnoho bolu i rozrušení působily knězi v poslední době množící se odpady od víry. Vždyť viděl tu jizlivou zlovůli nepřátel Kristových, a s druhé strany tu hroznou nevědomost, lehkovážnost a slabost mnohých také-katolíků. A ten černý névděk u mnohých! Ta potměšilost svědců! Ba, mnohou lítostí naplnila se hrud' duchovního v tom boji vášnivé nevěry s dobromyslností svedeného lidu. A přece ani ten trpký bol nezůstal beze vsí potěchy. Když pak odpadlíci přicházeli prosit o povolení k návratu do církve a kajícně se přiznávali, kterak byli sváděni, ba hanebně klamáni, a když se vraceli jako zbloudilé

večky do náručí Kristova, a to mnohdy
tací, u nichž by kněz nikdy to byl neče-
tal, jak často zplesalo tu skličené srdce
jeho a on poznal radost duchovní, již nelze
ylíčiti.

A působí-li kněz na téže osadě dlouhá
éta, vychová-li si celé pokolení, křtí-li
lítky těch rodičů, které sám již křtil, od-
lává-li syny, dcery manželů, které sám již
oddával, zdaž není tu jako otcem celé
osady, rodinným rádcem, přítelem i tě-
litelem všech rodin?

Ó přes všechny trpkosti a nejružnější
trapy jest přece jen stav kněžský krásný
a vznešený. A jsou chvíle dosti časté, kdy
kněz může se cítiti jako otec celé osady,
kdy plesá jeho srdce radostí vnitřní, ra-
ostí vyšší, lidem světským neznámou. Tu
ví dobře, že jeho povolání má do sebe
něco zvláštního, nebeského a nadpřiroze-
ného, že to není jako u povolání světského
jen něco všedního, obecného a pozemského.

Ano, ovšem. Vždyť má poslání vyšší,
poslání od Spasitele, jenž i jemu při ordi-
naci řekl: Jako mne poslal Otec, tak i já
posílám tebe; a posílám tě, abys plnil vůli
boží a ta jest: posvěcování duší. Odtud po-
hází, že zvláštní jakés kouzlo obestírá po-
vátné úkony kněžské a činnost jeho oza-
ruje světlem vyšším. Jestliť kněz nositelem
nadpřirozené moci a jejím prostředníkem,
je moci totiž, kterou božský Spasitel při-
nesl s nebe na zem, aby se zde v kněžství

novozákonním uchovala až do skonání světa a působila trvale spásu duší. Milost tu Bůh sám tajemným způsobem udílí a jeho nástrojem je kněz řádně posvěcený, od biskupa náležitě ustanovený a poslaný. A toto vědomí právě ho posiluje, povzbuzuje, povznáší a dává mu klidně snášeti mnohá a různá utrpení. Hodný kněz má na mysli krásná slova Tomáše Kemp. v Následování Krista (III. 30): „Jako mne miloval Otec, i já jsem miloval vás (Jan 15, 9), pravil jsem k milným učedníkům svým. Ale neposlal jsem jich, aby žili v časných radostech, nýbrž krušně zápasili; ne aby došli pocty, nýbrž potupy; ne aby zaháleli, nýbrž pracovali; ne aby si hověli odpočívající, nýbrž přinášeli hojný užitek v trpělivosti (Luk. 8, 15).“ Tím se těší katolický kněz, když bolest sevře jeho srdce, pozoruje-li, že práce jeho nepřináší hned žádoucího ovoce. I nesklíčí ho první nezdar, neklesá na mysli, zakouší-li různých trampot, nebolí ho ani nevděk lidský. Koná své vyšší poslání, vede duše k Bohu, poučuje je slovem Božím, očišťuje je svátostí pokání, posiluje svátostí oltářní, řídí je a spravuje k věčné spáse, ostatní ponechává Bohu, věda, „že není ničím ani ten, kdo sází, ani kdo zalévá, nýbrž Bůh, jenž dává vzrůst“ (I. Kor. 3, 7). Třeba se dost často knězi zdálo, že všechna jeho práce je marná, beze všeho úspěchu, že z ní nevzchází žádný užitek,

přece není tomu tak. Ovoce se ukáže později, on sám jen připravuje půdu, oře tvrdý úhor, pleje divoké býlí, roztlouká veliké hroudy, ale zaseté sítě vzejde přece, ne všechno, ale některá část jistě; ne snad hned, ale až později. Jako mají některé rostliny seménka okřídlená, která vítr mnohdy daleko zaneše, kdež ona pak proti všemu očekávání a ku podivu všech vzejdou, tak i to ušlechtilé sítě slova Božího vzejde častokráte také daleko a třeba tam, kde by se toho kdo nejméně nadál, a kdy kněz třebas již v hrobě odpočívá.

Ano kněz smí se tím těšiti, že Bůh třeba i později a jinde dá vzejíti seménku, které on v mnohých útrapách a s bolem v srdci rozséval. Vznesené a krásné jest povolání kněze, rozsévače hospodáře nebeského, rozdavatele milostí Božích, vinaře Spasitelovy vinice, a co je to nejvyšší a nejkrásnější: obnovovatele oběti Kristovy — mší svatou. A toto poslední právě je to, co dodává katolickému knězi onen tajemný ráz, který se u něho na prvý pohled již pozná, a kterým se liší od služebníků jiných církví nebo náboženských společností. Ať někdo vysvětlí, odkud ta důvěra na první pohled ke knězi katolickému? Vstoupí do školní třídy mladý kněz, dětem dosud neznámý, podívá se vlídně na dítky, a ejhle! oči všech nevinných dítek, kterých před tím nikdy neviděl, září mu vstříc a hledí k němu s důvěrou, jaké nemají ani

k vlastním rodičům . . . Anebo: Mladistvý kněz zasedne do zpovědnice a mezi jinými kajícíky přistupuje muž, ztvrdlý v bojích života, a s plnou důvěrou vyznává se tomu mladému muži ze svých hříchů, se vším se mu svěří, čeho by neřekl ani svému nejdůvěrnějšímu kamarádu . . . Odkud ta nevysvětlitelná důvěra? To působí tajemná síla pravého katolického kněze . . .

A kdyby ani toho všeho nebylo, že rukama kněze Bůh udílí nesčetné milosti, již to vědomí, že je knězem na věky podle řádu Melchisedechova, že sám Spasitel konal na zemi úřad kněžský a že s tímže Spasitelem může při oběti mešní rozmlouvat, jej v rukou chovat, jej přijímat — již to jediné stačí knězi, aby poznal, jak vznešené hodnosti se mu dostalo milostí Boží, a ne vlastní jeho zásluhou.

Krásný a vznešený je stav kněžský a dobře to pověděl francouzský slavný spisovatel Louis Veuillot, když napsal: „Jaké štěstí pro vás, rodičové, bude-li váš syn knězem! Ani netušíte dosah slova „kněz“. Toť název ten nejkrásnější, jehož se vůbec může dostat člověku na zemi.“

Ano, ten kaceřovaný stav kněžský má také své radosti, radosti to čistě kněžské, které předčí všechno to, co svět může dát srdci lidskému. Kněz musí se sice s božským svým Mistrem sdílet o zášť světa, které se Spasiteli v hojně míře dostávalo,

když zde na zemi dlel, ale i kněz má jako Kristus Pán ve svém povolání mnohé krásné chvíle radostí vznešených — nadpozemských.

**Jaké kněze církev sv. mítí chce,
ukazuje exhorta Pia X. k ducho-
venstvu.**

Papež Pius X.

Milovaní synové, pozdrav a apoštolské
požehnání!

1. Podnět k napomenutí a účel jeho.

Hluboko tkví v myslí a hrůzou naplňují slova, která apoštol národů psal židům (13, 17), když je napomínal k povinné poslušnosti k představeným, a doložil: „... neboť oni bdí (nad vámi) jakožto ti, kteří vydati mají účet za duše vaše.“ Vždyť výrok ten, týkající se všech, kdožkoli v církvi dozorčí úřad mají, nejvíce na Nás doléhá, kteří, ač nedostateční, v ní z vůle Boží nejvyšší úřad zastáváme. Proto dnem i nocí plní úzkostlivé péče neustáváme přemýšletí a usilovati o to, co by stádce Kristovo zachovalo bez úhony a bylo k jeho prospěchu. Z toho pak obzvláště to jedno máme na myslí: aby ti, kteří přijali posvěcení, takoví byli, jací by podle povinnosti svého úřadu býti měli. Jsmeť pevně pře-

svědčení, že je to ta nejlepší cesta k zvelebení a zlepšení náboženských poměrů. A proto jsme hned po nastoupení pontifikátu, ačkoliv jsme, pozorujíce duchovenstvo v jeho celku, mnoho chvályhodného u něho shledali, pokládali za nutno, co nejdůtklivěji povzbuditi ctihodné bratry biskupy katolického světa, aby neustávali co nejučiněji působiti k tomu, aby Krista v těch vytvářeli, kteří k tomu jsou ustanoveni, aby Krista vytvářeli v jiných. Dobře víme, jakou snahu u věci té měli biskupové. Víme, s jakou moudrostí i s jakým úsilím se snaží, aby duchovenstvo k ctnosti bylo vedeno, začez nechť přijmou ne tak Naši chválu jako spíše Naše veřejné díky! Ale jakkoli si blahopřejeme, že toto úsilí biskupů přivedlo již mnohé kněze k tomu, že je naplnily žádosti nebeské tak, že milost Boží, vzkládáním rukou kněžstva přijatou, buď v sobě vzbudili nebo oživili, přece jen jest želeť, že jiní zase v různých krajích nepočínají si tak, aby křesťanský lid, dívaje se na ně jako na svůj vzor, mohl si z nich vzíti příklad k následování. A těm právě chceme tímto svým listem srdce své otevřítí, srdce totiž otce, které se při pohledu na churavého syna úzkostlivě chvěje láskou. A ta láska Nás pudí, abychom k napomínání biskupů připojili i napomenutí své, kterým především chceme zbloudilé a vlažné uvést na lepší cestu, ale které má býti i pro ty druhé povzbuzením.

Ukazujeme cestu, po níž by se měl každý den ze dne ubírat, aby byl doopravdy, jak apoštol krásně vyjádřil, „mužem Božím“ (I. Tim. 6, 11), jak to od něho církev žádá a očekává.

Nepovíme vám nic, co byste nebyli už slyšeli, ani nic nového; ale uvedeme to, co máte všichni na paměti mít. Bůh pak vlévá Nám naději, že hlas Náš nebude bez hojného užitku. Tohoť sobě snažně žádáme: „Obnovte se na duchu mysli své a oblečte člověka nového, stvořeného podle Boha v spravedlnosti a svatosti pravdy“ (Efes. 4, 23—24) — a to Nám bude k padesátému výročí našeho vysvěcení na kněze darem nejkrásnějším a nejmilejším. A když My v mysli zkroušené a v duchu poníženosti (Dan. 3, 39) před Bohem si připomínáme léta v kněžství ztrávená, odčiníme jaksi poklesky lidské Naší slabosti, jichž želíme, tím, když vás napomeneme a povzbudíme, abyste žili důstojně Boha tak, abyste se mu ve všem líbili (Kol. 1, 10).

A tím napomenutím nejen vám prospějeme, ale i všem národům katolickým, poněvadž prospěch váš nelze odloučiti od prospěchu jejich. Vždyť u kněze je to tak, že není dobrý nebo zlý jen sám pro svoji vlastní osobu, ale způsob, jak žije a jak se chová, jak dalekosáhlý má zajiště vliv na lid! Jak velikým dobrodiním je kněz opravdu hodný tam, kde působí!

2. Přední chvála kněze: svatost života.

Tím, milovaní synové, počínáme své napomenutí, abychom vás povzbudili k takové svatosti života, jaké důstojenství vaše vyžaduje. Kdokoli totiž úřad kněžský přijal, nedostal jej jen pro sebe, nýbrž pro jiné. Každý totiž velekněz, jsa vybrán z lidí, ustanovuje se pro lidi ve věcech, které se vztahují k Bohu (Žid. 5, 1). A totéž i Kristus naznačil, když chtěje ukázati, kam právě činnost kněží směřuje, přirovnával je k soli a světlu. Světlem tedy světa a solí jest kněz. Nikoho není tajno, že se to děje obzvláště hlásáním křesťanské nauky. Ale komu je také neznámo, že vyučování to všechno k ničemu není, když kněz to, co slovy hlásá, příkladem svým nedokládá? Posluchači jeho potupně sice, ale ne neprávem, mu předhodí: „Tvrdí, že Boha znají, skutky svými však ho zapírají“ (Tit. 1, 16); i odmítnou jeho učení a nedostane se jim od něho žádného světla. Pročež sám Kristus, jsa vzorem kněží, učil nejprv skutky a pak teprv slovy. „Začal Ježíš činiti a učit“ (Sk. ap. 1, 1).

Rovněž tak nemůže kněz, nemá-li svatosti, býti solí země, nemůžeť sůl, pokažená a znečištěná, dáti neporušenosti, neboť kde není svatosti, tam ovšem je porušenost. Proto také Kristus trváje při svém podobenství, praví, že tací kněží jsou solí zkaženou, která se nehodí k ničemu již, leč

aby byla vyvržena ven a pošlapána od lidí (Mat. 5, 13).

3. Posvátné úkony samy vyžadují svatosti.

To vysvítá tím jasněji z toho, že úřad kněžský nezastáváme svým jménem, nýbrž na místě Ježíše Krista. „Tak o nás sud' každý, jako o služebnících Kristových a správčích tajemství Božích“ (I. Kor. 4, 1) dí apoštol; na místě Kristově tedy konáme poslání (II. Kor. 5, 20). Z té pak příčiny přijal nás Kristus sám ne do počtu služebníků, ale svých přátel. „Již vás nebudu více jmenovati služebníky . . ., ale nazval jsem vás přáteli, neboť jsem vám oznámil všechno, co jsem slyšel od Otce svého . . . Vylíčil jsem vás a ustanovil jsem vás (k tomu), abyste šli a přinášeli užitek“ (Jan 15, 15—16). Jest nám tedy zastávati osobu Kristovu, a poslání pak jím dané máme tak plniti, abychom toho dosáhli, co on zamýšlí. Poněvadž pak to právě jest pevné přátelství: totiž chtíti a totéž nechtíti, jsme zavázáni, jakožto přátelé, totéž smýšlení míti, které má Ježíš Kristus, jenž je svatý, nevinný, neposkvrněný (Žid. 7, 26). Jakožto vyslanci jeho máme učení a zákonu jeho získávati víru lidí tím, že je totiž sami nejprv zachováváme; majíce podíl na jeho moci, vybavovati duše z vazeb hříchu, musíme se vší snažností se přičiňovati, abychom my sami jimi nebyli spoutáni. Nejvíce však

máme jakožto jeho služebníci při nejvzácnější oběti, která se v stálé moci obnovuje pro život světa, duši svou vždycky tak připodobniti, jak on na oltáři kříže sám sebe obětoval Bohu v oběť neposkvrněnou. Neboť když i v Starém zákoně, jenž měl jenom stín všeho a holá předobrazení, od kněží tak veliká svatost se vyžadovala, jaká teprv od nás, když obětí je Kristus sám? Oč čistějším náleží býti tomu, kdo je účasten takové oběti? Zdaž nemá se nad paprsek sluneční skvíti ruka, která tělo to rozlamuje, i ústa, která se ohněm duchovním naplňují, i jazyk, který se barví krví, před níž sluší se chvěti jen v posvátné hrůze? (Jan Zlat. hom. 82 in Matth. 5.) Velice shodně zdůrazňoval sv. Karel Bor. ve svých promluvách ke kléru toto: „Kdybychom si, bratři nejmilejší, připomínali, jak veliké a jak vzácné věci do rukou našich položil Hospodin Bůh, jak mocně by to na nás působilo, abychom vedli život důstojný mužů církevních! Co mi nevložil do rukou Hospodin, když mi do nich svěřil vlastního Syna svého, jednorozeného, stejného a stejně věčného, jako jest on sám? Do ruky mé vložil všechny své poklady, svátosti a milosti, do ní vložil duše, nad něž nemá nic dražšího, jež miluje více než sám sebe, jež krví svou vykoupil; do ruky mé vložil nebe, abych je mohl i otvírati i zavíratí... Jak bych tedy mohl býti tolik nevděčným k tak veliké milosti a tak ve-

liké lásce, že bych hřešil proti němu? že bych jeho čest urážel? že bych toto tělo, které jemu náleží, poskvřnil? že bych tuto důstojnost, tento život, jeho službě zasvěcený, poskvřnil?“

4. Jest si připomínati napomenutí církve a sv. Otců.

O tutéž svatost života, o níž je dobře šířeji promluvit, usiluje církev sv. velice a neustále. Právě proto založeny jsou kněžské semináře, v nichž dorost kněžský, naděje kleru, nejen se vzdělává v naukách svatých, ale zároveň se také nabádá a vede, a to obzvláště k zbožnosti všeliké, a to hned od útlého mládí. Později pak, když církev kandidáty po stupních k svěcení výš a výš vede v určitém mezidobí, jakožto pečlivá matka nešetří napomínáním jich, aby se snažili dosíci svatosti. Milo jest si to připomenouti. Hned když nás přijímala do svazku posvátného vojska, chtěla, abychom mohli vpravdě prohlásiti: „Hospodin díl dědictví mého a kalicha mého; ty jsi, jenž mi navrátíš dědictví mé“ (Žalm 15, 5). Slova ta, jak praví sv. Jeronym, napomínají klerika, aby jsa buďto sám díl Hospodinův nebo maje Hospodina za svůj díl, takovým se ukázal, aby sám měl ve vlastnictví Hospodina a byl i vlastnictvím Hospodinovým. (List III. k Novatianovi, 5). K těm, kteří mají býti připojeni k podjáh-

nům, jak vážně promlouvá táž církev: „Opět a opět bedlivě uvažujte, o jaké to brímě dnes dobrovolně žádáte... , pakli tento stupeň svěcení přijmete, již vám nebude dovoleno od předsevzetí toho upustiti, nýbrž nastane vám povinnost, Bohu ustavičně sloužiti a čistotu s jeho pomocí zachovávat.“ A pak dále „Byli-li jste až dosud nedbalí v návštěvě kostela, buďte od nynějška bedliví; byli-li jste až dosud ospalí, od nynějška buďte bdělí; ... byli-li jste až dosud nepočetní, od nynějška buďte cudní... Vizte, či to služba se vám svěruje!“ Za ty pak, kteří na jáhny měli býti povýšeni, prosila táž církev ústy biskupa takto Boha: „Ať život jejich oplývá všelikou ctností, skromnou vážností, stálou stydlivostí, čistotou nevinnosti a zachováváním duchovní kázně. Mravy jejich ať jsou odleskem tvých příkázání, aby lid následoval svatého příkladu čistoty jejich.“ Ale tím důrazněji ještě dojíímá napomenutí, které se dává nastávajícím kněžím: „Na tak vysoký stupeň jest ovšem jen s velikou bázní vystupovati a dlužno o to dbáti, aby vyvolence doporučovaly nebeská moudrost, početné mravy a trvalá dbalost spravedlnosti. Líbezná vůně života vašeho budiž potěšením církvi Kristově, abyste kázáním a příkladem budovali dům, to jest rodinu Boží.“ Ze všeho pak nejvíce pobádá onen dodatek nejvážnější: „Následujte to, co konáte,“ což úplně souhlasí s rozkazem

Pavlovým, abychom na sobě jevíli celého muže dokonalého v Ježíši Kristu (Kol. 1, 28). A když takovéto jest smýšlení církve o životě kněží, nemůže býti nikomu divno, že svatí Otcové a učitelé církevní všichni tou měrou v tom souhlasí, že by mohl někdo až mysliti, že v tom upřílišují. Ale když výroky jejich moudře oceníme, usoudíme jistě, že neučí nic, leč co je zcela pravdivé. Jejich pak mínění jest úhrnem toto: Mezi knězem a kterýmkoli řádným mužem má býti tak veliký rozdíl, jaký je mezi nebem a zemí; a za tou příčinou jest úzkostlivě dbáti, aby ctnost kněžská nejen byla prosta všech těžších vin, nýbrž byla i bez těch nejmenších. A o úsudek mužů tolik ctihodných opíral se sněm tridentský, když napomínal kleriky, aby se chránili i všedních hříchů, které se u nich stávají velmi těžkými (ses. XXII. de reform. c. 1); velice těžkým totiž ne věcí samou, nýbrž se zřetelem na hřešícího, na nějž se větším právem nežli na budovy chrámové vztahuje výrok: „Domu tvému přísluší svatost“ (Žalm 92, 5).

5. V čem svatost záleží.

Nuže, vizme již, v čem záleží ona svatost, bez níž by kněz nikdy býti neměl. Neboť kdyby to nevěděl anebo nesprávně to pojímal, zajisté by byl v nebezpečí velikém. Jsouť tací, kteří se domnívají,

i když to výslovně nepronášejí, že všechna chvála kněze v tom záleží, aby se zcela věnoval prospěchu jiných. Pročez nedbající skoro pranic o pěstování ctností, kterými člověk sám sebe zdokonaluje (nazývají je ctnostmi pasivními), praví, že všechna pile i snaha se má obracet k vypěstění ctností aktivních, a vykonání jich. Ku podivu je, jak mnoho klamu i zhouby je v takovémto názoru. O bludu tom předchůdce Náš, blahé paměti ve své moudrosti takto se vyjádřil (List Testem benevolentiae k arcibiskupu Baltimor, 22. ledna 1899): „Jenom ten by mohl chtít, aby se křesťanské ctnosti přizpůsobily časovým poměrům, kdo by neměl na mysli slova apoštolova: „Ty, které předzvěděl, také předurčil (k tomu), aby byli připodobněni obrazu Syna jeho“ (Řím 8, 29). Učitelem a vzorem veškeré svatosti jest Kristus, a jeho pravidly musí se řídit všichni, kdož si žádají dojiti stanů věčných. Ale Kristus se postupem století nijak nemění, nýbrž je týž v č e r a i d n e s i n a v ě k y (Žid. 13, 8). I týká se tedy lidí všech věků onen výrok jeho: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem“ (Mat. 11, 29). A vždy i stále jeví se nám týž Kristus, který poslušným se stal až k smrti (Fil. 2, 8) a v každé době má svou platnost výrok apoštolův: „Ti, kteří jsou Kristovi, ukřižovali tělo své i s vášněmi a žádostmi“ (Gal. 5, 24). Doklady tyto týkají se všech lidí, ale ovšem

tím více se vztahují na kněze, pro něž týž předchůdce Náš připojil ve svém apoštolském zápalu toto: „Ó kéž by tyto ctnosti mnohem více lidí pěstovalo tak, jak to činili světci předešlých věků! Ti svou pokorou ducha, poslušností, zdrženlivostí mocni byli skutkem i slovem, a byli k největšímu užitku nejen náboženství samému, ale i blahu veřejnému a občanskému.“ Při tom nebude od místa upozorniti, že velemoudrý papež vším právem výslovnou známku učinil o zdrženlivosti, kterou nazýváme slovy evangelia krátce: zapíráním sebe. Vždyť v tomto právě, milovaní synové, obsažena jest síla, moc a ovoce veškerého působení kněžského; a to když se zanedbává, vzniká pak ono chování kněze, které uráží oči i mysl věřících. Neboť když někdo z mrzké zištnosti jedná, jenom věcmi světskými se zcela zabývá, prvního místa všude vyhledává a jinými pohrdá, když jenom o své příbuzné dbá, když se lidem líbiti chce, když věří svůdným slovům lidské moudrosti, všechno to plyne z toho, že nedbá přikázání Kristova a odmítá od sebe podmínku jím uloženou: Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám! (Mat. 16, 24.)

6. Svatost přináší pastorači požehnané výsledky.

A to když co nejvíce zdůrazňujeme, přece jen knězi ještě to připomínáme,

že nezije svaté jenom sám pro sebe, nýbrž že je dělníkem, jehož Kristus vyšed... najal na vinici svou (Mat. 20, 1). Jemu tedy náleží chybné rostliny odstraňovati, užitečné sázeti, zalévati a bedlivě bdíti, aby nepřítel člověk nezasel tam koukole. I má se kněz chrániti, aby z nemoudré jakés snahy po vnitřní dokonalosti nezanedbával nic z toho, co slouží prospěchu jiných. A to jest hlásati slovo Boží, řádně zpovídati, nemocné navštěvovati, zvláště ty, kteří pracují k smrti, nevědomé ve víře poučovati, zarmoucené těšiti, bloudící na dobrou cestu uváděti a vždy i všude následovati Krista Pána, který chodil dobře činně a uzdravuje všechny posedlé od ďábla (Sk. 10, 38).

Ale při všem tom ať má stále na mysli napomenutí Pavlovo: Není ničím ani ten, kdo sází, ani kdo zalévá, nýbrž Bůh, jenž dává vzrůst (I. Kor. 3, 7). Aťsi třeba jde a se slzami seje símě, aťsi je pěstuje s prací nemalou, ale aby vzešlo a vydalo žádoucí úrodu, to zmůže jenom Bůh a jeho mocné přispění. Také dlužno dobře uvážiti, že lidé nejsou leč nástroji, jichž Bůh užívá k spáse duší, a jež tedy sluší přizpůsobiti tak, aby jich Bůh upotřebiti mohl. A jakým způsobem? Či myslíme snad, že nějakou předností svou — buďto vrozenou nebo namáhavě získanou — pohneme Boha, aby naší práce použil k rozmnožení své slávy? Nikterak, neboť psáno jest: Co pošetilé jest

ve světě, to si vyvolil Bůh, aby zahanbil moudré, a co slabé jest ve světě, to si vyvolil Bůh, aby zahanbil silné, a co neurozené jest ve světě a opovržené a čehození, to vyvolil Bůh, aby zkazil to, co jest (I. Kor. 1, 27—28). Jen jedno jest, co člověka s Bohem spojuje; jedno, co ho činí milým Bohu a ne nehodným služebníkem jeho milosrdenství, a to jest svatost života a mravů. Ta, jež jest právě nejvýznačnější vědou Ježíše Krista; ta když chybí knězi, chybí mu všechno. Neboť i mnohé a vzácné vědomosti, jichž pěstění i My se snažíme v duchovenstvu povznést, není-li při nich svatosti života, ba i obratnost v jednání a bystrost, třeba by přinést mohly církvi nebo jednotlivcům nějaký užitek, nezřídka jsou jim jen příčinou nešťastné zkázy. Ale ten, kdo jest ozdoben svatostí a to velikou, jak mnoho dokáže, třeba byl tím nejposlednějším, a co u lidu Božího zmůže i provede, dotvrzují mnohá svědectví všech věků, zvláště pak to ukazuje jasně z nedávné doby Jan Křt. Vianney,*) vzor duchovního správce, jemuž jsme mohli k nej-

*) Jan Křt. Maria Vianney, farář v Ars ve Francii, nar. r. 1786, † 4. srpna 1859, za blahoslaveného prohlášen od Pia X. dne 8. září 1904. Byl knězem neobyčejné svatosti, života plného práce i odříkání a přísné kajícínosti. Stačí snad uvést zde jen to, že kajícíníci často od půlnoci si zajišťovali místo, aby se mohli u něho vyzpovídati. Takový býval nával kajících k němu a zpovídal často bez oddechu třebas i 10 hodin nepřetržitě.

větší své radosti přiřknouti čest blahosla-
vených nebešťanů. Jenom svatost činí
nás takovými, jakými si nás žádá míti bož-
ské poslání: lidmi totiž světu ukřižova-
nými a jimž svět sám jest ukřižován, lid-
mi, chodícími v novosti života, kteří, jak
Pavel napomíná (II. Kor. 6, 5 nn), ve všem
se prokazují jako služebníci Boží v náma-
hách, v bděních, v postech, v čistotě, ve
vědomosti, shovívavosti, dobrotivosti, v Du-
chu svatém, v lásce nelíčené, v slově prav-
dy, lidmi, kteří jenom o věci nebeské usi-
lují a všemožně se snaží i jiné do nebe při-
vésti.

7. K dosažení svatosti velice napomáhá horlivá modlitba.

Jak každý ví, je svatost života dílem
naší vůle tou měrou, jakou je vůle posi-
lována od Boha jeho milostí. Ale Bůh se
hojně postaral, aby se nám jeho mi-
losti, chceme-li, vždycky dostalo, a toho
dosahujeme obzvláště modlitbou. Jestliť
věru úzké spojení mezi modlitbou a sva-
tostí, takže jedna bez druhé býti nemůže.
Proto zakládá se zcela na pravdě výrok
Jana Zlatoústého: „Mám za to, že je všem
zřejmo, že jest prostě nemožno vésti život
ctnostný, nepomáhá-li nám modlitba. (De
precat. or. 1.) A správný jest úsudek sv.
Augustina: „Opravdu ten dovede správně
býti živ, kdo se dovede správně modliti.“
(Hom. IV ex 50.) V tom pak nás utvrzuje

i Kristus sám častým napomínáním a obzvláště příkladem svým. Neboť aby se modlil, buď odcházel na poušť nebo vystupoval sám na horu; celé noci na modlitbách trávil, chrám častěji navštěvoval, ba i když zástup lidu ho obkličoval, pozdvihnuv oči k nebi, veřejně se modlil a konečně přibít na kříž v smrtelných bolestech hlasem velikým v slzách volal k Otci.

To tedy mějme za jisté a dokázané, že kněz, má-li svou kněžskou službu a své povinnosti náležitě zastati, musí býti horlivě oddán modlitbě. Jest ovšem litovati, že častěji tak činívá spíše ze zvyku, než z vnitřního zápalu; že se v stanovený čas breviář ospale modlí neb někdy krátkou modlitbičku odříká, ale pak mezi dnem si ani nevzpomene, aby Boha oslovil, zbožně k němu pozdvihuje mysl svou. A přece by měl kněz mnohem více než jiní plniti rozkaz Páně: „Potřebí jest vždycky se modliti.“ (Luk. 18, 1), k čemuž i Pavel tak důtklivě vybízel: „Trvejte na modlitbě, bdíce v ní s děkováním“ (Kol. 4, 2); „Bez ustání se modlete“ (I. Tes. 5, 17). Tomu, jehož duše touží po vlastní svatosti i po spáse duší, kolik se za celý den naskytne příležitostí, aby se k Bohu duchem povznesl! Úzkosti duševní, silná a neodbytná pokušení, nedostatek ctností, chabá a bezvýsledná práce, urážky i nedbalosti velice časté a konečně strach před soudem věčným — to všechno mocně nás pobádá,

abychom lkali před Hospodinem, a tak si nejen vyprosili pomoci, ale i lehce se obohatili u něho zásluhami. Ale nemáme lkáti jenom k vůli sobě samým. V té nynější spoušti nepravostí, která se všude víc a více rozšiřuje, máme co nejvíce vzývati božské milosrdenství a k němu úpěti; i jest nám snažně prositi Krista, jenž v podivuhodné Svátosti ráčí hojně udíleti všelikou milost: Ušetř, Pane, ušetř lidu svého!

8. Především je nutno rozjímati o věcech věčných.

V této věci je to nejhlavnější, aby se rozjímaní o věcech věčných věnovala každodenně určitá nějaká doba. Není kněze, jenž by toho směl opomíjeti bez výtky lehkomyslnosti a bez škody na své duši. Eugeniovi IV., papeži římskému, bývalému svému žáku psal sv. Bernard, velesvatý opat, a v dopise ho zcela otevřeně a důrazně napomínal, aby nikdy neopomíjel denně rozjímati o věcech božských, pranic se nevymlouvaje všemi těmi mnohými starostmi, které mu působí nejvyšší úřad apoštolský. Dokazoval, že právem toho vyžaduje, an hojný užitek z takového denního rozjímaní zcela správně takto vypočítával: Rozjímaní očišťuje svůj pramen, to jest mysl, z níž vzniká. Potom ovládá city, řídí jednání, opravuje chyby, napravuje mravy, zušlechťuje a pěkně pořádá život,

a konečně dává znalost věcí božských i lidských. Rozjímání věci složité rozplétá, rozštěpené spojuje, rozptýlené sbírá, tajemné proniká, pravdivé stopuje, pravděpodobné zkouší, věci liché a klamně prohlédá. Ono již napřed pořádá to, co se má dělati, připomíná si, co se událo, aby nic v mysli neuvázlo nesprávného nebo takového, co by potřebovalo nápravy. Ono v štěstí již napřed cítí, co přijde nepříznivého, a v neštěstí zachovává člověka netknutým; toto jest známkou statečnosti, ono pak projevem moudrosti. (De consid. 1, 1, c. 7.) Tento dlouhý výpočet hojného užitku, který rozjímání přináší, rovněž nás poučuje a zároveň napomíná, jak je nejen velice prospěšné ale i velmi potřebné.

Neboť jakkoli různé úkony kněžské jsou vznešené a velebné, přece se stává častějším jich opakováním, že ti, kteří je konají, nehledí na ně s náležitou zbožností. A tak duch znenáhla chladne, snadno nastane nedbalost a vlažnost, až se dostaví omrzelost a nechut' k věcem nejposvátnějším. A k tomu ještě musí kněz míti každý den styky s lidmi světskými, takže tu stojí jako uprostřed lidu zkaženého, a musí se strachovati, aby i když koná, co mu pastýřská láska ukládá, nevězely v tom někde nástrahy pekelného hada. A co je snažšího, než že se světským prachem pošpiní i srdce nábožná? Zjeveno tedy je, jak veliká potřeba nutká, abychom se každodenně od-

dali rozjímání o věcech věčných, aby mysl i vůle, čerpající z něho sílu, ozbrojily se proti zlým svodům.

Mimo to je záhodno, aby si kněz opatřil jistou hbitost moci se povznášeti k věcem nebeským a o ně se opírat, vždyť má ve věcech těch míti zálibu, o nich mluvit a k nim vésti. Má také celým životem svým tak se nad lidské věci povznést, aby cokoli ve svém posvátném úřadě koná, činil vše podle Boha, puzen a veden ve všem svatou věrou. Ale právě tento stav duše, toto takřka vrozené spojení s Bohem nejvíce působí a udržuje — záštita každodenního rozjímání. A to je každému moudrému tak jasno, že netřeba se o tom ještě déle šířiti.

9. Jak velice si škodí, kdo zanedbává rozjímání.

Smutným toho důkazem je sám život kněží, kteří si rozjímání o věcech božských málo váží nebo k němu nechutí mají. Pohled na ty, v nichž duch Kristův, onen tak vzácný dar, umdlel; jsou zcela oddáni věcem pozemským, baží po marnostech, mluví hlouposti, posvátné úkony odbývají nedbale, chladně, ba snad i nehodně. A přece nedávno ještě, když se jim dostalo pomazání sv. olejem při svěcení, připravovali bedlivě duši svou k modlitbě breviáře, aby nebyli jako ti, kteří pokou-

šejí Boha; vyhledávali času i místa od hluku světského vzdálených, snažili se vystihnouti smysl božský, chválili Boha, k němu vzdychali, v něm plesali, svou duši s Žalmistou vylévali. A nyní — jaká to se stala s nimi změna! ...

Nic skoro v nich nezbylo z oné radostné zbožnosti, kterou chovali k tajemstvím božským. Jak milé bývaly jim tenkrát stánky ony svaté! Duch cítil lahodu, že je na blízku stolu Páně, a že jiné a jiné zbožné k němu volá. Před mší svatoů jaká to čistota, jak vroucí prosby duše plné tužeb! A pak při mši sv. samé, jaká to uctivost, jaká přesnost v zachovávání všech vznešených obřadů! Jak plynulo z hloubí srdce díkůčinění a jak blaze vylévala se na lid libá vůně Kristova!... Rozpomínejte se, zapřisaháme vás, milovaní synové, rozpomínejte se na ty předešlé dny (Žid. 10, 32); neboť tenkrát byla duše plna vroucnosti, roznícená horlivým rozjímáním.

Mezi těmi však, kterým je za těžko rozvažovati srdcem (Jer. 12, 11), neb kteří toho zanedbávají, jsou zajisté i tací, kteří jsou si vědomi, jak duše jejich následkem toho zchudla, a vymlouvají se tím, že se zcela věnovali pracím svého povolání na rozmanitý prospěch jiných. Ale ti se hrozně klamou. Nejsouce zvyklí s Bohem rozmlouvati, když o něm s lidmi mluví nebo k životu křesťanskému radí, zůstávají naprosto beze všeho vnuknutí Božího, a tak

se zdá slovo evangelia u nich jak polo-
mrtvé. Ze slov jejich, třeba by zasluhovala
sebe více chvály, že jsou moudrá a vý-
mluvná, přece jen nezní hlas dobrého pas-
týře, jež ovečky spasitelně slyší; hlučít
a rozplývá se bez užitku, ba když se k ně-
mu přidá ještě špatný příklad, nezůstává
bez potupy náboženství a bez pohoršení
hodných. A podobně je tomu i při ostatních
výkonech činného života; není z nich žád-
ného opravdového užitku, leda jen chvil-
kového, pňěvadž se jim nedostává nebes-
ké vláhy, kterou zajisté svolává v hojnosti
m o d l i t b a k o ř í c í h o s e. (Sir. 35, 21.)

Zde nemůžeme opominouti, bychom ve-
lice nepolitovali těch, kteří svedeni zhoub-
nými novotami, neostýchají se míti mínění
opáčné a všechnu práci věnovanou rozjí-
mání a modlitbě, pokládají za ztracenou.
Jak neblahá to zaslepenost! Kéž by sami
u sebe o tom správně uvažovali a přišli
jednou k poznání, kam až vede zanedbá-
vání to a pohrdání modlitbou. Z toho vznikla
pýcha a zatvrzelost; z toho povstaly násled-
ky příliš smutné, o nichžto se srdce otcov-
ské nechce ani zmiňovati a jen si přeje,
aby už zcela přestaly. Dejž to Bůh, jenž
milostivě patře na zbloudilé, račiž na ně
vylíti tak hojného d u c h a m i l o s t i a
p r o s e b, aby litující svého bludu, opět
k radosti všech ochotně se vrátili na do-
brou cestu, kterou neblaze opustili a bu-
doucň jsouce opatrnější, po ní dále po-

kračovali. A tak jako jednou apoštolovi Pavlovi (Fil. 1, 28), Bůh sám ať jest Nám svědkem, jak po nich všech toužíme v srdci Ježíše Krista.

•

10. Pohnutky k rozjímání.

Jim tedy i vám všem, milovaní synové, ať hluboko utkví v mysli Naše napomenutí, kteréž i Kristus Pán pronesl: „Mějte se na pozoru, bděte a modlete se!“ (Mar. 13, 33.) Zvláště pak ať se každý se vši horlivostí oddá zbožnému rozjímání; ať se snaží o to s důvěrou opět a opět prosícího: „Pane, nauč nás modliti se!“ (Lukáš 11, 1.) A necht se nám nezdá býti nepatrným důvodem k rozjímání ani to, jak veliká z něho plyne síla rady i moci, velice prospěšné k vedení duchovní správy, úkolu to velmi nesnadnému.

S tím souhlasí i pamětihodná ona pastýřská promluva sv. Karla: „Rozumějte, bratři, že nic není tolik potřebno duchovním všem jako rozjímání, jež úkony naše předchází, je provází i po nich následuje. „Žalmy budu zpívati, dí prorok, s porozuměním.“ (Žalm 100, 2.) Přisluhuješ-li, bratře, sv. svátostmi, rozjímej, co činíš; sloužíš-li mši svatou, rozjímej, co obětuješ; modlíš-li se žalmy, rozjímej, s kým to mluvíš a co mluvíš; řídíš-li duše, rozjímej, či krví jsou obmyté. (Ex orat. ad cler.) Pročež nám církev správně a právem nařizuje,

abychom si častěji připomenuli ony výroky Davidovy: Blaze muži, jenž rozjímá v zákonu Páně; v zákoně jeho přemýšlí ve dne v noci; všecko, co podniká, daří se (Žalm 1).

A k tomu všemu ještě konečně jedno vznešené povzbuzení místo všech ostatních. Poněvadž je totiž kněz druhým Kristem nazýván a jím i jest, sdíleje s ním jeho moc, zdaž jím nemá také zcela se stát, tím, že následuje jeho skutků? "... I budiž nejvyšším zaměstnáním naším rozjímání o životě Ježíše Krista" (Násl. Krista 1, 1).

11. Hojný užitek nábožného čtení.

Velice záleží na tom, aby kněz s denním rozjímáním spojoval pilně čtení nábožných knih, zejména těch, které z vnuknutí Božího byly napsány. Tak nařizoval Pavel Timotheovi: „Buď pilen v čtení“ (I. Tim. 4, 13). Tak Jeronym poučuje Nepotiana o životě kněžském, kladl mu na srdce: „Nedávej z rukou nábožného čtení“, čehož i důvod tento uvádí: „Čemu bys učil jiné, uč se sám, drž se spolehlivého slova, které jest podle učení, abys mohl i správně učit i usvědčovati odpůrce“ (Tit. 1, 9). Neboť jak utěšených výsledků docilují kněží, kteří zvyk ten krásný věrně zachovávají, jak s úspěchem hlásají Krista, jak myslí i srdce posluchačů získávají, aby jim jen lahodili a je k slzám dojímali, ale aby je na dobrou

cestu uvedli a k touze po vyšších věcech povznesli!

Ale ještě z jiného důvodu, totiž pro váš vlastní prospěch, milovaní synové, týká se vás, co nařizuje týž Jeronym: „Stále ať jest v rukou tvých svaté čtení“ (Ep. 58 ad Paulinum)! Neboť, kdož by nevěděl, že největší vliv mívá na duši přítelovu takový přítel, který upřímně ho napomene, dobře mu poradí, včas pokárá, povzbudí, od chyby odvrátí? „Blaze tomu, kdo nalezne opravdového přítele“ (Sir. 25, 12) a kdo takového přítele našel, našel poklad (Sir. 6, 14). A k takovýmto opravdu věrným přátelům svým musíme připočísti nábožné knihy. Onyť nám vážně připomínají naše povinnosti a předpisy zákonité kázně, budí v duši zapomenuté zvuky nebeské, ochablost v předsevzetích kárají, z klamného klidu burcují, hnutí myslí méně chvalná a zastíraná kárají, na nebezpečí neopatrným hrozící upozorňují. A to všechno nám knihy mlčky a s takovou laskavostí prokazují, že se nám osvědčují nejen jakožto přátelé, ale ze všech našich přátel jako ti nejlepší. Mámeť je po ruce, kdykoli nám libo, vždycky ochotné nám pomoci ve všech našich nejtajnějších potřebách, a hlas jejich není nikdy trpký, rada jejich nikdy sobecká, řeč jejich nikdy bázlivá nebo klamná.

Jak blahodárný účinek mají nábožné knihy, dokazují mnohé a to skvělé příkla-

dy, ale nade všechny je příklad Augustinův, jehož nesmírné zásluhy o církev právě odtud vzaly svůj počátek. „Vezmi — čti; vezmi — čti . . . Sálhl jsem rychle (po listech apoštola Pavla), otevřel a četl potichu. A jakoby jasným světlem do srdce mého vlitým rozprášily se všechny mraky pochybností mých (Pref. VIII, 12). Ale za našich dnů bohužel! stává se častěji, že duchovní bývají znenáhla víc a víc zahalení mraky pochybností a jdou za bludy světa, a to z té hlavní příčiny, že místo nábožných a božských knih raději čtou knihy jiné a spoustu časopisů, v nichž se hemží lichotivé bludy a svůdné zásady. Mějte se, milovaní synové, na pozoru! Nespoléhejte se na svůj zralý již a pokročilý věk, ani se nenechte oklamati ošemetnou nadějí, že tak můžete lépe prospěti obecnému blahu. Nutno zachovati určité meze, ty, které určují zákony církevní, ale i ty, které opatrnost a láska k sobě samému radí, neboť kdo tím jedem jednou nasákne, zřídka jen ujde hrozící mu zkáze.

12. Nezanedbávejme zpytovati svědomí!

Užitek pak, který kněz z nábožného čtení a z rozjímání získá, bude ještě hojnější, bude-li míti kněz nějaký důkaz, z něhož by poznával, zdali se snaží svědomitě i uskutečniti v životě svém to, co četl a o čem rozjímal. A právě k tomu účelu hodí se výborný jeden prostředek, který Jan Zlatoústý

knězi zvláště doporučí: „Každodenně na noc, dříve než usneš, zpytuj svědomí své, žádej od něho počet, a pojal-lis za dne nějaké špatné úmysly, znič je a roztrhej, a čiň pokání“ (Výklad žalmu IV, 8). Jak správné to jest i jak prospěšné ctnosti křesťanské, dovozují moudří učitelé života duševního krásnými napomenutími a povzbuzeními. Budiž zde uveden krásný jeden příklad z naučení sv. Bernarda: „Stopuj pečlivě svou bezúhonnost, zkoumej svůj život každodenním zpytováním! Bedlivě pozoruj, oč se lepšíš neb oč se horšíš . . . Snaž se poznati sám sebe! . . . Představ si všechny své poklesky! Postav se před sebe, jako bys stál před někým jiným, a tak sám na sebe doléhej“ (Medit. piissimae).

13. Co je k tomu dodati a čeho litovati?

Bylo by věru hanba, kdyby i v této věci platiti měl výrok Kristův: „Synové tohoto světa jsou opatrnější než synové světla“ (Luk. 16, 8). Vidáme, s jakou oni pílí obstarávají své záležitosti, jak často srovnávají příjmy a vydání, jak pečlivě a přesně vedou účty, jak se mrzí, když utrpěli ztrátu, a jak se všemožně snaží ji nahraditi. A my, kteří celí hoříme, jen abychom došli cti, abychom rozmnožili svůj majetek, dosáhli pro svou učenost chvály a slávy, -- dílo to ze všech nejdůležitější a přebídné, dosažení totiž svatosti, konáme nedbale a omrzele. Vždyť jen zřídka v duchu se

sebereme a svědomí své zpytujeme; duše naše pak zarůstá plevem zrovna jako vinice lenivcova, o níž psáno jest: „Šel jsem kolem pole člověka líného a kolem vinice muže pošetilce; hle, všechno zarostlo kopřivami, trní přikrylo plochu jeho, ohrada kamenná zbořena byla“ (Přísl. 24, 30—31). A věc je tím horší, že je kolem plno příkladů špatných, ctnosti kněze nemálo škodlivých. I nutno den ze dne tím býti bdělejším a tím úsilněji odpírati zlému. Zkušeností je dosvědčeno, že ten, kdo často a přísne sám sebe soudí a své myšlenky, řeči a skutky zkoumá, lépe na duši prospívá, nejen že nenávidí zlé a před ním prchá, ale i že baží po dobrém a horlivě o ně usiluje. A rovněž je zkušeností dokázáno, jaká škoda a i zkáza vzniká tomu, kdo se vyhýbá oné soudní stolici, kde soudí spravedlnost a jako vinník a žalobník jeho stojí svědomí. U takového bys marně hledal onu opatrnost v jednání, kterou se křesťan tak krásně osvědčuje, varuje se i sebe menších poklesků, a rovněž i onu úzkostlivost duše, kterou má míti zvláště kněz, která se léká i nejmenší urážky Boha. A netečnost ta i zanedbávání sebe samého mívá však ještě ten horší následek, že nechodí ani k sv. zpovědi, a přece Kristus ve svém neskonalém milosrdenství nemohl zůstaviti naší lidské slabosti nic nad ni potřebnějšího!

Nelze věru upříti a trpce jest želeť, co se nezřídka stává: mnohý výmluvností ohni-

vou v kázání odvrací jiné od hříchu, a sám se o sebe nestrachuje a do hříchů zabředne; jiné napomíná a povzbuzuje, aby jen neodkládali smýti viny své duše, a sám je tak liknavý, že třebas celé měsíce se zpovědí otálí; do ran jiných lidí dovede nalíti oleje a vína, ale sám zraněn leží podle cesty a nehledá ruky bratra svého, třeba dost blízké, jež by mu léku poskytla. Hle, k jakým to až koncům někde došlo a k čemu to i nyní dochází, zjevům to zcela nedůstojným před Bohem i církví, záhubným pro věřící lid, nečestným pro kněžský stav!

14. Stesky srdce apoštolského.

Když pak toto pokládáme za věc svědomí, naplňuje se srdce naše bolestí a budí k žalostnému povzdechu: Běda knězi, který nedovede náležitě vyplniti své místo a nevěrně zneučtuje jméno Boha svatého, jemuž i sám má býti svatým! Nejhorší je to, když ti se zkazí, kteří mají býti těmi nejlepšími! „Veliké je důstojenství kněží, ale veliký je i pád jejich, když hřeší; radujme se, jsme-li na úřad ten povýšeni, ale strachujme se pádu; nečiní tak velikou radost, když jsme vysoké místo zaujali, jako je veliký zármutek, kdybychom s takové výše spadli“ (sv. Jeronym, výkl. Ezech. XIII, 44, 30).

Běda tedy knězi, který zapomíná na sebe, přestává se vroucně modliti, kterému

nechutná nábožné čtení, který sám do sebe se nikdy nepohříží, aby slyšel žalobný hlas svého svědomí! Jím nebohým nehnou ani hrozné rány jeho duše, ani nářek matky církve, až konečně se na něm vyplní strašlivá hrozba: „Zatvrd' srdce lidu toho a uši jeho obtěž, a oči jeho uzavři, aby snad neviděl očima svýma a ušima svýma neslyšel a srdcem svým nesrozuměl a neobrátil se, abych jej uzdravil“ (Is. 6, 10).

Odvratiž smutný ten osud od vás každého, milovaní synové, Bůh bohatý ve svém milosrdenství; on, jenž hledí do srdce našeho, nechovajícího žádné hořkosti proti nikomu, ale plného lásky pastýřské i otcovské ke všem. Neboť kdo jest naší nadějí, naší radostí neb korunou slávy, ne-li vy, před Pánem naším Ježíšem Kristem? (I. Tes. 2, 19).

15. V trudných pro církev dobách ať kněz zvláště vyniká ctnostmi!

Vidíte všichni, kdekoli jste, jak smutné časy z tajemného úradku Božího církvi nastaly. Rovněž pak vizte a uvažujte, jak svatá povinnost vás víže k církvi. Když ona vás tak nevšední důstojností poctila, máte zase vy jí, když trpí, přispěti svou pomocí a ji podporovati. A proto je nyní více nežli kdy jindy zapotřebí, aby duchovenstvo vynikalo ctností nejenom snad prostřední, nýbrž veskrz příkladnou, probudilou, účinnou a

pak naprosto ochotnou pro Krista pracovat a trpěti i to nejtěžší. A právě to jest, o čem zoufale prosíme a čeho si žádáme od vás i od každého zvlášť.

Nechť tedy u vás zůstává neporušenou a kvete svatá čistota, nejvzácnější to ozdoba našeho stavu, jejížto lesk činí kněze podobným andělům, vzbuzuje mu úctu u věřících a činí ovoce jeho práce požehnaným.

Nechť stále vzrůstá úcta a poslušnost, kterou jste slavnostně slíbili těm, kteréž Duch svatý ustanovil k řízení církve; zejména ať se v oddanosti k této apoštolské Stolicy, plným právem povinné, den ze dne utužují pásy věrnosti v myslích i srdcích všech!

Nechť ve všech vyniká zvláště láska, ne sobecká, nehledající což jejího jest, nýbrž ať se snahy vás všech v bratrském závodění spojí k rozmnožení slávy Boží, a to bez závistivých sporů a bez lačné ctižádosti. Očekávají dobrotivé pomoci vaší lásky veliké množství ubožáků, slepých, chromých a neduživých, jí dychtivě očekávají celé zástupy mládeže, nejdražší naděje obce i vlasti, které hrozí zevšad svod a zkažení. Snažte se nejen sv. katechesí, kterou vám znova a co nejsnažněji doporučíme, ale i jakýmkoli jiným způsobem, radou i péčí, rádi si získati zásluh o ně všechny! Pomáhejte, chraňte, léky podávejte, uklidňujte, a při všem tom nechtějte nic a po

ničem nebažte, než získati duše Kristu a k němu je přivéstí. Jak nepřátelé jeho nelení, jak se namáhají, jak se nelekají práce, aby v zkázu hroznou uvedli duše! Právě to je radost a chlouba církve katolické, že její kněží hlásající křesťanský pokoj a přinášejíce spásu i vzdělanost i národům pohanským, kdež pak namáhavou jejich prací, často posvěcenou jejich vlastní krví, království Kristovo víc a více den ze dne se šíří a svatá víra září, oslavena novými palmami mučednickými.

A když vás, milovaní bratři, za všechna dobrodiní vaše budou nenáviděti, tupiti a pomlouvati, jak se přčasto stává, neoddávejte se proto zármutku a neustávejte činiti dobře (II. Text. 3, 13)! Mějte před očima přčetné a zasloužilé zástupy těch hlasatelů víry Kristovy, kteří po příkladu apoštolů trpíce nejhorší potupu pro jméno Kristovo, šli radující se a blahořečíce těm, kteří jim zlořečili. Vždyť jsme synové a bratři svatých, jejichž jména září v knize života, jejichž chválu hlásá církev, neuvodíme tedy úhony na slávu svou! (I. Mach. 9, 10.)

16. Co milosti kněžské napomáhá.

Obnoví-li se u duchovenstva duch milosti kněžské a rozmnoží-li se duch ten, mnohem spíše uskutečníme své záměry, Bohem nám vnuknuté, napravití i všechno

ostatní. A proto uznáváme za vhodno uvést zde k tomu, co výše řečeno, ještě některé věci, které k udržení a oživení milosti napomáhají. Ta první jest, což ostatně všichni znají a co se osvědčilo, čehož však všichni dosud na sobě nezkusili, nábožné ústraní při duchovních cvičeních, a to, možno-li, každého roku, exercicie buďto soukromé anebo raději společné, které se lépe osvědčují; ovšem jest při tom dbáti předpisů biskupových. Hojný užitek exercicií jsme sami náležitě ocenili, když jsme v příčině té vydali list pro klerus římský (*List Experiendo* ke kardin. vikáři ze 27. pros. 1904).

A neméně se poslouží duši, vykoná-li kněz v podobném ústraní duchovní cvičení, třeba jen několikahodinové, každý měsíc, buďto soukromě nebo společně s jinými, jakož se již tu a tam děje k radosti naší a za podpory biskupů, kteří i sami někdy schůzce takové předsedají.

Ale mimo to máme ještě na srdci doporučiti užší sdružování kněží, bratrské, kteréž by autorita biskupova schválila a řídila. Je zajisté chvála hodno, že se duchovní spojují v sdružení, aby si navzájem v zlých dobách pomáhali, své cti i úřadu svého proti nepřátelským útokům hájili, a k jiným podobným věcem. Ale ještě více záleží ovšem na tom, aby se sdružovali k pěstění svaté nauky bohoslovné, zvláště pak, aby úsilovněji hleděli udržeti v sobě svatá předsevzetí povolání kněžského, i jak by

mohli prospěti potřebám věřících, společně o tom se radíce i navzájem si pomáhajíce. Dějiny církevní dosvědčují, jak hojný užitek to vždy přinášelo, kdykoli se kněží tu a tam k společnému jakémus životu scházivali. A což by se něco takového, ovšem podle poměrů časových a místních, nemohlo zase zavést? Zdaž by se nemohl očekávati z toho k radosti církve užitek hojný, jaký to jindy mívalo? Jsouť zajisté takovéto spolky, od biskupů schválené, a jsou tím prospěšnější, čím dříve se kdo, a to hned v prvních letech kněžských, k nim přidá. My sami známe takovýto jeden výhodný spolek, jenž se dobře osvědčoval, ježž jsme v úřadě biskupském podporovali a ježž i nyní stále v obzvláštní lásce chováme. Těchto pomůcek milosti kněžské i jiných, které bdělá obezřelost vašich biskupů vám, milovaní synové, navrhne, tak si važte a tak jich používejte, abyste den ze dne více žili hodni toho povolání, ke kterému jste povoláni (Efes. 4, 1), dělajíce čest svému kněžskému úřadu a plníce na sobě vůli Boží, a ta jest — svatost vaše.

17. Co dobrého kněžím přejeme.

K tomu právě směřují všechny naše myšlenky a všechna naše péče, a proto s očima k nebi pozdviženými za všechno duchovenstvo často opakujeme prosebná slova Krista Pána: „Otče svatý . . ., posvětiž

je“ (Jan 17, 11, 17). A těší Nás, že se stejně zbožně spolu s Námi modlí ze všech stavů věřící, rovněž velice starostliví o blaho vás všech a o blaho církve. A je Nám také velmi milé, že jest nemálo duší ušlechtilějších ctností, a to nejen v posvátném zátiší klášterním, ale i uprostřed ruchu světského, které k témuž cíli nabízejí se Bohu za oběti záslibné s láskou bezpříkladnou. Kéž Bůh, nejvyšší Pán, přijme jejich upřímné a šlechetné modlitby jako vůni líbeznou a kéž nenechá oslyšené ani pokorné prosby Naše! Kéž jest vám milostivě nakloněn, tak prosíme v lásce a péči své. Kéž z nejsvětějšího Srdce milovaného Syna svého uděluje všemu duchovenstvu hojnost své milosti, lásky a veškeré ctnosti!

Nakonec jest Nám milo vysloviti vám, milovaní synové, navzájem upřímné díky za vaše blahopřání, které jste Nám k blížícímu se 50. výročí Našeho kněžství v oddanosti své tak četně projevili. Aby pak Naše přání všeho dobra pro vás tím hojněji se splnila, svěřujeme je prosbám blahoslavené Panny Marie, královny apoštolů. Neboť ona je, šťastné ty první členy svatého stavu kněžského, svým příkladem naučila, aby trvali jednomyslně na modlitbách, až by přioděni byli nebeskou silou; a touž milost ona jim zajisté svými prosbami v tím hojnější míře vyprosila, svou radou rozmnožila a ochránila, aby práce jejich měla

utěšené výsledky. Zatím vám, milovaní synové, přejeme, aby pokoj Páně vládl v srdcích vašich s radostí Ducha svatého, čehož zárukou budiž vám apoštolské požehnání, které vám všem milerádi udělujeme.

Dáno v Římě u sv. Petra dne 4. srpna roku 1908, na počátku 6. roku Našeho pontifikátu.

Papež Pius X.

Jako upřímný otec k synům, jejichž blaho mu na srdci leží, tak mluví zde veliký papež Pius X. k duchovenstvu celého světa. Z každého slova jeho lze vycítiti hloubku jeho otcovské lásky, která nechce raniti ani zarmoutiti, nýbrž chce jen blaho církve. Tak mluvil papež onen, jenž si obíral za metu velekněžského úřadu svého „všechny věci napravit v Kristu“, a dobře věděl, kde má začít. Sotva byl zvolen, již dne 4. října 1903 kladl všem biskupům na srdce zvláště péči o semináře. Žádal, aby především kněží sami vynikali svatostí života. Ale k tomu je nezbytno, aby celá jejich výchova již v semináři k tomu směřovala. Dne 12. prosince 1904 promluvil týž sv. Otec k biskupům v slyšení takto: „Nezapomínejte, že jste odpovědní za ducha, jaký v duchovenstvu panuje. Máte-li v semináři bohoslovce, kteří jsou nakaženi tak zvaným duchem času a lnou k moderním, falešným ideám, kteří odpírají poslušnost

autoritám od Boha ustanoveným, netrpte jich, rukou na ně nevzkládejte (t. j. nesvěťte jich) a nedbejte tu žádných nesprávných ohledů. Nikdy nebudete litovati, že jste propustili takové mladíky; ale vysvětlíte-li je, jistě toho budete později litovati.“ A opět a opět ve svých listech i osobních rozmluvách usiloval obezřelý papež ten o náležité vzdělání kněží, o pečlivou jejich výchovu.

Na samém počátku neblahé války světové zemřel 20. srpna 1914 papež — otec; zemřel spíše zármutkem nad hroznou pohromou, která se valila na veškeren svět, nežli pokročilým věkem. Přestalo bít srdce jeho, které církev Kristovu tolik milovalo, ale hlas jeho ozývá se i nyní stále, mluví z jeho četných okružních listů i jiných jeho projevů. Hlas ten ozývá se i z jeho krásné exhorty k duchovenstvu, kteráž nesmí přijíti v zapomenutí. Láska pravá sahá až za hrob; slova zemřelého otce nezanikají jeho smrtí, nýbrž trvají dále — ve vděčné paměti hodných synů, kteří rádi a věrně plní odkaz drahého otce.

Ale z důtklivé oné exhorty sv. Otce Pia X. můžeš, lide katolický, dobře poznati, jak velice církvi sv. záleží na tom, aby měla hodné kněze. Kdo pozorně sleduje, s jakou starostlivostí církev sv. vybírá jinochy k stavu duchovnímu, jak je odlučuje od světa, aby jich zloba světská nepokazila; jak cvičí nejen jejich ducha a jej vědomost-

mi obohacuje, ale i ušlechťuje srdce a je milostí Boží očisťuje a zdokonaluje; jak zkoumá svěcenice a opatrně je vede po stupních výš a výš; kdo si připomene všechna ta napomenutí, která dává světitel při jednotlivých svěceních: musí uznati, že církev sv. činí vše, co jen možno, aby její duchovní vynikali ctnostmi a byli příkladem lidu ve všem dobrém.

Není-li tomu tak u všech duchovních, jsou-li někteří kněží nehodní, není tím vinna církev, nýbrž zavinují to příčiny jiné, jakž o tom bude pověděno na místě jiném. Zde budiž jen krátce naznačeno toto: Kolikrát i v rodinách nejlepších, když je více dětí, některé z nich se nezdaří. A přece mají všechny tytéž rodiče, stejnou výchovu, stejné vedení — a přece některé z nich působí rodičům jen starost, zármutek, ba i hanbu!

Námítky proti kněžím.

1. „Netřeba kněží; každý člověk si může svou věc vyřídit přímo s Bohem“, tak slýcháme častěji, zvláště od tak zvané intelligence. Co na to odpověděti? Řekněme: A jak to přijde, že u všech národů po celém světě, a od nejstarších dob až na naše časy, vždycky a všude byli a jsou kněží? Jako není a nebylo národa bez poznání vyšší nějaké bytosti božské, tak není a nebylo

národa bez zvláštní třídy lidí — služebníků to Božích. Ano, národové představovali si nejvyšší bytost namnoze chybně, ba zcela nesprávně, prokazovali jí poctu všelijakým způsobem, mnohdy zcela pochybeným, — ale vždy měli k tomu zvláštní osoby, služebníky Boží, kněze. Jak to vysvětlíme? Jsou to zbytky původního zjevení, které se u všech národů zachovalo, více méně pozměněné a zatemněné. „Nebesa vypravují slávu Boží a dílo rukou jeho hlásá obloha (Žalm 18, 1). Celá příroda má oslavovati Boha, Pána a Tvůrce svého; jeho má velebiti každý tvor na zemi, tím více ovšem člověk, obdařený rozumem, kterým poznává Boha a jeho vůli. V nejstarších dobách lidstva prokazoval Bohu povinnou poctu otec rodiny, hlava čeledi. Když pak si Bůh vyvolil národ jeden, aby se v něm pravá víra i bohopocta zachovala, a to národ izraelský, a když si ten národ k tomu přizpůsobil 40letým pobytem na poušti, tu pak sám si ustanovil zvláštní stav kněžský, z kmene Leviova, z pokolení Aronova. Chtěl tedy Bůh míti zvláštní své služebníky, kněze. A to nám stačí, zvláště kdž si připomeneme, že Pán a Spasitel náš rovněž tak ustanovil. Proč si vyvolil z posluchačů svých učedníky a z nich dvanáct apoštolů? A vždy a všude rozlišoval apoštoly i učedníky své od druhých věřících. Jenom apoštolům řekl: „Jako mne poslal Otec, tak i já posílám vás“ (Jan 20, 21); „jdouce tedy, učte

všecky národy, křtíce je ve jménu...“ (Mat. 28, 29); „to čiňte na mou památku!“ (Luk. 22, 19); „přijměte Ducha svatého; kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim“ (Jan 20, 23); „vy jste světlo světa (Mat. 5, 14); „kdo vás slyší, mne slyší...“ (Luk. 10, 16). Všechna ta a podobná slova mluvil jen a jen k apoštolům, jenom jim svěřoval své poslání, jenom jim dával zvláštní moc, zvláštní úřad, krátce: jenom je ustanovil za své nástupce, za držitele duchovní moci. Kristus Pán tedy ustanovil stav kněžský, a proto žádný hodný katolík neřekne: netřeba nám kněží. Bohopocta musí se díti určitým pořádkem v určité dni a v určitém shromáždění, a k tomu je nezbytně potřebí zvláštního stavu kněžského. Je to krásné, uctívá-li člověk Boha soukromě, z hloubi srdce svého, třeba v ústraní, ale to samo nestačí. Bůh má býti i veřejně uctíván, k tomu pobádá i jeho velebnost i náš cit sám i tradice nejstarších dob, a k tomu je nutně třeba zvláštního stavu — kněží.

Ale toho je tím více potřebí, aby se v lidstvu udržel řád nadpřirozený, tajemná ona milost vykupitelského díla Kristova, kterou nám Kristus získal a kterou Duch svatý v církvi sv. svátostmi nám uděluje a v nás rozmnožuje. Tu nám prostředkují služebníci Boží — kněží. Slova: „Odpouštějí se tobě hříchyvé tvoji“ mohl by nad člověkem pronést i každý jiný člověk, ale aby slova ta měla nadpřirozený onen účinek,

že se zároveň se slovy těmi člověku vsutku shlazují jeho viny, k tomu potřebí vyšší nadpřirozené moci, a to té, kterou Kristus Pán v církvi své uložil a která přechází na kněze. A tak jest i v jiných svátostech a svátostninách. To ovšem nechápe člověk, jenž nevěří v nadpřirozený řád věcí a v nadpřirozené zjevení, jenž nemá smyslu, leč pro věci hmotné a přirozené.

Sv. apoštolové a učedníci jejich i nástupci jejich dobře si byli vědomi toho, že jsou rozdílní od věřícího lidu, a podle toho i mluvili, psali a jednali. „Tak o nás sud každý — píše sv. Pavel, I. Kor. 4, 1 — jako o služebnících Kristových a správcích tajemství Božích.“ „I přikázal nám, abychom hlásali lidu a svědčili, že on je ten, jenž byl od Boha ustanoven soudcem živých i mrtvých,“ praví sv. Petr (Sk. 10, 42). „A některé Bůh ustanovil v církvi předem apoštoly, podruhé proroky,“ praví sv. Pavel (I. Kor. 12, 28). Sv. Pavel učí, že jako rozdíl údů těla lidského a rozmanitost výkonů těla z vůle Boží vychází, tak i v církvi, těle Kristově tajemném, rozdíl údů a rozmanitost výkonů se zakládá na vůli Krista, jenž církev založil. (I. Kor. 12.) Sv. apoštolové zvolili na místo Jidášovo Matěje, vyvolili sedm jáhnů, ustanovili biskupy v různých místech. Krátce a dobře, vždy a všude činili rozdíl mezi služebníky církve a věřícími. Nemohlo ani jinak býti, vždyť Spasitel sám mluvil o pastýřích a ovečkách

jejich, čímž rozeznával mezi služebníky Božími — kněžími — a věřícími. A proto, jak může naproti všem těmto jasným dokladům mluviti někdo, že kněží není potřebí? Ano, snad kdyby bylo náboženství jenom věcí citu, kdyby postačil někdy za čas peuhý sladkobolný povzdech k neznámé vyšší bytosti, a kdyby tyto pocity byly celým náboženstvím, pak ovšem nebylo by potřebí ani kostelů ani bohoslužby ani kněží. Ale náboženství je něco více, ono je uznání našeho vztahu k Bohu a projev toho všeho v celém způsobu života. Náboženství má rozum osvětliti a přivesti jej k poznání pravd nadpřirozených; má dále vůli přiměti a síliti ke konání i toho, co jest mnohdy nesečné a trpké; má konečně srdce uspokojiti a oblažiti. A takovéto náboženství musí míti služebníky, kteří jsou ne z vůle lidí, ale z vůle Boží. Sv. apoštolové se nikdy nepokládali za zvolence lidu, ani za jeho zmocněnce; nýbrž jen za poslance božského Pána a Mistra. Svých pak zástupců neustanovovali snad jen na čas, nýbrž trvale, pro vždy, jakož i sami až do smrti konali úřad svůj apoštolský. A žádný z těch, které k službě Boží ustanovili, nepřijímal duchovní moci z vůle lidu, z rukou lidu, nýbrž z rukou apoštolů dostával vyšší onu moc pro spásu lidu a to trvale, na vždy. Podle sv. Mat. (28, 20) bude služebnictvo církevní trvati až do skonání světa; podle výroku sv. Pavla

(I. Kor. 11, 26) bude ono konati nejsv. oběť, dokavadž Kristus Pán nepřijde po druhé. Jakož pěkně vykládá sv. Pavel v listu k Efes. (4, 11–14), ustanovil Kristus Pán služebnictvo církevní proto, abychom nebyli zmítáni každým větrem učení ledakoho, aby nebyla rušena jednota víry a aby vzděláváno bylo tělo Kristovo. Kdo by chtěl tvrditi, že kněží, t. j. zvláštního stavu kněžského, pro společnost lidskou není zapotřebí, ten věru jakoby ani neznal Písma sv., ten nedbá výroků Krista Pána ani jeho činů, nedbá dějin vůbec a jistě si nepromyslel dosahu svých lichých slov. Jenom člověk mělkého vzdělání může říci, že netřeba kněží, anebo že kněžství je řemeslo jako jiné. Z nepravdy jej usvědčuje již sám původ kněžství, příprava na stav ten, vznesené obřady ordinační, posvátné úkony kněžské a ideální jejich účel: čest Boží a spása duší.

2. „Náboženství si vymyslili kněží.“ Stará to, dávno již odbytá námitka. Tvrzení to je tak nesmyslné, jako kdyby někdo řekl, že si železniční zřízení vymyslili železnou dráhu, poštovní úředníci poštu a pod. Uvažujme, co bylo dříve? Podobně je to i s náboženstvím. Dříve bylo náboženství a s ním teprv povstalo kněžství. Bůh prvním lidem náboženství zjevil, a zbytky toho původního zjevení nalézáme, jak nesporně dokázáno, u všech národů, ale zároveň všude shledá-

váme zvláštní stav kněžský. Že si kněží náboženství vymyslili? Přes noc a tajně se to přece státi nemohlo. Ale dalo-li se to veřejně, kde a kdy a u kterého národa se to tedy stalo? Který pak národ byl první, jehož kněží si náboženství vymyslili? Ať jej někdo jmenuje a řekne i čas, kdy se tak stalo! To nikdo nemůže. A bylo by ku podivu i to, že pak všichni ostatní národové honem také náboženství to přijali, všichni bez výjimky! Kdo měl nad nimi takovou moc, že ho hned poslechli? A nikdo přece neví, kdy to bylo! Hle, jak se ona námitka poráží sama sebou.

3. „Kněží sami nežijí tak, jak by měli.“ Ano, bohužel, bývá někdy tak, ale všeobecně se to tvrditi nesmí. Jen to se může říci, že někteří kněží tu a tam nežijí po kněžsku, ale to nikdo neupírá ani neomlouvá. Bylo tak a bývá tak a bude vždycky tak. Mezi dvanácti apoštoly byl zrádce Jidáš, a vybral si ho sám vševědoucí Spasitel. Ano, byli a jsou i nehodní kněží, ale jsou nehodní příslušníci i u všech jiných stavů a povolání. U těch se to arci přehledně, a nikdo pro několik snad nehodných nezavrhuje všech ostatních. Ale ovšem u kněze se všechno vidí. Proč? Lid sám cítí v nitru svém, že kněz má býti jiným, že má býti lepším, nežli jsou druzí lidé. A není-li, vytýká mu to lid, neboť mravní jeho cit se tím uráží. Nejsou někteří kněží hodní. Ale kdo to za-

viňuje? Předně, zlý strom nenese ovoce dobrého. Odkud mají přijíti kněží vzorní, plní nadšení, plní ideálů? Z našich rodin, jak nyní po většině jsou? Z rodin sobeckých, ve víře vlažných, rozkošnických? Z našich škol interkonfesionelních, v nichž se tak často náboženství zlehčuje, tupí, zesměšňuje? V nichž se často podrývá všeliká vážnost k sv. věcem a kací úcta k osobám vyšším? Není mnoho rodin vzorných na výběr (a to již od doby liberálního zákonodárství z r. 1869), které by mohly dáti církvi syny, nadšené pro povolání kněžské. A naše školy světské jich také neodchovaly.

Dále se stává, že mnohý volí si stav duchovní ne z pouhé lásky k Bohu, jak by mělo býti, ale z pohnutek časných, na přání rodičů, nebo že hledá v stavu duchovním jen zaopatření a ne slávy Boží. Což divu, když takovýto vetřelec necítí se pak v stavu kněžském spokojeným; když nežije, jak by měl? Bez ideálu zvolil si stav nejtěžší, vyžadující obětí a sebezapírání — a bez ideálu se pak špatně žije. Takový duchovní pak klesá, klesá hloub a hloub, až zapadne nadobro. Kdo tím vinen? On sám, ne církev. Ta ho vedla dobře, vzdělávala jeho ducha i srdce jako u těch druhých, kteří zůstali hodni a církvi jsou ke cti i prospěchu.

A jděme dále! Po čtyřech letech přípravy v semináři vychází novosvěcenec ven do života, do světa; přichází na místo, vyká-

zané mu biskupem. V té době je jistě každý pln sv. horlivosti a má nejlepší vůli býti hodným knězem. Ale je snad dosud sám neucelený, v ctnostech neutvrzený, v boji neosvědčený. Je sám ještě sláb a jako měkký vosk, jako sádra dosud neztvrdlá. Plní bedlivě své povinnosti, modlí se breviář, slouží nábožně mši sv., straní se světa a ze svého pokojíku téměř ani nevychází. A co se stává? Mnohým se jeho život nelíbí, prohlašují ho za „jezovitu“, „svatouška“ a pod. A mladistvý, nezkušený kněz, chtěje si i takovéto osadníky nakloniti, přichází do jejich společnosti, chodí do ní víc a víc, ztrácí tím mnoho času – a následky toho? Zanedbává breviáře, nemá na modlení kdy, ochabuje v zbožnosti, stává se vlažným a svěťáckým. A takovým právě ho chtějí míti jeho společníci; aby s nimi všecko prodělával, by mohli své chyby přikrývati pláštěm, že velebný pán byl také při tom. A kněz se zapomíná víc a víc, věří nemoudrým slovům, že prý je knězem jen u oltáře, ale jinak že je člověk jako každý jiný, sám uspává své svědomí touto lží, nelepší se, až klesne třeba velmi hluboko. A kdo teď z toho má největší radost, to jsou právě jeho přátelé z hostince. Ale zároveň ho sami právě nejvíce odsuzují. „Má přece vědění, čím je; má dávat dobrý příklad. Ale takhle . . . Ano, takoví jsou kněží; nejsou pranic lepší nežli my.“ Tak kazí společníci mladého kněze: nejprv ho svádějí, pak ho

odsuzují. A co přijde dál? Biskup přeloží chybuujícího kněze, ten poučen trpkou zkušeností, nahlédne své chyby, zanechá jich, nedá již sluchu falešným přátelům a žije dále správně jako kněz. Ale stane se i opak toho. Chybuující kněz neposlechne otcovského hlasu svého biskupa, vzepře se jeho rozkazu, a hle! Jeho domnělí přátelé ho v tom jeho vzdoru podporují, všechny jeho chyby mu promíjejí a jej omlouvají. „Dobře dělá, že se nedá; není přece žádným otrokem, má právo na svou svobodu.“ Tak a podobně štvou ubohého proti jeho představeným, popichují ho, až pak padá ještě hloub a odvrhuje třebas své povolání i víru samu! Spálí za sebou všechny mosty; učiní krok nenapravitelný. — Nebyli jsme v posledních letech svědky takovýchto žalostných případů? Čí to tedy vinou, že jsou někteří kněží nehodní? Kolik takových nešťastníků má společnost lidská na svědomí! Kolik již zkazila nadějných kněží — nezkušených! I není to tedy ani hezké ani spravedlivé, ukazují-li se na kněze nehodné, činí-li se z toho zbraň proti náboženství a tupí-li se kněží všichni. Štípne-li někoho včela, nesmí proto odsuzovati všechny včely. Spálí-li se někdo o plamen, nezavrhne proto oheň všechnu.

Církev kněží nehodných bolestně lituje a za ně se modlí. V příčině svátostí, které tací kněží udělili, může býti ovšem každý věřící bezpečný, že svátosti ty jsou platné. Nehodnost knězova nečiní je neplatnými.

Koná-li on, udíleje svátost, co církev velí, co církev koná, udílí svátost p l a t n ě, b y ě i n e h o d n ě. Věřící jeho nehodností netrpí újmy. Kristus Pán řekl o kněžích starozákonních: „Všecko tedy, co vám řeknou, zachovávejte a čiňte, ale podle skutků jejich nečiňte“ (Mat. 23, 1). To se týká i kněžstva novozákonního. Na nehodném knězi je viděti, že nikdo, ani kněz, nesmí spoléhati na vlastní síly a že není uchráněn proti pokušení a hříchu. „Nikdo není tak dokonalý ani svatý, aby nikdy pokušení neměl.“ „Není stavu tak svatého, ani místa tak skrytého, aby tam nevniklo pokušení“ (Násl. Krista I., 13). Církev sv. zkouší všech prostředků, ba i trestů, aby provinilé kněze přivedla na dobrou cestu a je vrátila Bohu. I modlí se za ně stále. A to čiň i ty, milý křesťane! Špatný příklad kněze ať tě nemate ani nesvádí! Neodsuzuj provinilce, to ponech soudu spravedlivého Boha. Polituj upřímně ubožáka, jenž se minul svým povoláním a místo vůdcem k Bohu stal se svědkem ke zkáze jiných. Pomodli se zaň, aby ho Bůh sám napravil, modli se však také, aby Bůh nám dal kněze hodné.

Ale pamatujme také na kněze vůbec a modleme se za ně! Sv. apoštolové často se doporučeli do modliteb svých věřících. Modleme se za kněze často a co nejvroucněji! Sv. Terezie píše svým duchovním dcerám, aby se za kněze často modlily, a dodává: „Či myslíte, dcery milené, že není

k tomu mnoho třeba, aby kdo ve světě žil, se světem obcoval, světská zaměstnání znal — a aby při tom světu odumřel a živ byl jako ve vyhnanství, jsa podoběn více andělu nežli člověku?“ Zbožný staříčský kněz říkával: „Modlete se za nás! Modlete se nyní vroucněji a častěji nežli dosud, poněvadž naše povinnost a odpovědnost je za našich dnů větší nežli dříve. Svět se víc a víc vzdaluje od Boha, mizejí víra i zbožnost, duch pyšné vzpoury vzmáhá se všude proti Bohu, církvi, vrchnostem duchovním i světským. Bůh žádá od nás dnes více práce, více námahy, větší horlivosti i větší svatosti. Čím horší je stav nemocného, tím dovednějšího lékaře je zapotřebí. Modlete se tedy za nás, zvláště při mši sv. a po sv. přijímání buďte nás pamětlivi; vzpomeňte si na nás při sv. růženci a při všech modlitbách, aby Duch sv. nás posvěcoval a sílil jako kdys sv. apoštoly. Vyproste nám velikou, obětavou horlivost o čest a slávu Boží a spásu duší, vyproste nám vroucí touhu po spravedlnosti neboli po vrcholu kněžské dokonalosti a svatosti! Vy nemocní ve svém utrpení, modlete se s námi a za nás! Mnoho může vytrvalá modlitba spravedlivého. Smilujte se nad námi i nad sebou! Klesneme-li my, kdo se bude starati o blaho vaší duše? Když slepý slepého vede, oba padnou do jámy, do záhuby. Modlete se za nás, abychom všichni podle slov sv. Pavla dobrý boj bojovali, víru svou zachovali a se dosta-

li do slávy věčné a také vás přivedli v ta místa věčného odpočinutí i věčné radosti. Modlíme se za vás i my, jménem vašim konáme každodenně modlitbu breviáře, každou neděli a každý svátek slouží se za vás mše svatá, a pamatujeme na vás i při jiných pobožnostech.“ (Úpěnlivá prosba o duchovní almužnu, str. 4—5.)

Prosba o hodné kněze.

Bože, jenž jsi k udržení a rozšíření království Božího na zemi založil církev svatou, snažně prosíme tebe: dej nám hodné kněze! Syna tvého Ježíše Krista, když užíral jednou zástupy, pojala lítost nad nimi, že byli zmoření a povrženi jako ovce, nemající pastýře. I pravil učedníkům svým: „Žeň síce mnohá jest, ale dělníků málo. Proste tedy Pána žní, aby poslal dělníky na žeň svou“ (Mat. 9, 36—38). My plníce jeho rozkaz, voláme k tobě zkroušeně: Pošli, Pane, dělníky na žeň svou, pošli nám kněze hodné, muže podle srdce svého, aby pracovali horlivě o spáse naší.

Vychovej sám milostí svou ty, které's určil k vznešenému úkolu, aby byli tvými služebníky. Učiň, aby hned již od mládí svého si zalíbili v slově tvém. Dejž, ať hluboko vniknou v svatý zákon tvůj, aby mohli pak horlivě a úspěšně hlásati spásenosné učení tvé. Ať mají i nutné vědomosti i také potřebné ctnosti! Vlej jim do srdce

vroucí lásku k tobě i věrnou oddanost k svaté církvi tvé! Dej jim sílu, aby neúnavně pracovali na vinici tvé a v horlivosti své neochabovali. Naplň je pokorou, mírností a láskou k bloudícím a slabým! Dejž, ať stádcí tvému prospívají svým slovem, příkladem i modlitbou svou. O to tě vroucně prosíme skrze nejvyššího Pastýře našich duší, Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Jiná modlitba.

Všemohoucí věčný Bože, pokorně a důvěrně voláme k tobě: račiž v otcovské své péči o blaho svých věřících dáti církvi své hodné kněze a horlivé služebníky, a lidu svému věrné duchovní pastýře! Vylej na své kněze hojnost svého požehnání a posiluj je v svatém úkolu, k němuž jsi je povolal. Naplň je sedmerem darů Ducha svatého, darem moudrosti a rozumu, rady a síly, umění a nábožnosti a bázně Boží, aby zdárně zprostředkovali tvou milost a tvé milosrdenství, napomáhali k spáse duší, rozšiřovali tvé království na zemi, učili neumělé, utvrzovali zbožné, hříšníky uváděli na dobrou cestu, vlažné povzbuzovali, zarmoucené těšili, umírajícím do nebe pomáhali. Hle, Otče milosrdný, žeň je veliká, ale dělníků málo. Dej nám kněze, aby vinice tvá nezpustla, ovce nezbloudily a nezahynuly.

Nám pak dej zbožného ducha, abychom měli k duchovním pastýřům a k duchovním

představeným důvěru, lásku a úctu, abychom jich ochotně poslouchali a tak podle svých sil také s nimi účinkovali, jakožto s těmi, kteří musí počet vydati z duší našich; abychom vlastní vinou svou nezhynuli. Pod jejich správou veď nás bezpečně k slávě věčné blaženosti, skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Otče náš. Zdrávas, Maria. Sláva Otcí.

Péče o dorost kněžský.

Kdo slepci vrátí zrak, je jeho dobrodincem, rovněž jako ten, kdo zbloudilého uvede na cestu pravou, kdo utiší bol zarmouceného, zachrání tonoucího a pod. Ve smyslu duchovním prokazuje takovéto skutky kněz a proto je hodný kněz velikým dobrodincem lidstva. Jak smutně vypadá to v zemi, kde daleko široko není katolického kněze ani kostela! Tu teprv se oceňuje dobře, jakým dobrodiním je kněz katolický. Kristus Pán nazval kněze světlem světa a solí země. Dobrý kněz je největším požehnáním svého lidu. Jediný kněz poskytuje svou apoštolskou činností více pravé útěchy, než celý zástup moderních šířitelů osvěty. Obec bez vody, toť osada bez kněze, bez pramene „vody živé“, učení to Kristova a jeho milosti. Jako nelze dětem nahraditi matku, tak nelze nahraditi osadě kněze apoštolského.

Ale bohužel kněží stále ubývá a nových nepřibývá, jak by bylo potřebí. Co pohanů touží po poznání pravého Boha; hledají chléb života, ale není, kdo by jim jej lámal. Nedostává se tisíců kněží pro misie v zemích pohanských, ale není již kněží ani pro naše země, zvláště pak není dostatek kněží v naší vlasti. Kde dříve působili kněží třeba tři, dnes má všechnu tu práci na bedrech kněz jeden. Mnohá místa podřízená nelze vůbec obsaditi. Celé školy o mnohých třídách nemají katechety! V mnohých třídách nutno omeziti vyučování náboženské na míru nejmenší. Hnedle budou celé osady bez kněze a kostely opuštěny

A příčiny úbytku kněží u nás ale i jinde? Spisovatel italský Adrian Bernareggi zcela správně je vystihl, an praví: „Tím je vinno oslabení náboženského přesvědčení a nedostatek obětavosti, jinými slovy: lhostejnost náboženská a sobectví. Dětem se nedostává doma náboženské výchovy, vidí tam častá pohoršení a pravý opak života podle víry. A co dobrého v dítěti dříme, to ubíjí moderní škola. Všechno se žene jen za požitkem osobním, ideálnost a obětavost — vymírají. Povolání kněžské jest obtížné, a kněz, věrný své přísaze, musí vésti život, vyžadující mnoho obětí. A té síly mají nyní mladí lidé velmi málo. Další příčinou úbytku kleru jest sociální postavení kněze a menší vážnost stavu duchov-

ního. Dříve rodiče podporovali rádi své syny v touze po stavu tom, neboť postavení kněze nebylo sice nikdy skvělé, ale bylo aspoň slušné. Dnes tomu již tak není. Vážnost stavu kněžského poklesla, a kněží mají přechoasto až bídu, třeba tajenou a skrytou. Často musí rodiče a příbuzní podporovati kněze, aby nemusil až bídu trpěti.“ (Lid. listy č. 9.) I co je tu činiti? Je nezbytno všemožně se starati o dorost kněžský.

Je to dílo vznešené. Kristus Pán přišel na zem konat dílo vykupitelské. Když vstoupil na nebe, odevzdal své dílo kněžím, aby v něm pokračovali. Kdo pečuje o to, aby byl kněží dostatek, pomáhá Kristu Pánu v jeho božském díle. V modlitbě Páně denně říkáme: Posvěť se jméno tvé, přijď království tvé! Prosíme, aby čest jména Božího vždy víc a více se rozmnožovala a jeho království na zemi, totiž církev sv. vždy víc a víc se všude rozšiřovala. Nesmí nám býti lhostejným osud těch milionů ubožáků, kteří dodnes chodí v mrákotách bludu. „Nuže, kterak budou vzývati toho, v koho neuvěřili?“ táže se sv. Pavel. (Řím. 10, 14.) „Kterak však uvěří v toho, o kom neslyšeli? A kterak uslyší bez kazatele?“ Kdo se tedy o to stará, aby bylo hojně kazatelů, aby se evangelium Kristovo mohlo všude po celém světě hlásati, ten se dobře a správně modlí, aby se rozšiřovalo království Kristovo na zemi. Ten dotvrzuje

skutkem, co říká ústy. — A jak můžeme k tomu přispěti?

I. Především modlitbou, vroucí upřímnou modlitbou o hojný dorost kněžský. O ten mají prositi všichni, jimž záleží na blahu církve, našeho národa i vlasti naší; všichni bez rozdílu, kdo upřímně smýšlejí s naším lidem, tedy kněží i věřící. Když po revoluci ve Francii nastal nedostatek kněží, vydal horlivý biskup Colmar r. 1807 pastýřský list, v němž praví: „Aby se velikému tomu zlu (záhubě duší, protože nebylo kněží), předešlo, musíte, důstojní spolupracovníci moji, tento smutný stav svým farníkům často a živě líčiti... Napomínejte je, ať se všichni modlí k nebeskému Otci, aby k útěše zbožných, k obrácení pobloudilých, k zachování víry sv. seslal horlivé dělníky na vinici svou, dělníky podle srdce svého. Konejte s věřícími pobožnosti, prosíce o milost na ten úmysl. Vybidněte osadníky, aby na ten úmysl všichni společně přistoupili k stolu Páně na některý svátek; při pokání ukládejte modlitby a jiné dobré skutky na ten úmysl! Čiňte i při mši sv. vzpomínku v tom smyslu a vynaložte všechno, aby milostivý Bůh udělil nám té milosti, na níž záleží obecné blaho, spása naše i spása tolika tisíců duší. Neopomíňte předůležitou věc tu doporučeti bl. Panně Marii, sv. Josefu i sv. patronům našim, jimž jistě na tom záleží, aby naše diecése měla dostatek kněží, a to

kněží dobrých, zbožných, učených, obětavých.“ (Proste Pána žní, str. 10—11.) A dále pokračuje též biskup, nabádaje věřící k štědré podpoře chudých bohoslovců, takto: „Vy, rodičové, nebojte se věnovati své syny duchovnímu stavu, protože snad je v nenávisti u těch lidí, kteří nemajíce náboženství, samého Boha nenávidí. Ať se svět chová ke kněžím jakkoliv, vždycky přece jen zůstanou nástupci apoštolů a zástupci Krista Pána. Kdo můžeš, pracuj podle sil svých o tom svatém velezáslužném díle! Bůh ti popřeje zde potřebné milosti a udělí ti na věčnosti korunu nad jiné vzácnou.“

Ano, modlitbou ale i skutkem starejme se o hojný dorost kněžský, to ukládá i nám všem zvláště svízeli nynější doby. Jako si od Boha vyprošujeme různých darů a milostí pro duši i tělo, tak máme si na Pánu Bohu vyprositi, vymodliti i čtenějších kněží a tak ukázati, že si kněží vážíme, jejich působení náležitě oceňujeme, že o ně stojíme a jich tudíž i hodni jsme.

Modliti se máme, aby Bůh vštípil povolání kněžské jinochům do srdce a je uzpůsobil svou milostí, aby si povolání to, ač málo záviděníhodné, zvolili, v něm setrvali a blahodárně v něm působili. Modleme se za ty, kteří se na kněžství připravují, aby je milost Boží chránila od všeliké nákazy světa, aby poslechli Boha, jenž je volá k stavu duchovnímu. Povolání to

přichází ovšem shůry, od Boha, ale jak často kazí lidé svými řeči i skutky zámysly Boží! Lidé mají působiti spolu s milostí Boží, jako pracuje rolník, neboť když sám pole náležitě nevzdělá, marně očekává požehnání Božího.

Každému hodnému věřícímu, i tomu nejchudšímu, je možno přispěti k četnějšímu dorostu kněžskému modlitbou. Obrať se, milý křesťane, na Pannu Marii a ji obzvláště vzývej, aby byla nápomocna všem jinochům od Boha povolaným, aby se nenechali odvrátiti od stavu duchovního. Panna Maria dala světu prvního kněze, ona byla matkou i královnou apoštolů, ona je matkou kněží. I pros ji vroucně a vzývej, z lásky ke Kristu Pánu; libo-li, pros ji, ať ti vybere jednoho a jemu všechny tvé modlitby přivlastňuje a z něho vzorného kněze vychová. Jaké to bude jednou radostné shledání v nebi s tím tvým „vymodleným“ knězem a s těmi všemi, kterým on k věčné spáse pomůže! Jak hojně budeš odměněn za modlitbu svou!

Chvály hoden jest heroický skutek lásky, který je rozšířen již v četných diecésích, ten totiž, že členové různých sdružení se zavazují obětovati Bohu všechny své dobré skutky a zásluhy, které si získají, na ten úmysl, aby dal Bůh církvi hojný dorost kněžský a dobré kněze vůbec. Tak činí na př. „Sestry sv. Jana

evang.“, které oběťují všechny své práce, kající skutky a modlitby za dorost kněžský a za kněze vůbec. Totéž činí mnohé kongregace mariánské, družiny bohoslovců, družiny dívek a pod. Papežové Lev XIII., Pius X. i blahé paměti Benedikt XV. doporučují co nejsnažněji sdružení taková a nabádají věřící k následování jejich hrdinské lásky.

II. Pomáhejme i s k u t k e m k tomu, aby se hojně čekatelů mohlo věnovati stavu kněžskému. To se může státi hmotnou podporou těch, kteří by se rádi stali kněžími, ale pro velikou chudobu nemohou se věnovati potřebnému studiu.

V této věci vynikají obzvláště věřící francouzští, kteří ročně statisíce věnují na podporu těch, kteří se chtějí státi kněžími. Uznávají pravdu slov sv. Vincence z Paul, jenž řekl: „Přispěti k výchově dobrého kněze znamená vykonati dílo snad ze všech nejzáslušnější.“ Žádná země na světě nečiní pro zámořské misie, pro rozšiřování víry katolické i v nejdlehlších končinách světa tolik co Francie. Miliony seberou se tam každoročně pro misionáře v zemích pohanských a pro jejich mnohé potřeby: stavby kostelů a škol, sirotčinců, chudobinců a j. v.

III. Katoličtí r o d i č o v é mohou mnoho učiniti pro dorost kněžský, když sami dobře vychovají syny své, hned od útlého

mládí je vedou k Bohu, dobré símě jim do srdce vštěpují a před nákazou zlého světa je pečlivě chrání.

Mnoho též učiní pro dobro církve, když synům, kteří mají způsobilost k stavu kněžskému, v tom nejen nebrání, nýbrž je v tom ještě podporují. A dobře činí, když se neprotiví zámyslům Božím. Nezřídka již se stalo, že rodiče bránili synům, že se až opovážili říci, to že by raději viděli syna mrtvého nežli u oltáře, — a mimo vše nadání syn ten, službě oltářní zlobou rodičů odňatý, zemřel předčasně a snad i nešťastně. Nevzpírej se nikdo vůli Boží, ani ten, koho si Bůh volá, ani jeho rodiče a příbuzní! Hříchem je někoho k stavu kněžskému nutiti, ale také se těžce proviňuje každý, kdo povolánému od Boha v tom brání.

IV. Účinně může každý přispěti k rozmnožení dorostu kněžského, stane-li se členem spolků, které k účelu tomu jsou založeny, v Čechách „Halěř sv. Vojtěcha“, na Moravě „Papežský ústav sv. Cyrila a Metoda na Velehradě“, jakož i malý seminář v Praze-Bubenči.

1. „Halěř sv. Vojtěcha.“ R. 1912 byl zřízen v Praze v opatství Emauzském apoštolát k podporování kněžského dorostu. Účel spolku toho i podrobná vysvětlení podá nejlépe jeho oběžník, který zde otiskujeme.

Z a ř í z e n í.

Účelem „Haléře sv. Vojtěcha“ jest podporovati kněžský dorost.

Toto podporování děje se rozšiřováním vhodných tiskovin a udílením podpor nemajetným hochům, kteří mají povolání ke kněžskému stavu.

Každý katolík se může tohoto apoštolátu zúčastniti modlitbou, prací a peněžitými prostředky. Protože povolání ke kněžskému stavu pochází od Boha, máme častěji Boha o ně prositi, jak nás napomíná sám Božský Spasitel: „Proste Pána žně, aby poslal dělníky na žeň svou.“ Členům se doporučí, aby se denně modlili: „Ó Pane Ježíši, rozmnož počet kněží církve své.“ (Odpustky 100 dní pokaždé. Pius X., 21. února 1912.) — K spolupráci jsou povoláni všichni, kdo mají mezi svěřenými sobě hochy takové, kteří po lidsku souzeno, mají vlohy a povolání pro stav kněžský.

Protože jde o podporování nemajetných hochů, jsou peněžité příspěvky zvláště vítány. Při tom jest možno se zúčastniti:

jako z a k l a d a t e l. Tím je, kdo složí peníz, z jehožto úroků by mohl jeden hoch zcela a nebo z větší části býti udržován.

jako d o b r o d i n e c. Tím je, kdo po 8 let skládá roční příspěvek 2000 Kč

nebo 1000 Kč na celé nebo poloviční volné místo; tímto způsobem umožní se jednomu hochu návštěva gymnasia;

jako vůdce skupiny. Tím je, kdo založí mezi druhy stejného smýšlení skupinu, která každý měsíc zašle určitou nějakou peněžitou částku;

jako dárců. Tím je, kdo věnuje jakoukoliv almužnu.

Členové spolku mohou získati mnoho plnomocných i neplnomocných odpustků. Mimo to denně pamatujeme v modlitbách svých dobrodinců. Měsíčně se slouží dvě mše sv. v opatském chrámu Páně emauzském za všechny živé i zemřelé dobrodince a příznivce „Halěře sv. Vojtěcha“.

Správa.

„Halěř sv. Vojtěcha“ jest kanonicky zřízený spolek, v jehož čele stojí jako protektor J. M. nejdůstojnější pan arcibiskup pražský.

Činnost spolku jest rozšířena na všechny diecése v Čechách a na Moravě. V každé diecési má spolek svého zástupce, jmenovaného příslušným nejd. biskupským ordinariátem.

Ústřední správa spolku jest v Praze; vede ji Správní rada, nejdůst. arcib. ordina-

riátem potvrzená, v níž zasedá zástupce téhož nejduš. arcib. ordinariátu.

Všecky dotazy a příspěvky zasílejte na Správu „Halěře sv. Vojtěcha“, v opatství Emauzském v Praze 13.

2. Papežský ústav sv. Cyrila a Metoda na posvátném Velehradě. „V něm vychovávají se hoši zbožní, nadaní, nezkaženého srdce a dobrého zdraví za tím účelem, aby s pomocí Boží vyrostli v kněze, kteří by v některé řeholi apoštolsky neb misionářsky činné šířili sv. víru po příkladu sv. apoštolů Cyrila a Metoděje slovem i skutkem.“ Má-li tedy kdo hocha takového (10—12letého), jenž touží po takovéto službě Boží, nechť se v příčině další informace obrátí na správu ústavu sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě, Morava.

Ve svém listu ze dne 30. listopadu 1921 k biskupům československým doporučuje sv. Otec Benedikt XV. vřele apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, jenž se v Československu, Polsku, Jugoslavii a Bulharsku utěšeně vzmáhá a zdárně působí. Sv. Otec praví, že se tu katolíkům slovanským otvírá rozsáhlé pole krásné a blahodárné činnosti, aby odloučení od nás bratří slovanští, které neblahý rozkol uvrhl do žalostného stavu, našli cestu k jednotné víře a se vrátili do pravého ovčince a tak se brzo splnilo slovo Páně, že bude jeden ovčinec a jeden pastýř.

3. Malý seminář v Praze-Bubenči, jejíž ordin. list pražský v č. 4. z r. 1922 takto doporučuje:

„Vy jste světlo světa, vy jste sůl země.“
Mat. 5, 13, 14. Skrze biskupy a kněze rozšiřuje Kristus Pán světlo Evangelia a skrze ně rozdává nadpřirozené milosti k očistě a posvěcení duší. Kde není dělníků Kristových, tam nezáří nadpřirozené světlo a tím život duchovní odumírá.

Zdá se, jakoby vnější i vnitřní odpad od Krista úžasně se rozšiřoval. Na vinici Páně jest dělníků málo a stále ubývá jinochů, kteří by se oddali svatě službě Boží.

Třeba by milost povolání ke stavu kněžského přicházela výlučně od Božského Pastýře, přece jen nutno jest, aby i člověk spolupůsobil.

Jedním z prostředků k tomu jest modlitba o kněze, a to o hodné kněze; tu nám doporučuje sám Spasitel. Jeť modlitba výkřikem o pomoc, když poznáváme svou duševní nemohoucnost, a takové modlitbě přislibuje Božský Slitovník vyslyšení.

Jiným prostředkem jest účinná snaha býti nástrojem povolání Božího. V mnohých dětech dřímá jiskra zbožnosti, jež k svému vzplanutí potřebuje často jen malého popudu. Otec a matka mohou náklonnosti svého dítěte pozorovati, duchovní správce a katecheté mohou upozorňovati, sourozenci a přátelé mohou povzbuzovati a na jeho snahách účast bráti.

Třetím prostředkem jest oběť, k níž jest zavázán každý podle svých sil, aby urovnal cestu jinochům, kteří cítí v sobě povolání k stavu kněžskému. Studie jejich vykonávají se nejlépe v církevních ústavech (seminářích, konviktech a s nimi spojených gymnasiích). Důstojné duchovenstvo zajisté se vynasnaží, aby sprostředkovalo přijetí kandidátů do oněch ústavů a bylo jim otcovskými rádci a přáteli za jejich studií.

Kde rodičové nestačí vydržovati chovance ze svého majetku, bude třeba starati se o podporu pro ně. Aby rodičům bylo umožněno dáti na studium syny mající upřímnou vůli věnovati se stavu kněžskému, ustavil se v Praze podpůrný spolek jménem „Halleléř s v. Vojtěcha“ (Praha II., Benediktinský klášter v Emauzích), který za dozoru nejdůstojnějšího Episkopátu sbírá příspěvky a vydatně podporuje studující jinochy. Týž spolek šíří apoštolát modlitby za povolání kněžské a udílí informace, jak budit ve věřících zájem o povolání kněžské. Kéž v každé farnosti arcidiecése Pražské má spolek tento své členy a dobrodince!

Aby studující jinoši chtějící se věnovati stavu kněžskému byli chráněni před zhoubnými vlivy moderní nevěrecké a znemravnělé výchovy a tak co možná největší počet povolání kněžských byl zajištěn, bylo a jest nutno zříditi katolické gymnasium s konviktem. Pražská arcidiecése má takový ústav; je to arcidiecésní gymnasium a

konvikt v Praze-Bubenči, řízený Otci Tova-
ryšstva Ježíšova. Při tomto gymnasiu nyní
jest zřízen t. zv. m a l ý s e m i n á ř, určený
pro jinochy, kteří se chtějí výhradně věno-
vati stavu kněžskému.

Udržování a hospodářské potřeby to-
hoto ústavu vyžadují ročně nesmírného ná-
kladu. Přichází dále v úvahu nezbytné roz-
šíření přístavbou. Toho všeho není možná
docíliti dobročinností pouze několika jed-
notlivců, jak se to z valné části až dosud
dalo, ale jest nutno, aby veškeré arcidie-
céšní duchovenstvo s veškerým lidem, u-
přímně katolicky smýšlejícím, vzalo exi-
stenci a trvání tohoto ústavu za věc svou
vlastní. Nejdůstojnější Arcipastýř žádá tu-
díž naléhavě duchovenstvo arcidiecése
Pražské, aby při každé vhodné příležitosti
doporučelo věřícím v kostele i ve spolicích
podporu arcidiecésního malého semináře
v Praze-Bubenči a aby samo pamatovalo vět-
šími odkazy na nezbytný tento ústav, bez
něhož z ů s t a n e n á š v e l i k ý k n ě ž-
s k ý s e m i n á ř p r á z d n ý. Příspěvky
jest zasílati na „Komité, pečující o arcidie-
céšní malý seminář“ v Praze-Bubenči, Bu-
benečská 299.

Nejdůstojnější Arcipastýř žádá p. t. pp.
vikáře, aby se v každé farnosti tázali při vi-
sitaci na tuto věc a ve správě visitační se
o ní zmiňovali v samostatné rubrice.

Sv. František Saleský praví: „Pro cír-
kev sv. není nic nutnějšího než výchova do-

konalých kněží!“ Sv. Augustin praví: „Zachrániš-li duši svého bližního, svou vlastní určil jsi ke spáse“, k čemuž kterýsi spisovatel dodává: „Jak mnoha duším pomáháš ke spáse, opatříš-li církvi sv. třeba jen jediného kněze! Daruje-li kdo církvi vpravdě zbožného kněze, více jí prospěje, než zřízením drahocenného oltáře. Neboť co nám prospějí nejkrásnější oltáře, není-li apoštolských kněží, kteří by na nich svaté úkony vykonávali?“

O hmotné podpoře seminářů kněžských viz též, co řečeno svrchu ve stati: Důležitost kněžských seminářů str. 22.

Modlitba o dobrého kněze.

Ó Ježíši, věčný Pastýři duší! ach, vyslyš naši modlitbu za naše kněze, vždyť tím vyslyšíš i svou vlastní nekonečnou žádost! Viz! Srdce tvoje bije právě za kněze nejvroucněji a nejněžněji, kněží jsou tvou svrchovanou láskou, v nich všechny duše láskou svou objímáš! Doznáváme, že jsme se stali nehodnými míti kněze bezúhonné; než smilování tvé nekonečně převyšuje naši bláhovost i naši zlobu! Ó Ježíši, pečuj ty sám o to, aby k důstojnosti kněžské jen duše od tebe povolané se povznášely! Osvěcuj velepastýře při jejich volbě, duchovní vůdce v jejich radách a pokynech a vychovatele ve vzdělávání a poznávání

tvého božského povolání! Daruj nám kněze, kteří by se rovnali čistotou andělům a skvěli se dokonalou pokorou, kteří by hořeli svatou láskou Serafínů a pláli hrdinnou obětavostí, kteří by byli plni apoštolské horlivosti jak pro tvou čest a chválu, tak pro spásu a posvěcování duší.

Smiluj se nad tolika nevědomými, jimž mají býti světlem, slituj se nad tolika dělníky, kteří prosebně volají, kdo by je od bludu ochránil a ve jménu tvém spasil, měj soucit s tolika dětmi, dívkami a jinými, kteří hledají, kdo by je zachránil a k tobě přivedl, ustrň se nad tolika trpícími, kteří potřebují těšitele, který by je v srdci tvém potěšil! Pomni, kolik duší může dosáti dokonalosti právě činností kněží vpravdě bezúhonných! Protož, ó Ježíši, dej se znova pohnouti soucitem a ustrň se nad zástupy lidu, kteří lačnějí a žízní! Ach, učiň, ať tvoji kněží celé choré lidstvo k tobě přivedou, aby jimi země ještě jednou byla obnovena, tvá sv. Církev vyvýšena a království Srdce tvého v pokoji utvrzeno.

Neposkvrněná Panno Maria, Matko věčného velekněze a sama kněžko i oltáři, která jsi za svého prvního syna přijala sv. Jana, kněze a miláčka Páně, jenž pak při tobě, ó učitelko a královno apoštolů, ve večeradle stál: ach, přijmi milostivě na své přesvaté rty naši pokornou prosbu a učiň,

ať zazní ozvěnou v Srdci božského Syna tvého, a vypros svou všemohoucí přímluvou církví svého Ježíše stále se obnovující svátky letnic! Amen.

Odpušky: 7 let a 7 kvadragen pokaždé. — Plnomocné měsíčně, kdo modlitbu tuto koná denně po celý měsíc. Podmínky: zpověď, sv. přijímání, návštěva kostela a modlitba na úmysl sv. Otce. — Pius X., 27. X. (9. XI.) 1907.

Povzdech k Pánu Ježíši za kněze.

Ó Pane Ježíši, rozmnož počet kněží v církvi své!

(Odp. 100 dní, Pius X., 21. února 1919.)

Modlitba o kněze.

Smiluj se, ó Bože, podle nevystihlého milosrdenství svého nad lidem svým, kterému se kněžstva nedostává. Shlédni, jak mnohé osady jsou osiřelé, jak mnohé oltáře opuštěny, a jak prostředky milosti, jichž se nám nejdražší krví tvého jednorozného Syna dostalo, v přemnohých chrámech se neudílejí. Vlažnost a lhostejnost ke sv. náboženství se množí čím dále tím více, hříchy a nepravosti vždy směleji se derou v popředí. Vyslyš přece, Otče nej-laskavější, nářky ubohých, vzdechy nemocných a bídu těch, kteří v těchto osiřelých obcích umírají. Sešli jim kněze, aby blaho a radost v opuštěné obce se vrátily, a aby díkučinění a chvalozpěvy na místě svatém opět zaznívaly.

Odpusť nám a našim bratřím, kteří jsme tak veliké neštěstí svými hříchy a nedbalostí svou zavinili. Odvrať od potomků našich veliké to neštěstí, nedopusť, abychom na dlouho duchovní správy byli zbaveni.

Sešli, Otče nebeský, Ducha sv., aby nadchl mnoho jinochů pro svatyni tvou; zachovej v nevinnosti a ctnosti ty, které jsi ke službě své povolal. Vnukni konečně láskyplné srdce lidem zámožným, aby chudé studující a semináře, pomoci potřebující, ochotně podporovali. Vzbud' i mnoho duší zbožných, jež by úpěnlivě a vytrvale se modlily za dorost kněžský.

Za vše to prosíme tě pro zásluhy nej-světějšího Srdce Ježíše Krista a pro bolesti neposkvrněné Panny Marie. Amen.

Modlitba za kněze.

Otče nebeský, jenž ve čtvrtém přikázání velíš modliti se nejen za rodiče, ale i za duchovní a světskou vrchnost, shlédni milostivě na našeho svatého Otce, na našeho Arcipastýře i na naše duchovní správce a na všechny dělníky na svaté vinici tvé a odplañ jim veliká dobrodiní, která prokazují lidu tvému k jeho věčné spáse. Posiluj je v jejich namáhání a strastech a oblažuj je útěchou nebeskou. Uděl jim statečnost a sílu proti nepřítelům tvé sv. církve, kteří násilně a lstivě se zasazují o její záhubu.

Vyzbroj je nebeskou moudrostí, rozněť je svatým zápalem, aby duše sobě svěřené vytrhli z hrozících nebezpečí naší doby.

Ó nejlaskavější Pane Ježíši Kriste, prosíme tě pro nejčistší srdce Panny Marie, na přímluvu svatého Josefa i sv. patronů našich, rač nám dáti hojně svatých kněží — kněží podle tvého nejsvětějšího Srdce. A proto vylévej na katolické kněžstvo milosti, z nejsvětějšího Srdce tvého plynoucí, v míře tak hojné, aby také svět znova čerpal z této plnosti milosti a spasení. Račiž také duše kněží v očištění oblažiti láskou svého nejsvětějšího Srdce a rač prominouti jim tresty přísné spravedlnosti své! Nám pak, věřícím tvým, račiž dáti milost, abychom svým duchovním pastýřům, jakožto nástupcům tvým zde na zemi, s uctivostí, láskou a poslušností byli poddáni. Dej, abychom s nimi byli jedno srdce a jedna duše tak, abychom spolu s nimi jednou v nebeském Jerusalemě tvé milosrdenství chválili na věky. Amen.

D) Konsekrace biskupská.

1. Důstojnost biskupská.

Biskupská důstojnost je vznešená; konáť biskup úřad apoštolský, máje totéž poslání, jaké měli apoštolové. Slovo biskup (z řeckého episkopos) značí dohlizitele, dozorce, tedy představeného jiných. Biskup řídí a spravuje diecési, ohraničené to větší území, a v něm vládne nad věřícími a jejich duchovními správci, jsa při tom sám podřízen autoritě římského papeže, ale má zároveň i účast na správě celé církve. I zaujímá v církvi místo velice důležité a odpovědné; úkol jeho je rozsáhlý a těžký. Proto se vyžaduje, aby biskup byl muž zralý, hlubokého vzdělání, aby měl značnou životní zkušenost a vynikal nejen bezúhonnými mravy, nýbrž i zvláštní způsobilostí k vysokému svému úřadu.

Podle kan. 331 vyžaduje se, aby byl aspoň 30 let stár a nejméně pět let už kně-

zem, aby byl doktorem neb aspoň licenciátem bohosloví nebo církevního práva a ve vědách těch náležitě obeznalý. Posudek o tom, má-li kdo všechny potřebné vlastnosti k úřadu biskupskému, náleží výhradně apoštolské Stolici, kteréž jedině je také vyhrazeno právo biskupy ustanovovati. Jen zvláštní výsadou apoštolské Stolice mají některé kapituly právo voliti biskupa. Výjimkou má také některý arcibiskup jakožto primas právo jmenovati podřízené mu biskupy. V některých zemích povolil sv. Otec panovníkům jaksi v odměnu za platné zvláštní služby církvi prokázané výsadu navrhovati biskupy. Výsada ta byla zcela osobní a přestala tudíž úmrtím oněch vládařů, jak papež Benedikt XV. dne 21. listopadu 1921 výslovně prohlásil. Byl to projev přízně apoštolské Stolice k osobě toho onoho vladaře, ale nebývalo to vždycky na prospěch církve. Také volba biskupa od duchovenstva a lidu nebyla vždycky šťastná, a mohla by volba taková snadno přivoditi všechny ty zlořády, které bývají při volbách poslanců do sněmu. Nejlépe se osvědčuje způsob ten, který se zachovává na př. ve Spojených státech amerických, kde pro osiřelou diecési navrhuji biskupa sousední biskupové s metropolitou po důkladných poradách vespolečných, při čemž se hledí i k návrhu duchovenstva. Sv. Stolica může ovšem i jinak, na příklad od delegátů apoštolských a jiných důvěrníků získati si

známost o mužích, způsobilých k úřadu biskupskému. Žádný kněz nesmí sám o úřad ten se hlásiti, tím méně se oň přímo ucházeti. Tím by již prozrazoval nedostatek potřebné skromnosti. „Nikdo nebere té důstojnosti sobě sám, nýbrž jsa povolán od Boha“ (Žid. 5, 4).

Když je některý kněz za biskupa vyhlédnut, povolá si ho pak apoštolský nuncius, zastupuje u věci té sv. Otce, k sobě a zavede s ním a s dvěma jeho svědky t. zv. informační řízení. Kandidát biskupský přinese si k tomu stručný svůj životopis, vykoná předepsané vyznání víry, a to vše zašle pak nuncius do Říma, kdež se všechno ještě důkladně prozkoumá. Pak teprv jmenuje (prekonisuje) sv. Otec v papežské konsistoři nového biskupa a přidělí mu určitou diecési. Od toho dne již má zvolenec právo nositi odznaky biskupské důstojnosti. Správy pak své diecése ujímá se teprve tím okamžikem, kdy odevzdá potvrzovací buly papežské katedrální kapitule diecése té.

Pro diecése příliš rozsáhlé, v nichž biskup neb arcibiskup na všechny funkce biskupské sám nestačí, zvláště je-li již věkem pokročilý anebo churavý, jmenuje sv. Otec světící biskupy. Nemůže-li biskup pro trvalou neschopnost zastávat úřad svůj, ustanovuje mu sv. Otec biskupa-koadjutora, biskupa-pomocníka, častě-

ji s právem následnictví. Také biskupům světicím a pomocným přiděluje sv. Otec určitou diecési a to v území nevěřících, v Africe a Asii. Tam totiž v nejstarších dobách církve byly kvetoucí osady křesťanské a četné diecése; sv. Jan mluví ve svém Zjevení (kap. 2—3) o církvích v Malé Asii: v Efesu, Smyrně, Pergamu atd. Rovněž tak byla sídla biskupská v severní Africe, ale hordy mohamedánské je zničily, chrámy pak zpustly a staly se z nich rozvaliny. Biskupové i věřící osad těch uprchli jinam do bezpečí. Tací biskupové bývali pak přiděleni biskupům, kteří si jejich pomoci vyžadovali, ale podrželi i dále titul své dřívější diecése. Na památku takovýchto zaniklých diecésí a v naději, že snad jednou zase budou moci býti znovuzřízeny, udílí se nyní světicím biskupům tituly takovýchto diecésí v Asii a v Africe, na příklad Takape (Gabes) v Tunisu, Gadara v Palestíně, Paphos na ostrově Cypru, Hermopolis v Egyptě a pod. Tím se zároveň udržuje stále posloupnost biskupů i v zaniklých diecésích. Světící biskup udržuje aspoň duchovní spojení se svou jinak mu zcela neznámou diecésí tím, že podle kan. 348 občas z lásky za věřící, kteří v ní ještě pozůstali, obětuje mši svatou. Jinak nemá na přidělenou mu diecési pražádného vlivu.

Svěcení jeho jest ovšem totéž jako u biskupa diecésního, jemuž je ve všem k ruce a v jehož zastoupení biřmuje, fary vi-

situje, světí kněze, kostely, oltáře, kalichy atd. Hmotné zaopatření mu dává zpravidla jeho postavení v kapitule neb i jiné, které zároveň zaujímá.

Když sv. Otec nového biskupa ustanoví, vypraví se mu pak z kanceláře apoštolské papežské buly. Svěcení biskupů vyhrazeno sv. Otci, ale týž zmocňuje k tomu onoho biskupa (arcibiskupa), kterého si nový biskup sám zvolí, při svěcení však se musí zúčastniti ještě jiní dva biskupové, mající přízeň apoštolské Stolice a jsoucí s ní ve spojení, v případě pak nezbytnosti aspoň dva benedikovaní opati, nebo když ani těch není v zámořských krajinách, tedy dva kněží-hodnostáři. V breviáři dočítáme se o svatých papežích, kteří za svého pontifikátu třeba i padesát a více biskupů pro různá místa posvětili (konsekrovali). Nyní světívá diecésního biskupa zpravidla jeho metropolita za asistence dvou sufragánů.

2. Roucha a odznaky biskupské.

Vzácná a drahocenná byla roucha, která podle ustanovení Božího oblékal na sebe starozákonní velekněz, hlava kněží a levitů. Jedna byla jako u kněží ostatních z jemného plátna (kmentu); jimi oděn vcházel velekněz do velesvatyně v den smíření. Při ostatních však výkonech oblékal se v roucha zvláštní, velmi skvostná, jimiž

se lišil ode všech kněží (srv. II. Mojž., kap. 28).

Také biskup, velekněz Nového zákona, odívá se v roucha drahocenná, označující vysokou důstojnost jeho úřadu a pobádající k účtě k němu.

Papež Pius IX. ustanovil 27. června 1867, o 1800. výročí mučednické smrti sv. apoštolů Petra a Pavla, pro biskupy celého světa stejný oblek, který nosí mimo liturgické obřady. Je to talár černý s kratšími vrchními rukávy a s límcem,, červeně všechno lemované, s červenými knoflíčky, s fialovým (vlastně červeným) cingulem s třásněmi, mimo to s fialovou čepičkou (*p i l e o l u s*, *z u c c h e t o*, *s o l i d e o*); na nohou červené hedvábné punčochy a střevíce s přezkami. Fialový biret povolil všem biskupům vůbec Lev XIII. 3. února 1888 (Ephem. lit. 1901, p. 210). Černý hedvábný klobouk nízký ozdoben je zelenou šňůrou s třapci; arcibiskupové mají šňůru zelenou, zlatem protkanou; kardinálové šňůru purpurově červenou, zlatem protkanou, a cingulum i zucchetto rovněž purpurové barvy. Přes kleriku obléká biskup lehký hedvábný plášťík (*farajol*), barvy červenavé, kardinál barvy purpurové. Na prsou má biskup, arcibiskup a kardinál pektorál, náprsní kříž na dvojitém řetěze. Práva na tyto odznaky nabývá biskup hned, jak je od papeže pro nějaké biskupství určen,

již před svým posvěcením na biskupa. Stran zuccheta rozhodl tak papež Pius X. dne 2. května 1910. Nosí pak zucchetto stále i při všech posvátných obřadech a při mši svaté, při níž je odkládá od počátku preface do sv. přijímání včetně, jakož i vystavena-li nejsv. svátost.

Při funkcích biskupských má klerik fialovou s knoflíčky barvy rubínové, hedvábné červenavé cingulum s třapci, rochetu s úzkými rukávy, ozdobenými u rukou krajkami s podložkou barvy rubínové. Přes ni obléká ve své diecési mozetu, t. j. fialový límec, červeně lemovaný s malou kápí. V diecési cizí odívá se v mantelet, delší fialový plášť bez rukávů. Přes něj jakož i přes mozetu nosí náprsní kříž. Kříž s ostatky svatých na šňůře zelené zlatem protkané a s třapcem vzadu bere přes mozetu, mantelet, vždycky také ke mši svaté.

Vchází-li slavnostně do svého stoličného kostela, jest oblečen v kápí (cappa maior), dlouhé roucho na způsob úzkého pláště, svrchu hedvábné a barvy rubínové nebo v zimě z bílé kožešiny, a pod ním fialové (s vlečkou) a řasnaté. Přes ně má náprsní kříž (pektorál).

Slouží-li slavnou zpívanou mši sv. s četnou asistencí t. zv. pontifikální mši, jest oděn všemi rouchy biskupskými a vystupuje v plném lesku novozákonního vele-

kněze. Na znamení, že v sobě zahrnuje plnost kněžství a všech sedmero svěcení, obléká na sebe též odznaky jednotlivých svěcení těch a to rochetu na označení čtvera nižších svěcení, tunicelu jakožto podjáhen, dalmatiku jako jáhen, kasuli jako kněz; mitru pak, sandály, rukavice a berlu má jakožto velekněz.

Tunika a dalmatika jsou téhož střihu, jak je mají podjáhen a jáhen, ale jsou z lehkého hedvábí a bez podšívky. Štolu biskup na prsou nepřekládá, nýbrž má ji volně dolů viseti.

Sandály jsou střevíce ozdobně vyšité a značí, že biskup je vždy ochoten jíti kázat evangelium Kristovo.

Rukavice, chránící rukou od poškvrnění, jsou zhotoveny z hedvábí, na hořejší straně jsou ozdobně vyšívány a značí, že skutky biskupovy mají býti bez úhony.

Prsten s drahým kamenem značí spojení biskupovo s jeho diecésí, jakož i jeho věrnost k sv. církvi.

Mitra neboli infule je pokrývka hlavy a skládá se ze dvou částí do špice vybíhajících, připomínajících Starý a Nový zákon. Mitra skvostná bývá bohatě vyšívána a i drahými kameny okrášlená. Mitra obyčejná je ze zlatohlavy, t. j. z látky hedvábné, zlatem protkané. Při funkcích smutečních má biskup mitru jednoduchou, t. j. z bílého hedvábí. Vzadu jsou u mitry při-

šity dva pásy, splývající na šíji. Pásy ty jsou u skvostné mitry rovněž zlatem vyšívány, a na konci mají zlaté třásně. Podobně třásně má i mitra obyčejná; mitra hedvábná má třásně červené z hedvábí. Mitra značí přílbici spásy v boji proti úkladům zlého ducha. Připomíná biskupovi, že má býti svým věřícím v boji tom neohroženým vůdcem.

Berla (lat. pedum), pastýřská hůl nahoře závitovitě stočená, z kovu, stříbrná a pozlacená, různě ozdobená, připomíná biskupovi jeho pastýřský úřad. „Pasiž ovce mé!“ Berla je nahoře ohnutá, což značí mírnost, s jakouž má biskup své stádce spravovati, jakož i praví přísloví: Pod berlou je dobře žíti. Berlou zpodobuje se velmi významně veškerá moc biskupova. Jsouc dole ostrým hrotem zakončena, připomíná biskupovi, že má pobízeti vlažné a lenivé; jsouc po své délce rovná, praví mu, aby byl přísný a spravedlivý ke všem; zahnutý pak vrchol berly upomíná ho, aby k sobě přitahoval bloudící a napravoval chybuující. Tak vykládají spisovatelé liturgií význam berly.

Při úkonech biskupových drží některý z přísluhujících duchovních na nízkém svícnu rozžatou svíci, tak zvanou *vigilans* (bdící), označuje péči, s jakouž má biskup bdíti nad svým stádcem.

Sedí-li biskup na křesle buďto u oltáře nebo na trůně biskupském, klade se

mu na klín t. zv. *gremiale*, hedvábná látka ve způsobě čtverce, bohatě vyšitá a olemovaná. Myje-li si ruce, dává se mu *gremiale* plátěné, vyšívané. Sandály i punčochy pontifikální. rukavice, *tunicela*, *dalmatika*, *manipul*, *štola* a *kasule* i *gremiale* jsou vždy stejné barvy, tedv bílé, červené, fialové, zelené nebo černé. Při pontifikálním rekviem nemá biskup rukavic.

Rouch biskupských smějí užívatí také opati, kteří jsou od biskupa benedikováni, jakož i někteří vyšší hodnostáři církevní, na př. papežští preláti, infulovaní probošti a jiní.

Arcibiskup nosí o některých svátcích a při některých funkcích, zvláště určených, kolem krku ještě *pallium*, pásku to z bílé vlny s dvěma svislými výběžky vpředu a vzadu, do níž všito šest černých hedvábných křížků. Na svátek sv. Anežky dne 21. ledna se světí každoročně v Římě na hrobě sv. Anežky dva beránci, kteří se pak v klášteře benediktinek při kostele sv. Cecilie až do Velikého pátku živí. Na Veliký pátek se beránkové ti zabíjejí — na památku velikonočního beránka v Starém zákoně — a z vlnv jejich tkají se *pallia*. V předvečer svátku sv. Petra a Pavla světí papež *pallia* ta, která se pak uzavírají do drahocenné skříně nad hrobem sv. Petra. Odtud pak se zasílají nově jmenovaným arcibiskupům, kteří jsou zároveň *metro-*

polity. Pallium označuje úzké spojení metropolitů s primátem papežským. Když arcibiskup zemře, dává se mu pallium do rakve.

Papež odívá se při sv. úkonech v táž roucha jako biskup. Na hlavě má mitru, při některých pak funkcích t i a r u, t. j. vysokou kuželovitou, kovovou pokrývku, kolem níž jsou tři koruny nad sebou. Vzadu visí od ní dva pásy, ozdobně vyšívané, se zlatými třásněmi, podobně jako u mitry.

Význam pontifikálních rouch lze poznati též z modliteb, které biskup (pontifikant) říká, když je na sebe bere. Obouvaje střevíce, modlí se:

„Obuj, Pane, nohy mé hotovostí evangelia pokoje a ochraňuj mne v úkrytu svých křídel!“

Když svléká kápi (neb mozetu neb mantelet): „Svlékni se mne, Pane, člověka starého s jeho mravy a skutky a oblec mne v člověka nového, který od Boha je stvořen v spravedlnosti a v svatosti pravdy.“ Když si myje ruce: „Dej, Pane, mým rukám sílu k setření veškeré nečisté skvrny, abych ti sloužiti mohl bez poskvrnění duše i těla.“

K humerálu: „Vlož mi, Pane, na hlavu přílbu spásy, abych odolal všem ďáblovým klamům, přemáhaje lsti všech nepřátel.“ K albě: „Rač mne, Pane, zbílití a očist' mne od mé viny, abych s těmi, kteří své roucho zbílili v krvi Beránka, požíval radostí věč-

ných.“ K cingulum: „Opas mne, Pane, pásem věrnosti a mé ledví ctností cudnosti, i uhas v nich oheň žádostivosti, aby stále ve mně zůstávala síla neporušené čistoty.“

Když bere náprsní kříž: „Račiž mne, Pane Ježíši Kriste, ochrániti od všech úkladů všech nepřátel znamením nejsvětějšího kříže svého a račiž mi nehodnému služebníku tvému popřáti, abych, jako nosím na prsou svých tento kříž s ostatky tvých svatých, tak i zachoval vždycky v paměti nejen památku umučení ale i vítězství svatých mučedníků.“

Bera štolu: „Vrať mi, Pane, prosím snažně, roucho nesmrtelnosti, jehož jsem pozbyl hříchem praotce našeho, a ačkoli nehoden se opovažuji přistoupiti k tvému svatému tajemství s touto ozdobou, dejž, ať si zasloužím v ní se na věky radovati.“ K tunicele: „Rouchem radosti a šatem veselí odějž mne Pán.“

K dalmatice: „Oděj mne, Pane, oděvem spásy a rouchem radosti a pancířem spravedlnosti obal mne vždycky!“

K rukavicím: „Obal, Pane, ruce mé čistotou nového člověka, jenž s nebe sstoupil, abych, jako Jakob tvůj milený, maje ruce obaleny kůžkami kozlečímí a podav otci oblíbený jeho pokrm a nápoj, dosáhl otcovského požehnání, tak i já, přinášeje svýma rukama spasitelnou oběť, zasloužil si požehnání tvé milosti. Skrze Pána našeho

Ježíše Krista, Syna tvého, jenž sebe sama v podobě těla hříšného za nás obětoval.“

Ke kasuli: „Pane, jenž jsi řekl: „Jho mé je sladké a břímě mé lehké, uděl, ať je tak nosím, abych mohl dojít tvé milosti.“

K mitře: „Vlož mi, Pane, na hlavu přilbu spásy, abych z úkladů starého nepřítele a všech nepřátel mých vyšel bez úrazu.“

Navlékaje prsten: „Ozdob, Pane, prsty mého srdce i těla ctností a obklop je posvěcením sedmerotvárného Ducha.“

Navlékaje manipul (u oltáře ke konci stupňových modliteb): „Prosím, Pane, ať si zasloužím nositi manipul s myslí žalostnou, abych s plesáním obdržel díl se spravedlivými.“

Takto jsa oděn (až na manipul), vezme biskup berlu a jde k oltáři. A tak právě i oděn vychází po své konsekraci jako nový biskup od oltáře a jde pak kostelem, žehná vpravo i vlevo lid, jak o tom bude dále ještě řeč.

Slouží-li biskup tichou mší svatou, koná všechno jako kněz až na některé malé odchylky. Biskup obléká mešní roucha vždycky u oltáře, s něhož se mu podávají, a má k přísluze některého kněze nebo klerika. Manipul obléká až ke konci stupňových modliteb. Přísluhující klerik drží rozžatou svíci (vigilans). Při mytí rukou užívá větší konvice s mísou a myje si ruce

též po obvyklé abluci prstů po sv. přijímání. Modlitby mešní, které jsou na kanonických tabulkách (uprostřed oltáře, na straně evangelní a epištolní), říká z knihy zvláštní, řečené k á n o n. Proto se před mší sv. ony tabulky s oltáře odstraňují. Požehnání ke konci mše sv. udílí biskup, žehnaje věřící t r o j í m křížem. Po mši sv. biskup svléká bohoslužebná roucha rovněž u oltáře a ne v sakristii.

3. Obřady svěcení na biskupa.

Svěcení smí se konati jen v neděli neb ve svátek apoštola (kan. 1006); v jiný zasvěcený svátek jenom s povolením apoštolské Stolicе. Máť konsekrace ta důležitý význam pro věřící, a proto je záhodno, aby se konala v den, kdy i věřícím je možno jí se četně zúčastniti.

Ten den před svěcením má se i světitel i svěcenec postiti.

Svěcení děje se zpravidla v kostele katedrálním té diecése, pro niž nový biskup jest ustanoven, jinak také v metropolitním chrámu Páně, za účastenství celé kapituly.

Pro světitele připraví se v kostele všechno tak, jako když slouží pontifikální mši sv. Na kredenc dá se ještě sv. křížmo a skýva chleba na otření prstu. Mimo faldistorium pro světitele přichystají se ještě tři křesla před oltářem pro svěcence a jeho dva asistující biskupy.

Poblíže hlavního oltáře připraví se zvláštní kaple pro svěcenec anebo se opodál v presbytéri uchystá zvláštní oltář, u něhož se svěcenec obléká, a částečně mši sv. slouží. Na oltáři tom přichystají se pro něho pontifikální roucha barvy bílé, i když snad formulář mešní toho dne předpisuje barvu jinou. Na kredenc opodál dají se dvě veliké svíce, krásně ozdobené, dva chleby, jeden pozlacený, druhý postříbřený, jakož i soudek vína červeného a druhý soudek vína bílého. Všechno to obětuje pak svěcenec při ofertorium světiteli. Chleby a soudky ozdobeny jsou znaky světitelovými a svěcencovými. Jestli nutno, aby biskup měl svůj zvláštní znak (erb), jímž by mohl označiti vedle svého podpisu všechny listiny, mající mnohdy důležitý dosah, aby se nemohly tak lehce padělati.

Na kredenc přichystá se též plátěná svinutá páska k ovinutí hlavy při pomazání sv. křížmem. Dále delší svinutá páska, do níž nový biskup klade sepjaté ruce, pomazané sv. křížmem. Pak také hřeben na úpravu vlasů, když svěcenci pomazána hlava sv. křížmem. Mimo to dá se na kredenc ještě nová berla pro svěcenec, dále mitra a prsten biskupský.

V ustanovenou hodinu očekává svěcenec, oděn ve fialovou kleriku s cingulem, v rochetu, mantelet a mozetu, drže fialový biret v ruce, s oběma asistujícími biskupy,

právě tak oblečenými, u dveří velechrámu světitele, jenž je oděn v kápu. Všichni ubírají se pak k hlavnímu oltáři za četného doprovodu duchovenstva přísluhujícího. Svěcenec i každý biskup má k ruce svého ceremoniáře.

Světitel ustrojí se v roucha biskupská buďto na svém trůnu, koná-li se svěcení v jeho katedrále, nebo u křesla na straně epištolní, je-li konsekrace v kostele cizím. Svěcenec obleče u oltáře onoho, zvlášť připraveného, sandály, humerál, albu, cingulum, štolu (křížem přes prsa, ještě jako kněz) a pluvíál; v ruce drží biret. Jeho asistující biskupové oblekou přes rochetu humerál, štolu a pluvíál — barvy podle mešního formuláře — a bílou mitru.

Světitel i svěcenec vykonají potichu přípravné modlitby ke mši sv. a příslušné modlitby při oblékání posvátných rouch.

Když jsou hotovi, přistoupí všichni k oltáři, světitel usedne na křeslo uprostřed, a před ním usedne svěcenec (zvolenec), má je po stranách asistující biskupy, kteří sedí tak, že hledí tváří přímo na sebe.

Pak vstanou všichni tři, mezitím co světitel u oltáře sedí, zvolenec sundá biret, oba asistující biskupové odloží mitry a starší z nich — na pravici — osloví světitele takto:

„Nejdůstojnější otče, svatá matka církev katolická žádá, abyste tohoto přítomného kněze povýšil vložením naň břemene biskupského.“

Světitel: „Máte apoštolský mandát?“

Starší asistující biskup: „Máme.“

Světitel: „Ať se přečte!“

Poté notář neb tajemník světitelův vezme z rukou přísluhujícího staršího biskupa papežské buly a stojí na straně epištolní, hlasitě je celé přečte. Mezitím biskupové sedí na svých křeslech s hlavou pokrytou.

Papežské buly.

I.

N. biskup, sluha sluhů Božích.

Milovanému synu N. N., zvolenému biskupu N., pozdrav a apošt. požehnání. Od věčného knížete pastýřů Naši skromnosti svěrený úřad řídití, pásti a spravovati celou církev, ukládá nám břímě co nejbedlivěji o to dbáti, aby všem biskupským stolcům byli dáni tací představení, kteří by i znali i mohli spasitelně vésti stádce Páně. Ježto pak biskupský stolec N., jehož poslední biskup byl N. N., jeho odchodem (úmrtím) nyní uvolněn, My, chtějíce se vhodně postarati o stolec ten i jeho stádce Páně, tebe, jenž nyní zaujímáš postavení po úradě s Našimi ctihodnými bratřími svaté římské církve kardinály pro uprázdněný onen stolec biskupský z moci apoštolské volíme, tebe jemu za biskupa a pastýře dáváme, péči, správu a řízení toho stolce N. tobě v duchovních i časných věcech zcela svěřujeme se všemi

právy, výsadami, břemeny a závazky, které jsou spojeny s pastýřským úřadem tím. Chceme pak a nařizujeme, žes povinen, po splnění všeho, co podle práva splniti jest, dříve než biskupské svěcení přijmeš, do rukou katolického biskupa, kteréhokoli si zvolíš, který je v přízni apoštolské Stolicе a s ní ve spojení, vykonati obvyklé přísahy podle formulářů zde připojených, a formuláře ty nebo jejich opisy, podepsané tebou a oním biskupem, jakož i opatřené pečeti tvou a pečeti jeho, do šesti měsíců poslati apoštolské kanceláři. Tímto listem dáváme zároveň onomu biskupu, kterého si k tomu zvolíš, právo i rozkaz přijmouti od tebe ony přísahy jménem Naším i jménem římské církve. Chováme pak pevnou naději a důvěru, že za dobrotivé pomoci Boží zmíněný biskupský stolec N. tvou pastýřskou péčí a účinnou horlivostí bude úspěšně spravován a že mu z toho vzejde blaho duchovní i časné.

Dáno v Římě u sv. Petra leta Páně. . . . dne . . . , měsíce . . . , v . . . roce Našeho pontifikátu.

Pečeť.

N. kardinál N.,
státní tajemník.

Ještě 3 jiné podpisy.

Bula tato je pro biskupa světícího, jenž dán biskupu diecésnímu na pomoc, přiměřeně pozměněna.

II.

N. biskup, sluha sluhů Božích.

Milovanému synu N. N., zvolenému biskupu N., pozdrav a apoštolské požehnání. Tímto udělujeme tobě, jehož jsme dnes za biskupa N. vyvolili, milerádi právo, abys mohl svěcení biskupské přijmouti mimo Řím, a to od kteréhokoli katolického biskupa, kterého si vybereš, za asistence dvou jiných katolických biskupů, kteří jsou v přízni apoštolské Stolice a s ní ve spojení. Přísně však nařizujeme a poroučíme, aby ses ani ty neopovážil ono svěcení přijmouti, ani aby ti je biskup tebou zvolený udělil, dokud vyznání víry neučiníš a obvyklých přísah nevykonáš podle formulářů zde připojených; načež onomu biskupovi dovolujeme jménem Naším a jménem římské církve právo svěcení to uděliti. Chceme pak, jestliže byste, čehož Bůh uchovej, proti tomuto Našemu rozkazu ty a zvolený tebou biskup jednali, abyste oba bez výroku soudního propadli trestu suspense od výkonů úřadu biskupského a správy biskupství vašich jak ve věcech duchovních tak i časných.

Dáno v Římě u sv. Petra

N. kardinál N.,
státní tajemník
a jiné podpisy.

III.

N. biskup (jako výše) . . .

Milovaným synům, kapitule kostela N., duchovenstvu i věřícímu lidu města a diecése N. pozdrav a apoštolské požehnání. Po úradě s ctihodnými bratřími Našimi svaté římské církve kardinály vyvolili jsme dnes z moci apoštolské milovaného syna N. N. . . . v N. . . . pro biskupský stolec N. a dali jsme mu ho za biskupa a pastýře. Pročež vás všechny napomínáme a zavazujeme, abyste řečeného N., zvoleného biskupa, přijali jakožto otce a pastýře duší vašich a k němu náležitou úctu chovali a spasitelným jeho napomenutím a rozkazům povinnou prokazovali poslušnost a úctu, tak aby on s radostí našel ve vás oddané syny a vy v něm laskavého otce. Chceme pak a nařizujeme, aby váš nynější správce diecése o to měl péči a zařídil, by tento Náš list byl nejen přečten v nejbližší schůzi kapitulní, ale i v nejbližší den sváteční ve velechrámu stoličném.

Dáno v Římě . . . (jako výše*)

*) Má-li býti svěcen arcibiskup — metropolita, t. j. duchovní hlava církevní provincie, vydá papež ještě také list k jeho podřízeným biskupům sufragánům. V listu tom dává jim zprávu o ustanovení metropolity, ukládá jim úctu a poslušnost, kterou jsou mu povinni vzdávati, aby vzájemná láska jich všech přinesla hojný užitek pro blaho duší. Nakonec jim uděluje apoštolské požehnání.

Buly, psané na pergameně písmem ozdobným a se začátečními písmenami ozdobnými barevnými a zlačenými okrasami, prošity jsou hedvábnou šňůrou, jejíž konce sevřeny jsou olověnou pečetí.

Když papežské buly přečteny, řekne světitel: Bohu díky!

Poté zvolenec přistoupí k světiteli a kleče před ním, říká tuto přísahu:

Přísaha.

Já N., zvolenec kostela N., od této chvíle i nadále budu věrný a poslušný blahoslavenému Petru, apoštolu i svaté římské církvi a pánu našemu N., papeži N., i jeho nástupcům, řádně nastoleným. Nezúčastním se ani radou ani souhlasem ani skutkem, by život neb jediný úd ztratili, ani aby byli zlovolně jati, ani aby na ně násilně ruce jakkoli-
věk byly vloženy, neb se jim bezpráví jinak stalo pod jakoukoli záminkou. Úmysl svůj, který mi svěří buď sami neb svými posly neb dopisy, na jejich škodu vědomě nikomu neprozradím. Papežství římské i práva svatého Petra pomohu jim proti každému udržeti i hájiti, pokud můj úřad dovolí. S vyslancem apoštolské Stolicе při jeho příchodu i odchodu uctivě budu nakládati a v jeho potřebách budu ho podporovati. Práva, přednosti, výsady a vážnost svaté římské církve, pána našeho papeže a zmíněných jeho

nástupců budu hledět zachovati, hájiti, rozmnožiti a zvýšiti. Ani radou ani skutkem ani jednáním nebudu účasten ničeho, kde by se proti samému pánu našemu nebo proti téže římské církvi něco zlého nebo škodlivého osobám, právu, přednosti, stavu a moci jejich strojilo. A kdybych se dověděl, že se něco takového chystá neb připravuje, všemožně tomu zabráním, a jak jen nejrychleji budu moci, oznámím to témuž našemu pánu neb jinému, skrze něhož by to mohlo dojít k jeho vědomosti. Pravidla svatých Otců, usnesení, ustanovení neb zařízení, vymínění, opatření a rozkazy apoštolské všemi silami budu zachovávat i přičiním se, aby je i jiní zachovávali. Kacíře, rozkolníky a protivníky téhož našeho pána a jeho nástupců budu všemožně stíhati a proti nim vystupovati. Pozván na sněm, dostavím se, leč by mi bránila překážka zákonitá. Prahy (chrámy) apoštolů každého třetího roku*) osobně navštívím a vydám našemu pánu neb zmíněným jeho nástupcům počet z celého svého pastýřského úřadování, jakož i ze všech věcí, vztahujících se jakkolivěk k stavu mé diecése, ke kázni duchovenstva i lidu, dále k spáse duší, mé péči svěřených, a navzájem přijmu pokorně rozkazy apoštolské a

*) Podle novějšího kánonu 340 § 1. jsou biskupové všichni povinni každých pět let podávat sv. Otci zprávu o stavu diecése a mají se k tomu osobně dostaviti do Říma; biskupové mimoevropští vždy za deset let.

vyplním je co nejsvědomitěji. Bude-li mi brániti zákonitá překážka, vykonám všechno to, co výše řečeno, spolehlivým poslem, k tomu zvláště zmocněným, ze středu mé kapituly nebo jiným hodnostářem církevním nebo jinak vynikajícím, anebo, kdyby takových nebylo, některým knězem diecésním, světským nebo řeholním, osvědčených mravů a zbožnosti, jenž by o všem svrchu řečeném plnou znalost měl. O takovéto pak překážce podám platné důkazy kardinálu svaté římské církve, jenž je předloží v sboru posvátného sněmu, a pošlu je svrchu řečeným poslem.

Statků pak příslušejících k mé výživě ani neprodám ani nerozdám ani je nedám v zástavu ani ne znova za léno, ani jich nijak nezcizím, třeba bych měl i souhlas kapituly mého kostela, bez souhlasu římského papeže. A kdybych něco zcizil, chci propadnouti trestům, které samosebou na skutek ten podle příslušného ustanovení vyrčeny jsou.“

Světitel drží na klíně knihu evangelií, otevřenou, dolejškem k zvolenci, jenž kleče, říká:

„K čemuž mi dopomáhej Bůh a tato svatá Boží evangelia!“

Zvolenec dotkne se evangelia oběma rukama.

Světitel řekne:

„Bohu díky!“

Nyní následuje t. zv. v ý s l e c h; světitel čte hlasitě, co následuje, asistující dva

biskupové, majíce mitry na hlavách, říkají zároveň se světitelem všechno potichu.

Světitel: Starobylé svatých Otců ustanovení učí a přikazuje, aby ten, kdo se k úřadu biskupskému volí, dříve co nejobedlivěji zkoumán byl se vší láskou o víře ve svatou Trojici, a tázán byl na různé věci a mravy, které dozorčímu úřadu tomu přísluší a které nutno zachovati podle výroku apoštola: „Rukou nevzkládej ukvapeně na nikoho.“*) A aby také ten, kdo posvěcen býti má, byl poučen, kterak postaven v takovém důstojenství má se chovati v církvi Boží; a aby se nemohla činiti výtky těm, kteří naň posvěcující ruce vzkládají. Takto tedy oprávněni a podle příkazu tážeme se tě, nejmilejší bratře, v upřímné lásce, zdali všechnu svou moudrost, které schopen jsi podle své přirozenosti, smyslu božského Písma chceš přizpůsobiti?

Zvolenec povstane, sejme biret a odpoví:

Ano, z celého srdce chci ve všem souhlasiti a poslušen býti.

Tímž způsobem odpovídá i na další otázky.

Světitel: Chceš lid, pro nějž svěcen býti máš, slovem i příkladem učiti všemu, co z božských Písem vyrozumíváš?

Zvolenec: Chci.

Světitel: Chceš ústní podání pravověrných otců, jakož i usnesení a ustanovení sva-

*) I. Tim. 5, 22.

té a apoštolské Stolice uctivě přijímati, jim učiti a je zachovávat?

Zvolenec: Chci.

Světitel táže se: Chceš blahoslavenému Petru, apoštolu, jemuž od Boha dána moc vázati i rozvazovati, a jeho náměstků, pánu našemu, panu N., papeži N., jakož i jeho nástupcům, římským biskupům, ve všem prokazovati věrnost, podřízenost a poslušnost podle kanonických předpisů?

Odpověď: Chci.

Otázka: Chceš mravy své ode všeho zlého zdržovati a pokud budeš moci s pomocí Boží k dobrému je obracet?

Odpověď: Chci.

Otázka: Chceš čistotu a střízlivost s pomocí Boží zachovávat a učiti?

Odpověď: Chci.

Otázka: Chceš se zcela věnovati věcem božským a vzdalovati se věcí světských i mrzkých zisků, jak ti při křehkosti lidské jen možno bude?

Odpověď: Chci.

Otázka: Chceš pokoru a trpělivost sám v sobě zachovávat a i jiné podobně učiti?

Odpověď: Chci.

Otázka: Chceš býti k chudým a pocestným a ke všem potřebným pro jméno Páně laskavý a milosrdný?

Odpověď: Chci.

Pak mu řekne světitel:

'Toto všechno a ostatní dobra uděliž tobě Pán a ochraňujž tě i posiluj ve všem dobrém!

Všichni odpoví: Amen.

Otázka: Věříš podle poznání a chápavosti svého rozumu v svatou Trojici, Otce i Syna i Ducha svatého, jednoho Boha všemohoucího, a v celé božství ve svaté Trojici téže bytnosti, téže podstaty, stejně věčnou, stejně všemohoucí, jedné vůle, moci a velebnosti, tvůrce všech tvorů, od něhož je všechno, skrze nějž všechno a v němž všechno, co je na nebi i na zemi viditelného i neviditelného, tělesného i duchovního?

Odpověď: Souhlasím a tak věřím.

Otázka: Věříš, že každá jednotlivá osoba v svaté Trojici je Bůh jeden, pravý, úplný a dokonalý?

Odpověď: Věřím.

Otázka: Věříš v Syna Božího, Slovo Boží od věčnosti zrozené z Otce, stejné bytnosti, stejné všemohoucnosti, ve všem rovného Otci v božství, v čase narozeného od Ducha svatého z Marie, ustavičné Panny, s duší rozumnou, majícího dvoje narození, jedno — a to věčné z Otce — a druhé časné — z matky, Boha pravého i člověka pravého, vlastního v obojí přirozenosti a dokonalého, nikoli za vlastního přijatého ani zdánlivého jen, nýbrž jediného a jednoho Syna Božího ve dvou přirozenostech

a ze dvou přirozeností, ale ve zvláštnosti jedné osoby, jenž jakožto Bůh nemohl trpět ani umřít, ale jakožto člověk pro nás i pro naše spasení trpěl, a to opravdově na svém těle, a pohřben jest a třetího dne vstal z mrtvých opravdovým těla vzkříšením; (věříš, že) čtyřicátého dne po vzkříšení s tělem, jímž z mrtvých vstal, i s duší vstoupil na nebesa, sedí na pravici Otce, odkudž přijde soudit živých i mrtvých, a odplatí každému podle skutků jeho, buďto dobrých nebo zlých?

Odpověď: Souhlasím a tak všechno věřím.

Otázka: Věříš také v Ducha svatého, zcela a dokonale i opravdově Boha, vycházejícího z Otce i Syna, ve všem rovného a téže bytnosti, téže všemohoucnosti, téže věčnosti ve všem jako Otec i Syn?

Odpověď: Věřím.

Otázka: Věříš, že tato svatá Trojice nejsou tři bohové, nýbrž jeden Bůh všemohoucí, věčný, neviditelný a nezměnitelný?

Odpověď: Věřím.

Otázka: Věříš, že svatá katolická a apoštolská církev jest jen jediné pravá církev, v níž se udílí jeden pravý křest a pravé odpuštění všech hříchů?

Odpověď: Věřím.

Otázka: Zavrhuješ také každé bludařství, pozvedající se proti této svaté církvi katolické?

Odpověď: Zavrhuji.

Otázka: Věříš také v pravé vzkříšení tohoto těla, které teď máš, a v život věčný?

Odpověď: Věřím.

Otázka: Věříš také, že původcem Nového i Starého zákona, zákona a proroků a apoštolů jest Bůh a Pán všemohoucí?

Odpověď: Věřím.

Poté praví světitel:

Tuto víru ať v tobě, nejmilejší bratře v Kristu, rozmnoží Pán k pravé a věčné blaženosti!

Všichni odpoví: Amen.

Vlastní obřady.

Po výsledku vedou asistující biskupové zvolence k světiteli, on před ním poklekně a na znamení úcty mu políbí ruku. Světitel pak, odloživ mitru, počne stupňové modlitby obvyklým způsobem, při čemž zvolenec stojí opodál po jeho levici. Biskupové-asistenti konají stupňové modlitby se svými ceremoniáři u svých sedadel.

Po stupňových modlitbách světitel vystoupí k oltáři, políbí oltář a počátek evangelia ze mše sv. toho dne a okuřuje oltář (je-li mše sv. zpívaná), a pak jde na své místo na biskupském trůnu nebo na faldistoriu a pokračuje ve mši sv. až do Aleluja neb posledního verše traktu výlučně.

Biskupové-asistenti odvedou zvolence k jeho oltáři, kdež on odloží pluviál, a říká pak žalmy a přípravné modlitby ke mši svaté. Pak si vezme pektorál a štolu, kteréž nepřekládá na prsou, nýbrž má ji volně dolů. Pak obleče tunicelu, dalmatiku, kasuli, manipul a přistoupí k svému oltáři. Maje po pravici i levici asistující biskupy, slouží celou mši sv. až do Aleluja neb do posledního verše traktu neb sekvence výlučně. Při „Pán s vámi!“ neobrací se k lidu, jak bývá při jiných mších sv.

Mše svatá slouží se podle formuláře toho dne. K oraci mešní přidá se kolekta za zvolence a ukončí se s ní jedním závěrem: Skrze Krista . . .

Kolekta ta zní:

Všemohoucí Bože, budiž přítomen prosbám našim, aby, co pokornou naší službou vykonati jest, účinkem tvé moci bylo vyplněno, skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, jenž s tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh, po všechny věky věkův.

R. Amen.

Po Graduale neb traktu neb sekvenci před posledním veršem světitel usedne na svém křesle před oltářem s mitrou na hlavě. Biskupové přivedou k němu zvolence, jenž sejme biret a hluboce se světiteli pokloní. Též asistující biskupové poklonou

vzdají čest světiteli. Pak všichni usednou tak jako na počátku. Světitel pak praví:

Biskupu náleží souditi, vykládati, posvěcovati, světiti, obětovati, křtiti a biřmovati.

Pak všichni povstanou a světitel praví:

Modleme se, nejmilejší bratři, aby všemohoucí Bůh, pečuje ve své dobrotivosti o blaho církve, udělil tomuto zvolenci hojnost své milosti. Skrze Krista, Pána našeho.

R. Amen.

Nyní pokleknou světitel před svým faldistoriem a asistenti-biskupové u svých sedadel, majíce všichni mitry na hlavách. Zvolenec pak položí se na zem po levé straně světitelově, tváří k zemi. Všichni přísluhující kleknou a zpívají (čtou) se litanie ke všem svatým (viz str. 92), při nichž po prosbě: „abys všem věrným zemřelým...“ světitel vstane a děláje kříže nad zvolencem, máje mitru na hlavě a berlu v levici, říká (neb zpívá):

Abys tohoto přítomného zvolence pože † hnati ráčil.

R. Tě prosíme, uslyš nás!

Abys tohoto přítomného zvolence pože † hnati a osvě † titi ráčil.

R. Tě prosíme, uslyš nás!

Abys tohoto přítomného zvolence pože † hnati, osvě † titi a posvě † titi ráčil.

R. Tě prosíme, uslyš nás!

Totéž říkají a spolu kříže nad zvolencem dělají biskupové asistující, klečíce u svých sedadel.

Pak se dokončí litanie (viz str. 97) obvyklým způsobem, načež všichni vstanou a následují hlavní obřady. Světitel usedne na své křeslo a zvolenec poklekne před ním. Světiteli se podá kniha evangelií nebo misál, kterouž knihu on rozevřenou za pomoci asistujících biskupů vloží na šíji a ramena zvolence tak, aby se dolní část knihy dotýkala šíje jeho a hořejší jeho ramenou, tištěným vnitřkem dolů. Kaplan (ceremoniář) zvolencův pak udržuje knihu tu v té poloze stále, až se zvolenci položí do rukou (ke konci svěcení).

Poté světitel i oba biskupové-asistenti dotýkají se hlavy zvolence oběma rukama a (všichni tři) říkají:

Přijmi Ducha svatého!

Načež světitel povstane, říká (bez mitry):

Pane, buď milostiv prosbám našim, nakloň nad tímto služebníkem svým roh milosti kněžské*) a vylij naň sílu svého požehnání. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, jenž s tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh.

Pak pokračuje s rukama rozpjatýma:

Po všechny věky věkův.

R. Amen.

W. Pán s vámi!

R. I s duchem tvým.

*) Roh milosti kněžské, t. j. milost, v nejhojnější míře.

N. Vzhůru srdce.

I. Máme k Hospodinu.

N. Díky vzdávejme Hospodinu, Bohu našemu!

I. Hodno i spravedlivo jest.

Opravdu hodno jest i spravedlivo, slušno i spasitelné, abychom tobě vždy a všude díky vzdávali, Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, jenž jsi čest všech hodností, které tvé slávě slouží ve svatých stupních svěcení. Bože, jenž jsi Mojžíše, služebníka svého, tajným, důvěrným sdělením mezi jinými důkazy nebeského významení poučil také o způsobu kněžského obleku a vyvoleného Arona tajemným rouchem k posvátným úkonům kázal odíti, aby pozdější potomstvo z příkladu předků si vzalo poučení, a žádnému věku nechyběla znalost tvé nauky. A když u praotců již sám zevnějšek předobrazení vzbuzoval úctu, aby u nás tím spíše působilo splnění skutečnosti nežli záhady předobrazů. Neboť oděv onoho starozákonního kněžství označuje ozdobu naší duše a velekněžskou slávu, již nám nedoporučuje skvělost obleku, nýbrž lesk duší. Vždyť i v tom, co tehdy tělesným pohledům lahodilo, mělo se spatřovati spíše to, co se tím označovalo. A pročez tomuto služebníku svému, jehož jsi k službě velekněžské vyvolil, uděl tu milost, aby v jeho mravech a skutcích zářilo to, co onen obal v lesku zlata, v třpytu drahých kame-

nů a v rozmanitosti různé práce naznačoval. Dopln v knězi svém plnost tvé služby a posvěť jej, ozdobeného veškerou slávou, rosou nebeského pomazání!

Jeden z ceremoniářů ovine nyní hlavu zvolence dlouhou bílou rouškou (aby při pomazání sv. olej nepřišel k znesvěcení), světitel pak obrácen k oltáři zanotuje hymnus: „Veni Creator Spiritus“, v němž ostatní pokračují — jako při svěcení na kněze, srv. str. 127.

Po první sloce světitel vstane a usedne sejme prsten a rukavice, navleče opět prsten, omočí palec pravé ruky ve sv. křížmu a maže svěcenci hlavu a to nejprv děláje na tonsuře kříž a pak ji celou potře sv. křížmem, říkáje:

Pomazána a posvěcena budiž hlava tvá požehnáním nebeským, k hodnosti biskupské!

A děláje pravicí nad hlavou zvolence třikrát kříž, doloží:

Ve jménu Ot † ce i Sy † na i Ducha † svatého.

Ř. Amen.

Světitel: Pokoj tobě!

Ř. I s duchem tvým.

Biskup si otře palec a po ukončení hymnu „Veni Creator“ odloží mitru a pokračuje v prefaci s rozpjatýma rukama takto:

Toto (pomazání) ať se hojně vlévá na jeho hlavu, ať stéká na jeho rty, ať se rozleje po okraji celého jeho těla, aby moc Ducha tvého i jeho vnitřek naplnila i jej zvenčí ochraňovala. Ať v něm oplývá stálost víry, čistota lásky, upřímnost pokoje! Krásné ať jsou milostí tvou nohy jeho k zvěstování pokoje, k zvěstování věcí dobrých (Řím. 10, 15). Dejž mu, Pane, dar hříšníky s tebou smiřovati a obracetí slovem i skutky, mocí divů i zázraků. Řeč jeho i kázání neděj se svůdnými slovy lidské moudrosti (I. Kor. 2, 4), nýbrž osvědčením ducha a moci. Dej mu, Pane, klíče království nebeského, aby moci, kterou udílíš, k stavění, ne však k boření užíval, ale jí se nevychloubal. Cožkoli sváže na zemi, ať je svázáno i na nebi, a cožkoli rozváže na zemi, ať je rozvázáno i na nebi (Mat. 18, 18). Kterým zadrží hříchy, ať jsou zadrženy, a kterým odpustí, ty sám odpusť! Kdo by mu zlořečil, ať sám je zlořečený, a kdo mu bude žehnati, ať je požehnáním naplněn! Ať jest služebníkem věrným a opatrným (Mat. 25, 21), abys ho, Pane, ustanoviti mohl nad čeledí svou, aby jim dával pokrm včas (Žalm 144, 15) a byl úplným obrazem člověka dokonalého. Ať jest v pečlivosti neúnavný, v duchu horlivý, ať nenávidí pýchu, pokoru však a pravdu ať miluje, a ať se jí nikdy nespustí, nepřekonán ani chválou ani bázní. Ať nevydává světlo za tmou, ani tmou za světlo; ať nejmenuje zlo do-

breem a dobro zlem! Ať je lidem moudrým i nemoudrým k službám, aby dosáhl ovoce z duchovního pokroku všech. Dejž mu, Pane, stolec biskupský, aby řídil církev tvou a lid jemu svěřený. Ty mu budiž vážností, ty mu budiž mocí, ty mu budiž silou! Rozhojni nad ním své požeť hnání a svou milost, aby se tvým darem stal způsobilým vyprošovati stále tvého milosrdenství a tvou milostí mohl trvati v zbožnosti.

Biskup sepne ruce a říká potichu, ale tak, by ho kolemstojící slyšeli:

Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, jenž s tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh, po všecky věky věkův.

R. Amen.

Biskup zanotuje antifonu, v níž kůr pokračuje:

Masť na hlavě, která stéká na bradu, na bradu Aronovu, která splývala na lem jeho roucha; udělil Pán požehnání na věky.

Ž a l m 132.

Hle, jak je to dobré a utěšené,
přebývají-li bratři svorně!
Je to jako vonný olej na hlavě,
který stékal na bradu,
na bradu Aronovu, která splývala
na lem jeho roucha,
jako hermonská rosa, která se snáší

na sionskou horu,*)
ježto tam udílí Pán požehnání
a život na věčné časy.
Sláva Otci i Synu i Duchu svatému,
jakož byla na počátku i nyní i vždycky
až na věky věkův. Amen.

Opakuje se antifona: Masť na hlavě...

Hned na počátku antifony dá se zvolenci dlouhá bílá plátěná rouška kolem krku tak, aby splývala dolů a mohla se po pomazání rukou svázati v uzel.**)

Světitel usedne a vezme mitru na hlavu a maže zvolenci obě ruce, které mu on drží otevřené vedle sebe dlaní vzhůru, sv. křížmem tak, že dělá kříž od palce pravé ruky k ukazováku levé ruky a pak od palce levé ruky k ukazováku pravé ruky, načež celou plochu obou rukou pomáže, říkáje:

Pomazány buďtež tyto ruce olejem posvěceným a křížmem posvěcujícím, jako pomazal Samuel Davida krále a proroka, (II. Král. 5., 3.), tak ať jsou pomazány a posvěceny!

*) Nejvíce rosy padá v Palestině v krajinách kolem hory Hermon, i značí rosa hermonská tolik jako rosa nejhojnější. Bůh hojně žehnal společným pobožnostem na hoře Sionu v Jerusalemě.

**) Viz II. Mojž. 30, 22—25, kdež se mluví o masti, kterouž Aron byl pomazán na úřad velekněžský a kterouž se mu dostalo Božího požehnání. Vonný ten olej byl mu vylit na hlavu tak hojnou měrou, že s vlasů stékal Aronovi do vousů, jež splývaly až k hornímu okraji jeho roucha.

A žehnaje ruce třikrát sv. křížem, dodává: Ve jménu Boha Otce i Syna i Ducha svatého, dělajíce znamení svatého kříže, Spasitele našeho Ježíše Krista, jenž nás od smrti vykoupil a do říše nebes uvedl. Vyslyš nás, dobrotivý Otče všemohoucí, a dej, abychom, zač tě žádáme, si vyprosili. Skrze téhož Krista, Pána našeho.

R. Amen.

A pokračuje vsedě:

Bůh a Otec Pána našeho Ježíše Krista, jenž tě k důstojnosti biskupské chtěl povýšiti, sám tě ovlaž křížmem a vláhou tajemného pomazání a obohat hojným duchovním požeť hnáním; cokoli požeť hnáš, budiž požehnáno; a cokoli posvětiš, budiž posvěceno, a vložení této posvěcené ruky nebo tohoto palce*) ať prospěje ke spáse!

R. Amen.

Nyní světitel položí obě ruce svěcenice na sebe, pravou na levou a tak spojené vloží je do uzlu oné roušky.

Světitel otře si palec, odloží mitru, vstane a svěťí pro nového biskupa berlu (není-li již posvěcena).

Modleme se: Bože, udržovateli lidské slabosti, požeť hnej tuto berlu, a co se jí zevně naznačuje, ať uvnitř v mravech tohoto služebníka tvého způsobí dobrota tvé milostivosti. Skrze Krista, Pána našeho.

R. Amen.

*) Při udílení biřmování, svěcení a při křtu.

Pak pokropí berlu svěcenou vodou, u-
sedne, vezme mitru a odevzdá berlu novo-
svěcenému, jenž ji bere mezi ukazováky a
prostřední prsty, maje ruce stále spojené.
Při tom říká světitel:

Přijmi berlu úřadu pastýřského, abys
chyby přísně, ale milostivě trestal, soud bez
hněvu konal, nabádaje k ctnostem získal
láskou mysli posluchačů a s klidnou přís-
ností udržoval kázeň.

I. Amen.

Světitel odloží mitru, vstane a světí prs-
ten, řka:

Modleme se: Stvořiteli a zachovateli lid-
ského pokolení, dárče milosti duchovní,
štědrý udělovateli věčné spáasy, ty, Pane,
sešli po † žehnání své na tento prsten,
aby každý, kdo tímto znamením svatosvaté
víry vyznamenán bude choditi, chráněn
mocí nebeskou, napomáhal si k životu věč-
nému. Skrze Krista, Pána našeho.

I. Amen.

Biskup pokropí prsten svěcenou vodou
a vloží jej posvěcenému na prst, říká:

Přijmi prsten, znamení to věrnosti, abys
ozdoben jsa neporušenou věrou, nevěstu
Boží, totiž svatou církev, zachoval neposkvr-
něnou.

I. Amen.

A nyní sejme světitel s plecí posvěcené-
ho biskupa misál a jej za pomoci přísluhu-
jících biskupů zavře a podá novému bisku-

pu, jenž se ho dotýká, máje ruce stále sevřeny.

Světitel říká:

Přijmi evangelium a jdi, kaž lidu, tobě svěřenému, neboť mocen jest Bůh, aby rozmnožil v tobě milost svou, jenž živ jest a kraluje na věky věkův.

I. Amen.

Poté dá mu světitel políbení pokoje, což učiní i oba přísluhující biskupové, řkouce: Pokoj tobě!

Poté odebere se nově svěcený uprostřed obou biskupů asistentů k svému oltáři, kdež usedne. I utře se mu hlava kouskem chleba a čistou rouškou, vlasy se mu rovněž očistí a upraví, načež si myje ruce.

Rovněž si umyje ruce světitel a pokračuje ve mši sv. až k ofertorium včetně. Totéž činí nově svěcený u svého oltáře.

Po modlitbě k obětování (ofertorium) světitel usedne uprostřed oltáře na svém křesle neb na svém stolci biskupském, nově svěcený pak provázen oběma přísluhujícími biskupy, přichází od svého oltáře k světiteli a klekne před ním, pak mu obětuje dvě hořící silné voskovice, dva chleby a dva soudky s vínem,*) při čemž líbá uctivě ruku světitelovu.

*) Voskovice jsou krásně ozdobené a v pouzdru. Chléb jeden pozlacený, druhý postříbřený, rovněž také soudky, jeden s vínem červeným, druhý s bílým. Chleby i soudky mají na jedné straně znak světitelův, na druhé znak novosvěcence.

Pak si světitel myje ruce a jde k oltáři. Také nově svěcený přistupuje k oltáři, postaví se na epištolní stranu jeho mezi oběma asistujícími biskupy a máje před sebou misál na pultě, všechno říká a dělá jako světitel podle misálu. Obětuje se jen jedna hostie pro světitele i nově posvěceného a do kalichu naleje se vína, by stačilo pro oba.

Sekreta (tichá modlitba před prefací), která se přidává k sekretě toho dne, zní takto:

Světitel říká: Přijmi, Hospodine, oběti, které ti přinášíme za tohoto služebníka tvého a dobrotivě v něm milosti své zachovej. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, jenž s tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh, po všechny věky věkův.

R. Amen.

Nově vysvěcený říká: Přijmi, Hospodine, oběti, které ti přinášíme za mne, služebníka tvého a dobrotivě ve mně milosti své zachovej. Skrze Pána našeho...

Druhou modlitbu kánonu před proměněním říká světitel takto:

Tuto tedy oběť služebnosti naší i veškeré čeledi své, kterou tobě přinášíme také za tohoto služebníka, jehož jsi na důstojnost biskupskou ráčil povýšiti, prosíme, Pane, abys milostivě přijal a dary své v něm dobrotivě zachoval, aby, co božským da-

rem obdržel, dosahuje božských účinků vykonával. Dni naše pak v pokoji pořádej, a od věčného zatracení nás vysvoboď a k stádcí svých vyvolených nás račiž připojiti! Skrze Krista, Pána našeho.

Iř. Amen.

• Nový biskup říká:

Tuto tedy oběť služebnosti naší i veškeré čeledi své, kterou tobě přinášíme také za mne, služebníka tvého, jehož jsi na důstojnost biskupskou ráčil povýšiti, prosíme, Pane, abys milostivě přijal a dary své ve mně milostivě zachoval, abych, co jsem božským darem obdržel, dosahuje božských účinků vykonával. Dni pak naše ...

Když světitel i nově svěcený odříkali modlitbu před přijímáním: „Pane Ježíši Kriste“, nový biskup přistoupí na pravou stranu světitelovu, oba políbí oltář a světitel udělí nově svěcenému políbení pokojem slovy:

Pokoj s tebou!

Nový biskup odpoví: I s duchem tvým.

Načež i sám dá políbení pokoje těmiž slovy svým asistujícím biskupům.

Při svém přijímání světitel přijme jen část posvěcené hostie a upije z kalicha krve Páně, načež podá nově svěcenému druhou část sv. hostie a dá mu vypítí ostatní krev Páně. Nově svěcený stojí při tom na straně epištolní.

Po umytí rukou pokračují oba ve mši svaté, světitel na straně epištolní a nově posvěcený biskup uprostřed obou asistentů-biskupů na straně evangelní.

Modlitba po přijímání za nového biskupa zní:

Prosíme, Pane, aby tvé milosrdenství v nás způsobilo úplné vyléčení, a učiň dobrotivě, abychom takoví byli a tak nás zachovej, abychom se ti ve všem mohli líbiti. Skrze Pána našeho Ježíše Krista...

Po „Ite, missa est“ neb „Benedicamus Domino“ a po modlitbě „Placeat“ (Kéž se tobě líbí) udílí světitel obvyklé pontifikální požehnání:

Budiž jméno Páně pochváleno!

R. Od toho času až na věky.

Pomoc naše ve jménu Páně.

R. Jenž stvořil nebe i zemi.

Požehnej vás všemohoucí Bůh O † tec
i † Syn i Duch † svatý.

R. Amen.

Nyní se přinese křeslo a postaví se uprostřed před oltářem. Světitel usedne a nově posvěcený předstoupí před něj a klekne.

Světitel odloží mitru, vstane a světi mitru, není-li již posvěcena, říká:

Modleme se: Pane Bože, Otče všemohoucí, jehož dobrota je přeslavná a moc nesmírná, od něhož přichází všechno dání

dobré a každý dar dokonalý (Jak. 1, 17) i okrasa všeliké ozdoby, račiž po † žehnati a po † světiti tuto mitru, která se na hlavu tohoto služebníka, tvého biskupa, má vložit. Skrze Krista, Pána našeho.

R. Amen.

Světitel pokropí mitru svčcenou vodou, usedne, maje mitru na hlavě, a za přísluhy obou asistujících biskupů vloží posvěcenou mitru na hlavu nového biskupa, řka:

Hospodine, vkládáme na hlavu tohoto biskupa a bojovníka tvého přílbu ochrany a spásy, aby s ozdobenou tváří a ozbrojenou hlavou rohy obojího Zákona hrozným se jevil nepřátelům pravdy a byl mocným jejich přemahatelem, milostí od tebe danou, jenž jsi tvář služebníka svého Mojžíše, okrášlenou po důvěrné rozmluvě s tebou, ozdobil rohy nejskvělejší tvé záře a pravdy a přikázal vložit čelenku na hlavu Arona, velekněze tvého. Skrze Krista, Pána našeho.

R. Amen.

Poté světí se rukavice biskupské. Světitel odloží mitru, vstane a říká:

Modleme se: Všemohoucí Stvořiteli, jenž jsi u člověka, k obrazu tvému stvořeného, ruce obzvláště vyznačil jakožto nástroj rozumu, a mu je dal, aby správně jimi pracoval, a jenž jsi nařídil, aby čisté byly vždy zachovány, aby se jimi duše důstojně jevila a tvá tajemství jimi důstojně

byla svěcena, račiž po † žehnati a po † světiti tento obal rukou, aby tvé milosrdenství každému z tvých služebníků, posvěcených biskupů, jenž by jimi ruce své zahaliti pokorně chtěl, udělilo čistotu srdce i skutku. Skrze Krista, Pána našeho.

R. Amen.

Světitel pokropí rukavice svěcenou vodou, usedne, dá se mu mitra na hlavu, načez navléká rukavice nově posvěcenému, říká:

Hospodine, obal ruce tohoto služebníka svého čistotou nového člověka, jenž s nebe sstoupil, a jako Jakub, miláček tvůj, maje ruce obaleny kožkami kozelčími a podav otcí zamilovaný pokrm a nápoj, dosáhl požehnání otcovského (I. Mojž. 27, 27), tak aby i tento zde, přinášeje rukama svýma oběť spásy, zasloužil dosáhnouti požehnání tvé milosti. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, jenž jsa nám podoben tělem hříšným, sám sebe za nás obětoval.

R. Amen.

Pak mu navleče biskupský prsten.

Poté vstane světitel a uvede posvěceného spolu s prvním z obou asistujících biskupů buď na stolec biskupský, koná-li se svěcení ve vlastním kostele nového biskupa, neb na křeslo biskupské uprostřed oltáře, kdež mu pak podá berlu.

Pak sejme mitru a stojí dole před oltářem, intonuje hymnus „Tě, Boha, chválíme“, v němž se na kůru pokračuje.

Tě Boha chválíme, tě Pána vyznáváme.
Tě věčného Otce všechna země velebí.
Tobě všichni andělé, tobě nebesa i všechny
mocnosti,
Tobě Cherubíni a Serafíni neustávajícím
hlasem prozpěvují:
Svatý, svatý, svatý, Pán Bůh zástupů
Plná jsou nebesa i země velebnosti slávy
tvé.

Tebe slavný apoštolský kůr,
Tebe proroků chvalitebný počet,
Tebe mučedníků stkvoucí chválí zástup.
Tebe po okrsku země svatá vyznává c rkev.
Otce nesmírné velebnosti,
Velebného tvého pravého a jediného Syna,
Těž i Utěšitele Ducha svatého.
Tys Král slávy, Kriste.

Tys Otce věčný Syn,
Tys na vykoupení lidí neváhal se stát
člověkem.
Tys, zvítěziv nad ostnem smrti, otevřel vě-
řícím království nebes.

Ty na pravici Boží sedíš v slávě Otce.
Věříme, že přijdeš jako soudce.
Protož, prosíme, přispěj služebníkům svým,
které jsi vykoupil drahocennou krví.
Dejž, ať jsme připočteni k svatým tvým
v slávě věčné.
Spasiž lid svůj, Pane, a požehnej doctví
svému!

A spravuj je a povyš je až na věky!
Po všechny dni dobrořečíme tobě.

A chválíme jméno tvé na věky i na věky
věků.

Rač nás, Pane, dnes bez hříchu uchránili!
Smiluj se nad námi, Pane, smiluj se nad
námi!

Staniž se, Pane, milosrdenství tvé nad
námi, jakož jsme doufali v tebe.
V tebe, Pane, jsem doufal, nebudu zahan-
ben na věky.

Jakmile se začne hymnus ten zpívati,
vedou asistující biskupové nově posvěce-
ného biskupa chrámem, projdou jej celý,
při čemž nový biskup cestou vpravo i vlevo
udílí požehnání mlčky, načež se pak vrátí
všichni k oltáři. Světitel zatím stojí bez
mitry u oltáře.

Když zpěv ukončen, světitel stoje bez
mitry po pravici nového biskupa, intonuje
antifonu, v níž pak kůr pokračuje:

Posilněna budiž ruka tvá a vyvýšena
pravice tvá. O spravedlnost a právo
trůn tvůj jest opřen.*)

Sláva Otcí i Synu i Duchu svatému.

Jakož byla na počátku, tak budiž i nyní
i vždycky až na věky věkův. Amen.

Opakuje se antifona: Posilněna budiž...

Světitel: Ť. Pane, vyslyš modlitbu mou!

Ř. A volání mé k tobě přijď!

Ť. Pán s vámi!

Ř. I s duchem tvým.

*) Podle žalmu 88, 14—15.

Modleme se: Bože, pastýři a řediteli všech věřících, shlédni milostivě na tohoto služebníka svého, jehož jsi představeným v církvi své ustanovil, popřej mu, prosíme, aby ty, jež řídití má, slovem i příkladem vzdělával, tak aby spolu se stádcem sobě svěřeným vešel do života věčného. Skrze Krista, Pána našeho.

R. Amen.

Světitel zůstane státi bez mitry na téže straně evangelní, vedle něho stojí asistující biskupové, rovněž bez mitry.

Nový biskup vstane, přistoupí maje mitru na hlavě a berlu v ruce k oltáři a uděluje biskupské požehnání. Palcem pravé ruky učiní křížek na prsou a pak zpívá:

V. Buď jméno Páně pochváleno!

R. Od toho času až na věky.

V. Pomoc naše ve jménu Páně.

R. Jenž stvořil nebe i zemi.

Požehnej vás všemohoucí Bůh O † tec i † Syn i Duch † svatý.

R. Amen.

Světitel vezme mitru a postaví se na stranu evangelní, vedle něho stojí druzí dva biskupové, rovněž s mitrami. Všichni tři obrácení ke straně epištolní. Novosvěcený biskup přistoupí na stranu epištolní a maje berlu v ruce a mitru na hlavě, poklekne a zapěje:

Na mnohá léta!

Poté jde až doprostřed oltáře, poklekne a hlasem zvýšeným zapěje po druhé:

Na mnohá léta!

Pak přistoupí až k samému světiteli na straně evangelní, poklekne a opakuje hlasem opět zvýšeným po třetí:

Na mnohá léta!

Světitel pak mu dá políbení pokoje, což učiní též oba asistující biskupové, načež se hluboce pokloní před oltářem a vedou nového biskupa k jeho oltáři. Cestou pak počne týž říkati poslední evangelium, které u svého oltáře dokončí. Pak svlékaje roucha biskupská, říká děkovací modlitby po mši sv.

Světitel hned po políbení pokoje řekne tiše: „Pán s vámi!“ a čte pak poslední evangelium: „Na počátku bylo Slovo...“ jako obyčejně, oltář i sebe křížem značuje, a odchází na svůj trůn, kdež se evangelium domodlí a děkovací modlitby odříká, svlékaje mešní roucha.

Nový biskup vzdá díky světiteli i oběma asistujícím biskupům, čímž se konsekrační obřady ukončí.

4. Význam konsekračních obřadů.

Jsou-li obřady při svěcení kněží velebné i dojemné, jsou obřady konsekrace biskupské tím slavnější, vznešenější a půso-

bí dojem nezapomenutelným. Přispívá k tomu již sama přítomnost tří biskupů-světitelů, četně shromážděné duchovenstvo, nádhera rouch bohoslužebných, velebné zpěvy, modlitby hlubokého smyslu, významné úkony posvátné. A pak je konsekrace biskupa celkem řídkou událostí, a málokomu se dostane příležitosti býti jejím svědkem. Kdo ji však viděl, odnáší si dojem výkonu zvláště dojemného.

Také při biskupské konsekraci zpívají se litanie ke všem svatým. Jest zajisté přímluvy svatých při tak významném obřadu nejvýš potřebí. Vyzývají se tu svatí apoštolové o přímluvu, aby hojné milosti se dostalo tomu, kdo se má státi jejich nástupcem. Vyzývají se sv. biskupové: Silvestr, Řehoř, Ambrož, Augustin, Martin, kteří mají býti vznešeným vzorem novému biskupovi. Nebesa a země jako by tu spojena byla, zdola volání k trojjedinému Bohu a jeho svatým, shora pak žádoucí hojná vláha milosti pro svěcení.

A po celou litanii je týž prostřen na zemi, tváří dolů — v nejhlubší pokoře, vědom své nicoty. Svěcenec-kněz leží při litanii v presbytáři, tedy před oltářem, neboť nemá dosud práva přistupovati až k samému oltáři. Biskup-svěcenec leží na stupních oltářních, neboť jakožto kněz obětoval již často mši sv. u oltáře. Tu tedy leží, odevzdává se tělem i duší Bohu a přinášeje se jemu za oběť. Jaké pocity plní jeho duši!

Zvláštního napomenutí, které při každé jiné ordinaci světitel klade svěcencům na srdce, při konsekraci biskupské není; nahražuje ji úplně předchozí výslech.

A pak se klade svěcenci na šíji a na ramena kniha evangelií (misál), rozevřená vnitřní stranou k jeho tělu. Knihu tu drží mu pak přísluhující akolyta ustavičně v té poloze i při dalších ještě obřadech. Kniha tíží svěcence a činí držení jeho těla nepohodlným, nezvyklým. Ale právě to má smysl hluboký a mnohonásobný. Kristus Pán má evangelium v jeho mysli i v srdci utvrditi, a povýšen-li svěcenec nyní k vysokému důstojenství, má cítiti také tíži nového svého úřadu a pamatovati, že bere na sebe jho Páně a povinnost skláněti se pod předpisy sv. evangelia a neomrzele vždy a všude hlásati evangelium Kristovo. Pak následuje podstatná část konsekrace. An zvolenec skloněn hluboce, maje na šíji misál, přistupují i asistující biskupové a se světitelem všichni tři dotýkají se oběma rukama hlavy zvolencovy řkouce: „Přijmi Ducha svatého!“ A po úvodní kolektě zpívá světitel na způsob preface konsekrační modlitbu — tak krásnou a velebnou, že jí v celé liturgii není rovné. Uprostřed ní po vzývání Ducha sv. maže svěcenci hlavu sv. křížmem a rovněž i vnitřek rukou. Knězi pomažou se při svěcení ruce olejem křtěnců, biskupovi pak sv. křížmem. Hlava maže se biskupovi sv. křížmem na ozna-

čení, že on zastupuje osobu Krista Pána, jenž o sobě sám řekl: „Duch Páně nade mnou; proto pomazal mne, poslal mne kázat evangelium chudým“ (Luk. 4, 18). Sv. olej značí milost Ducha sv., která s hlavy Krista Pána splývá i na celé jeho tělo — církve. Tak i hojná milost Ducha sv. má se rozlévati s hlavy biskupovy i na celé jeho stáde. Tuto myšlenku vyjadřuje i druhý díl oné konsekrační modlitby, po níž světitel odevzdává konsekrovanému odznaky jeho úřadu: berlu a prsten, snímá mu se šíje misál a klade mu jej do rukou. Kdežto při všech ostatních svěceních ordinandi obětují světiteli svíci, při konsekraci biskupské jest oběť ta štědřejší. Nově posvěcený biskup dává světiteli dvě ozdobené voskovice, dva chleby a dva soudky vína. Tím chce naznačiti, že bude jako biskup štědrým a bude pamatovati ze svého majetku zvláště na chudé a na účely církevní.

Od obětování slouží nový biskup mši sv. ne již u svého postranního oltáře, nýbrž u hlavního současně se světitelem, stojí na epištolní straně a máje po boku oba asistující biskupy. A tu nejen že současně každé slovo spolu se světitelem říká, jako činí i novosvěcení kněží, ale zároveň i obětní dary žehná právě tak jako světitel. Přijímá pak ne jako novosvěcený kněz kleče před oltářem, nýbrž stojí vedle světitele u oltáře a to z jedné a téže konsekrované

hostie, jejíž ulomenou část mu světitel do úst klade. Ejhle, překrásné naznačení jednoty ve sv. víře, nejen se světitelem, ale i se všemi biskupy celé církve svaté. Rovněž tak požívá i krev Páně z téhož kalicha, z něhož pil světitel. Stojí tu jako dva rodní bratři. To naznačuje též ono políbení pokoje, které již dříve po první modlitbě před přijímáním vespolek si dali světitel a nověsvěcený biskup, a pak tento zase oběma asistujícím biskupům. Tak plní rozkaz Páně: aby všichni jedno byli (Jan, 17, 21) — všichni zajedno v lásce a v duchu Kristově.

Ke konci mše sv., kterou novosvěcený biskup říká na evangelní straně oltáře a světitel na straně epištolní, dává mu světitel další odznaky biskupské: infuli a rukavice, načež jest uveden na stolec biskupský (intronisace, nastolení), koná-li se konsekrace v jeho stoličném kostele. Jinak usedne na biskupském křesle u oltáře.

Církvi sv. přibyl tak nový biskup, začez sluší Bohu vzdáti díky. I zapěje se chvalozpěv „Tě Boha chválíme“, mezi nímž nový biskup prochází kostelem, provázen asistujícími biskupy. Z plnosti pak Ducha svatého, jehož konsekrací přijal, puzen takřka city lásky, které celé jeho srdce naplňují, udílí věřícím své první požehnání biskupské, mlčky vyprošuje jim v duchu na Bohu hojných milostí. Po průvodu pak u oltáře udílí obvyklými slovy biskupské požehnání.

Za všechny pak milosti, jichž se mu konsekrací dostalo, vzdává díky světiteli tím, že mu třikrát za sebou přeje dlouhého života (*ad multos annos*), aby po mnohá a mnohá ještě léta mohl spravovati diecési svou. Díky ovšem projeví také oběma svým asistujícím biskupům.

Ale proč se koná konsekrace za účasti tří biskupů?*) Děje se to nejen proto, aby lesk slavnosti konsekrační byl zvýšen a důležitost jejího významu byla naznačena, ale hlavně z úzkostlivé starostlivosti církve svaté, aby platnost konsekrace nového biskupa a jeho nepřetržitá posloupnost apoštolská co nejjistěji a nad veškerou pochybnost byla zabezpečena.

A toho jest nevyhnutelně potřebí, neboť jenom biskup platně konsekrovaný a jsoucí v nepřetržité posloupnosti apoštolské může platně světit kněze a vůbec udíleti platně všechna ostatní svěcení. Kdo není posvěcen od takového biskupa, není platně svěcen a není vůbec knězem. Nemůže mu dáti kněžskou moc leč ten, kdo k tomu je oprávněn; co sám kdo nemá, nemůže dáti jinému.

5. Biskupský úřad.

Je nesporno, že biskupové jsou nástupci sv. apoštolů a že mají tutéž moc duchovní, kterou obdrželi apoštolové od samého

*) Ustaveno bylo tak již na sněmu Nicejském r. 326. Snad již od papeže sv. Anakleta (100—112).

Spasitele. Po jeho nanebevzetí řídili apoštolové církve, hlásali evangelium, zakládali osady, světili jáhny, kněze i nástupce své, biskupy. Tak přijali Pavel a Barnabáš před svou první misionářskou cestou modlitbou a vzkládáním rukou svěcení, které jim udělilo zároveň i moc jiné světiti na kněze (Sk. 13, 1—3). Sv. Pavel posvětil Timothea na biskupa pro Efes a Tita pro Krétu, sv. Jan Polykarpa pro Smvrnu. Od časů apoštolských již rozeznával se trojí stupeň duchovních: jáhnové, kněží a biskupové. Tak praví sv. Ignác, jenž zemřel r. 107 po Kr.: „Všichni mají míti úctu před jáhny jako před zřízením Božím, a před biskupem jako před Ježíšem Kristem, a před kněžími jako před radou Boží“. Název „starší“ (presbyter) dáván v nejstarší době i kněžím i biskupům, ale vždycky zaujímal biskupové místo vyšší než kněží. Tak praví též sv. Ignác: „Všichni, kteří náležejí Bohu a Ježíši Kristu, drží s biskupem.“ „Kde se objevuje biskup, tam buď i lid, jako tam, kde se Ježíš Kristus nalézá, i katolická církev jest.“ Sněm tridentský prohlásil na základě výroků Písma sv. a stálé církevní tradice za blud, kdyby někdo tvrdil, že v církvi katolické není hierarchie božským zařízením ustanovená, skládající se z biskupů, kněží a přísluhovačů. Rovněž tak zavrhl blud, jako by biskupové nebyli vyšší než kněží, neměli moci biřmovati a světiti, nýbrž měli jenom touž moc jako kně-

ží (sess. 23, kan. 6 a 7). Sv. Pavel louče se v Miletě, pravil k starším církve, t. j. biskupům: „Mějte pozor na sebe i na všecko stádce, v kterém Duch svatý ustanovil vás biskupy, abyste spravovali církev Boží, které si dobyl krví svou“ (Sk. 20, 28). Biskup spravuje svou diecési, vykonává v ní trojí úřad: učitelský, kněžský a pastýřský. Úřad učitelský plní tím, že káže slovo Boží v stoličném svém kostele i jinde, v náhradu za kázání posílá častěji do roka svým diecéšanům pastýřské listy, bdí nad čistotou víry v celé diecési, udílí kněžím povolení ke kázání, schvaluje knihy modlitební a náboženské vůbec, vyjma liturgické, udílí povolení k vyučování náboženskému, stará se, aby bludy byly odstraněny a pod. Biskup hlasuje též na sněmu obecném, má-li býti prohlášen nový článek víry. To děje se, ne snad že by se něco nového vymýšlelo, co v prvotní církvi nebylo, ale káže-li potřeba, prohlašuje se za článek víry to, co v církvi vždy již bylo. Jako jest u stromu v pupencích již v zárodku nejen budoucí listí, ale i květ i ovoce, které se ovšem teprv svým časem vyvine.

Biskup koná úřad kněžský tím, že slouží mši sv., udílí všech sedmero svátostí, světí a žehná osoby a věci. Biřmování bylo vždy vyhrazeno jen biskupům, neboť také jen apoštolové je udíleli. Když jáhen Filip některé ze Samařských pokřtil,

apoštolové poslali tam Petra a Jana, aby je biřmovali (Sk. 8, 14--17). Podobně biřmoval Pavel v Efesu ty, které jiní kněží pokřtili. Podle stálé tradice církevní náleželo k výsadám biskupů, že jen oni sami biřmovali, jakož potvrzuje sv. Cyprian († 258) řka: „I nyní děje se, že ti, kteří v církvi jsou pokřtěni, předvedou se pak představeným církve, a modlitbou i vzkládáním rukou přijímají Ducha sv. a označení bývají znamením Páně.“ A to se zachovávalo po všecka staletí. Jenom v zemích misionářských, kde na sta mil není biskupa, biřmuje s povolením papežským také i kněz. Svěcení podjáhnů, jáhnů a kněží může ovšem konati jen biskup. Týž visituje farnosti své diecése, aby se osobně přesvědčil o jejich stavu náboženském, a při tom biřmuje a káže všude. O stavu své diecése podává v určité lhůtě zprávu do Říma. Biskup obětuje v neděli a svátky, jakož i v jiné ještě dni, mši sv. za své diecesány.

Úřad p a s t ý ř s k ý pak vykonává tím, že dbá, aby všechny zlořády byly odstraněny a kázeň církevní se všude zachovávala. Vydává každoročně postní řád (mandát), udílí různé dispense. Osadám ustanovuje duchovní správce, těm udílí potřebnou pravomoc, přesazuje je, zasloužilým kněžím udílí různá vyznamenání, chybní napomíná, kárá i trestá provinilé.

Tak plní těžký úkol správy diecése. V prvních dobách církve za doby krutého pronásledování křesťanů znamenalo být biskupem tolik jako mít před sebou jistou smrt. Kolik biskupů zemřelo tu smrtí mučednickou! Ale i když doba pronásledování přestala, přemnoží svatí muži, když byli vyhlédnuti za biskupy, raději uprchli a se ukryli, jen aby nemusili vzít na sebe těžký úřad biskupský. Ale i později v středověku, když mnozí panovníci, zaslepeni pýchou, odvážně zasahovali do práv božských, kolik statečných biskupů, hrdinsky hájících zákona Božího, podstoupilo raději smrt, než aby se stali nevěrnými Bohu a sv. víře! Ale netřeba jíti tak daleko. Ještě v létech 1870tých mnozí biskupové v kulturním boji v Německu byli pokutováni i žalářováni, protože neohroženě hájili svatých práv církve. A nyní za dnů našich jsme sami svědky toho, jak těžký, odpovědný a málo radostný jest úřad biskupský. Je to věru těžké břímě, vložené na bedra biskupova. Biskupovi jest zakoušeti mnoho práce, starostí, obtíží a nesnází, o nichž svět neví, a zajisté jednou z nejtrpčích bolestí pro něj jest, vidí-li úpadek náboženský a všechny ty jeho následky, musí-li viděti, kterak se tupí i snižuje stav kněžský, kterak se denně počet kněží tenčí a nových nepřibývá ... Za dnů našich až příliš často bývá diecéšní biskup — tichým mučedníkem.

Tísnnivé je pro každého biskupa vědomí, že, ať rozdává na darech co rozdává, ať se sám sebe více uskrovní a na sobě samém šetrí, přece nikdy neuspokojí všech prosebníků, kteří od něho žádají milodarů na účely osobní, církevní, dobročinné, vlastenecké a jiné. Ať dá co dá, vždycky jen se od něho očekává více... A když za živa všechen svůj příjem takto rozptýlí, nakonec ho stihne výtka, že po sobě žádného většího díla nezůstavil. Mučivé to vědomí působívá mu mnohé trpké chvíle.

6. Modlitba za biskupa.

Ježíši, kníže pastýřů, pastýři a biskupe našich duší, uděl našemu biskupu N. všechny ony ctnosti, kterých je mu potřeby k jeho a našemu posvěcení. Dejž, ať bdí sám nad sebou i nad celým stádcem, nad nímž jej Duch svatý ustanovil. Ty sám buď mu vzorem, podle něhož by sám se utvářel, abychom i my podle něho se mohli přizpůsobovati. Naplň ho veskrz Duchem svým; uděl mu víru, lásku, moudrost a sílu! Pošli mu věrné spolupracovníky k důležitému úkolu vedení našich duší! Učiň ho pastýřem podle srdce svého, který žije jen pro svůj úřad, který nic nedoufá a ničeho se nebojí, leč tebe. A když přijdeš soudit pastýře i jejich stádce, dejž, ať jsme jeho korunou a radostí, a on nechť dosáhne nevadnoucí koruny života věčného. Amen.

Korunovace papežská.

Obřady.

Posvěcením na biskupa dosahuje se v církvi katolické vrcholu svátostní moci; vyššího svěcení již není. A což papež, jak ten nabývá své moci? Tak by se mohl někdo tázati. Ani papež nemá jiného svěcení než na biskupa, a bývá — jsa nově zvolen — na papeže korunován.

Aby obraz o postupu duchovní moci v církvi svaté byl úplný a to hned od vstupu do stavu duchovního tonsurou až do nejvyššího jejího stupně, totiž papežství, budiž zde uvedeno aspoň to nejnutnější o korunovací papežské.

Papeže, hlavu církve, volí kardinálové, které jmenuje papež sám z vynikajících mužů v různých zemích; z nich je 6 kardinálů-biskupů, 50 kardinálů-kněží a 14 kardinálů-jáhnů. Hodnost ta kardinálů biskupů, kněží a jáhnů řídí se podle titulu kostela, který jim v Římě přidělen, ne podle stupně svěcení, které skutečně mají. Ježto někteří z nich třeba zemřeli a na jejich místo jiní zatím jmenováni nebyli, nebývá jich nikdy plný počet 70, nybrž obyčejně 60 a několik nad to. Ti sjedou se hned po úmrtí papeže do Říma (zpravidla) a 14. dne poté se koná volba papeže nového. Volba koná se v budově, od vnějšího světa zcela odloučené, uzavřené (konklave). Kardinálové scházejí se k volbě

dvakrát denně a hlasují lístky, při čemž se dbá největší přesnosti. Volba se opakuje tak dlouho, až někdo dosáhne dvoutřetinové většiny všech odevzdaných hlasů. Ten pak je zvolen. Děkan sboru kardinálského táže se ho, zdali volbu přijímá a jaké jméno si volí. Na památku, že Kristus Pán dal apoštolu Šimonovi jméno Kefas (Petr), dává si nově zvolený papež jiné jméno. Když zvolený volbu přijme a jméno si určí, nejstarší kardinál-jáhnen ohlásí s balkonu lidu, kdo byl zvolen, slovy: „Zvěstuji vám radost velikou. Máme papeže, nejdůst. pana kardinála N., jenž přijal jméno N.“ A hned se rozhlaholí všechny zvony, hlásající všemu světu, že nový papež zvolen.

Ten se zatím přioděje v roucha papežská: bílou kleriku, bílé punčochy a červené střevíce, rochetu, červenou mozetu se štolou, bílou čepičku (zuccheto) a vrátí se do kaple, v níž se konala volba, a udělí sboru kardinálskému první požehnání. Kardinálové pak přistupují k němu jeden za druhým a vzdávají mu poctu políbením rukv. Pak vychází nový papež v průvodu všech kardinálů na balkon a udílí shromážděným zástupům papežské požehnání. Téhož dne ještě říká nad ním děkan sboru kardinálského předepsané modlitby.

V nejbližší neděli neb svátek bývá pak slavná korunovace na znamení, že nový pa-

pež ujímá se správy celé církve jako náměstek Krista Pána, od něhož nejvyšší pravomoc dostává již v té chvíli, kdy jsa řádně zvolen, vysloví svůj souhlas a přijímá volbu.

V den korunovace nesen je papež na nosítkách v slavném průvodu do velechrámu sv. Petra. V předsíni sestoupí, posadí se na uchystaný trůn, obléká se v červený pluviál a zlatou mitru, vstoupí pak na křeslo, na němž je nesen až před hlavní vchod chrámový. Tam sestoupí, sbor zpěváků zapěje: „Ty jsi Petr, a na té skále vzdělám církev svou“, arcikněz chrámu sv. Petra ho pozdraví jménem kapituly a duchovenstva; pak mu kapitulárové i ostatní duchovenstvo vzdají poctu. Pak je vnesen do chrámu, žehnaje vpravo vlevo lid. Za zpěvu žalmů terce obléká velekněžská roucha ke mši svaté, nakonec pak mu děkan sboru kardinálského navléká papežský prsten, zvaný r y b á ř s k ý, ježto má v kameni mimo jméno papeže vrytý obraz sv. Petra, rybáře.

Po ukončení terce ubírá se celý průvod k hlavnímu papežskému oltáři. Tu mu vychází vstříc papežský ceremoniář a po třikráte zapaluje na vysoké žerdi koudel, a zatím co oheň rychle ji zžihá, pěje tonem žalostným třikráte, poklekaje při tom před novým papežem: „Svatý Otče, tak pomine sláva světa.“ Pak slouží papež mši svatou. Po stupňových modlitbách usedne papež na

křeslo a tu přistoupí k němu tři nejstarší kardinálové-biskupové a říkají nad ním tři modlitby. Papež vystoupí k oltáři a přijímá od kardinála-jáhna palium, kteréž se mu podává slovy: „Přijmi palium, náplň papežské důstojnosti, ke cti všemohoucího Boha a přeslavné Panny Marie, Matky jeho, svatých apoštolů Petra a Pavla a svaté římské církve.“ Po incensaci přijímá papež na trůnu poslední poctu sboru kardinálského, všech přítomných arcibiskupů, biskupů a prelátů. Po mešní oraci zpívají se u hrobu sv. Petra starodávné litanie korunovační. V nich dojemně působí některé zvláštní prosby a přání: „Vyslyš, Kriste! Pánu našemu N., Bohem ustanovenému, nejvyššímu biskupovi a všeobecnému papeži, život! — Spasiteli světa, ty jemu pomáhej! Svatá Boží Rodičko, sv. Petře, sv. Pavle — ty jemu pomáhej! . . .“

Při slavné papežské mši sv. jsou některé menší odchylky od obřadů obvyklých.

Po mši sv. koná se obřad korunovační. Papež je nesen ke hrobu sv. Petra doprostřed hlavní lodi chrámové, kde stane na vyvýšené tribuně před tváří tisíců a tisíců přítomných. Mohutný sbor zpěváků pěje antifonu: „Koruna zlatá nad hlavou jeho“ a po ní vykoná kardinál-děkan příslušnou modlitbu za sv. Otce. Poté snímá mu kardinál-jáhen mitru a jiný kardinál, rovněž jáhen, dá mu na hlavu trojnásobnou korunu (t i a r u) řka: „Přijmi tiaru třemi korunami

ozdobenou a věz, že jsi otcem knížát a králů, ředitelem okrsku zemského, náměstkem Spasitele našeho Ježíše Krista, jemuž čest a sláva na věky věkův. Amen!“

Slavným apoštolským požehnáním končí se slavnost, jakéž podobné snad není na světě. Nový korunovaný papež vrací se v slavném průvodu do svého příbytku.

Význam papežství pro jednotu církve.

Papež řídí církev Kristovu a udržuje v ní jednotu. Kdyby nebylo jiných zásluh papežství, již to jediné má nesmírný význam a dosah, že ono udržuje v církvi nevyhnutelnou jednotu. Vizme, jak krásně to v církvi naší je zařízeno. Obec věřících spravuje duchovní správce (farář, děkan), několik farních obcí tvoří vikariát (dekanát), nad nímž má dozor v i k á ř (děkan). Více vikariátů tvoří d i e c é s i (arcidiecési), kterou řídí a spravuje biskup (arcibiskup) za pomoci konsistorních radů, povolaných jednak z kapituly katedrální (kanovníků), jednak z jiných zkušených kněží. Několik biskupů diecésních podřízeno jest a r c i b i s k u p o v i (metropolitovi); vyjma několik málo biskupství, která jsou podřízena přímo sv. Otci. Všichni pak arcibiskupové i biskupové celého světa podléhají moci papeže, jenž spravuje celou církev katolickou, v čemž mu napomáhá sbor kardinálů. A tím způsobem řízena je církev a tak se v ní ustavičně udržuje jedno a totéž

učení Kristovo, jedny a tytéž svátosti, ale i jedna a tatáž oběť novozákonní, mše svatá, která až na malé celkem odchylky slouží se po celém světě týmž obřadem, a skoro také všude jedním jazykem — latinským. V tom jeví se vznešená ta jednota sv. církve; toť její síla a moc, toť její chlouba, ale v tom je zároveň i nezvratný důkaz její pravosti. Není rozdrobena na množství církvíček, nemajících ani téhož učení ani těchže svátostí, ani téže oběti; v ní není sekt, vespolek se o víru hašteřících, ani církví drobných, národních; v ní jest jednota založená na pevných základech, jednota ve všech oborech a především v oběti. Jen v církvi naší katolické vyplňuje se ono prastaré proroctví Malachiášovo: „Od východu slunce až na západ veliké jest jméno mé mezi národy, a na každém místě obětuje se jménu mému oběť čistá; nebo veliké jest jméno mé mezi národy, praví Hospodin (Mal. 1, 11). Tou obětí čistou jest, jak i sněm tridentský stvrzuje (sess. 22, kap. 1) mše sv., kterou denně na sta tisíc kněží Bohu obětuje ve všech pěti dílech světa. v ledových končinách severních i v úpalu krajín jižních, všude tam, kam proniklo učení Kristovo a kde žijí lidé, jeho jméno vzývající. „Jeden Pán, jedna víra, jeden křest,“ ale i jedna a táž oběť mše sv., která se Bohu přináší na skvěle vyzdobených a osvětlených oltářích nádherných chrámů významu světového, ale i na prostíčkých ol-

tářích z prken zhotovených v svatyních chudických, které se mnohdy neliší od betlemského chléva, v němž se narodil Spasitel. A přece i tu při proměňování sestupuje Spasitel s výšin nebes v hostii bílou, čistou, i tu volí býti se syny lidskými a tytéž posvátné obřady, v téže řeči latinské hlásají, že i sem se rozšířila táž jedna, svatá, obecná, apoštolská církev světová, a že i zde plní božský Spasitel příslibení své: „Aj, já jsem s vámi po všechny dni až do skonání světa.“ (Mat. 28, 20.)

Závěr.

Po stránce náboženské jsou poslední léta v naší vlasti neutěšená. Nešťastná válka světová zanechala po sobě mnoho neblahých stop, a po převratu zachvátila u nás celé davy horečka protináboženská. Nejinak než jakoby byl přišel prudký mráz a hubil všechny květy náboženské. Anebo jako když krupobití přijde a ničí pole i sady. Jako když jižní vítr přinese žhavou vlnu vzduchovou, která sežihá kdejakou útlou bylinu i s květem. A zase jako když se někde provalí kalné vody a zaplavují všechno, co v cestě stojí, a nanášejí všude jen bahno... Tak bylo v těch posledních letech. Kalné vody nanesly bahna rozkošnictví, mamonu, sobectví, a vynesly navrch lidi prázdné všech ideálů, a ti pak tvořili tak zvané veřejné mínění.

V takových okolnostech pak se ovšem nedaří útlé bylince povolání ke kněžství. Ta je udusena, ušlapaná, zakopaná . . . Proto se jich málo nalezlo, kterým nezarostla cesta k oltáři, kteří se odhodlali k stavu kněžskému, kaceřovanému a nenáviděnému. Kněží vymírají a nových nepřibývá, národ náš nebude mít kněží. A to jest velice na pováženou. Národ, který si nevychová s dostatek svých vlastních kněží, nepokračuje kupředu, nýbrž upadá, klesá. Ukazuje, že v něm není ideálů, není v něm obětavosti a vyšších snah, že zabředl do čirého hmotářství bez všeho vzletu. A takový národ nemá slibné budoucnosti, ten nezaujme čelného místa mezi ostatními národy.

A naopak zase, co vidíme? Když některý národ tam v Asii neb v Africe anebo jinde mezi divochy pohanskými přijal víru Kristovu a jí odchován i dále pěstěn dospěl až tak daleko, že má už i své domorodé kněze, čeho je to důkazem? Že vstupuje již do řad národů civilisovaných, spořádaných a bude s nimi dále pokračovati na cestě vzdělanosti a pravého pokroku. Má své vlastní domácí kněze a jimi je ve spojení s celým vzdělaným světem v světové církvi katolické a stává se účastným onoho světla, které se rozlévá po celém světě ze střediska církve té.

I bylo by osudným a smutným znamením našeho národa českého, kdyby mělo dojít

až k tomu, že by neměl dostatek svých domácích kněží. Cit náboženský sklesl u nás padesátiletým nepřetržitým krtčím i zjevným působením nepřátel církve katolické až na bod mrazu, ba někde snad i pod něj, ale i zde se bohdá bude opakovati, že teploměr najednou stoupne, a to rychleji, než se kdo naděje. Známký toho se k radosti pravověřících katolíků již ukazují, v hlavách již svítá, v srdci se probouzí teplo, vůle mohutní — všechno naznačuje brzký vzestup teploty citu náboženského. Těžké mlhy ulehly nad naší vlastí, ale již se trhají a již proskakuje milé slunko... Drsný severák bohdá přestane ničiti všechny něžné květy náboženské vroucnosti a opět zavane u nás teplý i blaživý vánek náboženské oddanosti k Bohu a jeho církvi. Kdo jsi dobré vůle, kdo máš lásku k Bohu, ale i k národu našemu, přispěj k tomu, jak jen můžeš, jak ti rozum poradí a srdce ti nakáže. Pomáhej úsilovně k tomu, aby bylo hojně těch, kteří by se věnovali službě Boží, blahu svého národa, aby se vždy noví a noví čteně obětovali, kteří by hledali a i našli — cestu k oltáři Páně, k oltáři Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista, jemuž jedinému budiž čest a chvála na věky věkův!

—o—

Rejstřík věcný.

- Akolytát 56
- alba 68, 90, 104
- alumnus 21
- apologetika 19
- arcibiskup 260, 270, 313
- arcidiecése 313
- arcijáhen 28
- Barva paramentů při ordina-
ci 87, při bisk. kon-
sekraci 265
- berla biskupská 259, 287
- berlička při sekundici 166
- bezženství 141
- biret 153, 256
- biřmování 306
- biskup diecésní 251, 313
- „ pomocný (koadju-
tor) 253
- biskup světský 253
- biskupský úřad 303
- biskupova přísaha 271
- biskupů jmenování 252
- biskupové spolusvětitelé
264 nn 303
- bohoslovecké studium 19
- breviář 138
- buly papežské 267 nn
- Celibát 141
- ceroferář = světlonoš 56
- ceremoniář 278
- cingulum 58
- církevní dějiny 19
- církevní právo 19
- církevní zákoník 10
- Dalmatika 69
- děkan 313
- diakon = jáhen 104
- diamantová mše sv. 174
- diecése 251
- dogmatika 19
- dorost kněžský 232 nn 316
- druhotiny = sekundice 164
- duchovní cvičení 29
- Epištola 102
- evangelium 111, 289, 300
- exercicie 29
- exorcistát 52
- Faldistorium = křeslo bi-
skupské 32, 43, 47, 82,
91, 92, 105, 119, 265 nn
- farář 178, 313
- Gremiál hedvábný 260
- gremiál plátěný 261
- Hábit 31
- halář sv. Vojtěcha 239
- hebrejščina 19
- heroický skutek lásky 237
- hodinky církevní 138
- homiletika 19
- horlivost v modlitbě 196
- hostie 129, 291
- humerál 67, 101
- Chleby obětní 98, 265, 289
- Infu'e 258
- intronisace 302
- irregularita 27
- Jáhenství 104 nn
- jubilár 164
- jubilejní mše sv. 165
- jubileum stříbrné 164
- „ zlaté 164
- „ diamantové 174
- Kalich 100, 129, 290, 291
- kanon = § 10
- kánon, kniha 130, 264
- kanonické tabulky 264
- kanovník 83, 313
- kápě biskupská 257
- kapitula 83, 313

- kardinál 31, 256, 309, 313
 kasule 70
 katechetika 19
 katechese 19
 katechumen 53
 kázání 19, 174, 305
 klerik 38
 klerika 67
 klíče kostelní 44
 klobouk 256
 kněží je potřeba 218
 kněžství 135
 kněžství starozákonní 16
 kněžství novozákonní 16
 kněží nehodní 219, 224
 kolár 67
 kolekta za svěcence 97
 konklave 309
 konvičky mešní 56
 korporály 73, 98
 korunovace papežova 309
 kredenc 264
 křížmo 286
 kvatembrové dni 82
 Lásky k Bohu 41
 lavabo 263
 lektorát 47
 litanie korunovační 312
 litanie o všech svatých 92,
 108, 122, 280
 liturgika 19
 Manipul 68
 mantelet 257
 mazání olejem křtěnců 128
 mazání křížmem 286
 metropolita 270, 313
 minorista 62
 misál 90, 102, 111, 288, 289,
 misie 178
 mitra 292
 modlitby za stav duch. 83
 modlitby při oblékání ke
 mši sv. 68, 261
 mozeta 257
 mše sv. 181, 314
 mše sv., uložené novosvě-
 cenci 134
 mše sv., jubilejní 173
 „ „ pontifikální 257
 mytí rukou 259
 Nábožné čtení 204
 náboženství není výmys-
 lem kněží 238
 nastolení 302
 neomysta 152
 nokturn 102
 nouze o kněze 232, 316
 novosvěcenec 132
 Obětní svíce 37, 289
 odznaky biskupské 255
 oltářník při konsekraci bis-
 kupa 265
 ordinace 28
 ordinace dní 82
 ordinace pořadí 86
 ordinand 28
 ostiariát 42
 Pala 73
 palium 260
 paramenta 71
 paranymla 160
 papež 261, 309 nn
 pastýřské bohosloví 19
 pastýřský list 305
 patena 129
 pektorál = náprsní kříž
 257, 262
 pileolus 256
 pluvíál 71
 podjáhenství 90
 políbení pokoje 130, 133,
 291, 298
 pontifikál 52
 pontifikální požehnání 297
 postní mandát 305

postní řád 306
 postřižiny 31
 povolání ke kněžství 13
 požehnání novosvěcen-
 covo 161
 požehnání rodičů 154
 právo církevní 19
 preláti 260
 primice 152
 prohláška světců 76
 prosby o kněze 230, 246,
 248
 prosby za kněze 231, 249
 „ za biskupa 85, 308
 „ za svěcence 83
 „ za papeže 84
 prsten biskupský 258, 288
 prsten rybářský 311
 prvotiny kněžské 152
 Přijď sv. Duše! 127, 283
 přijímání 37, 45, 291
 purifikatorium 73
 působení kněze 174
 Rocheta 32, 67
 roucha kněžská 66
 „ biskupská 255
 „ bohoslužebná 74
 „ lněná 71
 rozjímání 198
 rukavice 258, 293
 rybářský prsten 34
 Řeholní opat 31, 42
 Sacarium 98
 sandály biskupské 258
 sedmero žalmů 38
 sekundice 164
 seminář chlapecký 17
 „ kněžský 17
 solideo 256
 soudky vína 265, 289
 studium bohovědné 19

suché dni 82
 sufragán 270
 superpelice 67
 svatost života 186
 svěcenci ležící na zemi 88
 svěcení paramentů 73, 74
 světloňoš 56
 svíce 37, 49
 Štola u jáhna 69 nn 111
 „ u kněze 70, 125
 „ u biskupa 266
 Talár 31
 Tě, Boha, chválíme 295
 tiara 261, 312
 tonsura 31, 38
 tunicela 258
 tunika 69
 Věk pro svěcence 225
 velekněz 255
 vigilans 259
 vikariát 313
 visitace 306
 vnitřní radosti duch. 180
 vyznání víry 78, 273
 vzkládání rukou 110, 123,
 281
 vznešenost kněžstva 174
 Zákoník církevní 10
 záruka zaopatření 75
 záslužnost stavu kněž. 174
 zkoušky 29
 zlatá mše 164
 znak biskupský 265
 známky povolání 13
 zpovědnice 181
 způsobilost ke kněžství 17
 způsobilost k svěcení 17, 27
 zpytování svědomí 206
 zucchetto 256
 zvolenec 271
 zvonek 14